

อโหสิ, สิงคิลสกุโณ กสฺสโป”ติ.
 ชาดกั สโมธาเนตวา “เอวํ ภิกฺขเว
 น อิทาเนว ปุพฺเพปิ โส โอวาเท
 กุชฺฌิตฺวา กุฏี ทูเสสิ, มม ปุตฺตสฺส
 กสฺสปสฺส เอวรูเปณ พาเลน สทฺธิ
 วสนโต. เอกกสฺเสว นินวาโส
 เสยฺโย”ติ วตฺวา อิมํ คาถมาห

กุฏี, นกขมึน คือพระกัสสปะ”. ครั้น
 ประมวลชาดกมาแล้ว จึงตรัสว่า
 “เช่นนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย มิใช่บัดนี้
 เท่านั้น ที่ภิกษุเหล่านั้นประทุษร้ายกุฏี
 กาลก่อน เธอเกรรที่ว่ากล่าว ก็
 ประทุษร้ายกุฏีเช่นกัน, กัสสปะบุตรเรา
 อยู่คนเดียวดีกว่า อยู่ร่วมกับคนพาล
 ปานนั้น” ตรัสพระคาถานี้ว่า

๖๑. “จรวณฺเจ นาธิคฺจฺเจยฺย
 เสยฺยํ สทิสฺมตฺตโน
 เอกจริยํ ทพฺหํ กยิรา
 นตฺถิ พาเล สหายตา”ติ.

๖๑. “ถ้าบุคคลเมื่อเที่ยวไป ก็ยังไม่
 ประสบสหายผู้ประเสริฐกว่า(หรือ)
 ผู้เช่นกับตน พึงทำการเที่ยวไป
 คนเดียว ให้มัน เพราะความเป็น
 สหาย ในคนพาลย่อมไม่มี”.

ตตฺถ จรณฺติ อิริยาปถจารํ
 อคฺคเหตฺวา มนฺสา จาโร เวทิตพฺโพ.
 กฺลฺยาณมิตฺตํ ปฺริเยสนฺโตติ อตฺถโก.
 เสยฺยํ สทิสฺมตฺตโนติ อตฺตโน
 สีลสมาธิปญฺญาคุณฺเหหิ อธิกตฺรํ วา
 สทิสํ วา น ลภฺยฺย เจ.
 เอกจริยณฺติ เอเตสุ หิ เสยฺยํ
 ลภฺมาโน สีลาทีหิ วทฺธมฺติ, สทิสํ
 ลภฺมาโน น ปฺริหายติ, หิเนน
 ปน สทฺธิ เอกโต วสนฺโต เอกโต

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า เที่ยวไป
 บัณฑิต พึงทราบการเที่ยวไปทางใจ
 ไม่เกี่ยวกับการเที่ยวไปด้วยอิริยาบถ
 อธิบายว่า เมื่อแสวงหากัลยาณมิตร.
 คำว่า ไม่ประสบสหายผู้ประเสริฐกว่า
 (หรือ)ผู้เช่นกับตน ความว่า ถ้าไม่ได้
 เพื่อนผู้ยิ่งกว่าหรือเสมอกับตนด้วยคุณ คือ
 สีล สมาธิ ปัญญาของตน. คำว่า
 เที่ยวไปคนเดียว ความว่า บรรดา
 สหายเหล่านั้น ถ้าบุคคลได้สหายผู้ดีกว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สมุโภคปริโภคั กโรนุโต สีลาทีหิ
 ปรีหายติ. เตน วุตตัง “เอวรูปุ
 ปุคฺคโล น เสวิตพุโพ น
 ภชิตพุโพ น ปยิริปาสิตพุโพ
 อณฺณตฺร อณฺุทฺยา ย อณฺณตฺร
 อณฺุภฺมุปายา”ติ.

ก็จะเจริญด้วยคุณมีศีลเป็นต้น, เมื่อได้
 สหายเสมอตน ก็ไม่เสื่อม, แต่เมื่ออยู่ร่วม
 สมคบและบริโภคร่วมกับสหายแล้ว ก็
 จะเสื่อมจากศีลเป็นต้น. เหตุนั้น พระผู้มี
 พระภาค จึงตรัสคำนี้ว่า “บัณฑิต
 ไม่พึงเสพ ไม่พึงคบ ไม่พึงเข้าไปนั่ง
 ใกล้คนเช่นนี้ เว้นเสียแต่มีความเอ็นดู
 ต้องการอนุเคราะห์เท่านั้น”.

ตสฺมา สเจ การุณฺณํ ปฏิจฺจ
 “อัย มํ นิสฺสาย สีลาทีหิ
 วทฺถมฺนิสฺสตี”ติ ตมฺหา ปุคฺคฺลา กิณฺุจ
 อปฺจฺจาสิสนฺุโต ตํ สงฺกฺหิตฺุํ สกฺโกติ,
 อิจฺุเจตํ กุสฺลํ, โน เจ
 สกฺโกติ, เอกจฺริยํ ทพฺหํ กยิรา,
 เอกิภาวเมว ติริ กตฺวา
 สพฺพิริยาปถสฺสุ เอกโกว วิหเรยฺย.
 กิการณา. นตฺถิ พาเล สหายตาติ.
 สหายตา นาม จุฬสีลํ มชฺุฒิมสีลํ
 มหาสีลํ ทส กถาวตฺถุณิ, เตรส
 ชฺุตฺถกคฺุณา, วิปฺสฺสนาคฺุณา, จตฺตาริ
 มคฺุคา จตฺตาริ ผลานิ ติสฺุโส
 วิชฺุชา ฉ อภิญฺญา, อัย
 สหายตาคฺุโณ พาลํ นิสฺสาย นตฺถิติ.

เหตุดังนั้น หากบุคคลอาศัยความการุญ
 คิดว่า “คน ๆ นี้อาศัยเรา จักเจริญ
 ด้วยศีลเป็นต้น” ไม่หวังอะไร ๆ
 ตอบแทนจากคนนั้น ก็อาจสงเคราะห์
 เขาได้, นั้น เป็นเรื่องที่ดี, ถ้าสงเคราะห์
 ไม่ได้ พึงทำการเที่ยวไปผู้เดียวให้มั่นคง
 คือ ทำความเป็นผู้เดียวให้มั่นคง พึงอยู่
 คนเดียวในอิริยาบถทั้งปวง. ถามว่า
 เพราะเหตุไร. ตอบว่า เพราะความเป็น
 สหายในคนพาลย่อมไม่มี. อธิบายว่า
 จุลศีล มัชฌิมศีล มหาศีล กถาวัตถุ ๑๐
 ชฺุตฺถกคฺุณ ๑๓ วิปฺสฺสนาคฺุณ มรรค ๘
 ผล ๘ วิชฺุชา ๓ อภิญฺญา ๖ ชื่อว่า
 คุณเครื่องเป็นสหาย, คุณเครื่องเป็น
 สหายนี้ ย่อมไม่มีเพราะอาศัยคนพาล.

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เทศनावसानะ อากนฺตฺกมิกฺขุ
โสตฺยาปตฺติผลํ ปตฺโต. อณฺเณปิ พหุ
โสตฺยาปตฺติผลาทีนึ ปาปฺุณฺสีสุ. เทสนา
มหาชนฺสฺส . สาทฺตฺติกา อโหสีติ.

เวลาเทศนาจบ ภิกษุผู้จรมมา
บรรลฺุโสตฺยาปตฺติผล. ชนจํานวนมาก
เหล่าอื่น บรรลฺุโสตฺยาปตฺติผล เป็นตัน.
เทศนาได้มีประโยชน์แก่มหาชน ดังนี้แล.

มหากสฺสปตฺเถรสทฺธิวิหาริกาวตฺถุ
ทุติยํ.

เรื่องสังฆวิหาริกของพระมหากัสสปเถระ
ที่ ๒ จบ.

๓. อานนทเสฏฐิวัตถุ

๖๒. ปุตุตามตถิ ฌนมตถิ
อิตติ พาลอ วิหณณตติ
อดตทา หิ อดตโน นตถิ
กุตโต ปุตุตา กุตโต ฌน.

๓. เรื่องอานนทเศรษฐี

๖๒. คนพาลมักเดือดร้อนว่า เรามีบุตร
เรามีทรัพย์ ดนแลย่อมนไม่มีแก้ตน
พวกบุตรจักมีแต่ที่ไหน ทรัพย์ จัก
มีแต่ที่ไหน.

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๓. อานนทเศรษฐี

ปุตุตามตฤติ ฌนตฤติติ อิมั
ฌมมเทสนัน สดฤตา สวตฤติยั วิหรนุโต
อานนทเสฏฐิ อารพุก กเถสิ.

สวตฤติยั กิร อานนทเสฏฐิ
นาม อสิติโกฏฐิวิภโว มหามจฺฉริ
อโหสิ. โส อนฺวทตฺตมมาสนั ฌาตเก
สนฺนิปาเตตฺวา ปุตุตฺต มุลสิริ
นาม ตีสุ เวลาสฺ อเว โอวทิ
“อิทํ จตฺตาทิสโกฏฐินัน พหฺนุ’ติ
สณฺณํ มา กิร, วิชฺชมานปี น
ทาทพฺพ, นวํ นวํ ฌนํ
อุปฺปาเตตพฺพ, เอเกกํปี หิ กหาปณํ
वलฺลชฺยํ กโรนฺตสฺส ฌนํ ชียเตว,
ตสฺมา

อณฺชานัน ชยํ ทิสฺวา
อุปฺจิกานณฺจ อายํ
มรฺชนณฺจ สมหาหารั
ปณฺทิตโต ฌรมาวเส’ติ.

๓. เรื่องอานนทเศรษฐี

พระศาสดา ประทับ ณ กรุง
สาวัตถี ทรงปรารภอานนทเศรษฐี
ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า เรามีบุตร
เรามีทรัพย์ เป็นต้น.

ทราบว่า ณ กรุงสาวัตถี มี
เศรษฐีชื่ออานนท มีสมบัติ ๘๐ โกฏิ
เป็นคนตระหนี่มาก. ทุก ๆ กึ่งเดือน
เขาก็สั่งให้พวกญาติประชุมกัน กล่าว
สอนเจ้ามูลสิริผู้ลูกชาย ๓ เวลา อย่างนี้ว่า
“เจ้าอย่าได้เข้าใจว่า ‘ทรัพย์ ๘๐ โกฏิ นี้
มากมาย’, ไม่ควรให้ทรัพย์ที่มีอยู่,
ต้องสร้างทรัพย์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น, เพราะ
เมื่อบุคคลทำกหาปณะให้เสื่อมไปเพียง
กหาปณะเดียว, ทรัพย์ ก็หมดไปเช่นกัน,
ฉะนั้น

คนฉลาด เห็นยาหยอดตาหมดไป
การสั่งสมแห่งตัวปลวก และการ
รวบรวมมาแห่งแมลงผึ้ง ฟังอยู่
ครองเรือน”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส อปเรน สมเยน อตตโน
 ปญจ มหานิธี ปุตตสฺส อนาจิภูชิตฺวา
 ธนนิสฺสีโต มจฺเจรมลฺลโน กาลํ
 กตฺวา ตสฺเสว นกรสฺส เอกสฺมี
 ทวารคามเก จณฺฑาลานํ กุสฺสหฺสฺสํ
 ปฏิวสฺติ, ตตฺถเว เอกิสฺสา
 จณฺฑาลิยา กุจฺฉิสฺมี ปฏิสฺนฺธิ
 กณฺหิ. ราชา ตสฺส กาลกิริยํ
 สุตฺวา ปุตฺตมสฺส มุลสิริ
 ปกฺโกสาเปตฺวา เสฏฺฐิฏฺฐาเน จเปสิ.

ตํปี จณฺฑาลกุสฺสหฺสฺสํ เอกโตว
 ภติยา กมฺมํ กตฺวา ชีวมานํ
 ตสฺส ปฏิสฺนฺธิกหนฺกาลโต ปฏฺจาย
 เนา ภติ ลภติ, น ยาปนฺมตฺตโต
 ปรี ภตฺตปิณฺฑํ. เต “มยฺ อेत्रหิ
 กมฺมํ กโรนฺตปิ ปิณฺฑมตฺตํปี
 น ลภาม, อมฺหากํ อนฺตเว
 กาทฺกณฺณิยา ภวิตฺพุพฺพ”ติ เทว
 โภจฺจาสา หุตฺวา, ยาว ตสฺส
 มาตาปิโตร วิสุํ โหนฺติ ตาว
 วิภชฺชิตฺวา “อิมสฺมี กุเล กาทฺกณฺณิ
 อูปฺปนฺนา”ติ ตสฺส มาตริ นีหริสุ.

สมัยอื่นอีก เศรษฐี ไม่บอก
 ลูกชายถึงขุมทรัพย์ใหญ่ทั้ง ๕ แห่ง
 ของตน อาศัยทรัพย์ ห่มนวมอง เพราะ
 มลทินคือตระหนี่ ตายลง ถือปฏิสนธิ
 ในท้องหญิงจันทาลคนหนึ่ง ในจำพวก
 จันทาลพันตระกูล ซึ่งอาศัยบ้านใกล้
 ประตูพระนครนั้นอยู่. พระราชา สดับว่า
 อานนทเศรษฐีตาย รับสั่งให้เรียกมูลสิริ
 บุตรชายเขามา ตั้งไว้ในตำแหน่งเศรษฐี.

คนจันทาลพันตระกูลนั้น รับจ้างทำงาน
 ร่วมกัน ตั้งแต่เวลาเด็กปฏิสนธิก็ไม่ได้
 ค่าจ้างเลย ทั้งไม่ได้ก้อนข้าวมากไปกว่า
 อาหารพอเลี้ยงชีวิต. พวกเขา กล่าวว่า
 “บัดนี้ พวกเรา ถึงทำงานก็ไม่ได้
 อาหารเพียงก้อนข้าว ระหว่างพวกเรา
 คงมีหญิงกาลกรรณีนั่น ๑” แยกกันเป็น
 ๒ พวก จนมารดาบิดาทารกนั้นอยู่
 กลุ่มหนึ่งต่างหาก, คิดว่า “หญิง
 กาลกรรณีเกิดในตระกูลนี้” ชับไล่
 มารดาทารกนั้นออกไป.

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สาป, ยาวสุสา โส
 กุจฉิกโตว, ดาว ยาปนมตตปิ
 กิจฺฉน ลภิตฺวา ปุตฺตํ วิชานี.
 ตสฺส หตฺถา จ ปาธา จ อภฺษีนิ
 จ กณฺณา จ นาสา จ มุขมฺจ
 น ยถาภูจฺฉเน อหฺลฺสุ. โส
 เอวรูปน อนุเวกฺลฺเลน สมฺนฺนาคโต
 ปิสุปฺปสาจโก วิย อตีวิรูปฺโ อโหสิ.
 เอวํ สนฺเตปิ นํ มาตา น
 ปริจฺจชิ. มาตุ กุจฉิยํ วสิตฺปุตฺตสฺมี
 หิ สินฺเนโห พลฺวา โหติ.

สา ตํ กิจฺฉน โปสมานา ตํ
 อาทาย คตทิวเส กิจฺฉิ อลภิตฺวา
 เกเห กตฺวา สยเมว คตทิวเส
 ภตฺติ ลภติ. อถ นํ ปิณฺฑทฺทาย
 จริตฺวา ชีวิทํ สมตฺตกาเล
 สา กปาลํ หตฺถे จเปตฺวา
 “ตาด มยํ ตํ นิสฺสาย มหาทฺกฺขํ
 ปตฺตา, อิทานิ น สกฺโกมิ ตํ
 โปเสตฺตุ, อิมสฺมี นคเร กปณฺทฺธิกาทีนํ
 ปฏฺยตฺตภตฺตานิ อตฺถิ, ตตฺถ ภิกฺขุทาย
 จริตฺวา ชีวาหิ”ติ ตํ วิสฺสขฺเชสิ.

ฝ่ายนาง ได้อาหารเพียงเลี้ยงชีพ
 อย่างฝืดเคืองตราบที่ทากรยังอยู่ในห้อง
 คลอดบุตรแล้ว. ทากรนั้น มีมือ, เท้า,
 ตา, หู, จมูก, และปาก ไม่ตั้งอยู่ในที่
 ตามเดิม. เขาประกอบด้วยอวัยวะพิการ
 เช่นนั้น รูปร่างน่าเกลียด ประหนึ่ง
 ปีศาจคลุกฝุ่น. แม้เป็นดั่งนั้น มารดา
 ก็ไม่ทอดทิ้งบุตร. เป็นความจริง มารดา
 มีความเสน่หาอันมีกำลังในบุตรที่อยู่ใน
 ห้อง.

นางเลี้ยงดูเขา อย่างฝืดเคือง วันที่
 พาเขาไปด้วย ก็จะไม่ได้อะไร ๆ วันที่
 ให้เขาอยู่บ้านไปเองคนเดียวเท่านั้น จึง
 จะได้อำนาจ. ต่อมา ถึงเวลาที่เด็ก
 สามารถเที่ยวไปหาก่อนข้าวเลี้ยงตัวได้
 นางก็เอากระเบียงใส่มือบอกกับลูกชายว่า
 “พ่อเอ๋ย แม่อาศัยเจ้าถึงความลำบาก
 เหลือเกิน, เวลานี้ แม่คงเลี้ยงเจ้าไม่ได้,
 ในนครนี้ ข้าวที่เขาจัดไว้ เพื่อคน-
 กำพร้าและคนเดินทางเป็นต้น มีอยู่
 เจ้าเที่ยวไปหาอาหารในนครนั้นเลี้ยงชีพ

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส ฆรปฏิปาฎิยา จรนโต
 อานนทเสฎฐิกาเล นิพพตตฎฐาณัน
 กนตฺวา ชาติสฺสโร หุตฺวา อตฺตโน
 เกหํ ปาวิสฺสิ, ติสฺสุ นัน
 ทฺวารโกฏฐเกสฺสุ น โกจิ สลฺลกฺขเสสิ.
 จตฺตตฺตทฺวารโกฏฐเก มุลสิริเสฎฐิโน
 ปุตฺตกา ทิสฺวา อพฺพิคฺคหทยา
 หุตฺวา ปโรทิสฺสุ.

อก นัน เสฎฐิปุริสา “นิกฺขม
 กาทกณฺเณ”ติ โปนฺเนตฺตา นีหริตฺวา
 อากทฺฐิตฺวา สงฺการฎฺฐาเน ขิปีสฺสุ.
 สตฺถา อานนทตฺเถเรน ปจฺจาสมเณน
 ปิณฺฑทาย จรนโต ตํ ฌานํ ปตฺโต
 เถโร โอลเเกตฺวา เตน ปุฏฺโฐจ ตํ
 ปวตฺตี อากิฏฺขิ. เถโร มุลสิริ
 ปกฺโกสาเปสิ. อก มหาชนกาโย
 สนฺนิปติ. สตฺถา มุลสิริ อามนฺเตตฺวา
 “ชานาสี เอตนฺ”ติ ปุจฺจิตฺวา “น
 ชานามิ”ติ วุตฺเต “ปิตา เต
 อานนทเสฎฐิ”ติ วตฺวา ตํ อสทฺทหนฺตํ
 “อานนทเสฎฐิ ปุตฺตสฺส เต
 ปญฺจมหานิธี อากิฏฺขา”ติ อากิฏฺขา-
 เปตฺวา สทฺทหาเปสิ. โส สตฺถารํ

เกิด” ปล่อยลुकชายไป. เด็กนั้นเที่ยวไป
 ตามลำดับเรือน ถึงสถานที่ที่ตนเคยเกิด
 คราวเป็นอานนทเศรษฐี ระลึกชาติได้
 จึงเข้าไปเรือนตนเอง. ณ ชุ้มประตู่ทั้ง ๓
 ไม่มีใครสังเกตเห็นเขาเลย. ชุ้มประตู่ที่ ๔
 พวkbุตรมุลสิริเศรษฐีพบเขา ตกใจ
 พากันร้องไห้.

ที่นั่น พวkbุรุษของเศรษฐี กล่าวกับ
 เด็กนั้นว่า “จงออกไป คนกาลกรรณ”
 โบายพลาจนำออกไปโยนที่กองหยากเยื่อ.
 พระศาสดามีพระอานนทเถระติดตาม
 ข้างหลัง เสด็จบิณฑบาตถึงที่นั่น ทอด
 พระเนตรดูพระเถระ ถูกพระเถระทูลถาม
 ตรัสบอกพฤติการณ์นั้น. พระเถระให้
 เชิญมุลสิริเศรษฐีมา. ครั้งนั้น หมู
 มหาชนต่างประชุมกัน. พระศาสดา
 ตรัสเรียกมุลสิริเศรษฐีมา ตรัสถามว่า
 “ท่านรู้จักเด็กนั้นไหม” เมื่อมุลสิริเศรษฐี
 ทูลว่า “ไม่รู้จัก” จึงตรัสว่า “เด็กนั้น
 คือ อานนทเศรษฐีบิดาท่าน” สั่งให้เด็ก
 บอกขุมทรัพย์ ด้วยพระดำรัสว่า
 “อานนทเศรษฐี ท่านจงบอกขุมทรัพย์

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สรณํ อคมาสิ. สตฺถา ตสฺส ฌมมํ
เทเสนฺโต อิมํ กาทมาห

ใหญ่ ทั้ง ๕ แห่งแก่บุตรท่าน” ทำ
มูลสิริเศรษฐีนั้นซึ่งไม่เชื่อให้เชื่อแล้ว.
เศรษฐีนั้นได้ถึงพระศาสดาเป็นสรณะ.
พระศาสดา เมื่อทรงแสดงธรรมแก่
มูลสิริเศรษฐีนั้น จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

๖๒. “ปุตฺตามตฺถิ ฌนฺมตฺถิ
อิตฺติ พาลो วิหฺนุญฺจติ
อตฺตทา หิ อตฺตโน นตฺถิ
กฺุโต ปุตฺตทา กฺุโต ฌนฺน”ติ.

๖๒. “คนพาล มักเดือดร้อนว่า เรา
มีบุตร เรามีทรัพย์ ดนแล
ย่อมไม่มีแก่ตน พวกบุตร จักมี
แต่ที่ไหน ทรัพย์ จักมีแต่ที่ไหน”.

ตสฺสสตฺถโถ “ปุตฺตทา เม อตฺถิ,
ฌนํ เม อตฺถิ”อิตฺติ พาลो
ปุตฺตตตฺตณฺหาเย เจว ฌนตตฺตณฺหาเย จ
วิหฺนุญฺจติ ทฺถุขียติ, “ปุตฺตทา เม
นสฺสึสฺสุ”ติ วิหฺนุญฺจติ “นสฺสฺสนฺตึ”ติ
วิหฺนุญฺจติ “นสฺสึสฺสฺสนฺตึ”ติ วิหฺนุญฺจติ.
ธเนปิ เอเสว นโย. อิตฺติ
ฉหากาเรหิ วิหฺนุญฺจติ. “ปุตฺเต
โปเสยฺยามิ”ติ รตฺตติญฺจ ทิวา จ
ถลปถชลปถาทิสฺสุ นานปฺปการโต
วายนฺนฺโตปิ วิหฺนุญฺจติ, “ฌนํ
อุปฺปาเทสฺสามิ”ติ กสิวนิขุชาทีนึ
กโรนฺนฺโตปิ วิหฺนุญฺจเตว.

พึงทราบเนื้อความพระคาถานั้นว่า
คนพาล มักเดือดร้อน เพราะยัง
ต้องการบุตร ต้องการทรัพย์ว่า “เรา
ยังมีบุตรอยู่ เรายังมีทรัพย์อยู่” คือ
ยังเป็นทุกข์ ได้แก่ เดือดร้อนว่า
“บุตรเราฉิบหายแล้ว” เดือดร้อนว่า
“ฉิบหายอยู่” เดือดร้อนว่า “จัก
ฉิบหาย”. ถึงเรื่องทรัพย์ก็ทำนองเดียว-
กัน. คนพาลเดือดร้อนด้วยอาการ ๖
อย่าง ฉะนี้. คนพาลคิดว่า “จัก
เลี้ยงดูพวกบุตร” พยายามนานาประการ
ทั้งทางบกและทางน้ำเป็นต้น ทั้งกลางคืน
กลางวัน ชื่อว่า เดือดร้อน, คิดว่า

ธรรมบท.ป-ท.๓-๑๗

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เอวํ วิหณฺณนฺตสฺส จ อตฺตทา
 หิ อตฺตโน นตฺถิ, เตน วิมาเตน
 ทุกฺขิตํ อตฺตทานํ สุขิตํ กาคฺคํ
 อสกุโกนฺตสฺส, ปวตฺตติยมฺปิสฺส อตฺตทา
 หิ อตฺตโน นตฺถิ, มรณมณฺเญ
 นิปนฺนสฺส มรณนฺตีกาหิ เวทนาหิ
 อกฺกิชาลาหิ วยิ ปริทฺยหฺมานสฺส,
 ฉิชฺชมาเนสฺส สนฺธิพฺนฺธเนสฺส,
 ภิชฺชมาเนสฺส อฏฺฐิจฺสงฺฆมาญฺเญสฺส,
 นิมฺมิเลตฺวา ปรโลกํ อุมฺมิเลตฺวา
 อิทฺโลกํ ปสฺสนนฺตสฺสาปิ, ทิวเส ทิวเส
 ทฺวิกฺขตฺตํ นฺหาเปตฺวา ติกฺขตฺตํ
 โภเชตฺวา คณฺฐมาลาทีหิ อลงฺกกริตฺวา
 ยาวชีวํ โปสิโตปิ สหายภาเวน
 ทุกฺขปฺริตฺตาทนํ กาคฺคํ อสมตฺถตฺตาย
 อตฺตทา หิ อตฺตโน นตฺถิ, กุโต
 ปุตฺตทา กุโต ฐนํ ปุตฺตทา วา
 ฐนํ วา ตสฺมี สมเย กิเมว
 กริสฺสนฺตฺติ, อานนฺทเสฏฺฐิจฺโนปิ กสฺสจฺจิ
 กิณฺญจฺจิ อทตฺวา ปุตฺตสฺสตฺถาย ฐนํ

“เราจักทำทรัพย์สมบัติให้เกิด” ถึง
 ทำงานมีการทำนาและค้าขายเป็นต้น ก็
 ชื่อว่า เดือดร้อนเช่นกัน.

เมื่อเขาเดือดร้อนเช่นนี้ ตนชื่อว่า
 ไม่มีแก้ตน, เมื่อเขาไม่อาจทำตนซึ่ง
 เป็นทุกข์ เพราะความคับแค้นนั้น ให้มี
 ความสุข, ถึงปัจจุบัน ตนแลย่อมไม่มี
 แก้ตน, เมื่อเขานอนบนเตียงสำหรับตาย
 ถูกเวทนามีความตายเป็นที่สุด แผลดเผา
 ประหนึ่งถูกเปลวไฟเผา เมื่อข้อต่อและ
 เอ็นจะขาดไป เมื่อโครงกระดูกจะแตก
 ไป, ถึงเขาหลับตาสีมตาดูโลกหน้า
 เห็นโลกนี้, ตนแลแม้ผู้อันเขาให้อาบน้ำ
 ให้น้ันละ ๒ ครั้ง ให้บริโภคน้ันละ ๓
 ครั้ง ประดับของหอมและระเบียบดอกไม้
 เลี้ยงดูตลอดชีวิต ก็ยังชื่อว่า ไม่มีแก้ตน
 เพราะตนไม่อาจต้านทานทุกข์ ทำนอง
 เป็นเพื่อนกันได้ บุตรจะมีแต่ที่ไหน
 ทรัพย์จักมีแต่ที่ไหน คือว่า บุตรหรือ
 ทรัพย์ จักทำอะไรได้ในสมัยนั้น, เมื่อ
 อานนทเศรษฐี ไม่ให้อะไร ๆ แก่ใคร ๆ
 รวบรวมทรัพย์ไว้เพื่อบุตร นอนตายบน
 เตียงในกาลก่อนก็ดี ประสบทุกข์เช่น

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สณฺหเปตฺวา ปุพฺเพ วา มรณมณฺเฑ ๒๖๗
 นิปนฺนสฺส อิทานิ วา อิมํ ทุกฺขํ ๒๖๗
 ปตฺตสฺส กุโต ปุตฺตา กุโต ฐนํ ๒๖๗
 ปุตฺตา วา ฐนํ วา ก็ ทุกฺขํ ๒๖๗
 นีหริสฺส ก็ วา สุขํ อปฺปาทยิสฺสูติ. ๒๖๗

เทสนาวสานเน จตุราสีติยา เวลาเทศนาจบ สัตว์ ๘๔,๐๐๐
 ปาณสหสฺसानํ ฌมฺมาภิสฺสมโย อโหสิ, ได้ตรัสรู้ธรรม, เทศนา เกิดประโยชน์
 เทสนา มหาชนสฺส สาทฎิกกา แก่มหาชน ดังนี้แล.
 อโหสีติ.

อานนทเศรษฐีจิวตฤ ตติย.

เรื่องอานนทเศรษฐีที่ ๓ จบ.

๔. คณฺจิกะทกโจรวตฺถุ

๖๓. โย พาลो มณฺณตี พาลยํ
ปณฺชิโต วาปี เตน โส
พาลो จ ปณฺชิตมานี
ส เว พาลโลติ วุจฺจติ.

๔. เรื่องโจรผู้ทำลายปม

๖๓. บุคคลใดเป็นคนโง่ สำคัญว่า
ตนเป็นคนโง่ บุคคลนั้นก็พอเป็น
บัณฑิตได้บ้าง เพราะเหตุนั้น
ส่วนบุคคลใดโง่ สำคัญว่าตน
ฉลาด บุคคลนั้น เราเรียกว่า
คนโง่.

๔. คณฺฐิเภทกโจรวตฺถุ

โย พาโล มณฺณติ พาลยฺนติ
 อิมํ ฐมฺมเทสนํ สตุฏฺทา เขตฺวาน
 วิหรนฺโต คณฺฐิเภทกโจเร อารพฺภ
 กเถสิ.

เต กิร เทว สหายกา
 ฐมฺมสฺสวนตฺถาย กจฺจนฺเตน มหาชน
 สทฺธิ เขตฺวานํ คนฺตฺวา, เอโก
 ฐมฺมกถํ อสุโสสิ. เอโก อตฺตโน
 คยฺหุปกกํ โอลิเถสิ. เตสุ ฐมฺม
 สฺจนฺมาโน โสตาปตฺติผลํ ปาปุณฺนิ.
 อิตโร เอกสฺส ทฺสฺสนฺเต พทฺธ
 ปณฺจมาสกมตฺตํ ลภี. ตสฺส เคะ
 ปากวตฺตํ ชาตํ, อิตรสฺส เคะ
 น ปจฺจติ.

อก นํ สหายกโจโร อตฺตโน
 ภริยาย สทฺธิ อฺปนฺนุชฺชียมาโน “ตฺว
 อติปณฺนุชฺชิตตาย อตฺตโน เคะ
 ปากวตฺตมฺมูลํปิ น นิปฺวาเทสี”ติ อห.
 อิตโร ปน “พาลภาเวเนว วตฺถย
 อตฺตโน ปณฺนุชฺชิตภาวํ มณฺณตี”ติ ตํ
 ปวตฺตี สตุฏฺฐ อโรเจตฺตุ ฌาตีหิ

๔. เรื่องโจรผู้ทำลายปม

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
 เขตวัน ทรงปรารภพวกโจรผู้ทำลายปม
 ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า คนโง่ เข้าใจ
 ว่าตนเป็นคนโง่ เป็นต้น.

ทราบมาว่า โจรเพื่อนกัน ๒ คนนั้น
 ไปพระเขตวัน พร้อมมหาชน ซึ่งพา
 กันไปฟังธรรม, โจรคนหนึ่ง ได้ฟัง
 ธรรมแล้ว. อีกคนหนึ่งสอดสายสายตา
 มองหาของที่จะพึงถือเอา. บรรดาโจร
 ทั้ง ๒ คนนั้น โจรที่ฟังธรรม บรรลุ
 โสดาปัตติผล. ส่วนอีกคนได้ทรัพย์ ๕
 มาสก ที่อุบาสกคนหนึ่งขอไว้ขายผ้า.
 ทรัพย์นั้น เป็นค่าอาหารในเรือนของเขา,
 ไม่เผด็จผลในเรือนโจรผู้โสดาบัน.

ครานั้น เพื่อนโจรกับภรรยา เมื่อ
 จะเย้ยหยันโจรโสดาบันนั้น จึงกล่าวว่า
 “เพราะฉลาดเกินไป ท่านไม่ยังแม้ค่า
 อาหารให้สำเร็จในเรือนของตน”. ส่วน
 โจรโสดาบันคิดว่า “เพราะเป็นคนพาล
 ที่เดียว เจ้าคนนี้ จึงเข้าใจว่าตนเป็น
 บัณฑิต” เพื่อกราบทูลเรื่องราวแต่

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สทุธิ์ เขตวนัน์ คณุตวา อาโรเจสิ. พระศาสดา จึงไปพระเชตวัน พร้อม
หมุ่ญาติ กราบทูลให้ทราบ.

สตุฎา ตสฺส ฐมฺมึ เทเสนฺโต อิมิ พระศาสดา เมื่อทรงแสดงธรรมแก่เขา
คาถมาห จึงตรัสพระคาถานี้ว่า

๖๓. “โย พาลो มณฺเฑตี พาลุยิ
ปณฺหิตโต วาปี เตน โส
พาลो จ ปณฺหิตมานิ
ส เว ‘พาลो’ติ วุจฺจตี”ติ.

๖๓. “บุคคลใดเป็นคนโง่ สำคัญว่าตน
เป็นคนโง่ บุคคลนั้นก็พอเป็น
บัณฑิตได้บ้าง เพราะเหตุนั้น
ส่วนบุคคลใดโง่ สำคัญว่า
ตนฉลาด บุคคลนั้นเราเรียกว่า
‘คนโง่’.

ตตุฎ โย พาลอติ โย
อตตนา พาลอ อปณฺหิตโต สมานอ
“พาลอ อหนฺ”ติ ตํ อตฺตโน
พาลุยิ พาลภาวํ มณฺเฑตี ชานาติ.
เตน โสติ เตน การณฺน โส
ปุกฺคโล ปณฺหิตโต วาปี โหติ
ปณฺหิตสทิสฺโส วาปี. โส ทิ “พาลอ
อหนฺ”ติ ชานมานอ อญฺญํ ปณฺหิตํ
อุปสงฺกมฺนฺโต ปยิริปาสนฺโต เตน
ปณฺหิตภาวตฺถาย โอวทียมานอ
อนุสาสิยมานอ ตํ โอวาทํ
อุกุกณฺหิตวา ปณฺหิตโต วา โหติ
ปณฺหิตตโร วา.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า
บุคคลใดโง่ ความว่า บุคคลใดโง่ คือ
ไม่ฉลาด สำคัญ คือ รู้ว่าตนโง่ คือ
เขลาด้วยตนว่า “เราเป็นคนโง่”. คำว่า
เหตุ นั้น เขาเป็นบัณฑิตได้บ้าง ความว่า
บุคคลนั้นเป็นบัณฑิตได้บ้าง คือ เป็น
เสมือนบัณฑิต เพราะเหตุ นั้น. ก็เขา
รู้ว่า “เราเองโง่” เข้าไปหา เข้าไป
นั่งใกล้ คนอื่นซึ่งเป็นบัณฑิต อัน
บัณฑิตนั้นว่ากล่าวพรั่าสอน เพื่อให้
เป็นบัณฑิต เรียนรู้โอวาทนั้น ก็เป็น
บัณฑิต หรือเป็นบัณฑิตกว่าได้.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ส เว พาลีติ โย จ พาลี
 สมานิ “โก อญโณ มยา สทิส
 พหุสสุโต ธมฺมกถิกโก วินยธโร
 ฐตฺวาโท อตฺถิ”ติ เอวํ ปณฺฑิตมานีว
 โหติ, โส อญญํ ปณฺฑิตํ
 อนุปสงฺกมฺหโต อปยิริยาสนฺหโต เหนว
 ปริยตฺติ อุกฺกณฺหาติ, น ปฏฺิพตฺติ
 ปุเรติ, เอกนฺตํ พาลภาวเมว
 ปาปฺพณฺาติ, โส คณฺฐิเกทกโจโร
 วีย. เตน วุตฺตํ “ส เว พาลีติ
 วุจฺจตี”ติ.

เทศนาवासเน อิตรสุส ฅาตเกหิ
 สทฺธิ มหาชน โสตาปตฺติผล
 ปาปฺพณฺีติ.

คณฺฐิเกทกโจรวตฺถุ จตฺตถฺ.

คำว่า ผู้นั้นแล โจ ความว่า ส่วนผู้ใดโจ
 สำคัญว่า ตนเองฉลาดทำเดี่ยว ว่า
 “จะมีใครอื่นเล่า ที่เป็นพหุสูต เป็น
 ธรรมกถิก ทรงวินัย กล่าวคุณเครื่อง
 ขจัดกิเลส ประหนึ่งตัวเรา” ผู้นี้ ไม่
 เข้าไปหา ไม่เข้าไปนั่งใกล้บัณฑิตอื่น
 ไม่เรียนปริยัติ ไม่สนใจบำเพ็ญข้อปฏิบัติ
 ถึงความเป็นคนโจโดยส่วนเดียวเท่านั้น
 ผู้นั้นเป็นประหนึ่ง โจรทำลายปม ฉะนั้น.
 เหตุนั้น พระผู้มีพระภาค จึงตรัสคำนี้ว่า
 “เราเรียกเขาว่า ‘คนโจ’”.

เวลาเทศนาจบ มหาชน พร้อม
 ญาติโจรโสดาบัน ต่างบรรลุโสดาปตฺติผล
 ดังนี้แล.

เรื่องโจรทำลายปมที่ ๔ จบ.

๕. อุทายิตุเถรวตฺถุ

๖๔. ยาวชีวมปิ เจ พาลो
 ปณฺทิตํ ปยฺรฺอุปาสติ
น โส ฌมํ วิชานาติ
 ทพฺพิ สุปรสํ ยถา.

๕. เรื่องพระอุทายีเถระ

๖๔. หากว่าคนพาล ถึงเข้าไปนั่งใกล้
 บัณฑิตแม้ชั่วชีวิต เขาก็ไม่รู้ธรรม
เหมือนทัฬหีไม่รู้รสแกง ฉะนั้น.

๕. อุทัยเถรวตฺถุ

ยาวชีวมปิ เจ พาลีติ อิมิ
ธมฺมทေနํ สดฺดา เขตฺวานเ วิหรนฺโต
อุทัยเถรวํ อารพฺภ กณฺเสี.

โส กิร มหาเถรสุ ปกฺกนฺเตสุ,
ธมฺมสภํ กนฺตฺวา ธมฺมาสเน นิสิตฺติ.
ถน นํ เอกทิวสํ อากนฺตฺกมิกฺขุ
ทิสฺวา “อโย พุฬฺสุโต มหาเถโร
ภวิสฺสตี”ติ มณฺเณมานา ขนฺธชาติ-
ปฐิสฺยุดฺตํ ปณฺหํ ปุจฺฉิตฺวา กิณฺฉิ
อชานมานํ “โก เอโส พุทฺเธหิ
สทฺธิ เอกวิหาเร วสมาโน ขนฺธชาติ-
อายตนมตฺตปี น ชานาตี”ติ
ครหิตฺวา ตํ ปวตฺตี ตถาคตฺสส
อาโรเจสฺสุ.

ถน สดฺดา เตสํ ธมฺม
ทศนฺโต อิมิ คากฺมาห

๕. เรื่องพระอุทัยเถระ

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เชตวัน ทรงปรารภพระอุทัยเถระ
ตรัสพระธรรมเทศนาว่า หากคนพาล
เข้าไปนั่งใกล้บัณฑิตแม้ชั่วชีวิต เป็นต้น.

ทราบว่า พระอุทัยเถระนั้น เมื่อ
พระเถระผู้ใหญ่ หลีกไป ก็ไปโรงธรรม
นั่งบนธรรมาสน์. ต่อมาวันหนึ่ง พวก
ภิกษุอาคันตุกะ เห็นพระอุทัยเถระนั้น
เข้าใจว่า “ภิกษุรูปนี้ คงเป็นพระ-
มหาเถระผู้พหุสูต” จึงถามปัญหา
เกี่ยวกับขันธเป็นต้น ตำนานที่ตนซึ่งไม่รู้
พระพุทฺธวจนะอะไร ๆ ว่า “พระเถระ
อะไรกันนั้นอยู่ ณ วิหารเดียวกันกับ
พระพุทฺธเจ้า ไม่รู้กระทั่งขันธชาติ
และอายตนะ” จึงกราบทูลเรื่องราวนั้น
แต่พระตถาคต.

ครานั้น พระศาสดา เมื่อทรงแสดง
ธรรมแก่พวกภิกษุอาคันตุกะ จึงตรัส
พระคถาว่า

๑๙๗๐
๓๑
๓๒
๓๓
๓๔
๓๕
๓๖
๓๗
๓๘
๓๙
๔๐

๖๔. “ยาวชีวมปิ เจ พาลो
 ปณฺทิตํ ปิรฺรฺปาสติ
 น โส ธมฺมํ วิชานาติ
 ทพฺพิ สุปรสํ ยถา”ติ.

ตสฺสตุโก พาลो นามส
 ยาวชีวมปิ ปณฺทิตํ อุปสงฺกมฺนฺโต
 ปิรฺรฺปาสนฺโต “อิมํ พุทฺธวจนฺ,
 เอตฺตํ พุทฺธวจนฺ”ติ เอว
 ปริยตฺติธมฺมํ วา “อยํ วิหาโร
 อยํ อจาโร, อยํ โคจโร
 อิทํ สาวชฺชํ อิทํ อนวชฺชํ, อิทํ
 เสวิตพฺพํ, อิทํ น เสวิตพฺพํ,
 อิทํ ปฏิวิชฺฌิตพฺพํ อิทํ
 สจฺฉิกาตพฺพนฺ”ติ เอว ปฏิปฺตฺติ-
 ปฏิเวธธมฺมํ วา น ชานาติ.

ยถา กิณฺติ. ทพฺพิ สุปรสํ
 ยถาติ ยถา หิ ทพฺพิ ยาว
 ปริกฺขยา นานปฺปการาย สุปฺวิกิตฺติยา
 สมฺปฺริวตฺตมานาปิ “อิทํ โลณกํ,
 อิทํ อโลณกํ, อิทํ ติตฺติกํ, อิทํ
 ขาริกํ, อิทํ กฏกํ, อิทํ อมฺพิลล์,
 อิทํ อนมฺพิลล์, อิทํ กสวานฺ”ติ
 สุปรสํ น ชานาติ, เอวเมว พาลो

๖๔. “หากว่าคนพาล ถึงเข้าไปนั่งใกล้
 บัณฑิต แม้ชั่วชีวิต เขาก็ไม่รู้
 ธรรม เหมือนทัพพีไม่รู้รสแกง
 ฉะนั้น”.

พระคาถานั้น บัณฑิต ฟังทราบ
 เนื้อความดังนี้ คนพาล ถึงเข้าไปหา
 เข้าไปนั่งใกล้บัณฑิต แม้ชั่วชีวิต ก็ไม่รู้
 ปริยติธรรมอย่างนี้ว่า “นี่ คือพระ-
 พุทธพจน์, พระพุทธพจน์มีประมาณ
 เท่านี้” หรือปฏิบัติธรรมและปฏิเวธธรรม
 อย่างนี้ว่า “นี่ ธรรมเครื่องอยู่, นี่
 ธรรมเป็นมารยาท, นี่เป็นโคจร,
 กรรมนี้ มีโทษ, กรรมนี้ไร้โทษ,
 ควรเสพกรรมนี้, ไม่ควรเสพกรรมนี้,
 พึงแทงตลอดสิ่งนี้, ควรทำสิ่งนี้ให้แจ้ง”.

ถามว่า เหมือนอะไร แก้วเหมือน
 ทัพพีไม่รู้รสแกง ฉะนั้น อธิบายว่า
 เหมือนอย่างว่า คนพาล ถึงเข้าไป
 นั่งใกล้บัณฑิต ชั่วชีวิต ก็ไม่รู้ธรรม
 ตามที่กล่าวแล้ว เหมือนทัพพี ถึงคนแกง
 หลายชนิด หลายประการ จนกร่อนไป
 ก็ไม่รู้รสแกงว่า “นี่รสเค็ม, รสจืด,
 รสขม, รสขื่น, รสเผ็ด, รสเปรี้ยว,

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วรรค)

๕. เรื่องพระอุทายีเถระ

๒๗๕

ยาวชีว์ ปณฺหิตํ ปยฺรฺปาสมานํ รสไม่เปรี้ยว, รสฝาด” ฉะนั้น.
วุตฺตปฺปการํ ฌมฺมํ น ชานาตีติ.

เทศนาวसानเ อากนฺตฺกมิกฺขุณฺโณ เวลาจบเทศนา จิตพวกกมิกฺขุ
อาสเวหิ จิตฺตานิ วิมฺขุจฺจิสฺสูติ. อากันตฺกะ หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย
ดังนี้แล.

อุทายิตฺเถรวตฺถุ ปณฺจมฺ.

เรื่องพระอุทายีเถระที่ ๕ จบ.

๖. ปาเวຍຍกภิกขุวตฺต

๖๕. มุหุตตมปิ เจ วิญญ
 ปณฺทิตํ ปยิรฺปาສຕີ
 ขิปฺປิ ฐมฺมံ วิชานາຕີ
 ชีวหา สุปรສံ ยถา.

๖. เรื่องภิกษุชาวเมืองปาวา

๖๕. หากว่า วิญญชน เข้าไปนั่งใกล้
 บ้นทิตแม่เพียงครูเดียว เขาก็รู้แจ้ง
 ธรรมได้ฉบับพลัน เหมือนลิ้นรู้
 รสแกง ฉะนั้น.

๖. ปาเวยยกภิกษุขุตตุ

มุกุตมปิ เจ วิญญูติ อิมิ
ธมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน วิหรนฺโต
ติสมตฺเต ปาเวยยเก ภิกขุ
อารพฺภา กเถสิ.

เตสํ หิ ภควา อิตถิ
ปริเยสนฺตานํ กปฺปาสิกวนสนฺนเท
ปจฺมํ ธมฺมํ เทเสสิ. ตทา
สพฺเพว เอหิภิกขุภาวํ ปตฺตา
อิทฺธิมยปตฺตจิวรรธา หุตฺวา เทรส
ชฺชุตฺกานิ สมากาย วตฺตมานา ปุณ
ทิมสฺส อทฺธฺโน อจฺจเยน สตุถารํ
อุปสงฺกมิตฺวา อนมตคฺคธมฺมเทสนํ
สุตฺวา ตสฺมีเยว อาสเน อรหตฺตํ
ปาปฺถึสิ. ภิกขุ “อโห วติเมหิ
ภิกขุหิ ขิปปเมว ธมฺโม วิญญาโต”ติ
ธมฺมสภายํ กถํ สมฺภูจาเปสฺ.

ตํ สุตฺวา สตุถา “น ภิกขเว
อิทาเนว, ปุพฺเพปิ อิเม ติสมตฺตา
สหายกชฺชุตฺตา หุตฺวา ตฺถุทิลชาตเก
มหาตฺถุทิลสฺส ธมฺมเทสนํ สุตฺวา

๖. เรื่องภิกษุชาวเมืองปาวา

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เชตวัน ทรงปรารภภิกษุชาวเมืองปาวา
ประมาณ ๓๐ รูป ตรัสพระธรรมเทศนา
นี้ว่า หากว่า วิญญูชน เข้าไปนั่งใกล้
บัณฑิตแม้เพียงครูเดียว เป็นต้น.

ความพิสดารว่า คราวแรก
ทีเดียว พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรม
แก่สหาย ๓๐ คนเหล่านั้น ซึ่งกำลัง
ค้นหาหญิง ณ ชฎุป่าไร่ฝ้าย. กาลนั้น
สหายทั้งหมด ถึงความเป็นเอหิภิกขุ
ทรงบาตรและจีวรสำเร็จด้วยฤทธิ
สมาทานประพตฺติชฺชงค์ ๑๓ ผ่านไปเป็น
เวลานาน จึงเข้าเฝ้าพระศาสดาอีกครั้ง
ฟังอนมตคฺคธรรมเทศนา บรรลุพระ-
อรหัต บนอาสนะนั้นเอง. พวกภิกษุ
สนทนากันในโรงธรรมว่า “น่าอัศจรรย์
หนอ ภิกษุเหล่านี้รู้แจ้งธรรมไวเหลือเกิน”.

พระศาสดา ทรงสดับถ้อยคำนั้นแล้ว
ตรัสว่า “มิใช่บัดนี้ เท่านั้นนะ ภิกษุ
ทั้งหลาย กาลก่อน พวกเขา เป็น
นักเลงเพื่อนกัน ๓๐ คน ฟังธรรมเทศนา

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชิปปเมว ฌมม วิญญา ย ปญจ
 สีลานิ สมาทยีส, เตเนว
 อุปนิสฺสเยน เอตริหิ นิสินฺนาสเนเยว
 อรหตฺตํ ปตฺตา”ติ วตฺวา ฌมม
 เทเสนฺโต อิมิ กถมาห

ของสุกรชื่อมหาตุนทิละ ในตุนทิลชาดก
 รู้แจ้งธรรมพลันทีเดียว สมาทานศีล ๕
 แล้ว, เพราะอุปนิสัยนั้นนั่นเอง บัดนี้
 พวกเขา จึงบรรลุประอรหัต ฌ อาสนะ
 ที่ตนนั่ง” เมื่อแสดงธรรม ตรัสพระ-
 คากถานี้ว่า

๖๕. “มฺหุตฺตมฺปิ เจ วิญญู
 ปณฺทิตํ ปิรฺุปาสติ
 ชิปปิ ฌมม วิชานาติ
 ชิวหา สุปรสํ ยถา”ติ.

๖๕. “หากว่า วิญญูชน เข้าไปนั่งใกล้
 บัณฑิต แม้เพียงครูเดียว เขาก็รู้
 แจ้งธรรมได้ฉับพลัน เหมือนลิ้น
 รุ้รสแกง ฉะนั้น”.

ตสฺสจฺโถ “วิญญู ปณฺทิตฺโต
 ปุริโส มฺหุตฺตมฺปิ เจ อญฺญํ
 ปณฺทิตํ ปิรฺุปาสติ, โส ตสฺส
 สนฺติเก อุกฺคณฺหนฺโต ปรีปฺุจฺจนฺโต
 ชิปปเมว ปรียตฺติธมฺม วิชานาติ,
 ตโต กมฺมฏฺฐานํ กถาเปตฺวา
 ปฏิปตฺติยํ ฆฏฺเณฺโต วายมนฺโต,
 ยถา นาม อนฺุปหฺมฺชิวหาปสาโท
 ปุริโส รสฺวิชานนตฺถํ ชิวหฺคฺเค
 จเปตฺวาเอว โลณกาภิเกทํ รสํ
 วิชานาติ, เอวํ ปณฺทิตฺโต ชิปปเมว
 โลกุตฺตรธมฺมปิ วิชานาติ”ติ.

พึงทราบเนื้อความพระคากถานี้ว่า
 วิญญูชน คือ บุรุษฉลาด หากว่าเข้า
 ไปนั่งใกล้บัณฑิตอื่นแม้เพียงครูเดียว,
 เขาเรียนสอบสวน ฌ สำนักบัณฑิตนั้น
 ชื่อว่า รู้แจ้งปริยัติธรรม อย่างฉับพลัน,
 ที่นั้น เขาให้บัณฑิตสอนกัมมัฏฐาน
 เพียรพยายามในข้อปฏิบัติ เป็นคนฉลาด
 รู้แจ้งโลกุตระธรรมพลันทีเดียว เหมือน
 บุรุษ มีชีวหาประสาท รบรสดี พอวาง
 อาหารลงปลายลิ้นเพื่อรู้รส ก็รู้รส
 ต่างด้วยรสเค็มเป็นต้นได้ทันที ฉะนั้น”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วรรณคดี

๖. เรื่องภิกษุชาวเมืองปาวา

๒๗๕

เทศनावसानะ พหุ ภิกษุ เวลาจบเทศนา ภิกษุหลายรูป
อรหัตต์ ปาปุนิสฺสูติ. ต่างบรรลุประอรหัตต์ ดังนี้แล.

ปาเวຍယကภิกษុဘုတု ဓမ္မာင်္ဂ. เรื่องภิกษุชาวเมืองปาวาที่ ๖ จบ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๗. สุปุพฺพทุทฺถกฺขจิวตฺต

๖๖. จรฺนฺติ พาลา ทุมฺเมธา
อมิตฺเตเนว อตฺตนา
กโรนฺตา ปาปกํ กมฺมํ
ยํ โหติ กฏฺกปฺผลํ.

๗. เรื่องสุปปุพฺพทุทฺถกฺข

๖๖. พวกชนพาล ทราบบัญญา มีตน
ดั่งข้าศึก เทียวทำกรรมชั่ว ที่มีผล
เผ็ดร้อน.

๗. สุปปพุทธกฏฐิวิตถุ

จรมุติ พาลา ทุมเมธาติ อิมิ
ธมฺมเทสนํ สตุถา เวพฺพวเน
วิหรนุโต สุปปพุทธกฏฐิ อารพฺภ
กเถสิ. อิมิ สุปปพุทธวิตถุ อุตานเ
อากตเมว.

ตทา หิ สุปปพุทฺโธ กฏฐิ
ปริสปริยนฺเต นิสินฺโน ภควโต
ธมฺมเทสนํ สุตฺวา โสตาปตฺติผลํ
ปตฺวา อตฺตนา ปฏฺิลทฺธคฺคณํ สตฺถ
อาโรเจตฺถกาโม ปริสมชฺเฒ โอคาหิตฺถ
อวิสหนฺโต มหาชนสฺส สตฺถารํ
วณฺทิตฺวา อนฺคฺนตฺวา นีวตฺตกาเล
วิหารํ อคมาสิ. ตสฺมี ชนเ
สกุโก เทวราชา “อโย สุปปพุทฺโธ
กฏฐิ อตฺตนา สตฺถุ สาสเน
ปฏฺิลทฺธคฺคณํ ปากฏฺิ กาทฺถกาโม”ติ
ณตฺวา “อหิ วิมฺสิสฺสสามิ นนฺ”ติ
คฺนตฺวา อากาเส จิตฺโต เอตทโวจ
“สุปปพุทฺธ ตฺวา มนุสฺสทลิตฺทโท
มนุสฺสวราโก มนุสฺสกปฺโป, อหฺนเต

๗. เรื่องสุปปพุทธกฏฐิ

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เวพฺพวัน ทรงปรารภบุรุษโรคเรื้อน ชื่อ
สุปปพุทฺธะ ตรัสพระธรรมเทศนาว่า
คนพาล ทรมปัญญา เทียวทำกรรมชั่ว
เป็นต้น. เรื่องสุปปพุทฺธะนี้ มาในอุทาน-
คาถา.

ก็กาลนั้น สุปปพุทฺธกฏฐินั่งฟัง
พระธรรมเทศนาของพระผู้มีพระภาค
ท่ายบริษัท บรรลุโสดาปัตติผล
ปรารถนาจะกราบทูลคุณที่ตนได้รับแต่
พระศาสดา ไม่อาจเข้าไปท่ามกลาง
บริษัท เวลามหาชนถวายบังคมพระ-
ศาสดาแล้วกลับ จึงไปวิหาร. ขณะนั้น
ท้าวสักกเทวราช ทรงทราบว่ “นาย
สุปปพุทฺธกฏฐินี้ ต้องการทำความคุณที่ตน
ได้ในศาสนาของพระศาสดาให้ปรากฏ”
ดำริว่า “จักทดลองนายสุปปพุทฺธกฏฐิ
นั้น” เสด็จยืนกลางอากาศ ได้ตรัส
คำนี้ว่า “สุปปพุทฺธะ เธอเป็นมนุษย์
ขัดสน ยากไร้ กำพรว้า, เราจักให้ทรัพย์
แก่เธออย่างไม่มีที่สิ้นสุด, เธอจงพูดว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อปฺริยณฺตํ ฌนํ ทสฺสสามิ, ‘พุกุโธ ‘พระพุทฺธไม่ไช่พระพุทฺธ พระธรรม
 น พุกุโธ, ฌมฺโม น ฌมฺโม, ไม่ไช่พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ไช่พระสงฆ์,
 สฺโม น สฺโม, อลฺลํ เม อย่าเลยด้วยพระพุทฺธ ด้วยพระธรรม
 พุกุเชน, อลฺลํ เม ฌมฺเมน, อลฺลํ ด้วยพระสงฆ์สำหรับเรา”.
 เม สฺเมนา’ติ วเทหิ”ติ.

อถ นํ โส อาห “โกสิ ที่นั้น สุปฺปพุกุทฺทกฺกุณฺโณ นั้น กล่าวกับ
 ตวานฺ”ติ. “อหํ สกฺโก”ติ. ท้าวสักกะนั้นว่า “ท่านเป็นใคร”.
 “อนฺธพาล อหิริก ตวํ มยา ท้าวสักกะ ตอบว่า “เรา คือ
 สทฺธิ กถตฺตํ น ยุตฺตโรไปสิ, ตวํ ท้าวสักกะ”. สุปฺปพุกุทฺทกฺกุณฺโณ กล่าวว่
 มํ ‘ทุกฺคโต ทลิตฺโต กปฺโณ’ติ “ท่านผู้อันธพาล ไร้ยางอาย, ท่าน
 วเทสิ, เนวาทํ ทุกฺคโต น ทลิตฺโต, ไม่ควรพูดกับเรา, ท่านพูดกับเราว่า
 สุขปฺปตฺโตหฺมสมฺมิ มหทฺธโน, ‘เป็นคนเขี้ยวใจ ชัดสน คนกำพร้าว’
 เราเองไม่ไช่คนเขี้ยวใจ ไม่ไช่คน
 กำพร้าวเลย, เราเองมีความสุข มี
 ทรัพย์มากมาย,

สทฺธาธนํ สีลธนํ
 หิริ โอตตปฺปิยํ ฌนํ,
 สุตฺถนญฺจ, จาโก จ
 ปญฺญา เว สุตฺตมํ ฌนํ
 ยสฺส เอตา ธนา อตฺถิ
 อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา
 ‘อทลิตฺโต’ติ ตํ อาหุ
 อโมฆนฺตสฺส ชีวิตฺตํ

ผู้ใด จะเป็นหญิงก็ตาม เป็นชาย
 ก็ตาม มีทรัพย์เหล่านี้ คือทรัพย์
 คือศรัทธา, ทรัพย์คือศีล, ทรัพย์
 คือหิริ, ทรัพย์คือโอดตปปะ ทรัพย์
 คือสุตะ ทรัพย์คือจาคะ และทรัพย์
 อย่างที่ ๗ คือ ปัญญา พวกบัณฑิต
 กล่าวถึงบุคคลนั้นว่า ‘เป็นคนไม่
 ชัดสน’ เขามีชีวิต ไม่ว่างเปล่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เยสํ หิ อิมานิ สตุต อริยชนานิ
สนฺติ, น เต พุทฺเธหิ वा
ปจฺเจกพุทฺธาทีหิ वा 'ทลิตฺทา'ติ
วुจฺจนฺตี"ติ. สกฺโก ตสฺส กถํ สุตฺวา
ตํ อนฺตรามคฺเค โอยาย สตุถุ
สนฺติกํ कन्तुवा सपुष्पं तं
वज्रपट्टिवज्रं सตุถु आरोเจसि.

อก นํ ภควา आह "न चो
सक सक्का दातिसानं सतेनपि
सहसฺसेनपि 'पुทฺโธ न पुทฺโธ'ติ
वा 'ธมฺโม न धमฺโม'ติ वा
'सोम न सोम'ति वा कथापेतुन्"ติ.
सुप्पพุทฺโธपि चो सตุถุ สนฺติกं
कन्तुवा सตุถारा कत्तप्पिसुत्ताโร
प्पिसุมोत्तमानो อत्तนา पप्पิลत्तคฺคณं
สตุถุ आरोजेत्तวา อุกฺกจาयाสนา
ปกฺกामि. ओก नं ओจिरपक्कนฺตं
कาวि त्रुणवज्जा चिविता वोโรपेसि.

สา गिर ऐका यक्खि
पक्कसात्तिकुलपुत्तं पाหियत्तरुจिरियं
त्तम्पत्ताจิกโจरฆात्तं सुप्पพุท-

เหตุนั้น พระพุทธเจ้า กิติ พระปัจเจก-
พุทธเจ้า เป็นต้นกิติ ไม่พูดถึงเหล่าชน
ที่มีอริยทรัพย์ ๗ ประการเหล่านี้ว่า
'เป็นคนจน". ท้าวสักกะ สดับถ้อยคำ
สุปปพุทธะนั้นแล้ว ละเขาไว้กลางทาง
เสด็จไปสำนักพระศาสดา กราบทูล
ถ้อยคำตอบโต้ทั้งหมดแด่พระศาสดา.

ครานั้น พระผู้มีพระภาค ตรัสกับ
ท้าวสักกะนั้นว่า "ท้าวสักกะ เหล่าผู้คน
เช่นพระองค์ทั้งร้อย ทั้งพัน ไม่อาจจะ
ให้สุปปพุทธกฏฐิ กล่าวว่ 'พระพุทธ
ไม่ใช่พระพุทธ' ว่า 'พระธรรมไม่ใช่
พระธรรม' ว่า 'พระสงฆ์ไม่ใช่พระสงฆ์'
ได้เลย". ฝ่ายสุปปพุทธะ ไปสำนัก
พระศาสดา พระองค์ทรงต้อนรับ
บันเทิงใจ กราบทูลคุณที่ตนได้แด่พระ-
ศาสดา ลุกจากอาสนะหลีกไป. ขณะนั้น
โคแม่ลูกอ่อนขวิดสุปปพุทธะนั้น ซึ่ง
หลีกไปไม่นาน จนเสียชีวิต.

ทราบว่า โคแม่ลูกอ่อนนั้นเป็น
นางยักษ์ตนหนึ่งแปลงร่างเป็นแม่โค
ขวิดชนทั้ง ๔ เหล่านี้จนเสียชีวิต คนละ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กฤษณินฺติ อิเม จตฺตารโ ชเน ร้อยอัฐภาพคือ ๑. กุลบุตร ชื่อ ปุกกุสาติ
 สตสจอตตภาเว คาวี หุตฺวา ๒. พาหิยทารุจิริยะ ๓. คนฆ่าโจร
 ซีวิตา โวโรเปสิ. ชื่อตัมพทาฐิกะ ๔. นายสุปปพุทธกฤษฺฐิ.

เต กิร อตีเต จตฺตารโ เสฏฺฐิปุตฺตา ช่าวว่า ในอดีตกาล พวกเขาทั้ง ๔
 หุตฺวา เอกํ นครโสภินิ คณิกํ เป็นลูกชายเศรษฐี พาหญิงแพศยา
 อุตฺยานํ เนตฺวา ทิวสํ สมปตฺตี นครโสภณีนคนหนึ่งไปอุทยาน เสวย
 อนนฺทวิตฺวา สายณฺหสมเย เอวํ สมบัติตลอดวัน เวลาเย็น ปรีชากัน
 มนฺตยิสฺสุ “อิมสฺมิ จาเน อญฺเอย ว่า “สถานที่นี้ไม่มีคนอื่น, พวกเรา
 นตฺติ, อิมิสฺสา อเมฺหฺหิ ทินฺนํ พากันขโมยกหาปณะพันหนึ่ง และ
 กหาปณฺสหสฺสณฺจ สพฺพณฺจ เครื่องประดับที่ให้นาง ช่านางแล้ว
 ปสาธนภณฺฑํ คเหตฺุวา อิมํ หนึไปกันเกิด”. หญิงนั้นได้ยินถ้อยคำ
 มาเรตฺวา คจฺฉามา”ติ. สา ของคนเหล่านั้น คิดว่า “คนเหล่านี้
 เตสํ กถํ สุตฺวา “อิเม ไร้ยางอาย อภิรมย์เราแล้ว เวลานี้
 นิลฺลชฺชา มยา สทฺธิ อภิรมิตฺวา ต้องการจะฆ่าเราอีก, เราจ้กรู้สิ่งที่
 อิทานิ มํ มาเรตฺกามา, ชานิสฺสามิ ควรทำแก่คนเหล่านี้” เมื่อถูกคน
 เตสํ กตฺตพฺพตฺตกนฺ”ติ เตหิ เหล่านั้นฆ่าอยู่ จึงตั้งความปรารถนา
 มาริยมานา “อหํ ยกฺขินิ หุตฺวา, ว่า “ขอเรา พึงเกิดเป็นยักษ์ฉิณี
 ยถา มํ เอเต มาเรตฺติ, เอวเมว สามารถฆ่าพวกเขาเหมือนกับที่พวกเขา
 เต มาเรตฺตุํ สมตฺตา ภเวยฺยนฺ”ติ ฆ่าเรา ฉะนั้น”. ด้วยผลกรรมนั้น
 ปตฺถนํ อกาสิ. ตสฺส นิสฺสนฺเทน แม้โคจึงฆ่าคนเหล่านี้. ภิกษุหลายรูป
 อิเม มาเรสิ. สมฺพหฺลฺลา ภิกฺขุ กราบทูลการตายของสุปปพุทธะแด่พระ-
 ตสฺส กาลกิริยํ ภควโต อารโจะตฺวา ผู้มีพระภาค ทูลถามว่า “สุปปพุทธะนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ตสฺส กา คติ, เกน การณน
กุกฺกัฏฐิภาวํ ปตฺโต”ติ ปุจฺฉิสฺสุ.

สตฺถา โสตาปตฺติผลํ ปตฺวา
ตสฺส ตาวตีสภาเน อุปฺปนฺนภาวญฺจ
ตฺครสิขิปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวา นฺุฏฺจหิตฺวา
อปฺพยามํ กตฺวา ทิฆมฺรตฺตํ
นिरเย ปจฺจิตฺวา วิปากาวเสเสน
อิทานิ กุกฺกัฏฐิภาวปตฺติญฺจ พุยากริตฺวา
“ภิกฺขเว อิเม สตฺธา อตฺตนา
ว อตฺตโน กุกฺกัฏฐิวิปากกมฺมํ กโรนฺต
วิจฺรนฺตี”ติ วตฺวา อนฺุสนฺธิ
ฆมฺเฏตฺวา อุตฺตริ ฐมฺมํ เทเสนฺุโต
คาถมาห

๖๖. “จฺรนฺตี พาลา ทุมฺเมธา
อมิตฺเตเนว อตฺตนา
กโรนฺตา ปาปกํ กมฺมํ
ยํ โหติ กุกฺกัฏฐิผลนฺุ”ติ.

ตตฺถ จฺรนฺตีติ จตฺุหิ
อิริยาปถฺหิ อุกฺุสฺลเมว กโรนฺตา
วิจฺรนฺตี. พาลาติ อิธโลกตฺถญฺจ
ปรโลกตฺถญฺจ อชานฺุตา อิธ
พาลา นาม. ทุมฺเมธาติ ทุปฺปญฺญา.

มีคติเป็นเช่นไร, เหตุไร เขาจึงถึงความ
เป็นโรคเรื้อน”.

พระศาสดา ทรงพยากรณ์ว่าสุปป-
พุทธะบรรลุโสดาบัน เกิด ณ ดาวดึงส์
และการที่เขาเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้าชื่อ
ตครสิขี ถ่มน้ำลาย หลีกไปทางซ้าย
ระยะเวลายาวนานไหมในนรก ด้วย
เศษวิบากกรรมยังเหลือ บัดนี้
จึงถึงความเป็นโรคเรื้อน แล้วตรัสว่า
“ภิกษุทั้งหลาย สัตว์เหล่านี้ เทียว
ทำกรรมเผ็ดร้อนให้กับตนแล” เมื่อทรง
สืบท่ออนุสนธิ แสดงธรรมให้ยิ่งขึ้น จึง
ตรัสพระคาถานี้ว่า

๖๖. “พวกชนพาล ทรามปัญญา มี
ตนดั่งข้าศึก เทียวทำกรรมชั่ว
ที่มีผลเผ็ดร้อน”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า
เทียวไป ได้แก่ เทียวทำอกุศลด้วย
อิริยาบถทั้ง ๔. คำว่า ชนพาล คือ
พวกชน ไม่รู้ทั้งประโยชน์โลกนี้
โลกหน้า ชื่อว่าคนพาลในคำว่า พาลานี้.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อมิตเตเนวาทิ อมิตตภูเตน วยิ คำว่า ทรามปัญญา ความว่า มีปัญญา
 เเวริณา หุตฺวา. กฏุกฺขผลนฺติ เวลา. คำว่า ดังข้าศึก ได้แก่
 ติชิณฺผลํ ทุกฺขผลนฺติ. เป็นประหนึ่งคนมีเวรมิไซมิตร. คำว่า
 มีผลเผ็ดร้อน คือ มีผลเข้มแข็ง คือ
 มีทุกข์เป็นผล.

เทสนาปริโยसानะ พหุ โสตา- เวลาจบเทศนา ชนจำนวนมาก
 ปตฺติผลาทินิ ปาปฺถนีสฺสูติ. บรรลุโสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล.

สุปปพุทธกฺกุจิวตฺถ สตฺตมํ. เรื่องสุปปพุทธกฺกุจิวตฺถ ๗ จบ.

๘. กสกวตฺถุ

๖๗. น ตํ กมฺมํ กตํ สาธุ
ยํ กตฺวา อนุตฺตปฺปติ
ยสฺส อสฺสุมฺโข โรทํ
วิปากํ ปฏฺิเสวติ.

๘. เรื่องชานา

๖๗. บุคคลทำกรรมใดเดือดร้อนภายหลัง
ร้องไห้หน้าตานองหน้า เสวยผล
ของกรรมใด กรรมนั้นที่คนทำแล้ว
ไม่ดีเลย.

๘. กสกวตฺตฺ

น ตํ กมฺมํ กตํ สาธุติ
 อิมํ ฐมฺมเทศนํ สตฺถา เขตวเน
 วิหรนฺโต เอกํ กสกํ อารพฺภ
 กณฺเธิ.

โส กิร สาวตฺถิโต อวิทุเร
 เอกํ เขตตํ กสติ. โจรา
 อุกกนิทฺฐมเนน นครํ ปวิสิตฺวา
 เอกสฺมี อทฺตมฺกุเล อุมฺมจํ
 ภินฺทิตฺวา ปวิสิตฺวา พหุ
 หิรณฺณสฺวณฺณํ คเหตุวา อุกก-
 นิทฺฐมเนเนว นิทฺฐมิตฺวา. เอโก
 โจโร เต วณฺเญตฺวา เอกํ
 สหสฺสสตฺถิกํ โอวฏฺฐิกายํ กตฺวา ตํ
 เขตตํ กนฺตฺวา เตหิ สทฺธิ ภาณํ
 ภาเชตฺวา อาทาย กจฺจนฺโต
 โอวฏฺฐิกโต ปตฺมานํ สหสฺสสตฺถิกํ
 น สลฺลภฺเขสิ.

ตํ ทิวสํ สตฺถา ปจฺจฺจฺสมเย โลกํ
 โวลฺเณนโต ตํ กสกํ อตฺตโน
 ฌาณชาลสฺส อนฺโต ปวิฏฺจํ
 ทิสฺวา “ภินฺนุ โข ภวิสฺสตี”ติ

๘. เรื่องชาวนา

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
 เขตวัน ทรงปรารภชาวนาคนหนึ่ง ตรัส
 พระธรรมเทศนาเห็นว่า กรรมนั้นที่คนทำ
 แล้วไม่ดี เป็นต้น.

ทราบว่า ชาวนานั้นกำลังไถนา
 แห่งหนึ่ง ไม่ไกลกรุงสาวัตถี. พวกโจร
 ลักลอบเข้าพระนครทางท่อน้ำ ขุด
 อูโมงค์ในตระกูลมั่งคั่งตระกูลหนึ่ง เข้าไป
 ขโมยเงินทองมากมาย หนีออกไปทางท่อ
 ตามเดิม. โจรคนหนึ่ง ลวงพวกโจร
 ที่เหลือเหล่านั้น ช้อนถุงบรรจุทรัพย์
 พันหนึ่งทีเกลียวผ้า ไปถึงน่านน้ำแบ่ง
 สิ่งของกับพวกโจร ถือเดินไป ไม่ใส่ใจ
 ถุงบรรจุทรัพย์พันหนึ่ง ซึ่งตกจาก
 เกลียวผ้า.

วันนั้น เวลาใกล้รุ่ง พระศาสดา ทรง
 ตรวจดูสัตว์โลกเห็นชาวนานั้นเข้าข่าย
 คือ พระญาณ ทรงใคร่ครวญว่า
 “จักมีเหตุอะไรหนอ” ทรงเห็นเหตุนี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อดุติ”ติ จินฺเตตฺวา สตุถริ เมื่อพระศาสดา ตรัสเท่านั้นแล้วหลีกไป
 เอตฺตํ วตฺวา ปกุกนฺเตว, จึงถือเอาด้ามปฏักเดินไป หมายถึงว่า
 “มาเรสุสามิ นนฺ”ติ ปโตทยภูจี “จักฆ่าอสรพิษนั้น” พบอุ้งบรรจุกุทรพัย
 อาทาย คโต สหสฺสภณฺฑิกํ พันหนึ่ง คิดว่า “พระศาสดาตรัส
 ทิสฺวา “อิมํ สนฺธาย สตุถารา คงหมายถึงอุ้งบรรจุกุทรพัยพันหนึ่งนี้”
 กติตํ ภวิสฺสตี”ติ ตํ อาทาย จึงถืออุ้งกุทรพัยกลับไป เพราะตนไม่ฉลาด
 นิวตฺโต, อพฺยตฺตตาย ตํ เอกมฺนฺเต จึงช้อนอุ้งกุทรพัยเอาฝุ่นกลับไปไว้ข้างหนึ่ง
 จเปตฺวา ปัสฺสนา ปฏิจฺฉนาเตตฺวา เริ่มไถนาอีก.
 ปุณฺ กสิตุํ อารภิ.

มนุสฺสาปิ ปภาตาย รตฺติยา ส่วนพวกมนุษย์ เมื่อราตรีสว่าง เห็น
 เคเห โจเรหิ กตฺกมฺมํ ทิสฺวา กรรมที่โจรทำไว้ในเรือนจึงติดตามรอยเท้า
 ปทานุปทํ คจฺฉนฺตา ตํ เขตฺตํ ไปถึงน่านนั้น พบสถานที่พวกโจรแบ่ง
 คนฺตฺวา ตตฺถ โจเรหิ ภณฺฑกสฺส ภัณฑะกัน ทั้งได้เห็นรอยเท้าของชวานา
 ภาชิตฺฏจฺฉานํ ทิสฺวา กสฺกสฺส ในที่นั้น. พวกเขา เดินตามรอยเท้า
 ปทวฺลณฺชํ อทฺทสฺสํ. เต ตสฺส ชวานานั้น พบสถานที่ที่ชวานาเก็บ
 ปทานุสาเรน คนฺตฺวา ถวิกาย อุ้งกุทรพัยไว้ คู้ฝุ่นออก ถืออุ้งกุทรพัย
 จปิตฺฏจฺฉานํ ทิสฺวา ปัสฺสุ วิยฺยหิตฺวา คูกคามว่า “แก ปล้นเรือนของพวกเรา
 ถวิกํ อาทาย “ตฺวํ อมฺหากํ เคหํ เทียวไป ทำเหมือนกับไถนาอยู่”
 วิลุมฺปิตฺวา เขตฺตํ กสฺมาโน วิย เอาท่อนไม้ดี นำไปแสดงแด่พระราชา.
 วิจฺรสี”ติ ตชฺเชตฺวา ทณฺฑเทน ท้าวเธอทรงสดับความเป็นไปนั้น รับสั่ง
 โปเถตฺวา เนตฺวา รณฺโถ ให้ประหารชีวิตชวานานั้น. พวกราชบุรุษ
 ทสฺสยีสฺส. ราชา ตํ ปวตฺติ จับเขามัดแขนไพล่หลัง เอาหวายเชี่ยน
 สุตฺวา ตสฺส วรํ อาณาเปสิ. นำไปหลักประหาร.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ราชปรีษา ตั ปจฉาพาหุ
 พนธิตวา กสาหิ ตาเลนต
 อาฆาตน์ นยีส.

โส กสาหิ ตาลิยามาโน อณฺเฏ
 กิณฺจิ อวตฺวา “ปสฺส อานนฺท
 อาสิวิโส”ติ ‘ปสฺสสามิ ฆนฺเต
 โฆรวิโส”ติ วทฺนฺโต คจฺฉติ. อถ
 หนิ ราชปรีษา “ตฺวํ สตฺถุ เจว
 อานนฺทตฺเถรสฺส จ กถิ กเถสิ,
 กิณฺนาเมตน์”ติ ปุจฺฉิตฺวา “ราชานํ
 ทฏฺฐุ ลภมาโน กเถสฺสามิ”ติ
 วุตฺเต รณฺเวย สนฺติกํ เนตฺวา
 รณฺเวย ตั ปวตฺติ กถยีส.

อถ หนิ ราชาน “กสฺมา เอว
 กเถสิ”ติ. โสปี “นาหิ เทว โจโร”ติ
 วตฺวา กสนฺตฺถาย นิภฺชนฺตฺกาลโต
 ปฏฺจาย สพฺพนฺตํ ปวตฺติ รณฺเวย
 อาจิกฺขิ. ราชาน ตสฺส กถิ สุตฺวา
 “อญิ ฆเน โลกเ อคฺคปฺคฺคล
 สตฺถาวํ สกฺขิ อปฺทิสฺสติ, หน
 ยุตฺตํ เอตฺสฺส โทสํ อาโรเปตฺุ,

ชานานา ภูกราชบุรุษเอาหาวยเขี่ยน
 ไม่พูดคำอื่นอะไร ๆ เดินไปบ่นไปว่า
 “(พระศาสดา ตรัสถามว่า) ‘อานนท
 เห็นไหมอสรพิษ’, (พระอานนทกราบทูล
 ว่า) ‘เห็น พระเจ้าข้า อสรพิษร้าย’.
 ที่นั่น พวกราชบุรุษ ถามเข้ว่า
 “แก พูดถึงเฉพาจะคำสนทนาระหว่าง
 พระศาสดากับพระอานนทเท่านั้น, มี
 เรื่องอะไรนั้นหรือ” เมื่อชานานา
 ตอบว่า “เราเมื่อได้เฝ้าพระราชาก็
 จักบอก” นำตัวไปราชสำนัก กราบทูล
 เรื่องราวนั้นแต่พระราชาน.

ครานั้น ท้าวเธอ ตรัสถามชานานานั้นว่า
 “เหตุไร เธอจึงพูดเช่นนั้น”. ถึงเขา
 ก็กราบทูลว่า “ข้าแต่สมมติเทพ
 ข้าพระองค์มิใช่โจร” กราบทูลเรื่อง
 ทั้งหมดนั้นแต่พระราชาน ตั้งแต่เวลาที่ตน
 ออกไปจะไถนา. ท้าวเธอ สดับถ้อยคำ
 ชานานานั้นแล้ว ตรัสว่า “พนาย
 ชานานานี้ อ้างพระศาสดาผู้เป็นบุคคล

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อหเมตถ กตตพพฺ ขานิสฺสามิ”ติ
 ตํ อาทาย สายณฺหสมเย สตถุ
 สนฺติกํ คนฺตวา สตถารํ ปุจฺฉิ
 “สจฺจํ ภควา กจฺฉิ ตุมฺเห
 อานนฺทตฺเถเรน สทฺธิ เอตฺส
 กสฺกสฺส กสนฺนุจฺฉานํ คตา”ติ.
 “อาม มหาราชา”ติ. “กิ โว
 ตตฺถ ทิฏฺฐนฺ”ติ. “สฺหสฺสตฺถวิกํ
 มหาราชา”ติ. “ทิสฺวา กิ อโวจฺตุถา”ติ.
 “อิทํ นาม มหาราชา”ติ. “ภนฺเต
 สจายํ ปุริโส ตุมฺหาทิสํ อปฺเทสํ
 นากริสฺส, น ชีวิทํ อลภิสฺส,
 ตุมฺเหหิ ปน กถิตกถํ กถตฺวา
 เตน ชีวิทํ ลทฺถนฺ”ติ.

ตํ สุตฺวา สตถา “อาม
 มหาราช อหฺปิ เอตฺตกเมว วตฺวา
 คโตมฺหิ, ปณฺชิเตน นาม, ยํ
 กมฺมํ กตฺวา ปจฺฉา อนฺตปฺปิ

ผู้เลิศในโลกเป็นพยาน, การยกโทษ
 ชาวานานั้นไม่ควร เราต้องรู้สิ่งที่ควรทำ
 ในเรื่องนี้ให้ได้” เวลาเย็น จึงพาชาวนา
 นั้นไปสำนักพระศาสดา ทูลถาม
 พระศาสดาว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาค
 พระองค์ เสด็จไปที่ชาวนาไถนากับ
 พระอานนทฺจริงหรือ”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตร”.
 พระราชา ทูลถามว่า “พระองค์ ทอด
 พระเนตรเห็นอะไรที่นั่น”. พระ-
 ศาสดา ตรัสว่า “เห็นตุงทรัพย์พันหนึ่ง
 มหาบพิตร”. พระราชาทูลถามว่า
 “ทอดพระเนตรเห็นแล้วตรัสอย่างไรบ้าง”.
 พระศาสดา ตรัสว่า “ตรัสคำชื่อนี้
 มหาบพิตร”. พระราชา กราบทูลว่า
 “พระเจ้าข้า ถ้าบุรุษนี้ ไม่อ้างบุคคล
 เช่นพระองค์เป็นพยาน, เขาก็ไม่ได้
 ชีวิต แต่เขาอ้างคำที่พระองค์ตรัสจึง
 ได้ชีวิต”.

พระศาสดา ทรงสดับพระราชดำรัสนั้น
 ตรัสว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตร
 อาตมภาพ กล่าวคำเพียงเท่านั้นแล้วไป,
 ธรรมดาว่าคนเป็นบัณฑิต จะไม่ทำ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๕. สุนนมาลาการวตฺถุ

๖๘. ตณฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ
ยํ กตฺวา นานุตฺตปฺปติ
ยสฺส ปตฺติโต สุมโน
วิปากํ ปฏฺฐเสวติ.

๕. เรื่องนายสุนนมาลาการ

๖๘. ก็บุคคลทำกรรมใด ไม่เดือดร้อน
ภายหลัง เป็นผู้เอิบอ้อม มีใจดี
เสวยผลของกรรมใด กรรมนั้น
บุคคลทำแล้วเป็นกรรมดี.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วีย. ตสฺมีปิ ทิวเส สรীরโต เสด็จไปกรุงกบิลพัสดุ์เป็นต้น. วันนั้น
 ฉพพณฺณรสมิโย วิสฺสชฺเชนฺโต พระองค์ ทรงเปล่งพระรัศมีมีพรรณ ๖
 มหนฺเตน พุทฺธานุภาเวน มหติยา จากพระสรীরะ เสด็จเข้ากรุงราชคฤห์
 พุทฺธลีพฺหาย ราชคหฺ ปาวิสฺ. ด้วยพุทธานุภาพใหญ่ ด้วยพุทธลีลา
 อันใหญ่.

อถ มาลาการโ ภควโต รตนคฺฉิย- ครานั้น นายมาลาการ เห็นอัฐภาพ
 สทิสฺ อตฺตภาวํ ทิสฺวา ทวตฺติส- พระผู้มีพระภาค เช่นกับรัตนหมีค่า แลดู
 มหาปฺริสฺสทฺขณมณฺฑิตํ อสฺตียานุ- พระสรীরะประดับมหาบุรุษลักษณะ ๓๒
 พยณฺชนสิริโสภณคฺคํ โอลิเกตฺวา ประการ พร้อมงดงามด้วยพระสิริ คือ
 ปสนฺนจิตฺโต “กิณฺนุ โข สตฺถุ อนุพยัญชนะ ๘๐ มีจิตเลื่อมใส คิดว่า
 อธิการํ กโรมี”ติ จินฺเตตฺวา อยณฺอ “เรา จักบูชาพระศาสดาอย่างยิ่งยวด
 อปฺสฺสนฺโต “อิมฺเหิ ปฺปุผฺเหิ ภควนฺตฺ เช่นไรดีหนอ” เมื่อไม่เห็นสิ่งอื่น คิดว่า
 ปฺุชฺสฺสามิ”ติ จินฺเตตฺวา ปฺน “เราจักเอาดอกไม้เหล่านี้บูชาพระผู้มี
 จินฺเตสิ “อิมานิ รณฺโณ นิพทฺธ พระภาค” คิดอีกทีว่า “ดอกไม้เหล่านี้
 อุกฺกุจฺจานปฺุผฺมานิ, ราชฯ อิมานิ บำรุงพระราชาประจำ, พระองค์เมื่อ
 อลภนฺโต มํ พนฺธาเปยฺย วา ไม่ได้ดอกไม้เหล่านี้ ต้องสั่งขังเราบ้าง
 ฆาตาเปยฺย วา ปฺพฺพาเชยฺย วา, สั่งฆ่าเราบ้าง สั่งเนรเทศออกนอกแคว้น
 กิณฺนุ โข กโรมี”ติ. อถสฺส บ้าง, เราทำเช่นไร ดีหนอ”. ครานั้น
 เอตทฺโหสิ “ราชา มํ ฆาเตตฺ วา เขาเกิดความคิดนี้ว่า “พระราชาทรง
 รกฺุจฺโต วา ปฺพฺพาเชตฺ, โส หิ ฆ่าเราก็ตาม เนรเทศออกนอกแคว้น
 มยฺหํ ททฺมาโนปิ อิมสฺมี อตฺตภาเว ก็ตาม, เพราะพระองค์ เมื่อพระราชนาน
 ซีวิตมตฺตํ ฐนํ ททฺเยยฺ, สตฺถุ แก่เรา ก็พระราชนานทรัพย์พอเลี้ยงชีพ
 ปฺุชา ปน เม อนเภาสฺ กปฺปโกฏฺฐิสฺ ในอัฐภาพนี้เท่านั้น, ส่วนการบูชาพระ-

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อลั หิตาย เจว สุขาย จา”ติ
 อตตโน ชีวดี ตถาคตสฺส ปริจฺจชิ.

ศาสดา อาจให้ประโยชน์เกื้อกูลและ
 ความสุขแก่เรา หลายโกฏิกัปทีเดียว”
 จึงสละชีวิตของตน ถวายพระตถาคต.

โส “ยาว เม ปสนนจิตตํ
 น ปฏิภุจฺจติ, ตาวเทว ปุชฺชํ
 กริสฺสามิ”ติ ภูจฺจปญฺโญ อุกฺคฺคฺคฺโค
 สตถาวํ ปุชฺเชสิ. กถํ? ปจฺมํ
 ตาว เทว ปุพฺพมฺภูจฺจโย ตถาคตสฺส
 อฺปริ ชิปิ. ตา อฺปริมตฺตเก
 วิตานํ หุตฺวา อฏฺฐํสุ. อปรา
 ปุณ เทว มฺภูจฺจโย ชิปิ. ตา
 ภควโต ทกฺขิณฺหตฺตปสฺเสน มาลา-
 ปฏิจฺจนฺเนน โอตริตฺวา อฏฺฐํสุ.
 อปรา เทว มฺภูจฺจโย ชิปิ.
 ตาปิ ปิฏฺฐิปสฺเสน โอตริตฺวา
 ตเถว อฏฺฐํสุ. อปรา เทว
 มฺภูจฺจโย ชิปิ.

นายมาลาการนั้น คิดว่า “เรา
 จักทำการบูชาตราบเท่าที่จิตเลื่อมใสของ
 เราไม่กลับกลายเป็น ร่ำเริงบันเทิงใจ
 เบิกบาน แซ่มนั่นใจ บูชาพระศาสดา.
 นายมาลาการนั้น บูชาอย่างไร ?
 ครั้งแรก นายมาลาการ ชั้ดดอกไม้ ๒
 กำขึ้นไป เบื้องบนพระตถาคตก่อน.
 ดอกไม้ทั้ง ๒ กำนั้น ตั้งเป็นเพดาน
 เบื้องบนพระเศียร. เขาชั้ดดอกไม้ ๒ กำ
 อื่นอีก. กำดอกไม้เหล่านั้น ย้อยลงมา
 ตั้งทางพระหัตถ์ขวาของพระผู้มีพระภาค
 ปิดด้วยระเบียบดอกไม้. เขา ชั้ดดอกไม้
 ไปอีก ๒ กำ. กำดอกไม้แม่เหล่านั้น
 ห้อยย้อยมาตั้งด้านพระปฤษฎางค์
 เหมือนกัน. เขา ชั้ดดอกไม้ไปอีก ๒ กำ.

ตา วามหตฺตปสฺเสน โอตริตฺวา
 ตเถว อฏฺฐํสุ. เอวํ อฏฺฐ
 นาพิโย อฏฺฐ มฺภูจฺจโย หุตฺวา
 จตฺตฺสฺ จาเนสฺส ตถาคตํ ปริกฺขิปีสฺส.
 ปุโรโต คมนทฺวารมตฺตเมว โหติ.

กำดอกไม้เหล่านั้นห้อยย้อยมาตั้งด้าน
 พระหัตถ์ซ้ายเช่นกัน. ดอกไม้ ๘ ทะนาน
 กลายเป็น ๘ กำ แวดล้อมพระตถาคต
 ทั้ง ๔ ตำแหน่ง ฉะนี้. เหลือไว้เฉพาะ
 เป็นประตูเดินไปข้างหน้าเท่านั้น. ดอกไม้

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปุ่ปุผานั วนฎฺฐานิ อนฺโต อหฺลฺสุ. มีข้าวหันหน้าเข้าข้างใน หันกลีบออก
 ปตฺตตานิ พหิมุขานิ. ภควา ด้านนอก. พระผู้มีพระภาคเป็นประหนึ่ง
 รชตปฎฎปฏิกฺขิตฺโต วย หุตฺวา ถูกแผ่นเงินล้อมรอบ เสด็จดำเนินไป.
 ปายาสิ. ปุ่ปุผานิ อจิตฺตกาณิปิ ดอกไม้แม้ไร้จิตใจ อาศัยบุคคลมีจิตใจ
 สจิตฺตกั นิสฺสาย อภิชฺชิตฺวา จึงไม่แยก ไม่ตกลง ลอยไปกับพระ-
 อปตฺติตฺวา สตฺถารา สทฺธิเยว ศาสदानันเเอง หยุด ณ ที่ประทับยืน.
 กจฺจนฺติ จิตฺฐจาเน ติฏฺฐจฺนฺติ. พระรัศมี ประหนึ่งสายฟ้าแลบตั้งแสน
 สตฺถุ สรโรโต สตสฺสทฺสฺวิชฺชุลตา แล่นออกจากพระสระของพระศาสดา.
 วย รัสโย นิกฺขมฺิสฺสุ.

มีข้าวหันหน้าเข้าข้างใน หันกลีบออก
 ด้านนอก. พระผู้มีพระภาคเป็นประหนึ่ง
 ถูกแผ่นเงินล้อมรอบ เสด็จดำเนินไป.
 ดอกไม้แม้ไร้จิตใจ อาศัยบุคคลมีจิตใจ
 จึงไม่แยก ไม่ตกลง ลอยไปกับพระ-
 ศาสदानันเเอง หยุด ณ ที่ประทับยืน.
 พระรัศมี ประหนึ่งสายฟ้าแลบตั้งแสน
 แล่นออกจากพระสระของพระศาสดา.

ปุ่โรโต จ ปจฺจโต จ ทกฺขิณฺโต พระรัศมีที่พุ่งออก พุ่งออก ทั้งข้างหน้า
 จ วามโต จ สีสฺมตฺถกฺโต จ ทั้งข้างหลัง ทั้งข้างขวา ทั้งข้างซ้าย
 นิกฺขนฺตรฺสโย นิกฺขมฺิสฺสุ. เอกาปิ ทั้งเบื้องบนพระเศียร. รัศมีแม่สายเดียว
 สมมุขสมมุขฎฺฐาเนน อปลายิตฺวา ไม่หายไปทางตรงเบื้องพระพักตร์, รัศมี
 สพฺพาปิ สตฺถารํ ติกฺขตฺตุํ ปทกฺขิณฺ แม้ทุก ๆ สายปัทมกถา พระศาสดา ๓
 กตฺวา ตรฺจนฺตาลกฺขนฺธปฺปมาณา รอบ เป็นพระรัศมีประมาณลำตาลหนุ่ม
 หุตฺวา ปุ่โรโตเยว ฐาวนฺติ. พุ่งตรงไปข้างหน้าจุดเดียว. นครทั้งสิ้น
 สกฺลนฺครํ สํขุภิ. “อนฺโตนฺครเ นว เลื่องลือแล้ว. บรรดาชน ๑๘ โภภี คือ
 โภภีโย, พหิณฺครเ นว โภภีโย”ติ ภายในนคร ๕ โภภี ภายนอกนคร ๕
 อฏฺฐารสฺสุ โภภีสุ เอโกปิ ปุ่ริโส โภภี ชายหรือหญิงสักคนหนึ่ง ไม่ถือเอา
 วา อิตฺถิ วา ภิกฺขํ อคฺเขตฺวา ภิกษาออกไป ไม่มี. มหาชน ต่างบันลือ
 นิกฺขนฺโต นาม นตฺถิ. มหาชน สีนานาท ชุธงท่อนผ้าขึ้นเป็นพัน ๆ ธง
 สีนานาท นทฺโต เจลฺกฺเขปสฺสทฺธานิ มุ่งตรงไปข้างพระพักตร์พระศาสดา.
 กโรนฺโต สตฺถุ ปุ่โรตว คจฺจติ. ฝ่ายพระศาสดา เพื่อต้องการแสดง

พระรัศมีที่พุ่งออก พุ่งออก ทั้งข้างหน้า
 ทั้งข้างหลัง ทั้งข้างขวา ทั้งข้างซ้าย
 ทั้งเบื้องบนพระเศียร. รัศมีแม่สายเดียว
 ไม่หายไปทางตรงเบื้องพระพักตร์, รัศมี
 แม้ทุก ๆ สายปัทมกถา พระศาสดา ๓
 รอบ เป็นพระรัศมีประมาณลำตาลหนุ่ม
 พุ่งตรงไปข้างหน้าจุดเดียว. นครทั้งสิ้น
 เลื่องลือแล้ว. บรรดาชน ๑๘ โภภี คือ
 ภายในนคร ๕ โภภี ภายนอกนคร ๕
 โภภี ชายหรือหญิงสักคนหนึ่ง ไม่ถือเอา
 ภิกษาออกไป ไม่มี. มหาชน ต่างบันลือ
 สีนานาท ชุธงท่อนผ้าขึ้นเป็นพัน ๆ ธง
 มุ่งตรงไปข้างพระพักตร์พระศาสดา.
 ฝ่ายพระศาสดา เพื่อต้องการแสดง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สดุทปาปี มาลาการสุส คุณุ ปากฏุ
 กาดุ้ ดิศาวุตปุปมาเน นคเร เภริ-
 จรณมคฺเคเนว อจริ. มาลาการสุส
 สกลสรีร์ ปญจวณฺณาย ปิตียา
 ปริปุริ.

คุณนายมาลาการให้ปรากฏ จึงเสด็จ
 เทียวไปทั่วพระนคร ๓ คาวุต ตามทาง
 ที่เขาตีกลองป่าวร้องไป. สรรีร์ทั้งสิ้น
 ของนายมาลาการ เต็มเปี่ยมด้วยปีติมี
 วรรณะ ๕.

โส โถกณฺเวย ตถาคเตน
 สทฺธิ จริตฺวา มโนสิลารเส
 นิมฺุตโต วย พุทฺธร์สีนํ อนุโต
 ปรีฏฺโจะ สดฺถารํ โถเมตฺวา
 วนฺทิตฺวา ตุจฺจนฺปุจฺฉิเมว คเหตุวา
 เคะห์ อคมาสิ. อถ นํ ภริยา
 ปุจฺฉิ “กหํ ปุปุผานี”ติ. “สดฺถา
 เม ปุชฺชิตฺ”ติ. “รณฺเวย อิทานิ
 กิ กสิสุสสี”ติ. โส “ราชา
 มํ มาเตตุ วา รณฺจโต วา
 นีหฺรตุ, อหํ ชีวิตํ ปรีจฺจชิตฺวา
 สดฺถารํ ปุเชสี, สพฺพปุปุผานี
 อฏฺฐ มุฏฺฐิโย อหฺสํ, เอวรฺฐปา
 นาม ปุชา ชาตา, มหาชน
 อุกฺกุฏฺฐิตสฺหสฺสานิ กโรนฺโต สดฺถารา
 สทฺธิ จรติ, โย เอส มหาชนสุส
 อุกฺกุฏฺฐิสทฺโท ตสฺมี จาเน เอโส”ติ.

นายมาลาการนั้น เดินตามพระ-
 ตถาคตเพียงนิตเดียว เข้าไปภายใน
 พระพุทธรัศมี เป็นประหนึ่งจมลงใน
 มโนสิลารส ชมเชยถวายบังคมพระ-
 ศาสดา ถือกะระเข้าเปล่ากลับเรื่อน.
 ครานั้น ภรรยา ทามเขาว่า “ดอกไม้
 ไปไหนหมด”. เขาตอบว่า “เรา
 บุษษาพระศาสดาแล้ว”. ภรรยา ทามว่า
 “บัดนี้ ท่านจักทำอะไรแด่พระราชา
 เล่า?”. เขาตอบว่า “พระราชา ทรง
 ชำเราก็ตาม เนรเทศออกจากแคว้นแคว้น
 ก็ตาม เราสละชีวิตบุษษาพระศาสดา,
 ดอกไม้ทั้งหมดมี ๘ กำ, การบุษษา
 ปานนี้เกิดแล้ว, มหาชนต่างให้ร้องเป็น
 พัน ๆ เทียวไปกับพระศาสดา, นั้นเสียง
 มหาชนให้ร้อง ณ ที่นั้น”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อถสฺส ภริยา อนฺธพาลา, ครานั้น ภรรยาเขาเป็นหญิงอันธพาล
 เอวรूपे ปาฎิหาริเย ปสาทิ ไม่เกิดความเลื่อมใสในปาฎิหาริย์ปานนั้น
 อชเนตฺวา ตํ อกฺโกสิตฺวา จำบริภาษเขา กล่าวว่า “ธรรมดา
 ปริภาสิตฺวา “ราชาโน นาม พระราชา โหดร้าย กวีคราเดียว
 จณฺหา สกึ กุฑฺธา ก็ทำความพินาศให้มากมาย ด้วยการ
 หตฺถปาทาทีเจทเนน พหุปี อนตฺถิ ตัดมือและเท้า เป็นต้น, เพราะกรรมที่
 กโรนฺติ, ตยา กตมฺเมน มยฺหึปี ท่านทำแม้เราก็พึงพินาศไปด้วย” พา
 อนตฺถิโก สिया”ติ ปุตุเต อาทาย บุตรไปราชตระกูล ถูกพระราชาตรัสเรียก
 ราชกฺลํ คนฺตฺวา รณฺณา ปกฺโกสิตฺวา มาถามว่า “เรื่องอะไรกันนั้น” จึง
 “กึ เอตนฺ”ติ ปุจฺฉิตา อาห กราบทูลว่า “สามีหม่อมฉัน เอาดอกไม้
 “มม สามิโก ตุมฺหากํ บำรุงพระองค์บูชาพระศาสดา มีมือเปล่า
 อุปฺภูจฺฉานปุเปเหสิ สตุถาริ ปุเชตฺวา กลับเรื้อน ถูกหม่อมฉันถามว่า ‘ดอกไม้
 ตุจฺฉหตฺถิโก ชริ อาคนฺตฺวา ‘กหํ ไปไหน’ ก็พูดบอกอย่างนี้, หม่อมฉัน
 ปุเปผานี”ติ มยา ปุญฺโจะ อิทํ ด่าเขา กล่าวว่า ‘ธรรมดาองค์ราชา
 นาม วเทสิ, อหํ ตํ ปริภาสิตฺวา ดุร้าย กวีคราเดียว ทำให้พินาศ
 ‘ราชาโน นาม จณฺหา สกึ มากมาย ด้วยการตัดมือและเท้า เป็นต้น,
 กุฑฺธา, หตฺถปาทาทีเจทเนน พหุปี เพราะกรรมที่เธอทำเราก็จะพินาศไปด้วย’
 อนตฺถิ กโรนฺติ, ตยา กตมฺเมน จึงหึงเขามาที่นี่, กรรมที่เขาทำแล้ว
 มยฺหึปี อนตฺถิโก สिया”ติ ตํ จะเป็นกรรมที่ทำดีก็ตาม ทำชั่วก็ตาม
 ฉนฺนุเชตฺวา อิธาคตา, เตน กตมฺมํ กรรมนั้นจงเป็นของเขาเท่านั้น, ขอเดชะ
 สุกตํ วา โหตุ ทุกฺกญฺญํ วา, พระองค์จงทรงทราบว่หม่อมฉันหึงเขา
 ตสฺเสว ตํ, มยา ตสฺส ฉนฺนุชิตฺถาวา แล้ว”.
 ชานาหิ เทวา”ติ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ราชาปี ปจมทสฺสเนเนว โสตา-
 ปตฺติผลํ ปตฺโต สทฺโธ ปสนฺโน
 อริยสาวโก จินฺเตสิ “อโห อโย
 อิตฺถิ อนฺธพาลา, เอวรูปุเป กุณฺเ
 ปสาทํ น อูปฺปาเทสิ”ติ. โส
 กุทฺโธ วีย หุตฺวา “อมฺม กิ
 วเทสิ, มยฺหํ อูปฺปจฺฉานูปฺปเผหิ
 เตน ปุชฺชา กตฺตา”ติ. “อาม
 เทวา”ติ. “ภทฺทกํ เต กตํ ตํ
 ฉทฺเทนฺตฺติยา มม ปุชฺฉเหหิ ปุชฺชา-
 การกสฺส อหํ กตฺตพฺพยฺตฺตกํ
 ชานิสฺสสามิ”ติ ตํ อโยเชตฺวา
 เวเคน สตฺถุ สนฺติกํ กนฺตฺวา
 วนฺทิตฺวา สตฺถารา สทฺธิเยว วิจริ.

สตฺถา ตสฺส จิตฺตูปฺปสาทํ
 ฌตฺวา เภริจรณวิธิยา นครํ
 จริตฺวา รณฺโเว ชฺรทฺวารํ อคมาสิ.
 ราชา ปตฺตํ กเหตฺวา สตฺถารํ
 เกหํ ปเวเสตฺถกาโม อโหสิ. สตฺถา
 ปน ราชนฺกณฺเยว นิสิตฺนาการํ
 ทสฺเสสิ. ราชา ตํ ฌตฺวา “สิมฺ
 มณฺทปํ กโรถา”ติ ตํขณฺณเยว

ด้วยการเห็นครั้งแรกเท่านั้น แม้พระ-
 ราชาก็บรรลุโสดาปัตติผล ทรงศรัทธา
 เลื่อมใสเป็นอริยสาวก ดำริว่า “โอ
 หุยนี้อันธพาลไม่เกิดความเลื่อมใสใน
 คุณเช่นนี้”. ท้าวเธอทำดังว่ากริ้ว
 ตรัสว่า “เจ้าพุดอะไร แม่, นายมาลา-
 การนั้นเอาดอกไม้บำรุงเราทำการบูชา
 เชี่ยวหรือ”. นางกราบทูลว่า “ขอเดชะ
 พระเจ้าข้า”. พระราชา ตรัสว่า “เจ้า
 ทิ้งเขาได้ทำดีแล้ว, เราจักรู้สิ่งที่ดีควรทำ
 แก่เขาผู้ทำการบูชาด้วยดอกไม้เรา”
 ส่งหญิงนั้นกลับไป รีบเสด็จไปสำนัก
 พระศาสดา ถวายบังคมแล้วเสด็จ
 เทียวไปกับพระศาสดา.

พระศาสดา ทรงทราบว่าเป็นพระ-
 ราชานั้นมีพระหฤทัยเลื่อมใส เสด็จไป
 ทักพระนครตามแนวที่คนตีกลองป่าวร้อง
 ไป เสด็จไปพระทวารพระราชมณเฑียร.
 พระราชาทรงรับบาตร ประสงค์นิมนต์
 พระศาสดาให้เสด็จเข้าภายในพระราช
 มณเฑียร. แต่พระศาสดาแสดงพระอาการ
 จะประทับนั่ง ณ พระลานหลวง.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มณฑป การาเปสิ. ดลมิ นิสิตี
 สตุธา สทุธิ ภิกขุสฺเมน. กสฺมา
 ปน สตุธา ราชเคหํ น ปาวิสสิ.
 เอวํ กิรสฺส อโหสิ สจาหํ
 อนฺโต ปวิสิตฺวา นิสิตฺยํ
 มหาชนํ มํ ทฏฺฐํ น ลภเยย,
 มาลาการสฺส कुณํ ปากโฏ น
 ภเวยฺย, ราชกณฺเณ ปน มํ
 นิสินฺนํ มหาชนํ ทฏฺฐํ ลภิสฺสตี,
 มาลาการสฺส จ कुณํ ปากโฏ
 ภวิสฺสตีติ. คุณวณฺฺตานํ หิ คุณํ
 พุทฺธาเยว ปากฏํ กาคุํ สกฺโกนฺตี,
 อวเสสชนํ คุณวณฺฺตานํ คุณํ
 กณฺเณโต มจฺจรายตี, จตุตาโร
 ปุพฺผปฏฺฐา จตุทิสํ อฏฺฐํสุ.

มหาชนํ สตุถารํ ปริวารสิ.
 ราชา พุทฺธปุพฺมุขํ ภิกขุสฺมํ
 ปณฺเฑน อหาเรน ปริวิสสิ. สตุธา
 ภตฺตกิจฺจาวसानเ อนฺโมทนํ กตฺวา
 ปุริมฺนเยเนว จตุหิ ปุพฺผปฏฺฐ ฏฺเฐหิ
 ปริกฺขิตฺโต สีหนาทํ นทฺนฺเตน

ท้าวเธอ ทรงทราบพระอาการนั้น จึง
 สั่งให้สร้างปะรำในขณะนั้นด้วยพระดำรัส
 ว่า “จงรีบสร้างปะรำด่วน”. พระ-
 ศาสดา พร้อมหมู่ภิกษุประทับนั่งแล้วที่
 ปะรำนั้น. ถามว่า เหตุไร พระศาสดา
 จึงไม่เสด็จเข้าภายในพระราชมนเทียร.
 แก้วว่า เพราะทราบว่า พระองค์ทรง
 ปรีวิตกว่า ถ้าเราเข้าไปนั่งภายใน
 มหาชน ก็จะไม่ได้เห็นเรา, คุณนาย-
 มาลาการ ก็จะไม่ปรากฏ เรานั่ง ณ
 พระลานหลวง มหาชนก็จะเห็น,
 คุณนายมาลาการ ก็จักปรากฏ.
 เรื่องจริงว่า เหล่าพระพุทฺธเจ้าเท่านั้น
 สามารถทำคุณของคนผู้มีคุณ ให้ปรากฏ,
 คนที่เหลือจะพุดถึงคุณของคนผู้มีคุณ มัก
 ตระหนี่. แผ่นดอกไม้ ๔ แผ่น ตั้งอยู่ ๔
 ทิศ.

มหาชน แวดล้อมพระศาสดา. พระ-
 ราชาทรงอังคาสภิกษุสงฆ์ มีพระพุทฺธ-
 เจ้าเป็นประมุข ด้วยอาหารอย่างประณีต.
 เวลาเสร็จภัตกิจ พระศาสดาทรง
 อนฺโมทนา มีแผ่นดอกไม้ ๔ แผ่น
 แวดล้อมโดยนัยก่อน (และ) อันมหาชน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มหาชนเนน ปรีวโต วิหาร อคมาสิ.
 ราชสา สตุถาริ อนุคนตุวา วนุทิตวา
 นินวตุโต มาลาการิ ปกุโกสาเปตุวา
 “มม อหริตพพปุเปเหิ ‘กิน’ติ
 วตุวา สตุถาริ ปุเชสิ”ติ ปุจฉิ.
 มาลาการิ “ราชสา มัง มาเตตุ
 วา รฎจโต ปพพาเชตุ วา”ติ
 ชีวิตัง ปริจฉิตวา สตุถาริ ปุเชสิ
 เทวา”ติ อห. ราชสา “ตุวั
 มหาปุริโส นามา”ติ วตุวา อฎจ
 หตุถิ จ อสเส จ ทาสเ จ
 ทาสโย จ มหาปสาธนานิ จ อฎจ
 กหาปนสหัสสานิ ราชกุลโต นีหริตา
 สพพาลงการปฏิมณฺฑิตา อฎจ นารโย
 อฎจ คามาเว จาติ อิมัง สพพฎจกั
 นาม ทานัง อทาสิ.

อานนทตเถโร จินฺเตสิ “อชฺช
 ปาโต ว ปฎจาย สีหนาทสหัสสานิ
 เจว เจลกุเขปสหัสสานิ จ ปวตฺตนฺติ
 โก นุ โข มาลาการสฺส วิปาโก”ติ.
 โส สตุถาริ ปุจฉิ. อถ นัง สตุถา

ผู้บันลือสีหนาทแวดล้อม เสด็จไปวิหาร.
 พระราชาตามส่งพระศาสดา ถวาย-
 บังคมแล้วเสด็จกลับ รับสั่งให้เรียกนาย
 มาลาการเข้าเฝ้า ตรัสถามว่า “เจ้า
 พุดว่า ‘อย่างไร’ จึงเอาดอกไม้ที่นำมา
 เพื่อเราบูชาพระศาสดา”. นายมาลาการ
 กราบทูลว่า “ขอเดชะ ข้าพระองค์
 คิดว่า ‘พระราชา ฆ่าเราก็ตาม
 เนรเทศเรา จากแคว้นแคว้นก็ตาม’
 สละชีวิตบูชาพระศาสดา”. พระราชา
 ตรัสว่า “เจ้า ชื่อว่าเป็นมหาบุรุษ”
 พระราชทานวัตถุสิ่งของอย่างละ ๘ ชนิด
 คือ ๑. ช้าง ๘ เชือก ๒. ม้า ๘ ตัว
 ๓. ทาส ๘ คน ๔. นางทาสี ๘ คน
 ๕. เครื่องประดับใหญ่ ๘ ชิ้น
 ๖. กหาปนะ ๘ พัน ๗. นารี ๘ นาง
 ซึ่งนำมาจากราชตระกูล ประดับเครื่อง
 อลังการทั้งปวง ๘. บ้านส่วย ๘ ตำบล.

พระอานนทเถระ คิดว่า “วันนี้
 ตั้งแต่เช้าตรู่ เสียงสีหนาทตั้งพันและ
 การชูท่อนผ้าตั้งพันดังสนั่น, วิบาก
 ของนายมาลาการเป็นอย่างไรหนอแล”.
 พระเถระทูลถามพระศาสดา. ที่นั่น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“อานนท อิมินา มาลาการเณ
 อปุปมตตกั กมมํ กตนะ’ติ มา
 สลลกุเขสิ, อยํ หิ มยหํ ชีวิตํ
 ปริจฺจชิตฺวา ปุชฺชํ อกาสิ, โส เอวํ
 มยิ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา กปฺปานํ
 สดสฺสสฺสํ ทฺคฺคตฺติ น คมิสฺสตี”ติ

“กปฺปานํ สดสฺสสฺสํ
 ทฺคฺคตฺติ น คมิสฺสตี
 จตฺวา เทวมนุสฺเสสฺสุ,
 ผลํ เอตสฺส กมฺมุโน
 ปจฺจณา ปจฺจเจกสมฺพุทฺโธ
 สุมโนติ ภาวิสฺสตี”ติ

อาห. สตุฏฺฐ ปน วิหารํ
 คนฺดฺวา คนฺธกฺกุฏี ปวิสนกาเล ตานิ
 ปุปฺผานิ ทฺวารโกฏฺฐเก ปตีสุ.
 สายณฺหสมเย ภิกฺขุ ฐมฺมสภายํ
 กถํ สมฺภูจาเปสุ “อโห อจฺจริยํ
 มาลาการสฺส กมฺมํ, ฐรมานก-
 พุทฺธสฺส ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา
 ตํขณฺณเวยว สพฺพภูจกนฺหนาม ลภตี”ติ.

สตุฏฺฐา คนฺธกฺกุฏีโต นิภฺขมิตฺวา ติณฺณํ
 คมนานํ อณฺณตเรน คมเนน ฐมฺมสภํ

พระศาสดา ตรัสกับพระเถระว่า
 “อานนท เธออย่ากำหนดว่า ‘นาย
 มาลาการนี้ทำกรรมเพียงเล็กน้อย’, ก็
 นายมาลาการนี้ สละชีวิตบูชาเราแล้ว,
 เขายังจิตให้เลื่อมใสเราเช่นนี้ จักไม่ไป
 ทฺคฺคตฺติ ตลอดแสนกัป” ตรัสว่า

“ตลอดแสนกัป นายมาลาการ
 ดำรงในเทวดา และมนุษย์ จัก
 ไม่ไปสู่ทฺคฺคตฺติ, นี้ คือ ผลกรรมนั้น
 ภายหลัง เขาจักเป็นพระปัจเจก-
 พุทฺธะ นามว่า สุมนะ”.

เวลาพระศาสดาเสด็จถึงวิหาร เข้า
 พระคันธกฺกุฏี ดอกไม้เหล่านั้นตกลงที่ชุ้ม
 ประตู่. เวลาเย็น พวกภิกษุ สนทนา
 กันในโรงธรรมว่า “โอ กรรมของ
 นายมาลาการน่าอัศจรรย์, เธอสละชีวิต
 เพื่อพระพุทฺธเจ้าผู้ยังทรงพระชนม์อยู่
 ขณะนั้น กลับได้ของพระราชทานอย่างละ
 ๘ ชนิด”.

พระศาสดา เสด็จออกจากพระคันธกฺกุฏี
 เสด็จไปยังธรรมสภา ด้วยการเสด็จไป

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กนฺตฺวา พุทฺธาสนเน นิสีทิตฺวา “กาย
 นฺตฺถ ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย
 สนฺนิสินฺนา”ติ ปุจฺจิตฺวา “อิมาย
 นามา”ติ วุตฺเต “อาม ภิกฺขเว,
 ยสฺส กมฺมสฺส กตตฺตา ปจฺฉานฺตฺตปฺป
 น โหติ, อนุสฺสริตฺตานุสฺสริตฺตกฺขณ
 โสมนสฺสเมว อฺปฺปชฺชติ, เอวรูป
 กมฺมํ กตฺตพฺพเมวา”ติ วตฺวา
 อนุสฺสนฺธิ ฆฏฺเฏตฺวา ฐมฺมํ เทเสนฺโต
 อิมํ คาทมาห

อย่างใดอย่างหนึ่ง บรรดาการเสด็จไป
 ๓ อย่าง ประทับนั่งบนพุทธอาสน์
 ตรัสถามว่า “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้
 พวกเธอนั่งสนทนาเรื่องอะไรกัน” เมื่อ
 พวกภิกษุ กราบทูลว่า “เรื่องชื่อนี้”
 จึงตรัสว่า “อย่างนั้น ภิกษุทั้งหลาย
 กรรมเดือดร้อนภายหลังย่อมไม่มี โสมนัส
 เท่านั้น เกิดขึ้นขณะที่ตนระลึกถึง ๆ
 เพราะทำกรรมใด ควรทำกรรมเห็น
 ปานนั้นเท่านั้น” เมื่อทรงสืบต่ออนุสนธิ
 แสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า

๖๘. “ตมฺจ กมฺมํ กตํ สาธุ
 ยํ กตฺวา นานฺตฺตปฺปติ
 ยสฺส ปตีโต สุมโน
 วิปากํ ปฏฺิเสวตี”ติ.

๖๘. “ก็บุคคลทำกรรมใด ไม่เดือดร้อน
 ภายหลัง เป็นผู้เอิบอ้อม มีใจดี
 เสวยผลของกรรมใด กรรมนั้น
 บุคคลทำแล้วเป็นกรรมดี”.

ตตฺถ ยํ กตฺวาติ ยํ
 เทวมนุสฺสสมฺปตฺตตินญฺเจว นิพฺพาน-
 สมฺปตฺตติยา จ นิพฺพตฺตฺนสมตฺถํ
 สุขุทฺรยํ กมฺมํ กตฺวา นานฺตฺตปฺปติ
 อถโข ทิฏฺฐธมฺเมยว อนุสฺสริตฺตา-
 นุสฺสริตฺตกฺขณ ปีติเวเคน ปตีโต
 โสมนสฺสเวเคน จ สุมโน หุตฺวา
 อายตี ปีติโสมนสฺส ชาโต หุตฺวา

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า
 ทำกรรมใด ความว่า บุคคลทำกรรมใด
 คือกรรมที่ก่อให้เกิดเทวสมบัติ มนุษย-
 สมบัติ และนิพพานสมบัติ คือ มีสุข
 เป็นกำไร ไม่เดือดร้อนภายหลัง, ที่แท้
 เขาเอิบอ้อมด้วยกำลังปีติ ชื่อว่า มีใจดี
 เพราะกำลังโสมนัส ในขณะที่ระลึกถึง
 ต่อไป ก็เกิดปีติและโสมนัส เสวยผลใน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วิปากัง ปฏิสเวติ ตัง กมมํ กตํ ปัจจุบัน, กรรมที่เขาทำแล้วนั้น เป็น
 สาธุ สุนทรํ สิริภูจกนฺติ. กรรมดี คือ กรรมงาม ได้แก่
 สละสลวย.

เทสนาวसानะ จตุราสีติยา เวลาจบเทศนา สัตว์ ๘ หมื่น ๔
 ปาณสหสฺसानํ ฌมฺมาภิสมฺโย อโหสีติ. พัน ได้ตรัสรู้ธรรม ดังนี้แล.

สุมนมालากการวตฺถุ นวมนํ. เรื่องนายสุมนมालากการที่ ๔ จบ.

๑๐. อุปปลวณณาเถรีวคฺค

มธุวา มณฺณตี พาโลติ อิมํ
ธมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน วิหรนฺโต
อุปปลวณณาเถรี อารพฺภ กเถสิ.

สา กิร ปทุมุตตรพุทฺธสฺส
ปาทมฺมุเล ปตฺถนํ ปฏฺฐเปตฺวา
กปฺปสฺตสฺสหฺสฺสํ ปุณฺณานิ กุรุมาณา
เทเวสุ จ มนุสฺเสสุ จ สํสรนฺตี
อิมสฺมี พุทฺธูปฺปาเท เทวโลกโต
จวิตฺวา สาวตฺถิยํ เสฏฺฐิกุเล ปฏฺฐินฺนํ
กณฺหิ. นีลุปฺปลกพฺภสฺमानวณฺณตฺยา
จสฺสา “อุปปลวณณา” เตวว นามํ
อกํสุ. อถสฺสา วยฺยปฺปตฺตกาเล
สกลชมฺพุทฺธิเป ราชานอ จ เสฏฺฐิโน
จ เสฏฺฐิสฺส สนฺติกํ ปณฺณาการํ
ปหิณฺนีสฺสุ “ธิตฺรํ อมฺหากํ เทตฺว”ติ.
อปหิณฺนโต นาม นาโหสิ. ตโต
เสฏฺฐิ จินฺเตสิ “อหํ สพฺเพสํ
มนํ กเหตุํ น สกฺขิสฺสामी, อุปายํ
ปเนกํ กวิสฺสामी”ติ.

๑๐. เรื่องอุปปลวณณาเถรี

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เชตวัน ทรงปรารภพระเถรี ชื่อ
อุปปลวณณา ตรัสพระธรรมเทศนาว่า
คนพาลสำคัญบาปประดุจน้ำผึ้ง เป็นต้น.

ทราบมาว่า พระเถรี ตั้งความ
ปรารถนาไว้แทบบาทมูลพระพุทธรเจ้า
พระนามว่า ปทุมุตตระ สร้างบุญกุศล
ตลอดแสนกัป ท่องเที่ยวในเทวดาและ
มนุษย์ จุดิจากเทวโลก ถือบปฏิสนธิ
ในสกุลเศรษฐี กรุงสาวัตถี ในพุทธรูป-
บาทกาลนี้. เหตุที่นางมีผิวพรรณ
ประหนึ่งกลีบอุบลเขียว มารดาบิดา จึง
ตั้งชื่อนางว่า อุปปลวณณา. ต่อมาใน
เวลานางเจริญวัย พระราชาและเศรษฐี
ทั่วชมพูทวีปต่างส่งเครื่องบรรณาการไป
สำนักเศรษฐี จุดมุ่งหมายว่า “ขอเศรษฐี
จงให้ธิดาแก่เรา”. ไม่มีคนที่ไม่ส่งเครื่อง
บรรณาการไปเลย. ครานั้น เศรษฐี
คิดว่า “เรา จักไม่อาจตามใจทุก ๆ คน,
แต่จักทำอุบายสักอย่างหนึ่ง”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส ธีตรํ ปกุกุสาเปตฺวา “อมฺม
 ปพฺพชิตฺตํ สกฺขิสฺสสฺสึ”ติ อาห.
 ตสฺสฺสา ปจฺฉิมภวีกตฺตา ปิตุ วจฺนํ
 สึเส อาสิตฺตตสฺสปากเตลฺลํ วยิ อโหสิ,
 ตสฺมา ปิตรํ “ปพฺพชิสฺสสํมิ ตาตา”ติ
 อาห. โส ตสฺสฺสา มหนฺตํ
 สกฺกการํ กตฺวา ตํ ภิกฺขุณฺณุปสฺสยํ
 เนตฺวา ปพฺพาเชสิ. ตสฺสฺสา
 อจิรปพฺพชิตายเอา, อุโปสถาคาเร
 ตาลวาโร ปาปุณฺิ. สฺสา ทิปิ
 ชาเลตฺวา อุโปสถาคารํ สมมชฺชิตฺวา
 ทิปสิกฺขาย นิมิตฺตํ คณฺหิตฺวา
 จิตฺวา ปุณฺปุณฺํ โอลือกิยมานา
 เตโชกสิณารมฺมณํ ฌานํ นิพฺพตฺเตตฺวา
 ตเมว ปาทกํ กตฺวา อรหตฺตํ
 ปาปุณฺิ สทฺธิ ปฏฺิสมฺภิทาหิ เจว
 อภิญฺญาหิ จ.

สฺสา อปเรน สมเยน
 ชนปทจาริกํ จริตฺวา ปจฺจาคตา
 อนฺธวณฺํ ปาวิสิ. ตทา ภิกฺขุณฺิ
 อรณฺญวาโส อปฺปฏิกฺขิตฺโต โหติ.
 อตสฺสฺสา มนุสฺสฺสา ตตฺถ กุฏฺิภํ
 กตฺวา มณฺจกํ ปณฺญาเปตฺวา

เศรษฐีนั้นให้เรียกธิดามา กล่าวว่า “แม่
 เจ้าจักอาจบวชได้ไหม”. เพราะนาง
 เกิดภพสุดท้าย คำพูดบิดา จึงเป็น
 ประหนึ่งน้ำมันซึ่งหุงตั้ง ๑๐๐ ครั้ง ที่
 ราดบนศีรษะ, ฉะนั้น นางจึงกล่าว
 กับบิดาว่า “ฉันจะบวชจะ พ่อ”. เศรษฐี
 สักการะนางมากมาย พานางไปสำนัก
 นางภิกษุณี ให้บวชแล้ว. เมื่อนางบวช
 ไม่นานก็ถึงวาระต้องรักษาลูกกุญแจใน
 โรงอุโบสถ. นางตามประทีป กวาดโรง
 อุโบสถ ยืนถือไม้กวาดประทีปพิจารณา
 ซ้ำ ๆ ซาก ก่อให้เกิดฌาน มีเตโชกสิณ
 เป็นอารมณ์ ทำฌานนั้นนั่นเองให้เป็น
 บาท บรรลุพระอรหัต พร้อมปฏิสัมภิทา
 และอภิญญา.

สมัยอื่น พระเถรี เทียวจาริก
 ตามชนบท กลับมาเข้าไปยังอันธวัน.
 เวลานั้น พระศาสดา ยังมีบัญญัติ
 ห้ามพวกนางภิกษุณีอยู่ป่า. ครานั้น
 พวกมนุษย์ พวกกันสร้างกระท่อม
 ตั้งเตียง กันมาน เพื่อพระเถรีในป่านั้น.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สาณิยา ปริกขิปีสุ. สา สาวตถิย
ปิณฑาย ปวิสิตวา นิกุมมิ.

มาตุลปุตโต ปนสฺสา นนุทมาณโว
นาม กิหิกาลโต ปฏฺจาย
ปฏฺพิทฺฐจิตโต ตสฺสา อาคตภาวํ
สุตฺวา เถรียา อากมนโต ปุเรตรเมว
อนฺธวานํ คนฺตฺวา กุฏฺิกํ ปวิสิตฺวา
เหฏฺจามณฺเจ นิสฺสิโน, เถรียา
อากนฺตฺวา กุฏฺิกํ ปวิสิตฺวา ทวารํ
ปิตฺถาย มณฺจเก นิสฺสินฺนมตฺตาย,
พฺหิ อาตปโต อาคตตฺตฺตา จกฺขุปถ
อนฺธกาเร อวิกเตเยว เหฏฺจามณฺจโต
นิกุมมิตฺวา มณฺจกํ อภิรฺยุห “มา
นสฺสิ พาล, มา นสฺสิ พาลา”ติ
เถรียา วารียมาโนเยว อภิภวิตฺวา
อตฺตนา ปตฺถิตกมฺมํ กตฺวา ปายาสี.
อกสฺส อคฺคณํ ธาเรตุํ อสกุโกนฺตํ
วีย มหาปจฺวี เทวธา ภิกฺขุชฺช.

โส ปจฺวี ปวิฏฺโง คนฺตฺวา
มหาอวิจิมฺหิเอว นิพฺพตฺติ. เถรีปี
ตมตฺถํ ภิกฺขุณฺนี อารโจะสิ.
ภิกฺขุณฺนียะ ภิกฺขุณฺ ตมตฺถํ อารโจะสุ.
ภิกฺขุ ภควโต อารโจะสุ. ตํ

นางเข้าไปบิณฑบาตกรุงสาวัดดี กลับ
ออกมาแล้ว.

ส่วนนั้นทมาณพลุกชายลงพระเถรี มีจิต
ผูกพันตั้งแต่นางยังเป็นคฤหัสถ์แล้ว
ทราบว่พระเถรีนั้นมา จึงไปอันธวัน
ก่อนพระเถรีจะกลับมา เข้ากระท่อม
ซ่อนตัวอยู่ใต้เตียง เมื่อพระเถรีพอมมาถึง
เข้าภายในกระท่อม ปิดประตูนั่งบนเตียง
เมื่อความมืดในคลองจักขุ ยังไม่ทัน
หายไปนั้นเองเพราะนางมาจากแดด
ภายนอก จึงคลานออกใต้เตียง ขึ้นเตียง
ถึงถูกพระเถรีห้ามว่า “อย่าจับหายเลย
คนพาล อย่าจับหายเลย คนพาล”
ข่มขืนทำกรรมที่ตนต้องการแล้ว หลบ-
หนีไป. ครั้งนั้นแผ่นดินใหญ่ ประหนึ่ง
ไม่อาจรับโทษเขาไว้ได้ แยกเป็น ๒
ส่วนแล้ว.

เขา ถูกแผ่นดินสูบ ไปเกิดในอเวจี
มหานรก. ฝ่ายพระเถรีบอกความนั้นแก่
นางภิกษุณี. พวกนางภิกษุณีบอกความ
นั้นแก่พวกภิกษุ. พวกภิกษุกราบทูล
พระผู้มีพระภาค. พระศาสดาสดับ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สุตวา สตุถา ภิกขุ อามนุเตตวา
 “ภิกขเว ภิกขุภิกขุณีอุปาสกอุปาสิกาสุ
 โย โกจิ พาลो ปापกมมံ
 กโรนโต มรฺสกุกราทีสุ กิณฺจิทเว
 มรฺสรํ ขาตมานโ ปุริโส วีย
 หฏฺฐปหฺมฺโจ อุตคฺคฺทคฺโค วีย
 กโรตี”ติ อนุสนฺธิ สมฺเวตฺวา
 ฐมมํ เทเสนฺโต อิมํ คาถมาห

เรื่องนั้นแล้ว ตรัสเรียกพวกภิกษุมา
 ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย บรรดาภิกษุ
 ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้ใดผู้หนึ่ง
 เป็นอัมมพาล เมื่อทำกรรมลามก ก็
 ยินดีรำเริง ประหนึ่งฟูขึ้น ทำได้
 ประดุจบุรุษเคี้ยวกินของรสหวานบางชนิด
 จำพวกน้ำผึ้ง น้ำตาลกรวดเป็นต้น”
 เมื่อทรงสืบท่ออนุสนธิแสดงธรรม ตรัส
 พระคาถานี้ว่า

๖๘. “มรฺวา มณฺณตี พาลो
 ยาว ปาปี น ปจฺจติ
 ยทา จ ปจฺจตี ปาปี
 อถ ทฺกฺขํ นิคจฺฉตี”ติ.

๖๘. “คนพาล สำคัญบาป ประหนึ่ง
 น้ำผึ้ง ตราบเท่าที่บาปยังไม่
 เพล็ดผล ก็บาปให้ผลในกาลใด
 ในกาลนั้น คนพาล ย่อมได้รับ
 ทุกข์”.

ตตฺถ มรฺวาตี พาลสุส หิ
 ปาปี อกฺุสลกมมํ กโรนตฺสุส ตํ
 กมมํ มรฺ วีย มรฺรสรํ วีย
 อิกฺุจํ กนฺตํ มนาปี วีย อฺุปฺภฺจาทิ,
 อิติ นํ โส มรฺว มณฺณตี.
 ยาวาตี ยตฺตกํ กาลํ. ปาปี
 น ปจฺจตีติ ทิกฺุจฐมฺเม วา
 สมฺปฺราเย วา วิปากํ น เทติ,

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า
 ประหนึ่งน้ำผึ้ง เป็นต้น ความว่า ก็เมื่อ
 คนพาล ทำบาป คือ อกุศลกรรมอยู่
 กรรมนั้น ย่อมปรากฏ ประหนึ่งน้ำผึ้ง
 คือ ประหนึ่งรสน้ำตาล ได้แก่
 ประหนึ่งน้ำปรารภนา น้ำใคร่ น้ำ
 ชอบใจ, ฉะนั้น คนพาลนั้น จึงสำคัญ
 บาปนั้นเหมือนน้ำผึ้ง. คำว่า ตราบใด

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ดาว น้ เอว้ มณฺเฑติ. ยทา
 จาติ ยทา ปนสฺส ทิฏฺฐธมฺเม
 วา วิวิธานิ กมฺมกรณานิ
 กรียมานสฺส สมฺปฺราเย วา
 นิรยาทีสุ มหาทุกฺขํ อนุภวานฺตสฺส
 ตํ ปาปํ ปจฺจติ, อถ โส
 พาลो ทุกฺขํ นิคจฺจติ วินฺทติ
 ปฏฺิลภตฺติติ.

เทสนาวसानะ พหุ โสตา-
 ปตฺตติผลาทินิ ปาปุณฺเิสฺสูติ.

อปฺเรน สมเยน ธมฺมสภายํ
 มหาชนโน กถํ สมฺภูจาเปสิ
 “ซีณาสวาปิ มณฺเเเว กามสุขํ
 สาทิยนฺตติ กามํ เสวานฺตติ, กิ น
 เสวิสุสนฺตติ, น เหาเต โโกพาปรุกฺขา,
 น จ วมฺมิกา, อลฺลจมฺมมํสฺสรีราเอว,
 ตสฺมา เอเตปิ กามสุขํ สาทิยนฺตติ,
 กามํ เสวานฺตติ”ติ.

สตฺถวา อากนฺตฺวา “กาย นฺตฺถ
 ภิกฺขเว เอตฺรหิ กถาย สนฺนิสิณฺนา”ติ

คือ ตลอดกาลเพียงใด. คำว่า บาป
 ไม่แผ่ถึงผล ความว่า คนพาล สำคัญ
 บาปนั้นตราบเท่าที่บาป ยังไม่แผ่ถึงผล
 ในปัจจุบัน หรือ สัมปรายภพ. คำว่า
 กาลใด ความว่า ในกาลใดเมื่อชนพาล
 ถูกทำกรรมกรรมต่าง ๆ ในปัจจุบัน
 หรือเสวยทุกข์เป็นอันมากในนรก เป็นต้น
 ในสัมปรายภพ บาปนั้นชื่อว่า แผ่ถึงผล
 ในกาลนั้น คนพาลนั้น ก็จะเข้าถึง
 คือประสบ ได้แก่ ได้รับทุกข์.

เวลาจบเทศนา ชนจำนวนมาก
 บรรลุโสดาปัตติผล เป็นต้น ดังนี้แล.

สมัยต่อมา มหาชนสนทนากัน
 ในโรงธรรมว่า “ถึงพระซีณาสพ คง
 จะยังยินดีกามสุข ยังเสพกาม, ทำไม
 จึงจักไม่ช้องเสพ, เพราะพวกเขา
 ไม่ใช่ไม้ผุ, ไม่ใช่จอมปลวก, ยังมี
 หนังเนื้อและสรีระสด เช่นกัน, ฉะนั้น
 พวกเขาจึงยังยินดีกามสุข, ยังเสพกาม”.

พระศาสดา เสด็จมา ตรัสถามว่า
 “ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้ พวกเขอนั่งสนทนา

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปุจฺจติววา “อิมาย นามา”ติ วุตฺเต
 “น ภิกฺขเว ชีณาสวา กามสุขํ
 สาทิยนฺติ น กามํ เสวนฺติ, ยถา
 หิ ปทุมปตฺเต ปติตํ อุกทพินฺทุ น
 ลิมฺปติ น สณฺจติ, วินิวตฺติววา
 ปตฺเตว, ยถา อารกฺเค สาสโป น
 ลิมฺปติ น สณฺจติ, วินิวตฺติววา
 ปตฺเตว, เอวํ ชีณาสวสฺส จิตฺเต
 ทฺวิโรปิ กาโม น ลิปฺปติ น
 สณฺจติ”ติ ออนุสนฺธิ ฆฏฺเฏววา ธมฺมํ
 เทเสนฺโต พุราหฺมณวคฺเค คาถมาห

เรื่องอะไรกัน” เมื่อพวกภิกษุ กราบทูล
 ว่า “เรื่องชื่อนี้” จึงตรัสว่า “ภิกษุ
 ทั้งหลาย พวกพระชีณาสพ ไม่ยินดี
 กามสุข ไม่เสพกาม, กามทั้ง ๒ อย่าง
 ไม่ชิมซาบ ไม่ตั้งในจิตพระชีณาสพ
 เหมือนหยาดน้ำ ตกลงบนใบบัวไม่ติด
 ไม่ตั้งอยู่ กลับกลิ้งตกไปที่เดียว, (และ)
 เหมือนเมล็ดผักกาด ไม่ติด ไม่ตั้งบน
 ปลายเหล็กแหลม, กลับกลิ้งตกไปที่”
 เมื่อทรงสืบท่ออนุสนธิแสดงธรรม จึง
 ตรัสพระคาถาในพราหมณวรรคว่า

“วาริ โปกฺขรปตฺเตว
 อารกฺเคริว สาสโป
 โย น ลิปฺปติ กามสฺ
 ตมห์ พุริมิ พุราหฺมณนฺ”ติ.

“เรากล่าวถึงบุคคล ผู้ไม่ติดในกาม
 ประหนึ่ง น้ำไม่ติดบนใบบัว (และ)
 เมล็ดผักกาด ไม่ติดบนปลายเหล็ก-
 แหลม ฉะนั้น ว่าเป็นพราหมณ์”.

อิมิสฺสา อตฺโต พุราหฺมณวคฺเคยว
 อาวิภวิสฺสติ. สตุถา ปน ราชานํ
 ปเสนทิกอสลํ ปกฺโกสาเปตฺวา “มหาราช
 อิมสฺมี สาสเน ยถเว กุลปฺตฺตา
 เอวํ กุสธิตโรปิ มหนฺตํ ฉาติคณฺณจ
 โภคกฺขนฺธณฺจ ปหาย ปพฺพชิตฺวา
 อรณฺเณ วิหรนฺติ, ตา อรณฺเณ

เนื้อความพระคาถานี้ จักปรากฏ
 แจ้งในพราหมณวรรค. อนึ่ง พระ-
 ศาสดา รับสั่งให้เชิญพระเจ้าปเสน-
 ทิกอสลมา ตรัสว่า “มหาบพิตร ถึง
 กุสธิตาทั้งหลายในศาสนานี้ละหมู่ญาติ
 หมู่ใหญ่ และกองโภคะจำนวนมาก บวช
 ก็พักอยู่ในป่าเหมือนเหล่ากุลบุตรเช่นกัน,

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วิหรมานา รากรตตะตา ปาปปุคฺคฺลา คนลามก รากะจัด พากันเบียดเบียน
 โอมานาธิมานวเสน วิเหเจนฺติปิ พวกภิกษุณีเหล่านั้นผู้อยู่ในป่าด้วยอำนาจ
 พุรหมจฺริยนฺตฺรายปิ ปาเปนฺติ, ตสฺมา ดูถูกดูหมิ่นบ้าง ทำอันตรายพรหมจรรย์
 ภิกฺขุณีสํฆสฺส อนฺโตนคฺเร วสนนฺทฺจํญํ บ้าง, ฉะนั้น พระองค์ ควรสร้าง
 กาคํ วณฺณตี”ติ. ราชา “สาธฺ”ติ ที่อยู่ภายในพระนครเพื่อภิกษุณีสงฆ์”.
 สมฺปฺปฏิจฺฉิตฺวา นครสฺส เอกปฺสฺเส ท้าวเธอ ทรงรับว่า “ดีละ” รับสั่งให้
 ภิกฺขุณีสํฆสฺส วสนนฺทฺจํญํ กาวเรสิ. สร้างที่อยู่เพื่อภิกษุณีสงฆ์ ด้านข้าง
 ตโต ปฏฺจาย ภิกฺขุณีโย พระนครแห่งหนึ่ง. ตั้งแต่นั้นมา พวก
 อนฺโตคาเมเยว วสนฺตีติ. ภิกษุณี ก็พักอยู่เฉพาะภายในบ้านเท่านั้น.

อุบลวรรณาเถรีวตฺถุ ทสมํ.

เรื่องอุบลวรรณาเถรีที่ ๑๐ จบ.

๑๑. ชมพูกาชีวิตฤๅ

๗๐. มาเส มาเส กุสกุเคน
พาโล ฤๅเชก โภชน
น โส สงฆาตมมาน
กลั อคฺฆติ โสฬสี.

๑๑. เรื่องชมพูกาชีวิต

๗๐. คนพาลพึงบริโภคโภชนะ ด้วย
ปลายหญ้าคาทุก ๆ เดือน เขาไม่
ถึงเสียวที่ ๑๖ ของท่าน ผู้มีธรรม
อันนับได้แล้ว.

๑๑. ชมพูกาชีวกวตฺถุ

มาเส มาเส กุสกุเคนาติ อิมิ
ธมฺมเทสนํ สตฺถา เวพฺพวเน วิหรนฺโต
ชมฺพุกํ อาชีวกํ อารพฺภ กณฺเธิ.

อติเต กิร กสฺสปลสมฺพุทฺธกาเล
คามวาสี เอโก กุญฺญพิโก เอกสฺส
เถรสฺส วิหารํ กตฺวา ตํ ตตฺถ
วิหรนฺตํ จตฺตฺหิ ปจฺจเยหิ อฺปฏฺจหิ.
เถโร ตสฺส เคาเห นิพฺพุทฺธ
ภุญฺชติ. อเถโก ชีณาสโว ภิกฺขุ
ทิวา ปิณฺฑทาย จรนฺโต ตสฺส
เกหทวารํ สมฺปาปฺถ.

กุญฺญพิโก ตํ ทิสฺวา ตสฺส
อิริยาปถे ปสนฺโน เคาห์ ปเวเสตฺวา
สกุภจฺจํ ปณฺีตโภชนีเยน ปรีวิสิตฺวา
“ภนฺเต อิมิ สาฏฺกํ รชิตฺวา
นิวาเสยฺยาถา”ติ มหนฺตํ สาฏฺกํ
ทตฺวา “ภนฺเต เกสา โว ทิมา,
ตฺมุหากํ เกโสโรปนตฺถาย นฺหาปิตํ

๑๑. เรื่องชมพูกาชีวก

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เวพฺพวัน ทรงปรารภชมพูกาชีวก ตรัส
พระธรรมเทศานี้ว่า คนพาลบริโภคน
โภชนะด้วยปลายหญ้าคาทุก ๆ เดือน
เป็นต้น.

ดังลำดับมา นานมาแล้ว ในกาล
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่า
กัสสปะ กุญฺญพิชาวบ้านคนหนึ่ง สร้าง
วิหารถวายพระเถระรูปหนึ่ง บำรุงท่าน
ซึ่งอยู่ภายในวิหารนั้น ด้วยปัจจัย ๔.
พระเถระ ฉ้นภายในเรือนของเขาเป็น
ประจำ. ครั้งนั้น เวลากลางวัน ภิกษุ
ชีณาสพรูปหนึ่ง เทียวบิณฑบาต ถึง
ประตูเรือนกุญฺญพินั้น.

กุญฺญพิ เห็นพระชีณาสพนัน เลื่อมใส
อิริยาบถท่าน นิมนต์เข้าภายในเรือน
เอาโภชนะอันประณีตอังกาสโดยเคารพ
ถวายผ้าผืนใหญ่เรียนว่า “ท่านผู้เจริญ
โปรดย้อมผ้าสาฎกผืนนี้ นุ่งเถิด” เรียน
อีกว่า “ท่านผู้เจริญ ผมท่านยาว,
กระผม จักนำช่างกลับมากำลังผมท่าน,

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาเนสสุสามิ, สยนตฤกาย โว มณฺจกั
 คาหาเปตฺวา อากมิสฺสามิ”ติ อาห.
 นิพทฺธํ เคะเห ภูณฺชนฺโต กุลฺลปโก
 ภิกฺขุ ตสฺส ตํ สกุกาโร ทิสฺวา
 จิตฺตํ ปสาเทตฺถ นาสกฺขิ “อัย
 ตํ มุหฺตตํ ทิฏฺฐกสฺส เอวรูปี
 สกุกาโร กโรติ, นิพทฺธํ เคะเห
 ภูณฺชนฺตสฺส ปน มยฺหํ น
 กโรติ”ติ จินฺเตตฺวา วิหารํ
 อคมาสิ.

อิตโรปี เตเนว สทฺธิ คนฺตฺวา
 กุณฺณมฺปิเกน ทินฺนํ สาฏฺกํ รชิตฺวา
 นิวาเสสิ. กุณฺณมฺปิโกปี นฺหาปิตํ
 อาทาย คนฺตฺวา เณรฺสฺส เกเส
 โอหาราเปตฺวา มณฺจกั อตฺถราเปตฺวา
 “ภนฺเต อิมสฺมีเยว มณฺจเก สยถา”ติ
 วตฺวา เทวปี เณเร สุวาตนาถ
 นิมนฺเตตฺวา ปกุกามิ.

เนवासโก ตสฺส สกุกาโร
 กยิรมานํ อธิวาเสตฺถ นาสกฺขิ. อถสฺส
 โส สายํ เณรฺสฺส นิปนฺนญฺจานํ
 คนฺตฺวา จตฺตุหากาเรหิ เณโร อุกโกสิ

จัดเตียงให้ท่านนอน”. ภิกษุเข้าถึงสกุล
 ซึ่งฉันในเรือนประจำ เห็นสักการะนั้น
 ของพระชีณาสพนั่น ไม่อาจทำใจให้
 เลื่อมใส คิดว่า “กุณฺณมฺพินิ ทำสักการะ
 ปานนี้ ถวายภิกษุที่เห็นเพียงครูเดียว,
 ไม่ทำถวายเราซึ่งฉันในเรือนประจำ”
 ได้ไปวิหาร.

ฝ่ายภิกษุชีณาสพนอกนี้ ไปพร้อมเธอ
 ย้อมผ้าสาฎกที่กุณฺณมฺพิตวายนุ่ง. ถึงกุณฺณมฺพินิ
 ก็พาช่างกลับออกไป ให้ปลงผมพระเถระ
 ให้คนจัดเตียงไว้ เรียนว่า “ท่านผู้เจริญ
 จงนอนบนเตียงนี้เถิด” นิมนต์พระเถระ
 แม่ทั้ง ๒ รูป ฉันพรุ่งนี้ แล้วหลีกไป.

ภิกษุเจ้าถิ่น ไม่อาจอดกลั้น
 สักการะ ที่กุณฺณมฺพิตวายพระเถระนั้น.
 ครั้นเวลาเย็น เธอไปหาพระเถระถึงที่นอน
 ถวายพระเถระด้วยอาการ ๔ อย่างว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“อาวุโส อาคนฺตฺกภิกขุ กุฏุมฺพิกสฺส
 เต เกเห ภตฺตํ ภูณฺชนโต
 วรตฺรํ มีพฺหํ ขาทิตฺตํ กุฏุมฺพิกเน
 อานิตฺตนาหปิตเนน เกโสโรปนโต
 วรตฺรํ ตาลภูจิกเนน เกเส ลุณฺจาเปตฺตํ
 กุฏุมฺพิกเนน ทินฺนสาฎกนิवासนโต
 วรตฺรํ นคฺเคน จริตฺตํ กุฏุมฺพิกเน
 อากตมณฺจเก นิปฺชฺชนโต วรตฺรํ
 ภูมียํ นิปฺชฺชิตฺตํ”ติ. เถโรปิ “มา
 เอส พาลो มํ นิสฺสาย นสฺสี”ติ
 นิมนฺตํ อนาทยิตฺวา ปาโตว
 อุกฺกชาย ยถาสฺขํ อคมาสิ.

เนवासโกปิ ปาโตว วิหารเ
 กตฺตพฺพวตฺตํ กตฺวา “ภิกฺษาจารเวลายํ
 อิทานิปี อาคนฺตฺโก นิทฺทายติ,
 ฆณฺทิสทฺทเทน ปพฺพฺฆเยยฺยา”ติ สณฺณาย
 นขปิฎฺเจเนว ฆณฺทึ ปหริตฺวา
 คามํ ปิณฺฑทาย ปาวิสฺสิ. กุฏุมฺพิกโกปิ
 สกุกการํ กตฺวา เถรานํ อากมฺนฺมคฺคํ
 โอลิเกนฺโต เนวาสิกํ ทิสฺวา “ภนฺเต
 เถโร กุหิณฺ”ติ ปุจฺฉิ.

“ท่านภิกษุอาคันตฺกะ ท่านเคี้ยวกินคูก
 คงจะดีกว่าบริโภคมกัตในเรือนกุฏุมพื,
 ท่านใช้แปรงตาลถอนผม ดีกว่าให้
 ช่างกลบกกที่กุฏุมพืพามาปลงผม, ท่าน
 เปลือยกายเที่ยวไป ดีกว่า นุ่งผ้าสาฎก
 ที่กุฏุมพืถวาย, ท่านนอนบนแผ่นดิน
 ดีกว่า นอนบนเตียงที่กุฏุมพืนำมาถวาย”.
 ฝ่ายพระเถระ คิดว่า “คนพาลนี้ อย่า
 อาศัยเราฉิบหายเลย” ไม่เอื้อเพื่อคำ
 นิมนต์ เข้าตรู่ลุกขึ้น ไปตามสบายแล้ว.

ถึงภิกษุเจ้าถิ่น เข้าตรู่ ทำวัตรที่ควรทำ
 ในวิหาร เอาหลังเลียบเกาะระฆัง ด้วย
 สำคัญว่า “เวลานี้เป็นเวลาเที่ยวไปเพื่อ
 ภิกษาแล้ว ถึงเวลานี้ ภิกษุอาคันตฺกะ
 ก็ยังหลับอยู่, เธอจะฟังตื่นด้วยเสียง
 ระฆัง” เข้าไปหมู่บ้านบิณฑบาต. ฝ่าย
 กุฏุมพื จัดสักการะไว้ มองดูทางที่
 พระเถระทั้ง ๒ จะมา เห็นภิกษุเจ้าถิ่น
 ทามว่า “ท่านผู้เจริญ พระเถระ
 ไปไหน”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภุญชิสฺสตี อิมสฺมีเยว จาเน ปลุทุโร บิณฑบาตปานนี้ ก็คงชั่งอยู่ ณ ที่นี้”
 ภวิสฺสตี”ติ อนุตฺรามคฺเค ตํ ระหว่างทางโยนบิณฑบาตปานนั้นทิ้ง
 ปิณฑปาตํ ฉทฺเขตฺตวา เถรสฺส ไปที่ที่พระเถระอยู่แลดูในที่นั้นก็มีได้เห็น
 วสนฺภูจฺฉานํ คนฺตฺวา ตํ ตตฺถ พระเถระนั้น. ที่นั้น เพราะทำกรรม
 โอลฺเถนฺโต นาทฺทส. อถ นํ ประมาณเท่านี้ สมณธรรมที่เธอบำเพ็ญ
 เอตฺตกสฺส กมฺมสฺส กตฺตฺตา ถึงสองหมื่นปี ก็รักษาเธอไว้ไม่ได้.
 วิสตีวสฺสสฺสหาสนานิ กโตปี สมณธมฺโม คราวสิ้นอายุ เธอจึงเกิดในอเวจี เสวย
 รกฺขิตฺตํ นาสกฺขิ. อายุหฺปฺริโยसानเน ทุภฺขฺสแนสสาหฺส สิ้นพุทธันดรหนึ่ง
 ปน อวีจิมฺหิ นิพฺพตฺเตตฺตวา เอกํ พุทฺธฺปาทกาลนี้ เกิด ณ เรือนตระกุก
 พุทฺธนฺตรํ มหาทฺกุขํ อนฺุภวิสฺสตี มีข้าวน้ำมากตระกุกหนึ่งในพระนครราช-
 อิมสฺมี พุทฺธฺปฺปาเท ราชคฺชนฺครเ กฤหฺ.
 เอกสฺมี พหฺนฺนปฺาเน กุลมฺเว
 นิพฺพตฺติ.

โส ปทสา คมนกาลโต ปฏฺจาย เริ่มแต่เวลาเดินได้ เขาไม่ต้องการนอน
 เนว สยเน สยิตฺตํ น ภตฺตํ ภุญชิตฺตํ บนที่นอน, ไม่ต้องการบริโภคน้ำ,
 อิจฺฉตี, อตฺตโน สรีรวลณฺขเมว เคี้ยวกินแต่อุจจาระของตนเองเท่านั้น.
 ขาทติ. “พาลตาย อชานนฺโต มารดาบิดาเลี้ยงเขาไว้ เข้าใจว่า
 กโรตี”ติ นํ โปสีสุ. มหฺลลกกาลเลปี “เพราะเด็กยังเล็ก ไร้เดียงสา ทำไป”.
 วตฺถํ นิวาเสตฺตํ น อิจฺฉตี, นคฺโค เวลาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาก็ไม่ต้องการ
 วิจรตี ภูมฺยํ สยตี, อตฺตโน นุ่งผ้า เปลือยกายเที่ยวไป นอนบน
 สรีรวลณฺขเมว ขาทติ. อถสฺส แผ่นดิน เคี้ยวกินอุจจาระของตนเอง.
 มาตาปิตโร “นาย กุลมฺรสฺส ครานั้น มารดาบิดาเขา คิดว่า “เด็กนี้
 อนฺุจฺฉวโก, เกวล์ อลฺชฺชนโก ไม่เหมาะสมแก่เรือนแห่งสกุล, เด็กนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาชีวกาน์ เอส อนุจจวิโก”ติ เตส
 ตัง สนุติกั เนตฺวา “อิมั ทารกั
 ปพฺพาเซถา”ติ อทฺสุ. อถ นั เต
 ปพฺพาเซสุ. ปพฺพาเซตฺวา จ ปน
 กลปฺปมาเณ อาวาเฏ จเปตฺวา
 ทฺวินฺนํ อัสกุฏานํ อฺปริ ปทฺรานิ
 ทตฺวา เตสํ อฺปริ นิสิตฺตฺวา
 ตาลภูจิชนฺเตน เกเส ลุณฺจิสฺสุ. อถ
 เน ตสฺส มาตาปิตโร สุวตฺตนาถ
 นิมนฺตยิตฺวา ปกุกมิสฺสุ.

“ไม่มีความละอายเลย เหมาะกับพวก
 อาชีวก” จึงนำเขาไปสำนักอาชีวก
 เหล่านั้น มอบให้ว่า “พวกท่านให้เด็กนี้
 บวชเถิด ขอรับ”. ลำดับนั้น พวก
 อาชีวกเหล่านั้นอนุญาตให้เขาบวช. ก็แล
 ครั้นอนุญาตให้บวช ก็ฝังเขาในหลุม
 ประมาณเพียงคอ วางไม้เรียบบน
 จะงอยบ่าทั้ง ๒ นั่งบนไม้เรียบเหล่านั้น
 ใช้ท่อนแปรงตาลถอนผม. แต่นั้นมารดา
 บิดาเขา เชิญอาชีวกเหล่านั้นฉันทวัน
 พรั่งนี้ หลีกไปแล้ว.

ปุนทิวเส อาชีวกา “เอहि,
 ความ์ ปวิสฺสุสามา”ติ ตัง วทิสฺสุ.
 โส “คจฺจนถ ตฺเมห, อหํ อิเชว
 ภวิสฺสุสามิ”ติ น อิจฺฉิ. อถ นั
 ปุนปฺปุนํ วตฺวา อนิจฺฉมานํ โอหาย
 อคมํสุ. โสปิ เตสํ คตภาวํ
 ฌตฺวา วจฺจกุฏฺฐิยา ปทฺรํ วิวิตฺตฺวา
 โอริยุห อฺภุทฺธิ หตฺเถหิปี อาโลปการกํ
 กฺคุถํ ชาทิ. อาชีวกา ตสฺส
 อนฺโตะคามโต อาหารํ ปหิณฺเฬสุ.
 ตปิ น อิจฺฉิ. ปุนปฺปุนํ วุจฺจมาโนปิ
 “น เม อิมินา อตุโถ, ลทฺุโ

รุ่งขึ้น พวกอาชีวก กล่าวกับ
 เขาว่า “มาเถิดท่าน, เข้าไปบ้าน
 ด้วยกัน”. เขากล่าวว่า “เชิญพวกท่าน
 ไปเถิด, ข้าพเจ้าขออยู่ที่นี้” ไม่ต้องการ
 ไป. ที่นั้น พวกอาชีวกละเขาซึ่งกล่าว
 ข้า ๆ ชาก ๆ ไม่ต้องการไปไว้
 พากันไปแล้ว. ถึงเขาเอง ทราบว่า
 พวกอาชีวกเหล่านั้นไปแล้ว ก็เปิด
 แผ่นไม้เรียบวัจจกุฏฺฐิ ลงไปใช้มือแม่ทั้ง ๒
 บ้นคูกุให้เป็นคำ เคี้ยวกินแล้ว. พวก
 อาชีวกส่งอาหารจากภายในบ้านไปให้
 เขา. เขาไม่ต้องการอาหารนั้นเลย. ถึง

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เม อาหาโร”ติ. “กหํ ลทุโธ”ติ.
“อิเชว ลทุโธ”ติ. เอวํ ทุตติเย
ตติเย จตฺตถปิ ทิวเส เตหิ พหุปี
วุจฺจมานอ “อหํ อิเชว ภวิสฺสามิ”ติ
คามํ กนฺตุํ น อิจฺฉติ.

อาชีวกา “อยํ ทิวเส ทิวเส เนว
คามํ ปริสิตุํ, อเมหฺหิ ปหิตํ
อาหารํ อาหาริตุํ น อิจฺฉติ, อิเชว
เม ลทุโธ”ติ วทติ, กิณฺณุ โข
กโรติ, ปรีกณฺหิสฺสาม นนฺ”ติ
คามํ ปริสนฺตฺตา เอกํ เทว ชเนปิ
ตสฺส ปรีกณฺहनฺตํ โอหาย คมฺิสฺสุ.
เต ปจฺฉโต กจฺฉนฺตฺตา วีย หุตฺวา
นีสฺยิสฺสุ. โสปี เตสํ คตภาวํ
ตฺวา ปุริมฺนเยเนว วจฺจกฺกฺมิ
โอรฺุยห กฺกํ ขาทิ.

อิตเร ตสฺส กิริยํ ทิสฺวา
อาชีวกานํ อาโรจยฺยิสฺสุ. ตํ สุตฺวา
อาชีวกา “อโห ภาริยํ กมฺมํ,
สเจ สมณฺสฺส โคตมฺสฺส สาวกา

ถูกพวกอาชีวกกล่าวอยู่บ่อย ๆ ก็กล่าวว่า
“ข้าพเจ้าไม่ต้องการอาหารนี้, ข้าพเจ้า
ได้อาหารแล้ว”. พวกอาชีวกถามว่า
“ท่านได้อาหารที่ไหน”. เขา ตอบว่า
“ได้ที่นี้เอง”. วันที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ เขา
ถูกพวกอาชีวกเหล่านั้นกล่าวคำเป็น
อันมาก ก็ยังกล่าวว่า “ข้าพเจ้า จัก
อยู่ที่นี้แหละ” ไม่ต้องการเข้าไปบ้าน.

พวกอาชีวก คิดว่า “อาชีวกคนนี้
ไม่ต้องการเข้าบ้านทุก ๆ วันเลยเชียว,
ไม่ต้องการกินอาหารที่พวกเรานำมาให้,
พูดแต่ว่า ‘ข้าพเจ้า ได้อาหารที่นี่แล้ว’
เขาทำอะไรหนอ, พวกเราจักจับผิดเขา”
เมื่อจะเข้าไปบ้าน ต้องการจับผิดเขา
จึงเหลือคนไว้หนึ่ง หรือสองคน
แล้วจากไป. พวกอาชีวกเหล่านั้น
ทำทีไปข้างหลัง หลบซ่อนอยู่. ฝ่ายเขา
ทราบพวกอาชีวกไปแล้ว ก็ลงวิจัยกฺกฺมิ
เคียงกินคุกเช่นเดิม.

พวกอาชีวกนอกนี้ เห็นการกระทำ
ของเขา จึงบอกพวกอาชีวก. พวก
อาชีวก ฟังค่านั้นแล้ว คิดว่า “โอ
กรรมหนักเหลือเกิน, ถ้าพวกสาวก

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชาเนยฺยุ, 'อาชีวกา คุถิ ขาธมานา
 วิจรนฺตี'ติ อมฺหากํ อภิตฺตี ปกาเสยฺยุ,
 นายิ อมฺหากํ อนุจฺฉวิโก'ติ ตํ
 อตฺตโน สนฺติกา นีหริสุ.

โส เตหิ นีหริโต. มหาชนสฺส
 อูจฺจากรณญฺจานเ ปตฺถโต เอโก
 ปิฏฺฐิปาสาณเ อตฺถิ ตสฺมี มหนฺตํ
 โสณฺทิ, ปิฏฺฐิปาสาณํ นิสฺสาย
 มหาชนสฺส อูจฺจากรณญฺจานํ โหติ.
 ตตฺถ คนฺตฺวา รตฺตี คุถิ ขาทิตฺวา
 มหาชนสฺส สรีรวลณฺชนตฺถาย
 อากมนฺกาลเ เอเกน หตฺถเณ
 ปาสาณสฺส เอกํ อนุตํ โอลมฺพิตฺวา
 เอกํ ปาทํ อุกฺขิปิตฺวา ชนฺณฺเก
 จเปตฺวา อุกฺทฺวาตานิมุโข มุขํ
 วิวริตฺวา ติฏฺฐจติ.

มหาชนโน ตํ ทิสฺวา อุปสงฺกมิตฺวา
 วนฺทิตฺวา "ภนฺเต กสฺมา อโย
 มุขํ วิวริตฺวา จิตฺ"ติ ปุจฺฉติ.
 "อหิ วาตภกฺโข, อณฺโณปิ เม
 อาหาโร นตฺถิ"ติ. "อถ กสฺมา

พระสมณโคดมทราบเข้า ก็จะประกาศ
 ความเสื่อมเสียของพวกเราว่า 'พวก
 อาชีวกเที่ยวกินคุถ', อาชีวก คนนี้
 'ไม่เหมาะแก่พวกเรา' จึงขับไล่เขา
 ออกจากสำนักของตน.

เขา ถูกพวกอาชีวกเหล่านั้นขับไล่.
 สถานที่มหาชนถ่ายอุจจาระ พวกเขา
 ลาดแผ่นหินลาดไว้ก่อนหนึ่ง, บนแผ่นหิน
 นั้น มีตระพังใหญ่อยู่, มหาชนต่างอาศัย
 หินลาดถ่ายอุจจาระ. เขาไปสถานที่นั้น
 กลางคืน เคี้ยวกินคุถ เวลามหาชน
 มาถ่ายอุจจาระ ใช้มือข้างหนึ่งเหนี่ยว
 ที่สุดข้างหนึ่งของก้อนหินไว้ ยกเท้า
 ข้างหนึ่งพาดบนเข่า ยืนเงยหน้าอ้าปาก
 อยู่.

มหาชน เห็นเขา จึงเข้าไปหา ไหว้แล้ว
 ถามว่า "ท่านผู้เจริญ เหตุไร พระคุณ-
 เจ้า จึงยืนอ้าปาก". อาชีวก ตอบว่า
 "(เพราะ) เรามีลมเป็นอาหาร, ไม่มี
 อาหารอย่างอื่น". มหาชน ถามว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เอก์ ปาทัง อุกุขิปิตวา ชนฺณุกะ
กตฺวา จิตฺตํ ภาเน”ติ. “อหัง
อุคฺคตฺตโป โฆรตโป, มยา ทวีหิ
ปาเทหิ อุกุณฺดา ปจฺวี กมฺปติ,
ตสฺมา เอก์ ปาทัง อุกุขิปิตวา
ชนฺณุกะ กตฺวา จิตฺตํ อหัง
หิ รตฺตินฺทิวํ จิตฺตํ วิตฺตนาเมมิ
น นิสิตฺตํ น นิปชฺชามิ”ติ.

มนุสฺสํ นาม เยภฺยเยน
วจนมตฺตเมว สทฺทหนฺติ, ตสฺมา
“อโห อจฺจริยํ, เอวรูปาปิ นาม
ตปสฺสโน โหนฺติ, น โน เอวรูป
ทิจฺจปฺพุโพ”ติ. เยภฺยเยน อญฺคมคฺธ-
วาสิโน สงฺขุภิตฺวา อุปสงฺกมิตฺวา
มาเส มาเส มหนฺตํ สกฺกาเร
อภิหรนฺติ. โส “อหัง วาตเมว
ภกฺขามิ, น อญฺญํ อาหารํ,
อญฺญํ หิ เม ขาหนฺตสฺส ตโป
นสฺสตี”ติ. เตหิ อภิหตํ น กิณฺจ
อิจฺจติ.

มนุสฺสํ “มา โน ภาเน
นาเสถ, ตุมฺหาทิสฺเสน โฆรตเปน

“เช่นนั้นเหตุไร ท่านจึงยืนยกเท้าข้าง-
หนึ่งพาดบนเข่าเล่า ขอรับ”. อาชีวก
กล่าวว่า “เรามีตบะสูง กล้าแข็งมาก,
เราเหยียบแผ่นดินทั้ง ๒ เท้า แผ่นดินก็
จะสั่นสะเทือน เหตุนั้น เราจึงยืนยกเท้า
ข้างหนึ่งพาดบนเข่า, ตัวเราเอง ยืน
อย่างเดียว ทั้งคืนทั้งวันปล่อยให้เวลา
ล่วงไปไม่นั่งไม่นอน”.

ขึ้นชื่อว่า พวกมนุษย์ โดยมาก มักเชื่อ
เพียงคำพูดเท่านั้น, ฉะนั้น ชนชาวแคว้น
อังคะและมคธโดยมาก จึงลือกระฉ่อน
ว่า “โอ ช่างน่าอัศจรรย์จริง ยังมีท่าน
ผู้ทรงตบะปานนี้อยู่. พวกเราไม่เคย
เห็นคนมีตบะปานนี้” เข้าไปหาแล้วทุก ๆ
เดือน จึงนำสักการะจำนวนมากไป
ถวาย. อาชีวกนั้น กล่าวว่า “เรา
กินลมอย่างเดียวไม่กินอาหารอย่างอื่น
เพราะเมื่อเรากินอาหารอย่างอื่น ตบะก็
จะเสื่อม” ไม่ปรารถนาอาหารทุกชนิด
ที่มนุษย์เหล่านั้นนำมาให้.

พวกมนุษย์ อ่อนวอนบ่อย ๆ ว่า
“ท่านผู้เจริญ อย่าทำให้พวกผมฉิบหาย

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คาถา ภาสิสุสามิ, คาถาวसानเน
 จตุราสีติยา ปาณสหสุสานัง
 ธมฺมาภิสมโย ภวิสฺสติ, อิมํ กุลปุตฺตํ
 นิสฺสาย มหาชนโน โสตุทิภาวํ
 ปาปฺพนิสฺสตี”ติ ฌตฺวา ปุณฺทิวเส
 ราชคเหา ปิณฑาย จริตฺวา
 ปิณฑปาทปฏิกุณฺโธ อานนฺทเถระ
 อามนฺเตสิ “อานนฺท ชมฺพุคาชีวกสฺส
 สนฺติกํ คมิสฺสามี”ติ. “ภนฺเต ก็
 ตฺมฺเหยว คมิสฺสตา”ติ. “อาม
 อหเมวา”ติ. เอวํ วตฺวา สตุธา
 วทฺธมฺมานกจฺฉายาย ตสฺส สนฺติกํ
 ปายาสิ.

เทวดา จินฺตยีสฺสุ “สตุธา
 สายํ ชมฺพุคาชีวกสฺส สนฺติกํ
 คจฺฉติ, โส จ เชคฺจฺฉ
 อุจฺจารปสฺสาวทนฺตกฏฺจกิลิฏฺเจ ปิฏฺจิ-
 ปาสาเณ วสฺติ, เทวํ วสฺสาเปตฺตุ
 วฏฺฏตี”ติ อตฺตโน อานุภาเวน
 ตมฺหุตฺตเยว เทวํ วสฺสาเปตฺตุ.
 ปิฏฺจิปาสาเณ สฺจจิ นิมฺมโล
 อโหสิ. อถสฺส อฺปริ ปณฺจวณฺณํ
 ปุปฺพวสฺสํ วสฺสาเปยีสฺสุ.

คาถาหนึ่ง ยกชมพุคาชีวกนั้นเป็นตัว-
 อย่าง, เวลาตรัสคาถาจบ สัตว์ ๘ หมื่น
 ๔ พัน จักตรัสรู้ธรรม, อาศัยกุลบุตรนี้
 มหาชน จักประสบสวัสดิ” รุ่งขึ้น เสด็จ
 บิณฑบาตยังกรุงราชคฤห์ กลับจาก
 บิณฑบาตแล้ว ตรัสกับพระอานนทเถระ
 ว่า “อานนท เรา จักไปสำนัก
 ชมพุคาชีวก”. พระอานนท ทูลถามว่า
 “พระองค์ท่านนั้น จักเสด็จไปหรือ
 พระเจ้าข้า”. พระศาสดา ตรัสว่า
 “ใช่ เรานั้นแหละ จักเสด็จไป”.
 พระศาสดา ครั้นตรัสเช่นนั้นแล้ว เวลา
 บ่าย จึงเสด็จไปสำนักชมพุคาชีวก.

เหล่าเทวดา คิดว่า “เวลาเย็น
 พระศาสดา จะเสด็จไปสำนักชมพุคาชีวก
 หนึ่ง เขาอยู่ บนหินดาด น่าเกลียด
 เป็นที่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะ เศร้าหมอง
 ด้วยไม้ชำระฟัน, เรา ควรให้ฝนตก”
 เพราะอานุภาพของตน เพียงครู่เดียว
 ก็ทำฝนให้ตกได้. หินดาด ได้สะอาด
 ปราศจากมลทิน. ที่นั้น เหล่าเทวดา
 ทำฝนดอกไม้ ๕ สี ให้ตกบนหินดาด
 นั้น.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สตฤกา สายั ขมพุกสุส อาชีวกสุส
 สนุติกั คนุตวา “ขมพุกา”ติ
 สทุมกาสี. ขมพุกโก “โก นุ โข
 เอส ทุชชโน มั ขมพุกวาเทน
 วทตี”ติ จินฺเตตวา “โก เอส”ติ
 อาห. “อหิ ขมพุกา”ติ. “กั
 มหาสมณ”ติ. “อชช เม เอกรตตี
 อิธ วสนญฺจานัน เทหิ”ติ. “นตฺถิ
 มหาสมณ อิมสฺสมี จาเน
 วสนญฺจานน”ติ.

“ขมพุก มา เอวึ กริ, เอกรตตี
 เม วสนญฺจานัน เทหิ, ปพฺพชิตา
 นาม ปพฺพชิตํ ปตฺถเนตฺติ, มนุสฺสา
 มนุสฺสํ, ปสโว ปสฺน”ติ. “กั
 ปน ตฺวํ ปพฺพชิตอสฺส”ติ. “อาม
 ปพฺพชิตอมฺหิ”ติ. “สเจ ตฺวํ
 ปพฺพชิตอ, กหนฺเต ลาพุกั, กหํ
 เต ฐมกญฺจุกโก กหํ ยญฺญุ-
 สุตฺตกน”ติ. “อตฺถเตตํ มยฺหํ, วิสุ
 วิสุ ปน คเหตุวา จรณํ ทุกฺขนตฺติ
 อพฺภนฺตเรเยว ตํ คเหตุวา จรามิ”ติ.
 โส “จริสฺสสิ ตฺวํ เอตํ น

เวลาเย็น พระศาสดาเสด็จไปสำนัก
 ขัมพุกาชีวิต ทรงเปล่งพระสุรเสียงว่า
 “ขัมพุกะ”. ขัมพุกาชีวิตคิดว่า “เจ้า
 คนช้วนั้นเป็นใครกันหนอ จึงเรียกเรา
 ด้วยวาตะว่า ขัมพุกะ” จึงกล่าวว่า
 “นั่นใคร”. พระศาสดาตรัสว่า “เราเอง
 ขัมพุกะ”. เขา ถามว่า “มีเรื่องอะไร
 มหาสมณะ”. พระศาสดา ตรัสว่า
 “วันนี้เธอจงให้ที่อยู่ในที่นี้แก่เราสักคืน
 หนึ่ง”. เขากล่าวว่า “มหาสมณะ
 ที่นี้ไม่มีที่พัก”.

พระศาสดา ตรัสว่า “อย่าทำอย่างนี้
 เลย ขัมพุกะ, เธอ จงให้เราพักสักคืน
 หนึ่ง, พวกบรรพชิต ก็ต้องการบรรพชิต
 พวกมนุษย์ ก็ต้องการมนุษย์ พวก
 ปศุสัตว์ ก็ต้องการปศุสัตว์”. ขัมพุกา-
 ชีวิต ถามว่า “ท่านเป็นนักบวช
 หรือ”. พระศาสดา ตรัสว่า “ใช่
 เราเป็นนักบวช”. ขัมพุกาชีวิต ถามว่า
 “ถ้าท่านเป็นนักบวชจริง ๆ ไชรั, น้ำเต้า,
 ทัพพีสำหรับโบกควัน ด้ายสำหรับ
 บุษายัญ ของท่านอยู่ไหน”. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “เรา มีน้ำเต้าเป็นต้น,

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คณฺหิตฺวา”ติ กุชฺฌิ. อถ นํ สตุถา
 อาห “โหตุ ชมฺพุทฺถ, มา กุชฺฌิ
 วสนฺภูจฺจานํ เม อาจิกุชาหิ”ติ. “นตฺถิ
 มหาสมณฺณ เอตฺถ วสนฺภูจฺจานนฺ”ติ.

สตุถา ตสฺส วสนฺภูจฺจานโต
 อวิทฺฐเร เอกํ ปพฺภการํ อตฺถิ ตํ
 นิทฺทิสินฺโต “เอตสฺมิ ปพฺภการเ โภ
 วสตี”ติ อาห. “น โภจิ
 มหาสมณฺณา”ติ. “เตนหิ เอตํ มยฺหํ
 เทหิ”ติ. “ตฺวณฺเวยว ชานาหิ
 มหาสมณฺณา”ติ. สตุถา ปพฺภการเ
 นิสิตฺถนํ ปณฺณวาเปตฺวา นิสิตฺถิ. อถ
 ปจฺมยาเม จตฺตารโ มหาราชาโน
 จตฺตุทิสสา เอโกภาสํ กโรนฺตฺวา สตุถุ
 อฺปฺภูจฺจานํ อากมฺิสฺสุ.

ชมฺพุทฺถโก โอภาสํ ทิสฺวา “กิ
 โอภาโส นามาโส”ติ จินฺเตสิ.
 มชฺฌิมยาเม สกฺโก เทวราชา

แต่ถือเอาแยกกันเที่ยวไป ลำบาก
 ฉะนั้นจึงเก็บน้ำเต้าเป็นตันนั้นไว้ข้างใน
 เที่ยวไป”. อาชีวกนั้นโกรธว่า “ท่าน
 ไม่ถือน้ำเต้าเป็นตันนั้นเที่ยวไปหรือ”.
 ครานั้น พระศาสดา จึงตรัสกับชมฺพุ
 ทฺถาชีวกว่า “ข้างเกิด ชมฺพุทฺถะ อย่าโกรธ
 เลย บอกที่พักให้กับเราเกิด”. เขา
 กล่าววว่า “มหาสมณะ ที่นี่ไม่มีที่พัก”.

พระศาสดา ทรงชี้เงื้อมแห่งหนึ่ง
 ไม่ไกลที่อยู่เขา ตรัสว่า “ที่เงื้อมนั้น
 ใครอยู่”. ชมฺพุทฺถาชีวก กล่าววว่า “ไม่มี
 ใครอยู่ มหาสมณะ”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “เช่นนั้น จงให้เงื้อมนั้นแก่เรา”.
 ชมฺพุทฺถาชีวก กล่าววว่า “ท่านจงรู้เองเกิด
 มหาสมณะ”. พระศาสดา ทรงปฐฺวา
 ปุณฺง ประทับนั่งที่เงื้อม. ครานั้น
 เวลาปฐมยาม ท้าวมหาราชทั้ง ๔
 ทำทิสทั้ง ๔ ให้สว่างเป็นอันเดียวกัน
 มาที่บารุงพระศาสดา.

ชมฺพุทฺถะ เห็นแสงสว่างคิดวว่า “นั่น
 แสงสว่างอะไร”. เวลามัชฌิมยาม
 ท้าวสักกเทวราชา เสด็จมา. ชมฺพุทฺถะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาคมิ. ชมพูโก ตปี ทิสวา “โก
นาเมโส”ติ จินฺเตสิ. ปจฺฉิมยาม
เอกาย องฺคุลียา เอกํ, ทวีหิ เทว
ฯเปช ทสหิ ทส จกฺกวาพานิ
โอภาเสตุ สมตฺโต มหาพฺรหฺมา
สกลํ อรณฺญํ เอโกภาสํ กโรนฺโต
อาคมิ.

ชมพูโก ตปี ทิสวา “โก นุ
โข เอโส”ติ จินฺเตตฺวา ปาโตว
สตุถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา ปฏิสนฺถารํ
กตฺวา เอกมนฺตํ จิตฺ สตุถารํ
ปฺจฺฉิ “มหาสมณฺ ทุมฺหากํ สนฺติกํ
จตฺสฺโส ทิสวา โอภาเสนฺโต
ปจฺฉิมยาม โโก อาคโต”ติ. “จตุตาโร
มหาราชาน”ติ. “กึการณา”ติ. “มํ
อุปฺภูจฺจาตฺน”ติ. “กึ ปน ตฺวํ จตุหิ
มหาราชเหหิ อุตฺตริตโร”ติ. “อาม
ชมพูก, อหํ หิ ราชนํ อติราชา”ติ.
“มชฺฉิมยาม ปน โโก อาคโต”ติ.
“สกุโก เทวราชา”ติ. “กึการณา”ติ.
“มํ อุปฺภูจฺจาตฺเมวา”ติ. “กึ ปน
ตฺวํ สกฺกโตปิ อุตฺตริตโร”ติ.

เห็นท้าวสักกะเมื่อนั้น คิดว่า “นั่น
ใครกัน”. เวลาปัจฉิมยาม ท้าว
มหาพรหม ผู้สามารถใช้นิ้วมือนิ้วเดียว
ทำจักรวาล ๑ ให้สว่าง, ใช้นิ้วมือ
๒ นิ้ว ทำ ๒ จักรวาลให้สว่าง, ใช้
นิ้วมือ ๑๐ นิ้ว ทำ ๑๐ จักรวาลให้
สว่าง ทำป่าทั้งหมดให้สว่างไสวทั่วกัน
มาแล้ว.

ชัมพูกะ เห็นท้าวมหาพรหมเมื่อนั้น คิดว่า
“นั่นใครหนอ” เข้าตรูรีบไปสำนัก
พระศาสดาทำปฏิสันถารแล้ว ยืน ณ
ที่ควร ทูลถามพระศาสดาว่า “มหา-
สมณะ ช่วงปฐมยาม ใครกันทำทิศ
ทั้ง ๔ ให้สว่างไสว มาสำนักท่าน”.
พระศาสดา ตรัสว่า “ท้าวมหาราช
ทั้ง ๔”. ชัมพูกะ ถามว่า “เหตุไร
พวกเขาจึงมา?”. พระศาสดา ตรัสว่า
“มาเพื่อบำรุงเรา”. ชัมพูกะ ถามว่า
“ท่านยอดเยี่ยมกว่าท้าวมหาราชทั้ง ๔
หรือ?”. พระศาสดา ตรัสว่า “ใช่
ชัมพูกะ, เราเป็นพระราชาเยี่ยมกว่า
พระราชาทั้งหลาย”. ชัมพูกะ ถามว่า
“ช่วงมัชฌิมยามละ ใครมา”. พระศาสดา

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๓๒๕

ตรัสว่า “ท้าวสักกเทวราช”. ชัมพูกะ
ถามว่า “มาเพราะเหตุไร?”. พระ-
ศาสดาตรัสว่า “มาบำรุงเราเหมือนกัน”.
ชัมพูกะ ถามว่า “ท่านยอดเยี่ยมกว่า
ท้าวสักกเทวราชหรือ?”.

“อาม ชมพูก สกุกโตปิ
อุตฺตริตโรมุหิ, เอโส ปน มยหํ
คิลานุปฏฐากโก กปิยการกสามเณร-
สทิสโส”ติ. “ปัจฉิมยามะ สกัล
อรณญํ โอภาเสตฺวา โโก อากโต”ติ.

พระศาสดา ตรัสว่า “ใช่ ชัมพูกะ เรา
ยอดเยี่ยมกว่าท้าวสักกะ, ท้าวเธอเป็น
คิลานุปฏฐากเรา ประหนึ่งสามเณร-
กปิยการก”. ชัมพูกะ ถามว่า
“ช่วงปัจฉิมยาม ใครทำป่าทั้งหมดให้
สว่างไสว มาแล้ว”.

“ยํ นิสฺสาย โลกํ พุราหมณาทโย
ชิปิ ตฺวา ปกฺขลิตฺวา ‘นโม มหา-
พฺรหฺมโน’ติ วทนฺติ โสเอว
มหาพฺรหฺมา”ติ. “กึ ปน ตฺวํ
มหาพฺรหฺมฺนาปิ อุตฺตริตโร”ติ. “อาม
ชมพูก, อหํ หิ พฺรหฺมานํ
อติพฺรหฺมา”ติ. “อจฺฉริโยสิ ตฺวํ
มหาสมณ, มยหํ ปน ปญฺจ-
ปณฺณาสวสฺसानิ อิธ วสนฺตสฺส,
เอเตสฺส เอโกปิ มํ อุปฏฐาตุํ
นาคตปฺพุโพ, อหํปิ เอตฺตํ
อทฺธานํ วาตภกฺโข หุตฺวา จิตฺโกว

พระศาสดา ตรัสว่า “เหล่าชนมี
พราหมณ์เป็นต้น ในโลก จามก็ดี
พลาตปลั่งก็ดี กล่าวนอบน้อมว่า ‘ขอ
นอบน้อมท้าวมหาพรหม’ เพราะอาศัย
บุคคลใด บุคคลนั้นชื่อว่า มหาพรหม”.
ชัมพูกะ ถามว่า “ท่าน ย่อเยี่ยม
กว่าท้าวมหาพรหม หรือ?”. พระ-
ศาสดา ตรัสว่า “ใช่ ชัมพูกะ เรา
เป็นพรหมเหนือพรหม”. ชัมพูกาชิวก
กล่าวว่า “มหาสมณะ ท่านเป็นผู้ศรัทธา,
เมื่อเราอยู่ที่นี้ ถึง ๕๕ ปี, บรรดา
เทวดาเหล่านั้น สักองค์เดียวก็ไม่เคย

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระกัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วีนานาเมสี, น ตาว เต มยหิปี
อุปฏฐาตุ อากตปุพพา”ติ.

มาบำรุงเรา, ถึงเรากินแต่ลม ยืน
อย่างเดียวให้เวลาล่วงเลยนานเท่านี้,
เทวดาเหล่านั้น ก็ไม่เคยมาบำรุงแม่เรา
เลย”.

อก นํ สตุกา อาห “ชัมพู
ตุวํ โลกสมิ อนุชพาลํ มหาชนํ
วณฺญมาโน มํปี วณฺญิตุกาโม
ชาโต, นนุ ตูวํ ปณฺจปณฺณาส-
วสฺसानิ กุณฺเมว ชาทิ, ภูมียํเยว
นิปชฺชติ นคฺโค หุตฺวา วิจริ,
ตาลภูจิชณฺฑเทน เกสฺส ลุณฺจิ, อก
จ ปน โลกํ วณฺญเณโต ‘อหํ
วาทภกฺโขมฺหิ เอกปาเทน ติฏฺฐามิ,
น นิสิตามิ น นิปชฺชามิ’ติ วเทสิ,
มํปี วณฺญเณตุกาโมสิ, ปุพฺเพปิ ตูวํ
ปาปิกํ ลามิกํ ทิฏฺฐิ นิสฺสาย
เอตฺตํ กาลํ กุณฺภกฺโขสิ ภูมิสโย
นคฺโค วิจรฺนโต ตาลภูจิชณฺฑเทน
เกสฺสลุณฺจณํ ปตฺโต, อิทานิปี ปาปิกํ
ลามิกํ ทิฏฺฐิเมว คณฺหสิ”ติ. “กิ
ปน มยา กตํ มหาสมณฺหา”ติ.

ครานั้น พระศาสดา ตรัสกับ
ชัมพูกะว่า “ชัมพูกะ เธอหลวงมหาชน
ผู้อันธพาลในโลก ยังต้องการลวงเรา
อีกหรือ, เธอกินคูกูเท่านั้น นอนบน
แผ่นดินอย่างเดียว เปลือยกายเที่ยวไป
ใช้ท่อนแปรงตาลถอนผมถึง ๕๕ ปี มิใช่
หรือ, เมื่อเป็นเช่นนั้น เธอหลวงโลก
กล่าวว่า ‘เรากินแต่ลม ยืนทำข้างเดียว,
‘ไม่นั่งไม่นอน’, ยังต้องการลวงเราอีก,
กาลก่อน เธออาศัยพิธีชั่วช้าลามก
กินคูกูเป็นอาหารตลอดกาลเท่านี้ นอน
เหนือแผ่นดิน เปลือยกายเที่ยวไป
ใช้ท่อนแปรงตาลถอนผม, ถึงเวลานี้ก็ยัง
ถือพิธีชั่วช้าลามก”. ชัมพูกะ ถามว่า
“มหาสมณะ เราทำกรรมอะไรไว้”.

อกสฺส สตุกา ปุพฺเพ กตกมฺมํ
อาจิกฺขิ, ตสฺส สตุกริ กณฺเฑเต

ที่นั่น พระศาสดา ตรัสบอกกรรมที่เขา
ทำไว้ในกาลก่อน, เมื่อพระศาสดาตรัส

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กณฺเฑเตยฺเว สํเวโค อุปฺปนฺโน,
 หิโรตฺตปฺปิ อุปฺภูจิตฺ. โส อุกฺกุฏิกิ
 นิสฺสิทฺ. อถสฺส สตุฏฺทา อุทก-
 สากฺกึจิวโร ชิปิตฺวา อทาสิ.

โส ตํ นิวาเสตุวา สตุฏฺถารํ
 วนฺทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสฺสิทฺ.
 สตุฏฺทาปิสุส อนุปฺพุพฺพิกถํ กถेतฺวา
 ฐมฺมํ เทเสสิ. โส เทสนาวสาเน
 สห ปฏฺฐิสฺสมฺภิทาหิ อรหตฺตํ ปตฺวา
 สตุฏฺถารํ วนฺทิตฺวา อุฏฺฐายาสนา
 ปพฺพุชฺชณฺจ อุปฺสมฺปทณฺจ ยาจิ.
 เอตฺตาวตาสฺส ปุริมกมฺมํ ปริกฺขิณฺ.

อยํ หิ ชีณาสวมหาเถโร จตุหิ
 อุกฺโกเสหิ อุกฺโกสิตฺวา ยาวายํ
 มหาปจฺวี ติกาวุตฺตาทิกโยชนํ อุตฺตสนฺนา,
 ตาว อวีจิมฺหิ ปจิตฺวา ตตฺถ
 ปกฺกาวเสเสน ปณฺจปณฺเณาสวสุสานิ
 อิมํ วิปฺปการํ ปตฺโต. เตนฺสุส
 ตํ กมฺมํ ชีณํ. วิสจิตฺวสุสสุสานิ
 อิมินา กตฺสฺส สมณฺฐมฺมสุส ผลํ

อยู่ ๆ เขาก็เกิดความสังเวช, ความ
 ละอายใจและเกรงกลัวบาปปรากฏแล้ว.
 เขาจึงนั่งกระโหย่ง. ครานั้น พระศาสดา
 ทรงโยนผ้าสาฎกสำหรับอาบหน้าประทาน
 ให้เขา.

เขา นุ่งผ้า นั้นแล้ว ถวายบังคมพระ-
 ศาสดา นั่ง ณ ที่เหมาะสม. ฝ่าย
 พระศาสดา ตรัสอนุปฺพุพฺพิกถาแสดงธรรม
 แก่เขา. เวลาเทศนาจบ เขา บรรลุ
 พระอรหัตพร้อมปฏฺฐิสฺสมฺภิทา ถวายบังคม
 พระศาสดา ลุกจากที่นั่ง ทูลขอบรรพชา
 อุปฺสมฺบท. อาการเพียงเท่านี้ เขา
 ก็หมดสิ้นเวรกรรมครั้งก่อน ๆ.

ก็ข้ามพุกะนี้ จำพระมหาเถระผู้ชีณาสพ
 ด้วยอักโกสวัตถุ ๔ ประการ, ใหม่ใน
 อเวจิตราบเท่าที่แผ่นดินใหญ่หนาขึ้น ๑
 โยชนํ กับอีก ๓ คาวุต ประสบอาการ
 นำเกลียดนี้ถึง ๕๕ ปี เพราะเศษผล-
 กรรมในการดำเนิน. เธอหมดสิ้นเวรกรรม
 นั้น เพราะบรรลุอรหัตผลนั้น. กรรม
 ที่เธอทำไว้ ไม่อาจทำให้ผลสมณธรรมที่

^๑ ฉ. อุทกซากฺกิกิ.

นาเสตุ น สกกา, ตสฺมา ตํ
 สตฺตา ทกฺขินฺหตฺถํ ปสาเรตฺวา
 “เอหิ ภิกฺขุ จร พุรฺหมจฺริยนฺ”ติ
 อห. ตาวาทฺเวสฺส คิหิสิงฺคํ
 อนุตฺรธาเย. อฏฺฐปริกฺขารธโร
 สฏฺฐจิวสฺสเถโร วิย อโหสิ.

เธอทำถึงสองหมื่นปี ฉิบหายได้, ดังนั้น
 พระศาสดา จึงทรงเหยียดพระหัตถ์ขวา
 ออก ตรัสกับเธอว่า “เธอ จงเป็น ภิกษุ
 มาเถิด จงประพฤติพรหมจรรย์เถิด”.
 ขณะนั้นเพศกฤหัสถ์ของเธอ หายไปแล้ว,
 เธอทรงบริขาร ๘ ประหนึ่งพระเถระ
 พรวรษา ๖๐.

องฺคฺมคฺชาวาสินํ ตสฺส สกฺกาโร
 คเหตฺวา อาคตทิวโส กิเรส, ตสฺมา
 อุภยรฏฺฐวาสินो สกฺกาโร คเหตฺวา
 อาคตา ตํ^๑ ทิสฺวา “กินฺนุ โข
 อมฺหากํ อโยเย ชมฺพุโก มหา,
 อุทาหุ สมณเฑ โคตโม”ติ จินฺเตตฺวา
 “สเจ สมณเฑ โคตโม มหา
 ภาเวยฺย, อโย สมณสฺส โคตมสฺส
 สนฺติกํ คจฺเจยฺย, ชมฺพุกาชีวิตฺส
 ปน มหนฺตตาย สมณเฑ โคตโม
 อิมสฺส สนฺติกํ อาคโต”ติ จินฺตยีสฺ.

ทราบว่า วันนั้น เป็นวันที่ชาว
 อังคะและมคธ ถือสักการะมาถวาย
 ชัมพูะนั้น, เหตุนั้น ชาวแคว้นทั้ง ๒
 ถือสักการะมาพบพระตถาคต คิดว่า
 “พระคุณเจ้าชัมพูกะของพวกเราเป็นใหญ่
 หรือพระสมณโคดมเป็นใหญ่” คิดอีกว่า
 “ถ้าพระสมณโคดมใหญ่, ชัมพูกะนี้
 ก็ต้องไปหาถึงสำนักพระสมณโคดม แต่
 เพราะชัมพูกะใหญ่ พระสมณโคดม
 จึงเสด็จมาถึงสำนักของชัมพูกะนี้”.

สตฺตา มหาชนสฺส ปรีวิตฺถกํ ญตฺวา
 “ชมฺพุก ตว อุปฺภูจกานํ กงฺขิ
 จินฺทาหิ”ติ อห. โส “อหฺปิ

พระศาสดา ทรงทราบมหาชนปรีวิตถ
 จึงตรัสว่า “ชัมพูกะ เธอจงตัดความ
 สงสัยอุปฺภูฐากเธอเสีย”. ชัมพูะนั้น

^๑ น. ตถาคต.

ภนฺเต เอตฺตกเมว ปจฺจาสีสามี”ติ
 วตฺวา จตฺตถชฺฌานํ สมากฺขชิตฺวา
 อฏฺฏจาย ตาลปฺปมาณํ เวหาสํ
 อพฺภุคฺคณฺตฺวา “สตฺถา เม ภนฺเต
 ภควา, สวาโกหฺมสมฺมิตฺติ”ติ วตฺวา
 โอรุຍฺห วนฺทิตฺวา ปฺน “ทฺวิตาลมตฺตํ
 ติตาลมตฺตนฺ”ติ เอวํ สตฺตตาลมตฺตํ
 เวหาสํ อพฺภุคฺคณฺตฺวา โอรุຍฺห
 อตฺตโน สวากฺภาวํ ชานาเปสิ.
 ตํ ทิสฺวา มหาชนฺ “อโห พุทฺธา
 นาม อจฺฉริยา อโนมคฺคณา”ติ
 จินฺเตสิ.

สตฺถา มหาชนฺน สทฺธิ กณฺเฑโต
 เอวมาห “อโย เอตฺตกํ กาลํ
 ตฺมุเหหิ อามตํ สกฺกาโร กุสคฺเคน
 ชิวหคฺเค จเปตฺวา ‘ตปฺจรณํ
 ปุเรมี’ติ อิธ นิฏฺฐโจ, สเจ อิมินา
 อฺปาเยน วสฺสสตํ ตปฺจรณํ ปุเรยฺย,
 ยา จ อสฺส อิทานิ กุลํ วา
 ภตฺตํ วา กุกฺกจฺจายิตฺวา
 อภฺยชนฺตสฺส ภตฺตจฺเจทนกฺุสลเจตฺนา,
 ตสฺสา ตํ ตปฺจรณํ โสฬสีปี

กราบทูลว่า “ถึงข้าพระองค์ ก็หวัง
 พระพุทธเจ้ารสเท่านี้เช่นกัน พระเจ้าข้า”
 เข้าฌานที่ ๔ ลุกขึ้นเหาะสูงชั่วลำตาล
 กราบทูลว่า “พระเจ้าข้า พระผู้มีพระ-
 ภาคเจ้าเป็นศาสดา (ครู) ข้าพระองค์
 เป็นสาวก(ลูกศิษย์)” ลงมาถวายบังคม
 แล้วเหาะขึ้นไปสูง ๗ ชั่วลำตาลอีก
 ด้วยอาการอย่างนี้ คือ “๒ ชั่วลำตาล
 ๓ ชั่วลำตาล” ลงมาประกาศให้มหาชน
 ทราบว่าตนเป็นสาวก. มหาชน เห็น
 เหตุนี้ต่างพากันคิดว่า “โอ ชื่อว่า
 พระพุทธเจ้าทั้งหลาย น่าอัศจรรย์ ทรง
 พระคุณไม่ต่ำทราวมเลย”.

พระศาสดา เมื่อตรัสกับมหาชน ตรัส
 อย่างนี้ว่า “ขัมพะกะนี เอาปลาย
 หนฺ้าคาจิมฺสัฏฺการะที่พวกเธอนำมาถวาย
 บนปลายลิ้น สิ้นกาลเท่านี้ อยู่ที่นี่
 หมายใจว่า ‘เราจะบำเพ็ญประพฤติ
 ตบะ’, ถ้าเธอใช้อุบายนี้บำเพ็ญประพฤติ
 ตบะถึง ๑๐๐ ปี, การบำเพ็ญตบะนั้น
 ก็ได้ไม่ถึงเสี้ยวที่ ๑๖ แห่งกุศลเจตนา
 เครื่องตัดกัฏของเธอรุ่งเกียจสกุลหรือกัฏ
 แล้วไม่บริโภคน บัดนี้” เมื่อทรงสืบต่อ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กล่ นาคุขตี”ติ วตวา อนุสนธิ อนุสนธิแสดงธรรม ตรัสพระคาถานี้ว่า
 ฆฎุจวา ฐมมึ เทเสนโต อิมิ
 คากมาห

๗๐. “มาเส มาเส กุสกุเคน
 พาโล ภูฏเชถ โภชนัน
 น โส สงฆาตฐมมานัน
 กล่ อคฺขติ โสฬสินุ”ติ.

๗๐. “คนพาล ฟิงบริโภคโภชนะด้วย
 ปลายหญ้าคาทุก ๆ เดือน เขาไม่
 ถึงเสี้ยวที่ ๑๖ ของท่านผู้มีธรรม
 อันนับได้แล้ว”.

ตสฺสตุโก สเจ พาโล
 อปริณฺณตฐมโม สีลาทิกุณา
 ปรีพาหิโร ติตฺถายตเน ปพฺพชิตโต
 “ตปจฺรณัน ปุเรสฺสามิ”ติ มาเส
 มาเส สมฺปตฺเต กุสกุเคน โภชนัน
 ภูฏชนฺโต วสฺสสฺตํ ภูฏเชถ โภชนัน.
 น โส สงฆาตฐมมานัน กล่ อคฺขติ
 โสฬสินฺติ สงฆาตฐมมา วุจฺจนฺติ
 ณาตฐมมา ดุสฺสิตฐมมา, เตสฺ
 เหมจิมโกฏฺฐยา โสตาปนฺโน สงฆาต-
 ฐมโม, อฺปริมโกฏฺฐยา ชีณาสโว,
 อิมสฺส สงฆาตฐมมานัน โส พาโล กล่
 นาคุขตี โสฬสินฺติ ปุคฺคฺลาทิกฺุจฺจนา
 เทสนา. อยฺ ปเนตฺถ อตฺถโก. ยา
 จ ตสฺส ตถา ตปจฺรณัน ปุเรนฺตสฺส

ฟิงทราบเนื้อความพระคาถานั้นว่า
 “ถ้าคนพาลคือ ผู้ยังไม่กำหนดรู้ธรรม
 ห่างเหินจากคุณมีศีลเป็นต้น บวชลัทธิ
 เดียรถีย์ เมื่อทุก ๆ เดือนที่ มาถึง ใช้
 ปลายหญ้าคาจึ่มโภชนะบริโภค หมายถึง
 ว่า “จักบำเพ็ญประพฤติดิบะ” ฟิง
 บริโภคโภชนะตลอด ๑๐๐ ปี. คำว่า
 เขาไม่ถึงเสี้ยวที่ ๑๖ ของท่านผู้มีธรรมอัน
 นับได้แล้ว แสดงเป็นบุคคลลาภิชฐานว่า
 ท่านผู้รู้ธรรมแล้ว คือ ชังธรรมได้แล้ว
 เขาเรียกว่า ผู้นับธรรมได้. บรรดา
 ท่านผู้นับธรรมได้เหล่านั้น ถ้าสุด ได้แก่
 พระโสดาบัน สูงสุด ได้แก่ พระ-
 ชีณาสพ, คนพาลนั้น ไม่ถึงเสี้ยวที่ ๑๖
 ของท่านผู้นับธรรมได้เหล่านี้. ส่วนกึ่ง

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วสุสสดี เจตนา ยา จ
 สงฺขาตธมฺมานํ กุลฺลํ วา ภตฺตํ วา
 กุกฺกุกฺจายิตฺวา อภฺยชฺนฺตํ เอกา
 ภตฺตจฺเจทฺนกุสฺลเจตนา ตสฺสา เจตนา ย
 สา ตาวทิมฺรตฺตํ ปวตฺตเจตนา
 โสฬสํ กุลฺลํ นาคุชฺติ.

อิทํ วุตฺตํ โหติ “ยํ ตสฺสา
 สงฺขาตธมฺมานํ เจตนา ย ผลํ,
 ตํ โสฬสํ โภจฺจาเส กตฺวา
 ตโต เอกกํ ปุณฺ โสฬสํ โสฬส
 โภจฺจาเส กตฺวา ตโต เอกสฺส
 โภจฺจาเส ยํ ผลํ, ตทฺเว ตสฺส
 พาลสฺส ตปฺจรณฺโต มหฺนตฺตรนฺ”ติ.

เทสฺนาวสานเ จตุราสีติยา
 ปาณสฺสสุสานํ ธมฺมาภิสฺมโย อโหสีติ.

ชมฺพุกาชีวกวตฺถุ เอกาทสฺมํ.

พระคาถานี้พึงทราบใจความดังนี้, ก็
 เจตนาของคนพาลนั้น ผู้บำเพ็ญประพฤติ
 ตบะเช่นนี้ ถึง ๑๐๐ ปีเป็นไป สิ้น
 ชาติยาวนานเพียงนั้น ก็ไม่ถึงเสียที่ ๑๖
 แห่งกุศลเจตนาเครื่องตัดภัดเพียงดวงเดียว
 ของท่านผู้บำเพ็ญได้ รังเกียจสกุลหรือ
 ภัดแล้วไม่บริโภค.

พระศาสดาตรัสอธิบายไว้ดังนี้ว่า
 “เพราะแบ่งผลเจตนาของท่านผู้บำเพ็ญ
 ได้นั้น ออกเป็น ๑๖ ส่วน แล้วแบ่งส่วน
 หนึ่ง ๆ จาก ๑๖ ส่วนนั้น ออกเป็น ๑๖ ส่วน
 อีก ผลเพียงส่วนหนึ่งจาก ๑๖ ส่วนนั้น
 เท่านั้น ก็ยังมากกว่าการประพฤติตบะ
 ของคนพาลนั้น”.

เวลาเทศนาจบลง สัตว์ ๘ หมื่น
 ๔ พัน ได้ตรัสรู้ธรรมแล้ว ดังนี้แล.

เรื่องชมพุกาชีวกที่ ๑๑ จบ.

๑๒. อหิเปตวตฺถุ

๗๑. น หิ ปาปํ กตํ กมฺมํ
สขุขุขีรํ มุจฺจติ,
ทหนฺตํ พาลมเนวติ
ภสฺมาจฺจนฺโนว ปาวโก.

๑๒. เรื่องอหิเปต

๗๑. กรรมชั่วที่คนทำยังไม่ให้ผลเหมือน
น้ำนมที่รีดขณะนั้น ยังไม่แปรไป
ฉะนั้น, บาปกรรมมักตามเผา
คนพาล เหมือนไฟถูกเท้ากลบไว้
ฉะนั้น.

๑๒. อหิเปตวตถุ

น หิ ปาปี กตัม กมฺมนฺติ
อิมํ ฐมฺมเทสนํ สตุถา เวพฺพวเน
วิหรนฺโต อณฺเฏตรํ อหิเปตํ อารพฺภ
กเถสิ.

เอกสมิ หิ ทิวเส ชฺฐิลสฺสสฺส
อพฺภนฺตโร อายสฺมา ลกฺขณตฺเถโร
จ มหาโมคฺคัลลนตฺเถโร จ
“ราชคเห ปิณฺฑทาย จริสฺสามา”ติ
คิซฺฆกฺกุฏโต โอตฺรนฺติ. เตสฺสู อายสฺมา
มหาโมคฺคัลลนาเน เอกํ อหิเปตํ
ทิสฺวา สิตํ ปาตฺวากาสิ.

อถ นํ ลกฺขณตฺเถโร “กสฺมา
อาวุโส สิตํ ปาตํ กโรสี”ติ
การณํ ปุจฺฉิ. “อกาโล โข
อาวุโส อิมสฺส ปณฺหสฺส วิสฺสชฺเชตฺถ,
ภควโต สนฺติเก มํ ปุจฺเจยฺยาสี”ติ
เถโร อาห. เตสฺสู ราชคเห
ปิณฺฑทาย จริตฺวา ภควโต สนฺติกํ
กนฺตฺวา นิสินฺเนสฺสุ, ลกฺขณตฺเถโร
ปุจฺฉิ “อาวุโส โมคฺคัลลน ตวํ

๑๒. เรื่องอหิเปต

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เวพฺพวัน ทรงปรารภถึงอหิเปต ตนใด-
ตนหนึ่ง ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า
กรรมชั่วที่บุคคลทำยังไม่ให้ผล เป็นต้น.

ความพิสดารว่า วันหนึ่ง ท่าน
พระลักขณเถระภายในชฎิลพ้หนองค์ และ
ท่านพระมหาโมคคัลลนเถระ คิดว่า
“จักเที่ยวบิณฑบาต ณ กรุงราชคฤห์”
จึงลงจากภูเขาคิชฌกูฏ. บรรดาท่าน
ทั้ง ๒ เหล่านั้น ท่านพระมหา-
โมคคัลลนนะ เห็นอหิเปตตนหนึ่ง จึง
ทำการยืมให้ปรากฏ.

ที่นั้น พระลักขณเถระถามเหตุกะท่านว่า
“ผู้มีอายุ เหตุไรท่านจึงทำการยืมให้
ปรากฏ”. พระเถระ ตอบว่า “ผู้มีอายุ
ยังมีไช้เวลาเฉลยปัญหานี้, พึงถามผม
ณ สำนักพระผู้มีพระภาคเถิด”. เมื่อ
ท่านทั้ง ๒ เหล่านั้น เที่ยวบิณฑบาต
ณ กรุงราชคฤห์ ไปสำนักพระผู้มี
พระภาค นั้นแล้ว, พระลักขณเถระ
จึงถามว่า “ท่านโมคคัลลนนะ ท่านลง

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คิษณกฏา โอโรหนโต สิตัง
ปาตูกริตวา มยา สิตการณัง ปุโจ
'ภควโต สนฺติเก มํ ปุจฺเจยฺยาสี'ติ
อวจ, กณฺเห อิทานิ ตํ ตํ การณนฺ"ติ.

เถโร อาห "อหํ อาวุโส เอกัง
อหิแปตํ ทิสฺวา สิตัง ปาตฺวากาสี
ตสฺส เอวรูปโ อตฺตภาโว, มนุสฺสสึสํ
วีย อสฺส สึสํ, อหิสฺส วียสฺส
เสโส อตฺตภาโว, อหิแปโต นามส
ปมาณโต ปณฺจวิสฺติโยชนิกอ, ตสฺส
สึสโต อฏฺฐิจิตา อคฺคิชาลา ยาว
นงฺคฺฐจฺจา คจฺจนฺติ, นงฺคฺฐจฺโต
อฏฺฐิจิตา ยาว สึสา, มชฺฌ
อฏฺฐิจิตา เทว ปสฺसानิ คจฺจนฺติ,
ทฺวิหิ ปสฺเสหิ อฏฺฐิจิตา มชฺฌ
โอสฺรนฺติ"ติ. ทฺวินฺนเมว กิร เปตานํ
อตฺตภาโว ปณฺจวิสฺติโยชนิกอ,
อวเสสานํ ติกาวุตฺตปฺปมาโน, อิมสฺส
เจว อหิแปตสฺส กากเปตสฺส จ
ปณฺจวิสฺติโยชนิกอ, เตสฺส อยฺนฺตาว
อหิแปโต. กากเปตํปี มหาโมคฺคฺลฺลาโน
คิษณกฏมตฺตเก ปจฺจมานํ ทิสฺวา
ตสฺส ปุพฺพกมฺมํ ปุจฺจนฺโต อิมํ

จากภูเขาคิษณกฏ ทำการยิ้มให้ปรากฏ,
ถูกผมถามเหตุที่ยิ้มแย้มได้พูดว่า 'โปรด
ถามผม ณ สำนักพระผู้มีพระภาค'
เวลานี้ จึงบอกสาเหตุนั้น ๆ เกิด".

พระเถระ กล่าวว่า "ผู้มีอายุ เราเห็น
อหิแปรตตนหนึ่ง จึงทำการยิ้มให้ปรากฏ,
แปรตนั้นมีอัธยาศัยเช่นนี้ คือ มันมีศีรษะ
เหมือนศีรษะมนุษย์, อัธยาศัยที่เหลือของ
มันเหมือนของงู, แปรตนั้นมีชื่อว่า
อหิแปรต ยาวประมาณ ๒๕ โยชน์,
เปลวไฟ ลุกจากศีรษะของมันลามไปถึง
หาง ลุกจากหางลามถึงศีรษะ, ลุกโพลง
ท่ามกลาง ลามถึงทั้ง ๒ ข้าง, ลุกโพลง
ทั้ง ๒ ข้าง รวมกัน ณ ท่ามกลาง".
ทราบว่า อัธยาศัยของแปรตทั้ง ๒ สูง
๒๕ โยชน์ ของแปรตที่เหลือสูงเพียง
๓ คาวุต ของอหิแปรตและกากแปรตนั้น
สูง ๒๕ โยชน์, บรรดาแปรตทั้ง ๒ นั้น
อหิแปรตเท่านั้นก่อน. พระมหาโมคคัลลานะ
เห็นกากแปรตที่ถูก ไฟไหม้บนยอดเขา
คิษณกฏ เมื่อจะถามถึงบุพกรรมของ
กากแปรตนั้น จึงกล่าวคาถานี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คาถามาห

“ปณฺจโยชนิกา ชิวหา,
 สีสนฺเต นวโยชนํ
 กาโย อจฺจุคฺคโต ตฺยหํ
 ปณฺจวิสตีโยชนํ,
 กิณฺहु กมฺมํ กริตฺวาน
 ปตฺโตสิ ทฺกฺขมิตฺสนฺ”ติ.

“เจ้าลิ้นยาว ๕ โยชน, คีรีชะ
 ใหญ่ ๔ โยชน กายสูง ๒๕
 โยชน, ท่านทำกรรมอะไรไว้จึง
 ได้รับทุกข์เช่นนี้”.

อถสฺส เปโต อาจิกฺขนฺโต

ครานั้น เปรด เมื่อบอกพระเถระนั้น
 จึงกล่าวคาถาว่า

“อหํ ฆนฺเต โมคฺคัลลาน
 กสฺสปสฺส มเหสีโน
 สํมสฺสาภิตํ ภาตฺตํ
 อาหเรสี ยถิจฺฉกนฺ”ติ

“พระโมคคัลลานะ ผู้เจริญ
 ข้าพเจ้า กลืนกินภัดที่เขานำมา
 ถวายสงฆ์ของพระพุทธเจ้า พระ-
 นามว่า กัสสปะ ผู้แสวงหาคุณ
 อันใหญ่ ตามใจปรารถนา”

คาถิ วตฺวา “ฆนฺเต กสฺสปพฺุทฺธกาเล
 สมฺพหฺุลา ภิกฺขุ คามํ ปิณฺฑทาย
 ปวีสีสุ, มนฺุสฺสา เถเร ทิสฺวา
 สมฺปิยายมานา อาสนสาลาโย นิสีทา-
 เปตฺวา ปาทะ ฐะวิตฺวา เตเลน
 มกฺขะตฺวา ยาคุ ปายะตฺวา ขชฺชกํ
 ทตฺวา ปิณฺฑทปาทกาลํ อากมฺยมานา
 ธมฺมํ สุนฺนตา นิสีทิสฺสุ,

กล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ ในกาลพระ-
 พุทธเจ้าพระนามว่า กัสสปะ ภิกษุ
 หลายรูป เข้าไปหมู่บ้านบิณฑบาต,
 พวกมนุษย์ เห็นเหล่าพระเถระ รักใคร่
 นิมนต์ให้นั่ง ณ โรงฉัน ล้างเท้า
 ใช้น้ำมันทา ให้ดื่มข้าวยาสุ ถวายของ
 ขบเคี้ยว รอเวลาบิณฑบาต นั่งฟังธรรม
 อยู่, เวลาแสดงธรรมจบ พวกมนุษย์

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ธมฺมกถาวสาเน เถรานํ ปตฺเต
 อาทาย อตฺตโน อตฺตโน เกเห
 นานคฺครสโกชนสฺส ปุเรตฺวา อหริส,
 ตทาทํ กากิ หุตฺวา อาสนสาลาย
 ฉทนปิฏฺเจ นิสินฺโน ตํ ทิสฺวา
 เอเกน คหิตปตฺตโต ติกฺขตฺตํ มุขํ
 ปุเรนฺโต ตโย กพล อคฺคเหสี,
 ตํ ปน ภาตฺตํ เนว สํมสนฺตกํ,
 น สํมสฺส นียเมตฺวา ทินฺนํ, น
 ภิกฺขุหิ คหิตาวเสสํ, อตฺตโน เกหํ
 เนตฺวา มนุสฺเสหิ ภูฏชิตพฺพํ, ตํ
 เกวลํ สํมํ อุกฺทิสฺส อภิตมตฺตเมว,
 ตโต ตโย กพลา คหิตา, เอตฺตกํ
 เม ปุพฺพกมฺมํ, สุวาทํ กาลํ
 กตฺวา ตสฺส กมฺมสฺส วิปาเกน
 อวิจิมฺหิ ปจิตฺวา ตตฺถ ปกฺกาวเสเสน
 อิทานิ คิซฺฌกฺกุญฺเฏ กากเปโต หุตฺวา
 นิพฺพตฺโต, อิทํ ทุกฺขํ ปจฺจนฺนุโกมี”ติ
 อาห. อิทํ กากเปตวตฺตํ.

อิธ ปน เถโร “อหิแปต
 ทิสฺวา สิตํ ปาตฺวากาสินฺ”ติ อาห.
 อถสฺส สตฺถา สกฺขิ หุตฺวา “สจฺจํ
 ภิกฺขเว โมคฺคผลฺลาโน อาห, มยา

รับบาตรหม้พระเถระ บรรจุโภชนะรสเลิศ
 ต่าง ๆ จนเต็ม ณ เรือนตนเอง นำมา
 ถวาย, คราวครั้งนั้น ข้าพเจ้าเกิด
 เป็นกา จับหลังคาโรงฉัน เห็นโภชนะ
 ได้คาบคำข้าว ๓ คำ จากบาตรที่
 มนุษย์คนหนึ่งถือไว้ จนเต็มปากถึง ๓
 ครั้ง, ภาตนั้นมิใช่เป็นของสงฆ์, มิใช่
 ที่เขากำหนดถวายสงฆ์, มิใช่ภัตเหลือ
 หลังพวกภิกษุฉัน อันมนุษย์นำกลับเรือน
 บริโภค ภาตนั้นเป็นเพียงเขานำมา
 เจาะจงสงฆ์เท่านั้น, ข้าพเจ้าคาบคำข้าว
 จากบาตรนั้น ๓ คำ, บุพกรรม
 ข้าพเจ้าเพียงเท่านี้, เพราะผลกรรมนั้น
 ข้าพเจ้านั้นตายลง ก็ใหม่ในอเวจี บัดนี้
 เพราะผลกรรมยังเหลือ จึงเกิดเป็น
 กากแปรต, เสวยทุกข์นี้บนภูเขาคิชฌกูฏ”.
 เรื่องกากแปรตเท่านี้.

แต่ในเรื่องอหิแปรตนี้ พระเถระ
 กล่าวว่า “ผมเห็นอหิแปรต จึงทำการ
 ยืมให้ปรากฏ”. ครานั้น พระศาสดา
 ทรงเป็นพยานให้ท่าน ตรัสว่า “ภิกษุ

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปเนส สมุโพธิปัตตทิวเสเยว ทิฏฺฐโจ,
 อปีจาทัน พุยาภาสี 'เย เม
 วจันน สทฺทเหยฺยุ, เตสํ อหิตาย
 ทุกฺขาย ภาเวยฺยา"^๒ติ ปราณุททาย ตัน
 น กณฺเสิน"^๑ติ อาท.

ลกฺขณสํยุตฺเตปิ หิ มหาโมคคัลลฺลานเนน
 ทิฏฺฐกาเลเยว สตุฏฺทา ตสฺส สกฺขิ
 หุตฺวา วิสตีวตฺตุนิ กณฺเสิ. อิทํปิ
 เตน ตเถว กถิตํ. ตํ สุตฺวา
 ภิกฺขุ ตสฺส ปุพฺพกมฺมํ ปุจฺฉิสฺสุ.
 สตุฏฺทาปิ เตสํ กณฺเสิ

อดีตเต กิร พารานสี นิสฺสาย
 นทีตีเร ปจฺเจกพุทฺธสฺส ปณฺณสาลํ
 กริสฺสุ. โส ตตฺถ วิหรนฺโต นิพฺพุทฺธํ
 นครเ ปินฺทาย จรติ. นาคราปิ
 สายํ ปาตํ คณฺฐปฺปฺพาทิหตุฏฺทา
 ปจฺเจกพุทฺธสฺส อฺปฺภูจฺฉานํ คจฺฉนฺตติ.
 เอโก พารานสีวาสี ปุริโส ตํ

ทั้งหลาย โมคคัลลานะพูดจริง ในวัน
 บรรลุสัมโพธิญาณ เราก็เห็นปรตนั้น
 เช่นกัน, แต่เราไม่พยากรณ์ ไม่พูดถึง
 เพราะเอ็นดูคนอื่นว่า "ไม่มีประโยชน์
 เกื้อกูลเป็นทุกข์สำหรับเหล่าชนผู้ไม่เชื่อ
 คำพูดเรา".

จริงอยู่ ในลักษณะสังยุต คราวที่พระ-
 มหาโมคคัลลานะเห็น พระศาสดา ก็
 ทรงเป็นพยานให้ท่านตรัสเรื่องถึง ๒๐
 เรื่อง. ถึงเรื่องนี้พระองค์ก็ตรัสเช่นนั้น
 เหมือนกัน. พวกภิกษุ ฟังเรื่องนั้นแล้ว
 ทูลถามถึงบุพกรรมของอหิปรต. ฝ่าย
 พระศาสดา ก็ตรัสแก่พวกภิกษุนั้นว่า

ดังได้ยินมา ในอดีตกาล พวกชน
 อาศัยกรุงพารานสี สร้างบรรณศาลา
 ถวายพระปัจเจกพุทธเจ้า ไกลฝั่งแม่น้ำ.
 พระปัจเจกพุทธเจ้านั้น พักในบรรณ-
 ศาลาเที่ยวบิณฑบาตในเมืองเป็นประจำ.
 ถึงพวกชาวเมือง ก็ถือของหอมและ
 ดอกไม้เป็นต้น ไปที่บารุงพระปัจเจก-

^๑ ฉ. น พุยาภาสินฺติ ปาโง น ทิสฺสติ.

^๒ ฉ. ทุกฺขายาติ ปาโง น ทิสฺสติ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

มคค์ นิสฺสาย เขตต์ กสิ.
 มหาชนโน สายํ ปาตํ ปจฺเจกพุทฺธสฺส
 อุกฺกุจฺจานํ คจฺฉนฺโต ตํ เขตต์
 มทฺทนฺโต คจฺฉติ.

กสโก “มา เม เขตต์ มทฺททา”ติ
 วาเรนฺโตปิ วาเรตุํ นาสกฺขิ. อถสฺส
 เอตทโหสิ “สเจ อิมสฺมิ จาเน
 ปจฺเจกพุทฺธสฺส ปณฺณสาลา น
 ภาเวยฺย, น เม เขตต์ มทฺทเทยฺยุณฺ”ติ.
 โส ปจฺเจกพุทฺธสฺส ปิณฺฑทาย
 ปวิฏฺฐกาเล ปรีโภคภาชนานิ ภินฺฑิตฺวา
 ปณฺณสาลํ ฌาเปสิ. ปจฺเจกพุทฺโธปิ
 ปิณฺฑทปาตโต ปจฺจาคนฺตฺวา ตํ ฌามํ
 ทิสฺวา ยถาสฺขํ ปกุกามิ.

มหาชนโน คนฺธมालํ อาทาย
 อาคโต ฌามํ ปณฺณสาลํ ทิสฺวา
 “กหํ นุ โข โน อโย คโต”ติ
 อาห. โสปี มหาชนเนเนว สทฺธิ
 อาคโต มหาชนมชฺเฌ จิตโก
 เอวมาห “มยา ตสฺส ปณฺณสาลา
 ฌาปิตา”ติ.

พุทธเจ้าทั้งเย็นทั้งเช้า. บุรุษชาวพาราณสี
 คนหนึ่ง อาศัยหนทางนั้นไถนา. มหาชน
 ไปที่บารุงพระปัจเจกพุทธเจ้า ก็
 เขยิบย่นาไปทั้งเย็นทั้งเช้า.

ถึงชาวนา แม่ห้ามว่า “พวกท่านอย่า
 เขยิบนาข้าพเจ้า” ก็ไม่สามารถห้าม
 ได้. ที่นั้น เขาได้มีความคิดว่า “ถ้าที่นี่
 ไม่มีบรรณศาลาของพระปัจเจกพุทธเจ้า,
 พวกชน ก็คงไม่เขยิบย่นาเรา”.
 เวลาพระปัจเจกพุทธเจ้าเข้าไปบิณฑบาต
 เขา จึงทูปภาชนะเครื่องใช้เผาบรรณ-
 ศาลาเสีย. ฝ่ายพระปัจเจกพุทธเจ้า
 กลับมาจากบิณฑบาต เห็นบรรณศาลา
 ถูกไฟไหม้ จึงหลีกไปตามสบาย.

มหาชนถือของหอมและระเบียบดอกไม้มา
 เห็นบรรณศาลาถูกไฟไหม้ จึงกล่าว
 กันว่า “พระคุณเจ้าของพวกเราไปที่
 ไหนหนอ”. ถึงเขา ก็มาพร้อมมหาชน
 ยืนอยู่ท่ามกลางมหาชนพูดอย่างนี้ว่า
 “ข้าพเจ้าเผาบรรณศาลาพระปัจเจก-
 พุทธเจ้านั่นเอง”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อก นั “คณฺหถ, อิมํ ปาปํ
 นิสฺสาย มยํ ปจฺเจกพฺพุทฺธํ ทฎฺฐํ
 น ลภิมฺหา”ติ ทณฺฑาทาทีหิ โปถเตจฺวา
 ซีวิตกฺขยํ ปาเปสฺสุ. โส อวีจิมฺหิ
 นิพฺพตฺติตฺวา, ยาวายํ ปจฺวี
 โยชนมตฺตํ อุตฺตสนฺนา, ตาว นีรเย
 ปจิตฺวา ปกฺกาวเสเสน คิซฺฌกฺกุฏ
 อหิเปโต นิพฺพตฺติ. สตฺถา อิทํ
 ตสฺส ปุพฺพกมฺมํ กถเตจฺวา “ภิกฺขเว
 ปาปกมฺมนฺนาเมตํ ซีรสทิสฺ, ยถา
 หิ ซีรํ ทฺยฺหมานเมว น ปริณมตฺติ,
 ตถา กมฺมํ กรียมานเมว น วิปฺจฺจติ,
 ยถา ปน วิปฺจฺจติ, ตถา เอวรูปน
 ทฺกฺขเนน โยเชตฺติ”ติ อนฺุสนฺนํ ฌฏฺเฐจฺวา
 ธมฺมํ เทเสนฺโต อิมํ คาทมาห

๗๑. “น หิ ปาปํ กตํ กมฺมํ
 สชฺชฺซีรํ มุจฺจติ,
 ทหนฺตํ พาลมฺเนาติ
 ภาสฺมาจฺจนฺโนว ปาวโก”ติ.

ครานั้น พวกชน พู่ว่า “พวกท่าน
 จงช่วยกันจับชายคนนี้ พวกเราอาศัย
 บຸรุษชั้วนี้ จึงไม่ได้เห็นพระปัจเจก-
 พุทธเจ้า” ใช้ท่อนไม้เป็นต้น โขยชานา
 ให้ถึงความสิ้นชีวิต. ชานานั้นเกิดใน
 อเวจีใหม่ในนรกตราบเท่าที่แผ่นดินหนา
 ขึ้น ๑ โยชน์ เพราะผลกรรมยังเหลือ
 จึงเกิดเป็นอหิเปรตบนเขาคิชฌกุฏ. พระ-
 ศาสดา ครั้นตรัสบุพกรรมนี้ของอหิเปรต
 นั้นแล้ว ตรัสอีกว่า “ภิกษุทั้งหลาย
 ขึ้นชื่อว่า บาปกรรมนั้นเช่นกับน้ำนม,
 จริงอยู่ กรรมที่บุคคลกำลังทำ ไม่ทัน
 ให้ผลเหมือนน้ำนมที่บุคคลกำลังรีด ยัง
 ไม่แปรไป ฉะนั้น, เวลาที่กรรมให้ผล
 ผู้ทำต้องประสบทุกข์ปานนั้น” เมื่อ
 สืบต่ออนุสนธิ แสดงธรรม จึงตรัส
 พระคาถานี้ว่า

๗๑. “กรรมชั่วที่คนทำ ยังไม่ให้ผล
 เหมือนน้ำนมที่รีดขณะนั้น ยังไม่
 แปรไป ฉะนั้น, บาปกรรมมัก
 ตามเผาคนพาล เหมือนไฟถูก
 ถ้ำกลบไว้ ฉะนั้น”.

๑ ฉ. ภาสุมจฺจนฺโนว.

ตฤณ สขุขีรณติ ตัณฑณเฑว
 เชนุยา ถเนหิ นิภขณตํ อพภูณหํ
 ชีรํ น มุจจติ น ปริณมติ. อิทํ
 วุตตํ โหติ ยถา อิทํ สขุขีรํ
 ตัณฑณเฑว น มุจจติ น ปริณมติ
 ปกตี น ชหติ, ยสมิ ปน ภาชเน
 ทูหิตฺวา คหิตํ, ยาว ตตฺถ
 ตกุกาทิมุฬิํ น ปกฺขิปติ
 ยาว ทธิภาชนาทิกํ อมุฬิภาชนํ
 น ปาปฺณาติ, ตาว ปกตี
 อวิชิตฺวา ปจฺฉา ชหติ, เอวเมว
 ปาปกมฺปิ กรียมานเมว น วิปจฺจติ,
 ยทิ วิปจฺเจยฺย, น โภจิ ปาปกมฺ
 กาคํ วิสเหยย, ยาว ปน
 กุสลาภินิพฺพตฺตา ขนฺธา ธรนฺติ,
 ตาว เต นํ รกฺขณฺติ, เตสํ
 เกทา อปาเย นิพฺพตฺเตสุ ขนฺธेषु
 วิปจฺจติ, วิปจฺจมานญจ ทหนตํ
 พาลมเนวติ.

กี วิทยาติ. ภสฺมาจฺจนฺโนว ปาวโกติ
 ยถา หิ ฉาริกาย ปฏิจฺจนฺโน

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า น้ำนม
 ที่รีดขณะนั้น ความว่า น้ำนมไหลจาก
 นมแม่โคนมขณะนั้น ยังอุ่น ยังไม่เปลี่ยน
 คือ ไม่แปรไป. พระศาสดา ตรัส
 อธิบายไว้ ดังนี้ว่า น้ำนมที่เขารีด
 ขณะนั้น ไม่เปลี่ยน คือ ไม่แปร ได้แก่
 ไม่ละปกติขณะนั้น, แต่ที่เขารีดใส่
 ภาชนะใดก็ไม่ละปกติ ตราบเท่าที่ไม่ใส่
 ของเปรี้ยวมีเปรียงเป็นต้น ลงในภาชนะ
 นั้น คือ ตราบเท่าที่ยังไม่ถึงภาชนะ
 ใส่ของเปรี้ยว มีภาชนะนมส้ม เป็นต้น
 ภายหลังจึงจะได้ ฉนฺได ถึงบาปกรรม
 ที่กำลังทำ ก็ยังไม่ให้ผล ฉนฺนํนั้นเหมือน-
 กัน, ถ้าบาปกรรมพึงให้ผลเลย ใคร ๆ
 ก็ไม่พึงอาจทำบาป, ชนฺธทั้งหลาย
 เหล่านั้นจะรักษาบุคคลนั้นไว้ เพียง
 เวลาที่ชนฺธ ซึ่งเกิดด้วยกุศล ยังทรงอยู่,
 เมื่อชนฺธเกิดในอบาย เพราะการแตกดับ
 แห่งชนฺธเหล่านั้น บาปกรรมย่อมให้ผล,
 หนึ่งเมื่อให้ผล ชื่อว่า ตามเผาผลาญ
 คนพาล.

ถามว่า เหมือนอะไร. แก้วว่า เหมือน
 ไฟถูกเถ้ากลบไว้ อธิบายว่า เหมือน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

วีตจุนิตุงคาโร อุกกนโตปิ ฉาริกาย
 ปฏิจจนนตดา น ตาว ทหติ
 ฉาริกัง ปน ตาเปตวา จมฺมาทีนํ
 ทหนวเสน ยาว มตถลุงคา ทหนโต
 คจจติ, - เอวเมว ปาปกมมฺปิ เยน
 กตํ โหติ, ตํ พาลํ ทฺติเย วา
 ตติเย วา อตฺตภาเว นิริยาทีสุ
 นิพฺพตฺตํ ทหนตํ อนุคจจติติ.

เทศนาวसानะ พหู โสตา-
 ปนฺนาทโย อหฺลฺสุ.

อหิเปตวตฺถุ ทฺวาทสมํ.

อย่างไรว่า ถ่านไฟไร่เปลว ถูกเถ้ากลบไว้
 เพราะเถ้าปิดไว้ ถึงคนเหยียบก็ยังไม่
 ไหม้ก่อน, แต่ทำให้เถ้าร้อน ไหม้ลาม
 ไปถึงสมอง ด้วยการไหม้หนังเป็นต้น
 ฉนั้นใจ แม้บาปกรรมก็ฉนั้นนั้น อันคนใด
 ทำไว้ มักตามเฝาคณนั้น ซึ่งเป็นพาล
 เกิดในอบายมีนรกเป็นต้น ในอรรถภาพ
 ที่ ๒ หรือที่ ๓.

เวลาเทศนาจบ ชนจำนวนมาก
 ได้เป็นพระโสดาบัน เป็นต้น ดังนี้แล.

เรื่องอหิเปตที่ ๑๒ จบ.

๑๓. สฎฐิจิฎฐฎเปตวตตุ

๗๒. ยาวเทว อนตฎาย
 ณตตุ พาลสสุ ชายติ
หนติ พาลสสุ สุกกัสม
 มุกุทธมสสุ วิปาดย.

๑๓. เรื่องสฎฐิจิฎฐฎเปรต

๗๒. ความรู้ ย่อมเกิดแก่คนพาลเพียง
เพื่อความฉิบหาย ความรู้นั้น ยัง
ปัญญาเพียงตั้งศีรษะของคนนั้น ให้
ตกไป ฆ่าส่วนอันเป็นกุศลของ
คนพาล.

๑๓. สฎฐิจิฎฐฎฎฎฎฎฎ

ยาวเทว อนตถายาติ อิมิ
ธมฺมเทศนํ สตุถา เวพฺพวเน วิหรนฺโต
สฎฐิจิฎฐฎฎฎฎฎฎ อารพฺภ กถေสิ.

ปุริมเนยเนว หิ มหา-
โมคคัลลานตเถโร จ ลกฺขณตเถเรน
สทฺธิ คิชฌกฺกุฎฐา โอโรหนฺโต
อณฺเฏตฺรสมิ ปเทเส สิตํ กตฺวา
เถเรน สิตการณํ ปุฎฺฐโจ “ภควโต
สนฺติเก มํ ปุจฺเจยฺยาสี”ติ วตฺวา
ปิณฑาย วิจริตฺวา สตุถารํ
อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา นิสินฺนกาเล
ปุณ ปุฎฺฐโจ “อหํ อาวุโส เอกํ
เปตํ อทฺทสํ ติตาวุตฺตปุปฺมาเนน
อตุตฺถาเวเน, ตสฺส สฎฐิจิ อยฺกฺกุ-
สทฺสฺसानิ อาทิตฺตานิ สมฺปชฺชลิตานิ
อุปฺริมตฺถเก ปติตฺวา ปติตฺวา
อฺภูจฺหนฺติ สีสํ ภินฺทฺหนฺติ, ภินฺนํ
ภินฺนํ ปุณ สมฺภูจฺหนฺติ, อิมินา
อตุตฺถาเวเน มยา เอวรฺูโป อตุตฺถาโว
น ทิฎฺฐปุพฺโพ อหนฺตํ ทิสฺวา
สิตํ ปาตฺวากาสินฺ”ติ อาห.

๑๓. เรื่องสฎฐิจิฎฐฎฎฎฎ

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
เวพฺพวัน ทรงปรารภสฎฐิจิฎฐฎฎฎฎ ตรัส
พระธรรมเทศนาเห็นว่า ความรู้ย่อมเกิด
แก่คนพาลเพียงเพื่อความฉิบหาย เป็นต้น.

ความพิสดารว่า พระมหา-
โมคคัลลานเถระ พร้อมกับพระลักขณเถระ
ลงจากภูเขาคิชฌกฺกุฎฐ ยิ้มแย้ม ณ
ประเทศแห่งหนึ่ง โดยนัยก่อนนั้นแล
ถูกพระเถระถามถึงเหตุการณ์ยิ้ม จึงกล่าว
ว่า “โปรดถามผม ณ สำนักของ
พระผู้มีพระภาค” เวลาพระมหาโมคคัล-
ลานะเที่ยวบิณฑบาตกลับมาเฝ้าพระ-
ศาสดา ถวายบังคม นั่งแล้ว ถูกพระเถระ
ถามอีก จึงกล่าวว่า “ผู้มีอายุผมได้เห็น
เปรตตนหนึ่ง มีอัฐภาพสูง ๓ คาวุต,
ค้อนเหล็ก ๖ หมื่น ซึ่งไฟติดลุกโพลง
ตกไปเบื้องบนศีรษะของเปรตนั้นตั้งขึ้น
ทำลายศีรษะ, ศีรษะที่แตกแล้ว ๆ
กลับตั้งขึ้นอีก, โดยอัฐภาพนี้ ผมยังไม่
เคยเห็นอัฐภาพปานนั้น, พอผมเห็น
เปรตนั้น จึงทำการยิ้มให้ปรากฏ”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เปตวตฤสมิ หิ

ความจริงในเรื่องเกี่ยวกับเปรต พระ-
มหาโมคคัลลานะ หมายถึงสัญญาฎีกาเปรตนี้
จึงกล่าวคำเป็นต้นว่า

“สฏฺฐิ กุฏฺฐสฺส สหฺสฺसानิ
ปริปุณฺณานิ สพฺพโส,
สีเส ตฺยหํ นิปตฺนติ
เต ภินฺนุเตว มตฺถกนฺ”ติ-

“ก้อนเหล็ก ๖ หมื่น สมบูรณ์
ทุกอย่าง ตกลงบนศีรษะเจ้า
ทำลายกระหม่อมเจ้าเป็นประจำ”.

อาทิ อิมเมว เปตํ สนฺธาย วุตฺตํ.
สตฺถา เณรฺสฺส กถํ สุตฺวา
“ภิกฺขเว มยาเปส สตฺโต โฟธิมณฺเฑ
นิสินฺเนเนว ทิฏฺฐโจ, ‘เย น เม
วจนํ สทฺทฺเหยฺยํ, เตสํ อหิตาย
ภเวยฺยา’ติ ปเรสํ อนุกมฺปาย น
กเถสี, อิทานิ ปน โมคฺคฺลฺลานสฺส
สกุขิ หุตฺวา กเถสฺสามิ”ติ อาห.
ตํ สุตฺวา ภิกฺขุ ปุพฺพกมฺมํ
ปุจฺฉิสฺสุ. สตฺถาปิ เตสํ กเถสี

พระศาสดา สดับถ้อยคำพระเถระ จึง
ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรานั่ง ณ
ควงต้นโพธิ์ เห็นสัตว์นี้, แต่ไม่พูด
เพื่ออนุเคราะห์คนเหล่านี้ว่า ‘จะไม่เป็น
ประโยชน์แก่อกุลสำหรับเหล่าชน ผู้ไม่
เชื่อฟังคำเรา’ แต่เวลานี้ เราเป็นพยาน
ให้แก่พระโมคคัลลานะ จึงพูดถึงได้”.
พวกภิกษุ ฟังคำนั้นแล้ว ทูลถามถึง
บุพกรรม. ฝ่ายพระศาสดา ก็ตรัสบอก
ภิกษุเหล่านั้นว่า

อดีเต กิร พาราณสียํ
สาธิตฺตกสิปฺเป นิปฺผลติ ปตฺโต
เอโก ปีจฺสปิปี อโหสิ. โส
นกรทฺวาเร เอกสฺส วฏฺฐรฺกฺขสฺส
เหมจฺจา นิสินฺโน “สกุขฺรานิ ชิปีตฺวา

ทราบว่า นานมาแล้ว ณ กรุง
พาราณสี มีบุรุษเปลี่ยนคนหนึ่ง สำเร็จ
ศิลปะด้านดีดก่อนกรวด. เขา นั่งได้
ต้นไทรย้อยต้นหนึ่ง ใกล้ประตูพระนคร
ถูกพวกเด็กชาวบ้านขอร้องว่า “โปรด

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตสฺส ปณฺณานิ ฉินฺทนฺโต หตฺถิรูปกํ
โน ทสฺเสหิ อสฺสรูปกํ ทสฺเสหิ”ติ
คามทวารเกหิ วุจฺจมาโน อิจฺฉิตฺติจฺฉิตานิ
รูปานิ ทสฺเสตฺวา เตสํ สนฺตिका
ชาทนียาทีนึ ลภติ.

อถกทิวสํ ราชานํ อญฺยานํ กจฺจนฺโต
จํ ปเทสํ ปาปฺปณิ. ทารกา
ปีจสฺปิปี ปาโรหนฺตเว กตฺวา
ปลาสิสุ. รมฺโถ จิตฺมชฺฉนฺติกะ
รฺกขมฺมูลํ ปวิฏฺฐสฺส ฉินฺททฉายา
สรีรํ ฝริ. โส “กิณฺนุ โข
เอตฺน”ติ อุทฺธํ โอลิเกนฺโต
รฺกขปณฺณเณสุ หตฺถิรูปกาทีนึ ทิสฺวา
“กสฺเสตํ กมฺมน”ติ ปุจฺฉิตฺวา
“ปีจสฺปิปีโน”ติ สุตฺวา จํ
ปกฺโกสาเปตฺวา อาห “มยฺหํ
ปุโรหิตํ อติมุขโร อปฺปมตฺตเกปิ
วุตฺเต พหุํ ภณฺนฺโต มํ อฺปทฺทเวติ,
สฺกฺขิสฺสสิ ตสฺส มุขะ นาทิมตฺตา
อชฺฉลนฺตिका ขิปิตฺน”ติ. “สฺกฺขิสฺสสามิ
เทว, อชฺฉลนฺตिका อหฺราเปตฺวา
ปุโรหิตเณ สทฺธิํ ตฺมุเห อนฺโตสาณิยํ
นีสิตถ อหเมตฺถ กตฺตพฺพํ

ติดก่อนกรวดเจาะไปไพรแสดงเป็นรูปช้าง
รูปม้า แก่พวกเรา” ก็แสดงรูปตามที่
พวกเด็กปรารภนา ได้รับของเคี้ยว
เป็นต้น จากสำนักของเด็กเหล่านั้น.

ภายหลังวันหนึ่ง พระราชา เสด็จไป
พระราชอุทยาน ถึงประเทศนั้น.
พวกเด็ก ช้อนบุรุษเปลี้ยไว้ระหว่างย่าน-
ไพร พากันหนีไป. เวลาเที่ยงตรง เมื่อ
พระราชาเสด็จเข้าโคนไม้ เงามระหว่าง
ช่อง สองต้องพระสรีระ. ท้าวเธอ
ดำริว่า “นี่อะไรหนอ” ตรวจดูเบื้องบน
ทอดพระเนตรเห็นใบไม้เป็นรูปช้างเป็นต้น
จึงตรัสถามว่า “นั่นเป็นกรรมของใคร”
ทรงสดับว่า “ของบุรุษเปลี้ย” รับสั่ง
ให้เรียกเขาเข้าเฝ้า ตรัสว่า “ปุโรหิต
ของเรา ปากกล้านัก เมื่อเราพูด
นิดเดียว กลับพูดมาก เบียดเบียนเรา,
ท่านจักสามารถติดมูลแพะประมาณ
ทะนานหนึ่ง เข้าปากปุโรหิตนั้น
ไหม?”. บุรุษเปลี้ย ทูลว่า “จักอาจ
พระเจ้าข้า, ขอพระองค์รับสั่งให้นำ
มูลแพะมา แล้วประทับนั่งกับปุโรหิต

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ชานิสสามิ”ติ. ราชชา ตถา อกาสิ. ภายในม่าน, ในเรื่องนี้ ข้าพระองค์
จากรู้สิ่งทีควรทำ”. พระราชา ทรงทำ
เช่นนั้น.

อิติโร กตตริยา อคฺเคน สาณิยา บุรุษเปลี้ย นอกนี้ ใช้ปลายกรรไกร
ฉิทฺทํ กาทเรตฺวา ปุโรหิตสฺส รณฺณา ตัดม่านเป็นช่อง เมื่อปุโรหิต พุดกับ
สทฺธิ กถณตฺสฺส, มุเข วิวญฺมตฺเต, พระราชา พ้ออำปาก ก็ติดมูลแพะ
เอเกกํ อชลนฺทิกํ ขิปี. ปุโรหิตอ ทิละก่อน. ปุโรหิตกลืนกินมูลแพะที่เข้า
มุขํ ปวิญฺจํ ปวิญฺจํ คิลิ. ปิจสฺสปิ ปากแล้ว ๆ. เมื่อหมดมูลแพะ บุรุษเปลี้ย
ชีณาสฺส อชลนฺทิกาสฺส, สาณิ จึงสิ้นม่าน. ด้วยสัญญาณนั้น พระราชา
จาเลสิ. ราชชา ตาย สณฺณาย ทรงทราบว่ามีมูลแพะหมด จึงตรัสว่า
อชลนฺทิกานํ ชีณภาวํ จตฺวา “ท่านอาจารย์ เราพุดกับท่าน กลับจำ
อาห “อาจริย อหํ ตุมฺเหหิ ถ้อยคำไม่ได้, เพราะพุดเก่งเกิน ท่านถึง
สทฺธิ กถณโต กถํ นิตฺถริตุํ น กลืนกินมูลแพะทะนานหนึ่ง ก็ยังไม่
สกุขิสฺสามิ, ตุมฺเห อติมุขรตฺยา สงบนิ่ง”. พราหมณ์ก่อเขิน ตั้งแต่
นาฬิมตฺตา อชลนฺทิกา คิลนฺดาปี นั้นมา ไม่กล้าอำปากเจรจากับพระราชา.
ตฺถนฺทิกานํ นาปชฺชตฺวา”ติ. พุราหมฺณเ พระราชา รับสั่งให้เรียกบุรุษเปลี้ยมา
มงฺกุภาวํ อาปชฺชิตฺวา ตโต ปญฺจาย ตรัสว่า “อาศัยท่าน เราจึงพบความสุข”
มุขํ วิวริตฺวา รณฺณา สทฺธิ ทรงพอพระทัย จึงพระราชทานวัตถุ
สลฺลปิตุํ นาสกุขิ. ราชชา ปิจสฺสปิ ทั้งสิ้นอย่างละ ๘ ให้เขา ได้พระราชทาน
ปกฺโกสาเปตฺวา “ดํ นิสฺสาย เม บ้านส่วย ๘ ตำบล ทั้ง ๘ ทิศ.
สุขํ ลทฺธนฺ”ติ ตฺถุจฺจ ตสฺส สพฺพญฺจกํ อำมาตย์ผู้พราสอรรถและธรรมพระ-
นาม ทตฺวา นครสฺส จตฺตฺส ราชชา ทราบความนั้น จึงกล่าวคาถานี้

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ทิสาสุ จตุตทาโร คามวเร อทาสิ. ว่า
 ตมตถัม วิทิตฺวา รณฺโณ อตฺถ-
 ธมฺมานุสาสโก อมจฺโจ อิมํ
 คาถมาห

“สาธุ โข สิปปกํ นาม
 อปี ยาทิสกํทิสํ
 ปสฺส ขณฺชปฺปหาเรน
 ลทฺธา คามา จตุทฺทิสา”ติ.

(โส ปน อมจฺโจ เตน
 สมเยน อหเมว อโหสิ.) อถโก
 ปุริโส ปิจสฺสปินา ลทฺธสมฺปตฺติ
 ทิสฺวา จินฺตสิ “อยนฺนาม ปิจสฺสปิ
 หุตฺวา อิมํ สิปปํ นิสฺสาย
 มหาสมฺปตฺติ ปตฺโต, มยาเปตํ ลิกฺขิตุ
 วญฺญตฺติ”ติ. โส ตํ อุปสงฺกมิตฺวา
 วนฺทิตฺวา “อิมํ เม อจฺริย สิปปํ
 เทธา”ติ. อาห. “น สกฺกา ตาต
 ทาทฺนุ”ติ. โส เตน ปฏิกฺขิตฺโต
 “โหดุ อาราเชสฺสามิ นนุ”ติ. ตสฺส
 หตฺถาปาทปริกฺขมาทินิ กโรนฺโต
 จิรสฺสํ ตํ อาราเชตฺวา ปุณฺปุณฺ
 ยาจิ.

“ชื่อว่าศิลปะ ทุกแขนง ให้สำเร็จ
 ประโยชน์ได้, ท่านจงดู ด้วยการ
 ติดตามประสาคนเปลี้ย เขากลับ
 ได้บ้านสวยทั้ง ๔ ทิศ”.

(สมัยนั้น อามาดยฺนั้นก็คือเรานี่เอง)
 ครานั้น บุรุษคนหนึ่ง เห็นบุรุษเปลี้ย
 ได้สมบัติ คิดว่า “เขา เป็นคนเปลี้ย
 อาศัยศิลปะนี้ ได้สมบัติมากมาย, เราเอง
 ก็ควรศึกษาศิลปะนี้ไว้”. เขาเข้าไปหา
 บุรุษเปลี้ยนั้นยกมือไหว้พลาบกล่าวว่า
 “ท่านอาจารย์จงให้ศิลปะนี้แก่ข้าพเจ้า
 บ้างเถิด”. บุรุษเปลี้ยกล่าวว่า “พ่อ
 เราไม่อาจให้ได้”. เขาถึงถูกบุรุษเปลี้ย
 ห้าม คิดว่า “ช่างเถิด เราจะทำให้
 บุรุษเปลี้ยให้ยินดี” ทำการนวดมือและ
 ทำเป็นต้นของบุรุษเปลี้ยนั้น ทำให้
 บุรุษเปลี้ยนั้นยินดีชั่วกาลนาน รบเร้า
 บ่อย ๆ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปัจฉิมปี "อัย เม อติวิย บุษปะเลีย คิดว่า "คนผู้นี้มีอุปการคุณ
 อุปการโก"ติ ต์ ปฏิพาหิตุ ต่อเราเหลือเกิน" ห้ามเขาไม่ไหว จึง
 อสกุโกนุโต สิปปี สิทธิพาเตวา ให้ศึกษาศิลปะ กล่าวว่า "พ่อ ศิลปะ
 "นิพพนุณ เต ตาต สิปปี อิทานิ ของท่านสำเร็จแล้ว, บัดนี้ จักทำอะไร
 กิ กริสสุสี"ติ อาห. "พหิ ฆนุตวา เล่า". บุษปะเลีย นั้น ตอบว่า "จักไปทดลอง
 สิปปี วิมสิสุสามี"ติ. "กิ กริสสุสี"ติ. ศิลปะข้างนอก". บุษปะเลีย ถามว่า
 "คาวี วา มนุสสุ วา ปหริตวา "ท่านจักทำอะไร". เขา ตอบว่า
 มาเรสุสามี"ติ. "ตาต คาวี "ข้าพเจ้าจักติดแม่โคหรือมนุษย์ให้ตาย".
 มาเรนุตสุส สดทณฺโท โหติ, บุษปะเลีย กล่าวว่า "พ่อ เมื่อท่านฆ่า
 มนุสสุ มาเรนุตสุส สหสฺสุ, ตฺว แม่โค สิ้นใหม่ ๑๐๐ มียู เมื่อฆ่า
 สปุตทาโรปี ต์ นิตฺถริตุ น มนุษย์ สิ้นใหม่ ๑,๐๐๐ มียู ท่านรวม
 สกุขิสฺสสิ, มา วินสุส, ยมุหิ ทั้งบุตรภรรยา จักไม่อาจปลดเปลื้อง
 ปหณฺ ทณฺโท นตฺถิ, ตาทิสฺ สิ นใหม่ได้, จงอย่าฉิบหายเลย, ท่านจง
 นิมฺมาตาศิตฺกํ กณฺฐิ อุปฺชาราเหสี"ติ. ตรวจหาใคร ๆ ที่ไร่มารดาบิดา ซึ่ง
 โส "สาธุ"ติ สกฺขรา อัจฉนฺเค เมื่อประหารแล้วสิ้นใหม่ไม่มี". เขา รับว่า
 กตฺวา ตาทิสฺ อุปฺชารยมาโน "ดีละ" พวกก่อนกรวดเที่ยวเลือกดู
 วิจรนุโต คาวี ทิสฺวา "อัย บุคคลเช่นนั้น เห็นแม่โคคิดว่า "แม่โคนี้
 สสุสามิกา"ติ ปหริตุ น วิสฺหติ, มีเจ้าของ" ไม่อาจติดได้, เจอมนุษย์
 มนุสฺสุ ทิสฺวา "อัย สมมาตาศิตฺโก"ติ ก็ไม่กล้าติด ด้วยคิดว่า "คนนี้มีมารดา
 ปหริตุ น วิสฺหติ.

เตน จ สมเยน สุนตฺโต กิสมฺยํนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้า
 นาม ปจฺเจกพุทฺโธ นครํ นิสฺสาย ชื่อว่า สุนตตะ อาศัษพระนครอยู่ใน
 ปณฺณสาลาย์ วิหฺรติ. โส ต์ บรรณศาลา. บุษปะเลีย เห็นพระปัจเจก-

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปิณฑาย ปวิสนต์ นครทวารนุตเร
 จิตฺ ทิสฺวา “อัย นิมฺมาตาปิตฺโก,
 อิมสฺมี ปหฺเว ทนฺโท นตฺถิ,
 อิมํ ปหฺริตฺวา สิปปํ วิมฺสิสฺสามิ”ติ
 ปจฺเจกพุทฺธสฺส ทกฺขิณกณฺเณโสตํ
 สนฺธาย สกฺขรํ ชิปปิ. ส
 ทกฺขิณเณ กณฺเณโสเตน ปวิสิตฺวา
 วาเมเน นิกฺขมิ. ทุกฺขา เวทนา
 อูปฺปชฺชติ. ปจฺเจกพุทฺโธ ภิกฺขาย
 จริตฺุ นาสกฺขิ, อากาเสเน
 ปณฺเณสาลํ คนฺตฺวา ปรีนิพฺพายิ.
 มนฺุสฺสา ปจฺเจกพุทฺเธ อนาคจฺจนฺเต,
 “กิญฺจิ อผาสฺกํ ภวิสฺสตี”ติ
 จินฺเตตฺตฺวา ตตฺถ คนฺตฺวา ตํ
 ปรีนิพฺพตํ ทิสฺวา โรทิสฺสุ ปรีเทวิสฺสุ.

โสปี มหาชนํ คจฺจนฺตํ ทิสฺวา ตตฺถ
 คนฺตฺวา ปจฺเจกพุทฺธํ สณฺุชานิตฺวา
 “อัย ปิณฑาย ปวิสนต์ ทวารนุตเร
 มม สมนฺุขีภฺวโต, อหํ อตฺตโน
 สิปปํ วิมฺสนฺโต อิมํ ปหฺริณฺ”ติ
 อาห. มนฺุสฺสา “อิมินา กิร
 ปาเปเน ปจฺเจกพุทฺโธ ปหฺโฏ
 กณฺุหน, กณฺุหนตา”ติ ตํ โปเถตฺตฺวา

พุทฺธเจ้านั้น เข้าไปบิณฑบาตยี่นระหว่าง
 ประตูประนคร จึงคิดว่า “พระคุณเจ้า
 รูปนี้ ไร้มารดาบิดา, เมื่อเราติดใส่ท่าน
 สิ้นใหม่ไม่มี เราจักติดใส่ท่าน ทดลอง
 คิลปะ” ติดก่อนกรวดไปหมายช่องหู
 ข้างขวาของพระปัจเจกพุทฺธเจ้า. ก่อน-
 กรวดนั้นเข้าทางช่องหูขวา ทะลุช่อง
 หูซ้าย. เกิดทุกขเวทนา. พระปัจเจก-
 พุทฺธเจ้าไม่อาจเที่ยวไปเพื่อภิกษาได้ จึง
 เหาะไปบรรณศาลา ปรีนิพฺพาน. พวก
 มนุสฺย เมื่อพระปัจเจกพุทฺธเจ้าไม่มา
 คิดว่า “จักมีความไม่สบายอะไร ะ”
 จึงไปบรรณศาลานั้นพบท่านปรีนิพฺพาน
 ต่างร้องให้คร่ำครวญ.

ถึงบุรุษนั้น เห็นมหาชนไปบรรณศาลา
 นั้น จำพระปัจเจกพุทฺธเจ้าได้ กล่าววว่า
 “ท่านรูปนี้ เข้าไปบิณฑบาต พบเรา
 ระหว่างประตู, เรา เมื่อทดลองคิลปะ
 จึงประหารพระปัจเจกพุทฺธเจ้านี้”. พวก
 มนุสฺยกล่าวว่า “ทราบวว่า เจ้าคนชั่วช้า
 นี้ ประหารพระปัจเจกพุทฺธเจ้า,
 ช่วยกันจับ ะ” โบายบุรุษจนสิ้นชีวิต ณ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทฺธบูชา

ตฤณดา ชีวิตกษย์ ปาเปสฺ. โส
 อวีจิมฺหิ นิพพตฺติตฺวา, ยาวาย
 มหาปจฺวี โยชนํ อสุสนฺนา,
 ตาว ปจฺจิตฺวา วิปាកาวเสเสน
 คิซฺชณฺณมตฺถเก สกฺกัจจายฺเนโต หุตฺวา
 นิพพตฺติ. สตฺถา ตสฺส อิมํ
 ปุพฺพกมฺมํ กถेतฺวา “ภิกฺขเว พาลสฺส
 นาม สิปฺปํ วา อิสฺสรียํ วา
 อูปฺปชฺชมานํ อนตฺถาย อูปฺปชฺชติ,
 พาลो हि สิปฺปํ วา อิสฺสรียํ
 วา ลภิตฺวา อตฺตโน อนตฺถเมว
 กโรตี”ติ ออนุสนฺธี อเมตฺตวา ชมฺมํ
 เทเสนฺโต อิมํ คาทมาห

ที่นั่นเอง. เขาเกิดในอเวจี ถูกไฟไหม้
 จนแผ่นดินใหญ่หนาขึ้นโยชน์หนึ่ง ด้วย
 ผลกรรมที่เหลือ จึงเกิดเป็นสังกัจจายน์
 บนยอดเขาคิชฌกูฏ. พระศาสดา
 ครั้นตรัสบุพกรรมนี้ของเปรตนั้นแล้ว
 ตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย ศิลปะหรือ
 ความเป็นใหญ่ เมื่อเกิดกับคนพาล ย่อม
 เกิดเพื่อความฉิบหาย, เพราะคนพาล
 ได้ศิลปะ หรือความเป็นใหญ่ สร้างความ
 ฉิบหายให้ตนอย่างเดียว” เมื่อทรงสืบต่อ
 อนุสนธิแสดงธรรม จึงตรัสพระคาถานี้
 ว่า

๗๒. “ยาวเทว อนตฺถาย
 ฅตฺตํ พาลสฺส ชายติ
 หนฺติ พาลสฺส สุกฺกํสํ
 มุทฺทมสฺส วิปาทยนฺ”ติ.

๗๒. “ความรู้ ย่อมเกิดแก่คนพาล เพียง
 เพื่อความฉิบหาย ความรู้นั้น ยัง
 ปัญญาเพียงดังศีรษะ ของคนพาล
 นั้นให้ตกไป ฆ่าส่วนอันเป็นกุศล
 ของคนพาล”.

ตตฺถ ยาวเทวติ อวธิปริจฺเจทนตฺถ
 นิปาโต. ฅตฺตหนฺติ ชานนภาโว. ยํ
 हि สิปฺปํ ชานาติ, ยมฺหิ วา
 อิสฺสรียเ ยาย ยสสมฺปตฺติยา วา

ศัพท์ว่า ยาวเทว ในพระคาถา
 นั้น เป็นนิบาตใช้ในความหมายว่าการ
 กำหนดเขตแดน. ความรู้ ชื่อว่า ฅตฺตํ.
 บุคคลรู้ศิลปะใด (อีกอย่างหนึ่ง) บุคคล

จิตโต ชเนน ฌายติ ปากโฏ
 ปณฺณาทโต โหติ, ตสฺเสตํ นามํ.
 สิปปํ วา หิ อิสฺสรียาทิภาโว
 วา พาลสฺส อนตฺถาเยว ชายติ,
 ตํ นิสฺสาย โส อตฺตโน
 อนตฺถเมว กโรติ.

ตั้งอยู่แล้วในความเป็นใหญ่ใจ หรือในยศ
 และสมบัติใจ ชนย่อมนับ คือปรากฏ ได้แก่
 เป็นผู้อันชนรู้ทั่วแล้ว, คำว่า ฌตฺตํ นั้น
 เป็นชื่อแห่งศิลปะหรือแห่งความเป็นใหญ่
 เป็นต้นนั้น. ความจริง ศิลปะหรือความ
 เป็นใหญ่เป็นต้น เกิดขึ้นแก่คนพาลเพื่อ
 ความฉิบหายฝ่ายเดียว เขาอาศัยศิลปะ
 เป็นต้นนั้น สร้างความฉิบหายแก่ตน.

หนฺตฺติติ วินาเสติ. สุกฺกํสนฺติ
 กุสลโกฏฺฐาสุ. พาลสฺส หิ สิปปํ
 วา อิสฺสรียํ วา อูปฺปชฺชมานํ
 กุสลโกฏฺฐาสุ ฆมาเตนตฺตเมว อูปฺปชฺชติ.
 มุทฺธนฺติ ปณฺณายेतํ นามํ.
 วิปาตยฺนฺติ วิทฺธํสยฺมานํ. ตสฺส หิ
 ตํ สุกฺกํสํ หนฺนตํ ปณฺณาสงฺขาตํ
 มุทฺธํ วินิปาเตนตํ วิทฺธํเสนตฺตเมว
 หนฺตฺติติ.

คำว่า ย่อมฆ่า คือ ทำให้พินาศ.
 คำว่า ส่วนอันเป็นกุศล คือ ส่วนกุศล.
 อธิบายว่า ก็ศิลปะหรือความเป็นใหญ่
 เมื่อเกิดขึ้นแก่คนพาล ก็ฆ่ากรรมส่วน
 กุศลฝ่ายเดียวเกิดขึ้น. คำว่า มุทฺธํ นี้
 เป็นชื่อของปัญญา. คำว่า ให้ตกไป
 ได้แก่ กำจัด. อธิบายว่า ความรู้
 นั้นของคนพาลนั้นฆ่าส่วนกุศล ทำมุทธา
 คือ ปัญญาให้ตกไป คือขจัด ชื่อว่า ฆ่า.

เทสนาวसानเน พหุ โสตา-
 ปตฺตติผลาทินิ ปาปฺปณฺีสุติ.

เวลาเทศนาจบ ชนจำนวนมาก
 บรรลุโสดาปัตติผล เป็นต้น ดังนี้แล.

สมฺภูจิกฺกุฏฺเฏเปตวตฺตํ เตรสฺมํ.

เรื่องสมฺภูจิกฺกุฏฺเฏเปตที่ ๑๓ จบ.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๔. สุทธมุตฺตเถรวาทถุ

๗๓. อสนฺตํ ภาวมิจฺเจยฺย
 ปฺรกุขารณฺจ ภิกฺขุสฺสุ
 อาวาสฺสฺ จ อีสฺสรียํ
 บฺุชา ปฺรกุเลสฺสุ จ.
๗๔. มเมว กต มณฺเฑนฺตํ
 คิหิปปพฺพิตฺตา อุมฺภ
 มเมว อติวสา อสฺสุ
 กิจฺจํกิจฺจํเจสฺสุ กิสฺสมิณฺจ
 อิติ พาลสฺสฺ สํกปฺโป
 อิจฺฉา มาโน จ วทฺตฺติ.

๑๔. เรื่องพระสุทธมุตเถระ

๗๓. ภิกษุพาล ปราศจากการยกย่อง
ซึ่งไม่มีอยู่ การแวดล้อมในภิกษุ
ทั้งหลาย การเป็นใหญ่ในอาวาส
และการบูชาในตระกูลชนอื่น.
๗๔. ภิกษุพาลใจ เกิดความดำริว่า ทั้ง
คฤหัสถ์และบรรพชิตทั้ง๒ จึงสำคัญ
กิจว่า เป็นกิจอันตนอาศัยเราทำ
แล้ว อำนาจยิ่งใหญ่ของเรานั้นเทียบ
จะมีในกิจอะไร ๆ บรรดาภิกษุน้อย
และกิจใหญ่ ความริษยาและความ
ถือตัว ย่อมเจริญแก่ภิกษุพาลนั้น.

๑๔. สุขุมมตฺเถรวตฺถุ

อสนุํ ภาวมิจฺเจยยาติ อิมํ
 ธมฺมเทสนํ สตุถา เขตวเน วิหรนฺโต
 สุขุมมตฺเถรํ อารพฺภ กเถสิ. เทสนา
 ปน มจฺฉิกาสนฺเท สมุจฺจาย
 สวตฺถิยํ นิฏฺฐิตา.

มจฺฉิกาสนฺทฺทนครสฺมี หิ จิตฺโต
 คหปติ ปญฺจวคฺคิยานํ อพฺภนฺตรํ
 มหานามตฺเถรํ นาม ปิณฺฑทาย
 จรมานํ ทิสฺวา ตสฺส อิริยาปถ
 ปสฺสิตฺวา ปตฺตมาทาย เหน้
 ปเวเสตฺวา โภเชตฺวา ภาตฺตกิจฺจาวสาเน
 ธมฺมกถํ สุนฺนฺโต โสตาปตฺติผลํ
 ปตฺวา อจฺลสทฺโธ อมฺพาฎกวนนฺนาม
 อตฺตโน อุตฺถยานํ สํฆารามํ
 กตฺตุกาโม เถรสฺส หตฺถเ อุกกํ
 ปาเตตฺวา นิยุยาเทสิ.

ตสฺมี ขณฺ “ปติฏฺฐิตํ พุทฺธสาสนนฺ”ติ
 อุกกปริยนฺตํ กตฺวา มหาปจฺวี กมฺปิ.
 มหาเสฏฺฐี อุตฺถยานเ มหาวิหารํ
 กาเรตฺวา สพฺพทิสาสฺส อากตฺวานํ

๑๔. เรื่องพระสุธรรมเถระ

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
 เขตวัน ทรงปรารภพระสุธรรมเถระ ตรัส
 พระธรรมเทศนาเห็นว่า ปรารถนาความ
 ยกย่องซึ่งไม่มีอยู่ เป็นต้น. อนึ่ง เทศนา
 ตั้งขึ้น ณ มัจฉิกาสนฺทนคร จบ
 ณ เมืองสาวัตถี.

ความพิสดารว่า จิตตคฤหบดี
 ในมัจฉิกาสนฺทนคร พบพระมหา-
 นามเถระ ภายในจำพวกภิกษุปัญจวัคคีย์
 เทียบบิณฑบาต เลื่อมใสอิริยาบถท่าน
 จึงรับบาตร นิมนต์เข้าไปฉันภายในเรือน
 เวลาเสร็จภัตกิจ สดับธรรมกถา บรรลุ
 โสตาปัตติผล มีศรัทธามั่นคง ต้องการ
 สร้างอุทยานตนเอง ชื่อ อัมพาฎกวัน
 ให้เป็นสังฆาราม หลังน้ำใส่มือพระเถระ
 มอบถวายแล้ว.

ขณะนั้น แผ่นดินใหญ่ลึกถึงน้ำ หวั่นไหว
 คล้ายบอกเหตุว่า “พระพุทฺธศาสนา
 มั่นคงแล้ว”. มหาเศรษฐี ให้สร้างวิหาร
 หลังใหญ่ ภายในอุทยาน เปิดประตูเพื่อ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภิกขุณฺโณ วิภูทวารโ อโหสิ. มัจฉิกาสณฺฑาเปปี สุธมฺมตเถโร นาม
 เนวาสโก อโหสิ. อปฺเรน สมเยน
 จิตฺตสฺส คุณกถํ สุตฺวา เทว
 อคฺคสาวกา ตสฺส สงฺกหํ กตฺตुकามา
 มัจฉิกาสณฺฑํ อคฺมํสุ. จิตฺโต
 คหปติ เตสํ อาคมนํ สุตฺวา
 อหุสมโยชนมคฺคํ ปจฺจุคฺคนฺตฺวา เต
 อาทาย อตฺตโน วิหารํ ปเวเสตฺวา
 อาคนฺตฺกาวตฺตํ กตฺวา “ภนฺเต โถกํ
 ฐมฺมกถํ โสตฺกามาโมหิ”ติ ฐมฺม-
 เสนาปติ ยาจิ.

อถ นํ เถโร “อุปาสก
 อหุธาเนนมหา กิลนฺตรูปา, อปิจ
 โถกํ สฺนหาหิ”ติ ตสฺส ฐมฺมกถํ
 กเถสิ. โส เถรสฺส ฐมฺมกถํ
 สฺนนฺโตว อนาคามิผลํ ปาปฺุณิ. โส
 เทว อคฺคสาวเก วนฺทิตฺวา “ภนฺเต
 เสว ภิกฺขุสฺสสฺสเสน สทฺธิ มม
 เคเห ภิกฺขุํ คณฺหถา”ติ นิมนฺเตตฺวา
 ปจฺจุฉา เนวาสิกํ สุธมฺมตเถโร “ตฺมุหฺปิ
 ภนฺเต เสว เถเรหิ สทฺธิ
 อาคจฺเจยฺยาถา”ติ นิมนฺเตสิ. โส

พระภิกษุผู้มาในทิศทั้งปวง. พระสุธรรม-
 เถระ เป็นเจ้าอาวาส ณ มัจฉิกา-
 สันถาราม. สมัยอื่น อัครสาวกทั้ง ๒
 สดับถ้อยคำพรรณนาคุณจิตตคฤหบดี
 ต้องการสงเคราะห์ท่าน จึงมุ่งไป
 มัจฉิกาสันถนกร. จิตตคฤหบดีทราบ
 อัครสาวกทั้ง ๒ มา จึงไปต้อนรับระยะ
 ทางถึงกึ่งโยชนํ พาทั้ง ๒ มา นิมนต์
 เข้าพักยังวิหารตนเอง ทำอาคันตุกวัตร
 อ้อนวอนพระธรรมเสนาบดีว่า “ท่าน
 ผู้เจริญ กระผมต้องการฟังธรรมกถา
 สักหน่อยหนึ่ง”.

ครานั้น พระเถระ กล่าวกับเขาว่า
 “อุปาสก พวกอาตมา เหน็ดเหนื่อยแล้ว
 เพราะเดินทางไกล โปรดฟังสักนิดหน่อย
 เกิด” แสดงธรรมกถาให้เขาฟัง.
 คฤหบดีนั้นฟังธรรมกถาของพระเถระ
 บรรลุอนาคามิผล. เขาไหว้อัครสาวก
 ทั้งสอง นิมนต์ว่า “ท่านผู้เจริญ พรุ่งนี้
 ขอท่านทั้ง ๒ พร้อมภิกษุพันรูป โปรดรับ
 ภัตตาหารที่เรือนกระผมเถิด” นิมนต์พระ-
 สุธรรมเถระเจ้าอาวาสภายหลังว่า
 “ท่านขอรับ พรุ่งนี้ นิมนต์ท่านมา

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“อโย มํ ปจฺจนํ นิมนฺเตตี”ติ กุฑฺโธ
ปฏิกุชิปีตฺวา ปุณฺนํ ยาจิยมาโนปิ
ปฏิกุชิปีเอว.

อุปาสาทโก “ปญฺญาธิสฺสถ ฆนฺเต”ติ
ปกฺกมิตฺวา ปุณฺนํ ทิวเส อตฺตโน
นิเวสเน มหาทานํ สชฺเชสิ.
สฺฐมฺมตฺเตโรปิ ปจฺจฺสุกาเลเยว “กิติโส
นุ โข คหปตินา อคฺคสาวกานํ
สภฺกาโร สชฺชิโต, เสวว คณฺตฺวา
ปสฺสิสฺสามิ”ติ จินฺเตตฺวา ปาโถว
ปตฺตจิวรมาทาย ตสฺส เหนฺ อคฺมาสิ.

โส คหปตินา “นีสิตก
ฆนฺเต”ติ วุจฺจมาโนปิ “นาหํ
นีสิตามิ, ปิณฺฑทาย จริสฺสามิ”ติ
วตฺวา อคฺคสาวกานํ ปฏฺิยาทิตํ
สภฺการํ โอลฺเกตฺวา คหปตี
ชาตฺยา ฆญฺเฏตฺกาโม “อุปาโร
เต คหปติ สภฺกาโร, อปิเจตฺถ
เอกญฺเวย นตฺถิ”ติ. “กิติ ฆนฺเต”ติ,
“ติลลสงฺคฺลิกา คหปตี”ติ วตฺวา
คหปตินา กาโกปมา ย อปสฺสาทิตฺ
กุชฺฌิตฺวา “เอโส เต คหปติ

พร้อมพระเถระทั้งหลาย”. พระเถระนั้น
โกรธว่า “อุบาสกนี้นิมนต์เราภายหลัง”
จึงปฏิเสธ ถูกคฤหบดีอ้อนวอนบ่อย ๆ
ก็ปฏิเสธอีก.

อุบาสก กล่าวว่า “ท่านจักปรากฏ
ขอรับ” แล้วหลีกไป รุ่งขึ้น จัดแจง
ทานใหญ่ ในนิเวศน์ตน. เวลาใกล้รุ่ง
ถึงพระสุธรรมเถระก็คิดว่า “คฤหบดี
จัดแจงสักการะ เพื่ออัครสาวกทั้ง ๒
เช่นไรหนอ ? พรุ่งนี้เราจักไปดู”
เข้าตรูจึงถือบาตรและจีวรชุดไปเรือน
คฤหบดี นั้น.

พระสุธรรมเถระนั้น ถึงคฤหบดี
กล่าวว่า “นิมนต์นั่งเถิด ขอรับ” กลับ
กล่าวว่า “อาตมาไม่นั่ง จักไป
บิณฑบาต” ตรวจดูสักการะที่คฤหบดี
เตรียมไว้ถวายอัครสาวกทั้งสอง ต้องการ
เสียดสีคฤหบดีถึงชาติกำเนิด จึงพูดว่า
“คฤหบดี สักการะของท่านสั้นเหลือ, หนึ่งของ
สิ่งเดียวเท่านั้นไม่มีในสักการะนี้”.
คฤหบดี ถามว่า “ของอะไร ขอรับ”.
พระเถระ กล่าวว่า “คฤหบดี ขนมห
แดงงา” ถูกคฤหบดีพูดรุกรานอุปมา

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อวาโส, ปกุกมิสสามหน”ติ วตวา
 ยาวตติยั วาริยามาโนปี ปกุกมิตวา
 สตุฏฺ สนุติกั กนุตวา จิตฺเตน
 คหปตินา จ อตฺตนา จ วุตฺตวณฺ
 อาโรเจสิ.

สตุฏฺ “ตยา อุปาสโก สทฺโธ
 ปสนฺโน หีนเนน ขุสิโต”ติ ตสฺเสว
 โทสํ อาโรเปตวา ปฏิสารถนียกมฺมํ
 การถวา “คจฺฉ, จิตฺตํ คหปตี
 ขมาเปหิ”ติ อาห. โส ตตฺถ
 กนุตวา “คหปตี มยฺหเมเวโส โทโส,
 ขมาหิ เม”ติ วตฺวาปี “นาหํ
 ขมาหิ”ติ เตน ปฏิกฺขิตฺโต มงฺกฏฺโต
 ขมาเปตฺถ นาสกฺขิ. ปุณฺเทว สตุฏฺ
 สนุติกั ปจฺจาคมมาสิ.

สตุฏฺ “นาสฺส อุปาสโก
 ขมิสฺสตี”ติ ชานนฺโตปี “มานถทฺโธ
 เอส ติสโยชนมคฺคํ กนุตวา
 ปจฺจาคมจฺจตุ”ติ ขมนฺุปายํ อนาจิภฺขิตฺตวาว
 อฺยโยเชสิ. อถสฺส ปุณฺาคตกาเล
 นีหตมานสฺส อนฺุทฺตํ ทตฺวา “คจฺฉ
 อิมินา สทฺธิ กนุตวา อุปาสกั

เช่นกา โกรธแล้ว กล่าวว่ “คฤหบดี
 นั้น อวาโสของท่าน, อาตมาจัก
 หลีกไป” ถูกคฤหบดีห้ามถึง ๓ ครั้ง
 หลีกไปสำนักพระศาสดา กราบทูล
 คำพูดทั้งจิตตคฤหบดีและตนเองกล่าว.

พระศาสดา ตรัสว่ “เธอใช้ถ้อยคำ
 เลว ๆ ด่าอุบาสกซึ่งมีศรัทธาเลื่อมใส”
 ทรงปรับโทษพระสุพรรณมฤคั้น รับสั่ง
 ให้สงฆ์ลงปฏิสารถนียกรรม ส่งไปว่
 “เธอจงไป, ให้จิตตคฤหบดียกโทษเสีย”.
 พระเถระนั้นไปที่นั้น แม้กล่าวว่
 “คฤหบดี นั้นเป็นโทษของอาตมา, โปรด
 ยกโทษให้อาตมาเถิด” ถูกคฤหบดีนั้น
 ห้ามว่ “ผมไม่ยกโทษให้” เก้อเขิน
 ไม่อาจขอโทษได้. เขาจึงกลับไปสำนัก
 พระศาสดาอีก.

พระศาสดา ถึงทรงทราบว่
 “อุบาสก ไม่ยกโทษให้แก่พระเถระนั้น”
 ดำริว่ “ภิกษุนี้ กระจ่างเพราะถือตัว
 จงเดินทางไประยะทางสัก ๓๐ โยชน์ ค่อย
 กลับมา” ไม่บอกอุบายให้ยกโทษ ทรง
 ส่งไปแล้ว. ต่อมาเวลาท่านกลับมา องค์-
 พระศาสดา ประทานภิกษุอนฺุทฺตให้เธอ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ขมาเปหิ”ติ วตฺวา ”สมณฺเณ นาม
 ‘มยฺหํ วิหารโร, มยฺหํ นิवासณฺภูจฺานํ,
 มยฺหํ อุปาสาทา, มยฺหํ อุปาสิกาทโย’ติ
 มานํ วา อีสฺสํ วา กาทํ น วญฺญติ,
 เอวํ กโรนฺตสฺส หิ อิจฺจฺามาณาทโย
 กิลฺเสสา วทฺตฺมฺนตี”ติ อนฺุสนฺุธิ ฆฏฺเฏตฺวา
 ฐมฺมํ เทเสนฺุโต อีมา คาทา อภาสิ

ซึ่งหมดความถือตัว ตรัสว่า “เธอจงไป
 กับภิกษุนี้ ขอให้อุบาสกยกโทษเถิด”
 ตรัสว่า “ธรรมดาสมณะไม่ควรทำการ
 ถือตัวหรือริษยาว่า ‘วิหารของเรา ที่อยู่
 ของเรา อุบาสกของเรา, อุบาสิกา
 ของเรา’, เพราะเมื่อภิกษุทำเช่นนั้น
 กิลเสมีริษยา และความถือตัวเป็นต้น
 ย่อมเจริญ” เมื่อทรงสืบท่ออนุสนธิ
 แสดงธรรม จึงตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

๗๓. “อสนฺุตํ ภาวมิจฺจฺเญย
 ปุเรกฺขารณฺจ ภิกฺขุขุ
 อาวาเสสุ จ อีสฺสรียํ
 ปุชา ปรกฺุเลสฺ จ.
 ๗๔. ‘มเมว กต มณฺเณนฺต
 กิหิปปพฺพิชิตา อุโก
 มเมว อติวสา อสฺสุ
 กิจฺจํ กิจฺจฺเญสุ กิสฺสมิณฺจ’
 อิติ พาลสฺส สงฺกปฺโป
 อิจฺจฺา มาโน จ วทฺตฺมฺตี”ติ.

๗๓. “ภิกษุพาล ปรารถนาการยกย่อง
 ซึ่งไม่มีอยู่ การแวดล้อมในภิกษุ
 ทั้งหลาย การเป็นใหญ่ในอาวาส
 และการบูชาในตระกูลชนอื่น.

๗๔. ภิกษุพาลใด เกิดความดำริว่า
 ‘ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต ทั้ง ๒ จง
 สำคัญกิจว่าเป็นกิจอันตน อาศัย
 เราทำแล้ว อำนาจยิ่งใหญ่ของเรา
 นั้นเทียว จงมีในกิจอะไร ๆ บรรดา
 กิจน้อยและกิจใหญ่’ ความริษยา
 และความถือตัว ย่อมเจริญแก่ภิกษุ
 พาลนั้น”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตตถ อสนุนนติ พาลอ ภิกขุ
 อวิชชมานัน สมภาวนัน อิจฺเจยฺย
 “อสทฺโธว สมานอ ‘สทฺโธติ มํ ชโน
 ชานาตุ’ติ อิจฺฉตี”ติ ปาปิจฺจตา-
 นิทฺเตเส วุตฺตนเยเนว พาลอ อสทฺโธ
 ทุสฺสีโล อปฺปสฺสุโต อวิวิตฺโต กุสฺสีโต
 อนุปฺปจฺจิตฺตสฺสตี อสมาหิตโต ทุปฺปญฺญโย
 อชินฺนาสโวว สมานอ “อโห วต มํ
 ชโน ‘อโย สทฺโธ สิลวา พหุสฺสุโต
 ปวิวิตฺโต อารทฺธวีริโย อฺปปจฺจิตฺตสฺสตี
 สมาหิตโต ปญฺญา ชินฺนาสโว’ติ
 ชาเนยฺยา”ติ อิมํ อสนุตฺตสมภาวํ
 อิจฺฉตี. ปุเรกฺขารนฺติ ปริวารํ, “อโห
 วต มํ สกฺลวิหาเร ภิกขุ ปริวารเตตฺวา
 ปญฺหํ ปุจฺฉนฺตา วิหเรยฺยุนฺ”ติ เอวํ
 อิจฺฉาจาเร จตฺวา ปุเรกฺขารณฺจ
 ภิกขุสฺส อิจฺฉตี.

อวาเสสฺสูติ สํมิเกสฺสุ จ อวาเสสฺสุ.
 ยานิ วิหารมชฺฉเม ปณฺีตเสนาสนานิ
 ตานิ อตฺตโน สนฺทิฏฺฐสมฺภตฺตาทินิ

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า **‘ไม่มีอยู่’**
 ความว่า ภิกษุพาลต้องการได้รับการ
 สรรเสริญ ซึ่งไม่มีอยู่ คือ ภิกษุพาล
 ไร้ศรัทธา ทุศีล สดับน้อย ไม่สงัด
 เกียดคร้าน สติไม่มั่นคง จิตใจไม่ตั้งมั่น
 ปัญญาทราวม ไม่ใช่ชินาสพ ต้องการ
 ได้รับการยกย่องซึ่งไม่มีอยู่นี้ว่า “ทำ
 อย่างไม่หนอ ชนจรรู้จักเราว่า ‘ท่าน
 รูปนี้ มีศรัทธา ทรงศีล เป็นพหูสูต
 ชอบสงัด ปราศจากความเพียร สติมั่นคง
 จิตใจตั้งมั่น มีปัญญา เป็นพระชินาสพ’”
 ตามนัยที่กล่าวไว้ในปาปิจจตานิเทศว่า
 “ภิกษุไร้ศรัทธา ต้องการว่า ‘ชนจรรู้จักเราว่า มีศรัทธา’ เป็นต้น. คำว่า
การห้อมล้อม คือ บริวาร. อธิบายว่า
 ภิกษุพาล ตั้งอยู่ในความประพฤติดตาม
 ความอยากอย่างนี้ว่า “ทำอย่างไรหนอ
 ภิกษุในวิหารทุกรูป ฟังแวดล้อมถาม
 ปัญหาเราอยู่” ชื่อว่า ต้องการความ
 แวดล้อมในภิกษุ.

คำว่า **ในอวาเสทั้งหลาย** ได้แก่ ใน
 อวาเสอันเป็นที่อยู่ของสงฆ์. อธิบายว่า
 ภิกษุพาล จัดเสนาสนะที่ดีท่ามกลาง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภิกขุณฺโณ “ตุเมห อิท วัสถา”ติ
วิจาเรนุโต สยปี วรรเสนาสนํ
ปฺลิจฺจุทฺตฺนุโต เสสานํ อากนฺตุภิกขุณฺโณ
ปัจจนฺตีมานิ ลามกเสนาสนานิ เจว
อมนุสฺสปริกฺกฺขิตานิ จ “ตุเมห อิท
วัสถา”ติ วิจาเรนุโต อววาเสสุ จ
อิสฺสรียํ อิจฺจติ. ปุชา ปฺรกุเลสุ
จาทิ เเนว มาตาปีตฺตนํ น ฌาติกานํ
ปฺเรสฺสเยว กุเลสุ “อโห วติเม
มยฺหเมว ททฺเหยยฺนํ น อณฺเณสนุ”ติ
เอวํ จตฺตฺปัจจยฺยปัชฺฌ อิจฺจติ.

วิหารให้ภิกษุเพื่อนเห็น เพื่อนคบเป็นต้น
ของตนเอง พลาغبอกว่า “พวกท่าน
จงอยู่ในเสนาสนะนี้” ตนเองก็คิดกัน
เสนาสนะที่ดี จัดเสนาสนะทรายาม และ
เสนาสนะที่อมนุษย์หวงแหน ซึ่งตั้งอยู่
ชายแดนให้แก่พวกภิกษุอาคันตุกะที่เหลือ
พลาغبอกว่า “พวกท่าน จงอยู่ใน
เสนาสนะนี้” ชื่อว่า ต้องการเป็นใหญ่
ในอวาต. คำว่า การบูชาในตระกูลคน
อื่น ความว่า ภิกษุพาล ไม่ต้องการ
การบูชาด้วยปัจจัย ๔ ในตระกูล ของ
มารดา บิดา(และ)ของเหล่าญาติ (แต่)
ต้องการการบูชาด้วยปัจจัย ๔ ใน
ตระกูลของชนเหล่าอื่นเท่านั้นว่า “ทำ
อย่างไร หนอ ชนเหล่านี้จึงถวายเรา
ผู้เดียว ไม่ถวายภิกษุเหล่าอื่น”.

มเมว กต มณฺเณนฺตฺตฺติ ยสฺส
จ พาลสฺส “ยงฺกิญฺจ วิหารเ
อุโปสถาคาราทิกฺรณฺวเสณ กตํ
นวกมมฺ, ตํ สพฺพํ อมฺหากํ เกเรน
กตฺนุ”ติ เอวํ คิหิ จ ปพฺพชิตา
จ อุโป มเมว นิสฺสาย กตํ
ปรินิฏฺฐิตํ มณฺเณนฺตฺตฺติ”ติ สงฺกปฺโป

คำว่า จงสำคัญถึงกิจว่าอาศัยเรา
ทำแล้ว ความว่า ภิกษุพาลใดเกิด
ความคิดว่า “พวกคฤหัสถ์และบรรพชิต
ทั้งสอง จงสำคัญกิจที่ตนทำ คือ สำเร็จ
เพราะอาศัยเราเท่านั้น ด้วยประสงค์
อย่างนี้ว่า “บุคคลทำนวกรรมชนิดใด-
ชนิดหนึ่งในวิหาร ด้วยอำนาจกระทำ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อุปปชชติ. มเมว อติวสา อสสุติ
 “คิหิ จ ปพพิชิตา จ สพเพปี
 มเมว วเส วตตนตุ
 สกฏโคณวาสีพรสุอาทีนิ วา
 ลทุชพพานิ โหนตุ อนุตมโส
 ยาคุมตตปี ตาเปตวา ปิวนาทีนิ วา,
 เอวรูเปสุ กิจจากิจเจสุ ขุททกมหนุเตสุ
 จ กรณีเยสุ กิสฺมิณฺจิจิ เอกกิจเจปี
 มยฺหเมว วเส วตตนตุ, มณฺเวย
 อาปุจฺจิตฺวา กโรนฺตุ”ติ สงฺกปฺโป
 อุปปชชติ. อิติ พาลสฺสาติ ยสฺส
 พาลสฺส สฺสา จ อิจฺฉา อยณฺจ
 เอวรูโป สงฺกปฺโป อุปปชชติ, ตสฺส
 เหนว วิปสฺสนา น มคฺคผลานิ
 จ วทฺถนฺติ, เกวลํ ปนสฺส
 จนฺโททเย สมฺมทสฺส อุกกํ วิย
 ฉสุ ทฺวาเรสุ อุปปชชชนตฺตนา เจา
 นววิโร มาโน จ วทฺถตฺติติ.

โรงอุโบสถเป็นต้น นวกรรมนั้นทั้งหมด
 อันพระเถระของพวกเราทำแล้ว”. คำว่า
อำนาจยิ่งใหญ่ จะมีแก่เราเท่านั้น
 ความว่า ภิกษุพาลเกิดความคิดว่า
 “คฤหัสถ์ และบรรพชิตทั้งหมด จงดก
 ภายใต้อำนาจเราผู้เดียว คือ พาหะ
 และเครื่องอุปกรณ์ อาทิเช่น เกวียน โค
 ฝรั่ง ขวาน กระทั่งการอุ้มเพียงข้าว
 ยาคูเต็ม ที่พวกเขาพึงได้จงตกภายใต้อำนาจเรา, ทั้งบรรดากิจน้อยใหญ่ คือ
 ภารกิจน้อยใหญ่เห็นปานนั้น กิจเช่นไร
 คือเพียงกิจอย่างเดียว คฤหัสถ์และ
 บรรพชิต ก็จงตกอยู่ภายใต้อำนาจเรา
 เท่านั้น คือถามเราเท่านั้นจึงค่อยทำ”.
 คำว่า ภิกษุพาล ความว่า ความอยากนั้น
 และความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นแก่ภิกษุพาลใด
 วิปัสสนา มรรค และผล มักไม่เจริญ
 แก่ภิกษุพาลนั้น ตัณหาซึ่งเกิดในทวาร
 ๖ และมานะ ๕ อย่างเท่านั้น ย่อมเจริญ
 แก่ภิกษุพาลนั้นอย่างเดียว เหมือนน้ำ
 แห่งมหาสมุทรขึ้นอยู่เวลาพระจันทร์ขึ้น
 ฉะนั้น.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เทศนาว่าสาเน พหู โสตา-
ปตฺติผลาทีนิ ปาปฺณิสฺสูติ.

สุธมฺมตฺเตโรปี อิมํ โอวาทํ
สฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา
อฺภูจายาสนา ปทกฺขิณํ กตฺวา เตน
อนฺุทฺเตน ภิกฺขุณา สทฺธิ คณฺตุวา
อฺุปาสกสฺส จกฺขุเปเต อापตฺติ
ปฏิกฺกิริตฺวา อฺุปาสกํ ขมาเปสิ. โส
อฺุปาสเกน “ขมามหํ ฆนฺเต, สเจ
มยฺหํ โทโส อตฺถิ ขมถ เม”ติ
ปฏฺิขมาปีโต สตฺถารา ทินฺเน โอวาท
จตฺวา กติปาเหเนว สห ปฏฺิสมฺภิทาหิ
อรหตฺตํ ปาปฺณิ.

อฺุปาสโกปี จินฺเตสิ “มยา สตฺถารํ
อทิสฺวาว โสตาปตฺติผลํ ปตฺตํ,
สตฺถารํ อทิสฺวาเยว อนาคามีผล
ปตฺติจฺโตะ, สตฺถารเมว ทฏฺุํ วฏฺุฏฺิ”ติ.
โส ติลตณฺุหลมธฺุสบุปิผาณิตวตฺถจฺุ-
ฉาทนาทิปฺุณฺณานิ ปณฺุจสกฏฺุสตานิ
โยชาเปตฺวา “เย สตฺถารํ ทฏฺุฏฺุกา
คจฺุณฺุตฺ, ปินฺุทฺปาตวทฺิหิ น
กิลมิสฺสูสนฺุติ”ติ ภิกฺขุสฺสมสฺส

เวลาเทศนาจบลง ชนจำนวนมาก
บรรลฺุโสตาปตฺติผลเป็นต้น ดังนี้แล.

ฝ่ายพระสุธรรมเถระ ฟังโอวาทนี้
แล้ว ถวายบังคมพระศาสดาลูกจาก
อาสนะทำปทักษิณแล้ว ไปพร้อมภิกษุ
อนฺุทฺตนั้น ปลงอาบัติ ณ คลองจักขุ
อฺุบาสก ขอโทษอฺุบาสกแล้ว. ท่านอัน
อฺุบาสกยกโทษให้ว่า “กระผมยกโทษให้
ขอรับ, ถ้าผมมีโทษ ขอท่านยกโทษ
ให้ด้วย” ดำรงอยู่ในพระโอวาทที่พระ-
ศาสดาประทาน ล่วงไป ๒-๓ วันเท่านั้น
ก็บรรลฺุพระอรหัต พร้อมปฏฺิสมฺภิทา.

ถึงอฺุบาสก ก็คิดว่า “เรายังไม่ได้เฝ้า
พระศาสดาเลย บรรลฺุโสตาปตฺติผล,
ยังไม่เฝ้าพระศาสดาเลยก็ตั้งอยู่ในอนา-
คามิผล เราควรเข้าเฝ้าพระศาสดาแท้”.
เขาให้เทียมเกวียน ๕๐๐ เล่ม บรรทุก
งา ข้าวสาร น้ำผึ้ง เนยใส น้ำอ้อย
และผ้านุ่มห่มเป็นต้นจนเต็ม ให้บอก
หมู่ภิกษุว่า “พระคุณเจ้าที่ประสงค์เฝ้า
พระศาสดาจงออกไป, จักไม่ลำบากด้วย

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อาโรจาเปตวา ภิกษุนี้สมุสสาปิ
อุปาสิกานปี อุปาสิกานปี อาโรจาเปสิ.

เตน สทฐิ ปณจสตา ภิกษุ จ
ภิกษุณิโย จ อุปาสกา จ อุปาสิกาโย
จ นิกขมิสุ. โส “เตสญเจว
อตตโน จ ปริสาया”ติ ตินุณ
ชนสทสาณัน ยถา ติสโยชนมคเค
ยาคุภตตาทิหิ กิญจิ เวกลลัน น
โหติ, ตถา สวิทหิ. ตสฺส ปน
นิกขนตภาวึ ฉตฺวา โยชเน โยชเน
เทวตา ขนฺธาวารึ พนฺธิตฺวา
ทิพฺเพหิ ยาคุชชกภตตปานกาทีหิ ต
มหาชนัน อุปฏฺฐหีสฺ. กสฺสจิ เกนจि
เวกลลัน นาโหสิ. เอวึ เทวตาหิ
อุปฏฺฐิจฺยมาโน เทวสิกั โยชนัน
คจฺจนฺโต มาเสน สาวตฺถิ ปาปุณิ.
ปณจ สกฏฺสตานิ ยถาปุราเนว
อหฺลฺ. เทวตาหิ เจว มนุสฺเสหิ
จ อภิหฺมึ ปณฺณาการึ วิสฺสชฺเชนฺโต
อคมาสิ.

บิณฑบาตเป็นต้น” ให้แจ้งหมู่ภิกษุณีบ้าง
พวกอุบาสกบ้าง อุปาสิกาบ้าง.

ภิกษุ ๕๐๐ รูป ภิกษุณี ๕๐๐ รูป
อุบาสก ๕๐๐ คน อุปาสิกา ๕๐๐ คน
ออกไปกับคฤหบดีนั้น. เขาตระเตรียม
โดยประการที่จะไม่มีความบกพร่องเล็ก-
น้อยด้วยข้าวยาคุและภัตเป็นต้น ใน
หนทาง ๓๐ โยชน์ เพื่อชน ๓,๐๐๐
คน คือ หมู่ภิกษุเป็นต้นเหล่านั้น และ
บริษัทของตน. ฝ่ายพวกเทวดา ทราบว่า
อุบาสกนั้นออกไป ปลุกถ่ายที่พักรั่วทุก ๆ
โยชน์ นำเอาข้าวยาคุ ของควรเคี้ยว
ภัตและน้ำดื่ม เป็นต้น อันเป็นทิพย์มา
บำรุงมหาชน. ความบกพร่องด้วยวัตถุ
อะไร ๆ มิได้มีแก่ใคร. มหาชนอันเหล่า
เทวดาบำรุงเช่นนั้น เดินทางได้วันละ
โยชน์ ๆ เดือนหนึ่ง จึงถึงกรุงสาวัตถี.
เกวียน ๕๐๐ เล่ม ยังเต็มบริบูรณ์เช่นเดิม.
คฤหบดี สละบรรณาการที่พวกเทวดา
และหมู่มนุษย์นำมาได้ไปแล้ว.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สตถา อานนทตถเถร์ อาท
 “อานนท อชช วฑฺฒมานกจฺฉายาย
 จิตฺโต คหปติ ปญฺจหิ อูปาสกสเทหิ
 ปริวฺโต อาคนฺตฺวา มํ วนฺทิสฺสตี”ติ.
 “กึ ปน ฆนฺเต ตสฺส ตุมฺหากํ
 วนฺทนกาเล กิณฺจิ ปาฎิหาริยํ
 ภาวิสฺสตี”ติ. “ภาวิสฺสตี อานนฺทา”ติ.
 “กึ ฆนฺเต”ติ. “ตสฺส อาคนฺตฺวา
 มํ วนฺทนกาเล ราชมาเนน
 อฏฺฐกริสฺมตฺเต ปเทเส ชนฺดณฺมตฺเตน
 โอธินา ปญฺจวณฺณานํ ทิพฺพปฺปฺพานํ
 มนฺวสฺสํ วสฺสิสฺสตี”ติ.

ตํ กถํ สุตฺวา นครวาสิโน “เอวํ
 มหาปุณฺโณ กิร จิตฺโต นาม
 คหปติ อาคนฺตฺวา อชฺช สตถารํ
 วนฺทิสฺสตี เอวรूपิ กิร ปาฎิหาริยํ
 ภาวิสฺสตี, มยฺปิ ตํ มหาปุณฺณํ
 ทฏฺฐํ ลภิสฺสามา”ติ ปณฺณาการํ
 อาทาย มคฺคสฺส อุกฺโกสฺส ปสฺเสสฺส
 อฏฺฐจฺสุ. วิหารสมิปี อาคตกาเล
 ปญฺจ ภิกฺขุสฺตานิ ปจฺมํ อาคมิสฺสุ.

พระศาสดา ตรัสกับพระอานนท-
 เถระว่า “อานนท ป้ายวันนี้จิตตคฤหบดี
 อันอุบาสก ๕๐๐ คน ห้อมล้อม จักมา
 ไหว้เรา”. พระอานนท ทูลถามว่า
 “พระเจ้าข้า เวลาจิตตคฤหบดีนั้น ถวาย
 บังคมพระองค์ จักมีปาฏิหาริย์ไร ๆ
 หรือ”. พระศาสดา ตรัสว่า “มี อานนท”.
 พระอานนท ทูลถามว่า “ปาฏิหาริย์
 อะไร พระเจ้าข้า?”. พระศาสดา
 ตรัสว่า “เวลาจิตตคฤหบดีนั้นมาไหว้เรา
 ฝนลูกเห็บของดอกไม้ทิพย์ ๕ สี จักตก
 โดยถ่องแถวประมาณเพียงเข้า ณ ภูมิ-
 ประเทศประมาณ ๘ กรีส โดยวิธีนับ
 อย่างของหลวง”.

ชาวเมือง พอฟังถ้อยคำนั้น ต่างคิดว่า
 “ทราบว่ วันนี้จิตตคฤหบดีผู้มีบุญมาก
 มาถวายบังคมพระศาสดา, เขาว่า จักมี
 ปาฏิหาริย์ ปานนี้, ถึงพวกเรา ก็จัก
 ได้เห็นคนมีบุญมากนั้น” พวกกันถือเอา
 เครื่องบรรณาการไปยื่น ๒ ข้างทาง.
 เวลาจิตตคฤหบดีมาใกล้วิหาร ภิกษุ
 ๕๐๐ รูปมาถึงก่อน. จิตตคฤหบดี
 กล่าวกับพวกมหาอุบาสิกว่า “แม่ทั้ง-

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

จิตโต คหปติ “อมมา ตุมเห
ปัจฉโต อากัจฉา”ติ มหาอุปาสิกาโย
วตวา สยํ ปณฺจอุปาสกสเดหิ
ปริวฺโต สตุฏฺ สนฺตีกํ อคมาสิ.

พุทฺธานํ ปน สมมุขภูจฺจาเน จิตา
วา นิสินฺนา วา น อิตฺวา
เอโต วา โหนฺติ. พุทฺธวិถียา ทฺวิสุ
ปสฺเสสฺสุ นิจฺจลาเว ติฏฺฐนฺติ. จิตฺโต
คหปติ มหนฺตํ พุทฺธวិถิ โอกุภมิ.
ตีณิ ผลานิ ปตฺเตเน อริยสาวกเณ
โอลเกโตโลกิตฏฺฐานํ กมฺปิ. “เอโส
กิริ จิตฺโต คหปติ”ติ มหาชน
โอลเกสิ.

โส สตุฏฺการํ อุปสงฺกมิตฺวา
ฉพฺพณฺณานํ พุทฺธรสฺมีนํ อนฺโต
ปวิสิตฺวา ทฺวิสุ โคปุผเกสฺสุ สตุฏฺ
ปาเท คเหตฺวา วนฺทิ. ตํขณฺณเวเว
วุตฺตปฺปการํ ปุปฺผวสฺสํ วสฺสิ.
สาธฺกการสหสฺसानิ ปวตฺตีสฺสุ. โส
เอกมาสํ สตุฏฺ สนฺตีกเ วสิ.
วสฺมาโน จ สกฺลํ พุทฺธปฺปมฺขํ
ภิกฺขุสงฺฆํ วิหาเรเวเว นิสิตฺทาเปตฺวา
มหาทานํ อทาสิ. อตฺตนา สทฺธิ

หลาย พวกเธอ จึงเดินตามหลัง” ส่วนตน
อันอุบาสก ๕๐๐ คนแวดล้อม ได้ไป
สำนักพระศาสดา.

ก็ สถานที่เฉพาะพระพักตร์พระพุทธเจ้า
ข้างนี้หรือข้างโน้น มิได้มีพวกชน ที่ยืน
ก็ดี นั่งก็ดีเลย. ต่างยืนแน่นขนัด ๒ ข้าง
พุทฺธวិถิ. จิตตคฤหบดี ก้าวลงพุทฺธวិถิ
สายใหญ่. สถานที่ที่อริยสาวกผู้บรรลุ
ผล ๓ แลดู ๆ ทั่ววันไหวแล้ว. มหาชน
ต่างมองดูพลางคิดว่า “เขาว่า คนนั้น
คือจิตตคฤหบดี”.

คฤหบดีนั้น เข้าเฝ้าพระศาสดาเข้าไป
ภายในพระพุทฺธรัศมี มีพรรณ ๖
จับข้อพระบาท พระศาสดาทรง ๒ ข้าง
ถวายบังคมแล้ว. ขณะนั้นเอง ฝนดอกไม้
มีประการที่กล่าว ตกแล้ว. เสียงสาธฺกการ
พัวหนึ่งเป็นไป. คฤหบดีนั้น พักอยู่ ณ
สำนักพระศาสดาเดือนหนึ่ง. อนึ่ง
เมื่ออยู่ ก็นิมนต์ภิกษุสงฆ์ทั้งหมดมีพระ-
พุทธเจ้า เป็นประธานให้นั่งภายในวิหาร
ถวายทานใหญ่. นิมนต์ภิกษุที่มากับตน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑
๒
๓
๔
๕
๖
๗
๘
๙
๑๐

อาคเตปี อนุโตวิหาเรเยว กตฺวา พักภายในวิหารนั้นแล บำรุงแล้ว.
ปฏิชคฺคิ.

เอกทิวสปี อตฺตโน สกนฺเฐสุ กิณฺจ
คเหตุพพํ นาโหสิ. เทวมนุสฺเสหิ
อาภตปณฺณากาเรเนว สพฺพกิจฺจานิ
อภาสิ. โส สตุถารํ วนฺทิตฺวา
อาห “ภนฺเต อหํ ‘ตุมหากํ ทานํ
ทสฺสามิ’ติ อาคจฺจนฺโต มาสํ
อนฺตรามคฺเค อโหสิ อิทฺ เม มาโส.
วิตฺวตฺโต, มยา อาภตํ กิณฺจ
คเหตุํ น ลภามิ, เอตฺตํ กาลํ
เทวมนุสฺเสหิ อาภตปณฺณากาเรเนว
ทานํ อทาสิ, โสหํ สเจปิ อิท
สํวจฺจรํ วสิสฺสามิ, เนว มม
เทยฺยธมฺมํ ทาตุํ ลภิสฺสามิ, สกฺฎานิ
โอมุญฺจิตฺวา กนฺตุํ อิจฺฉามิ,
ปฏิสามนฺนฺจฺฉานํ เม อาโรจาเปถา”ติ.

ไม่ได้หยิบเอาอะไร ๆ ในเกวียนของตน
สักวันเดียว. ใช้บรรณาการที่เทวดา
และหมู่มนุษย์นำมา ทำกิจกรรมทุกอย่าง.
จิตตคณฺหบดีนั้น ถวายบังคมพระศาสดา
แล้ว กราบทูลว่า “พระเจ้าข้า ข้า-
พระองค์ มาทั้งตั้งใจว่า ‘จักถวายทาน
แด่พระองค์’ พักระหว่างทางเดือนหนึ่ง,
ณ ที่นี้ เวลาสว่างไปอีกเดือนหนึ่ง,
ข้าพระองค์ ไม่ได้ถือเอาของอะไร ๆ ที่
ข้าพระองค์นำมาเลย, เวลาเท่านั้น เอา
บรรณาการที่เทวดาและพวกมนุษย์นำมา
ถวายทาน, ถึงข้าพระองค์นั้นแม้ถ้าจะ
อยู่ที่นี้ ปีหนึ่ง, ก็คงจะไม่ได้ถวาย
ไทยธรรมเป็นแน่, ข้าพระองค์ ต้องการ
ถ่ายของบรรทุกเกวียนออกแล้วไป, ขอ
พระองค์ โปรดตรัสสั่งให้บอกสถานที่
เก็บไว้ แก่ข้าพระองค์เถิด”.

สตุถา อานนฺทตฺเถโร อาห
“อานนฺท อฺปาสกสฺส เอกํ ปเทสํ
ตฺจจฺฉํ กาเรตฺวา เทหิ”ติ. เถโร
ตถา อภาสิ. กปฺปิยญฺมิ กิร

พระศาสดา ตรัสกับพระอานนท
ว่า “อานนท จงจัดสถานที่แห่งหนึ่ง
ให้ว่างให้อุบาสกเถิด”. พระเถระได้ทำตาม
นั้น. ทราบว่า พระศาสดา ทรง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

จิตตวิสุทธิ คหปติโน อนุญาตา.
 อุตสาโกปี อุตตนา สหุทธิ อากเตหิ
 ตีหิ ชนสหสเสหิ สหุทธิ ตุจฺจสกเถหิ
 ปุณ มคฺคํ ปฏิปชฺชิ. เทวมนุสฺสา
 อฏฺฐ จาย “อฺยฺย ตยา ตุจฺจสกเถหิ
 คมฺนภมฺมํ กตฺถ”ติ สตฺตหิ รตฺเนหิ
 สกฺขานิ ปุริยิสฺสุ. โส อุตฺตโน
 อามตฺปนฺณากาเรหิ มหาชนํ
 ปฏิชคฺคฺนโต อคฺมาสิ.

อานนฺทตฺถโร สตฺถารํ วนฺทิตฺวา
 อาห “ภนฺเต ตุมฺหากํ สนฺตிகํ
 อากจฺฉนฺโตปิ มาเสน อากโต,
 อิธาปิ มาสเมว วฏฺโฏ, เอตฺตกํ
 กาลํ อามตฺปนฺณากาเรเนว ทานํ
 อทาสิ. อิทานิ ปญฺจสกฺขสตานิ
 ตุจฺฉานิ กตฺวา มาเสนเนว กิร
 คมฺิสฺสตี, เทวมนุสฺสา ปนฺสฺส อฏฺฐจาย
 ‘อฺยฺย ตยา ตุจฺจสกเถหิ คมฺนภมฺมํ
 กตฺถ’ติ ปญฺจสกฺขสตานิ สตฺตหิ
 รตฺเนหิ ปุริยิสฺสุ, ปุณ อุตฺตโน
 อามตฺปนฺณากาเรเนว กิร มหาชนํ
 ปฏิชคฺคฺนโต คมฺิสฺสตี, ก็ ปน
 ภนฺเต เอตฺตสฺส ตุมฺหากํ สนฺตிகํ

อนุญาตกัปปิยภุมิแกจิตตคฤหบดี. ฝ่าย
 อุตสา กับชน ๓ พันคน ที่มาพร้อมกัน
 กับตน พาเที่ยวนเปล่าเดินทางกลับ.
 พวกเทวดา และมนุษย์ต่างลุกขึ้นกล่าวว่า
 “พระผู้เป็นเจ้า พาเที่ยวนเปล่าเดินทาง
 ทางกลับ” จึงบรรจฺรจฺตนะ ๗ ประการ
 เต็มเที่ยว. คฤหบดีนั้น เอาบรรณาการ
 ที่เขานำมาเพื่อตนเองบำรุงมหาชน ได้
 ไปแล้ว.

พระอานนทเถระถวายบังคมพระศาสดา
 แล้ว กราบทูลว่า “พระเจ้าข้า
 จิตตคฤหบดี แม้เมื่อมาใช้เวลาเดือนหนึ่ง
 จึงมาถึงสำนักพระองค์, อยู่ที่นี้เดือนหนึ่ง
 เช่นกัน, ระยะเวลาเท่านั้นเอาบรรณา-
 การที่เทวดาและมนุษย์นำมา ถวายทาน.
 ทราบว่า เวลานี้เขาทำเที่ยว ๕๐๐ เล่ม
 ให้เปล่า เดินทางกลับใช้เวลาเดือนหนึ่ง
 เช่นกัน, อนึ่ง เทวดาและมนุษย์ ต่าง
 ลุกขึ้น กล่าวกับเขาว่า ‘พระผู้เป็นเจ้า
 พาเที่ยวนเปล่าเดินทางกลับ’ จึงบรรจฺรจฺ
 ฐตนะ ๗ ประการจนเต็มเที่ยว,
 ทราบว่า คฤหบดี นำเอาบรรณาการที่
 เทวดาและมนุษย์นำมาให้ตน บำรุง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๐
๑
๒
๓
๔
๕
๖
๗
๘
๙

อาคจณฺตสฺเสว อัยํ สกฺกาโร
 อฺปฺปชฺชติ, อุกาหุ อณฺณตฺถ
 คจณฺตสฺสาปิ อฺปฺปชฺชติ”ติ.

“อานนฺท มม สนฺติกั อากจณฺ-
 ตสฺสาปิ อณฺณตฺถ คจณฺตสฺสาปิ
 อฺปฺปชฺชเตว, อัยํ หิ อฺปาสโก สทฺโธ
 ปสนฺโน สมฺปนฺนสีโล, เอวฺรุโป ยํ
 ยํ ปเทสํ ภาชติ, ตตฺถ ตตฺถเวสฺส
 ลามสฺกกาโร นิพฺพตฺติ”ติ วตฺวา
 สตฺถา อิมํ ปกิณฺณกาวคฺเค คาทมาห

“สทฺโธ สีเลน สมฺปนฺโน
 ยโสโกสมปฺปิโต
 ยํ ยํ ปเทสํ ภาชติ
 ตตฺถ ตตฺถเว ปุชฺชิตฺ”ติ.

อตฺถโก ปนฺสฺสา ตตฺถเว อาวิภาวิสฺสติ.

เอวํ วุตฺเต อานนฺทตฺถเวโร
 จิตฺตสฺส ปุพฺพกมฺมํ ปุจฺฉิ. อถสฺส
 สตฺถา กถนฺโต อาห

มหาชนกลับไป, พระเจ้าข้า สักการะ
 เกิดกับเขา ซึ่งมาสำนักพระองค์เท่านั้น
 หรือ หรือแม้ไปที่อื่นก็เกิดเช่นกัน”.

พระศาสดา ตรัสว่า “อานนท จิตต-
 คฤหบดี มาสำนักเราก็ตี ไปที่อื่นก็ตี
 สักการะเกิดทั้งนั้น, เพราะเขา เป็น
 อุบาสกผู้มีศรัทธา เลื่อมใส มีศีลสมบูรณ์,
 ลามสักการะเช่นนี้ มักเกิดแก่อุบาสก
 เช่นนี้ ณ ประเทศที่เขาคบ” ตรัส
 พระคาถาในปกิณกวรรคว่า

“คนมีศรัทธา สมบูรณ์ด้วยศีล
 เพียบพร้อมทั้งยศและโภคะ เป็น
 ผู้อันบุคคลบูชา ณ ประเทศที่เขา
 คบ”.

ก็ใจความพระคาถานั้น แจ่มแจ้งใน
 ปกิณกวรรคนั้นแล.

เมื่อพระศาสดา ตรัสเช่นนี้ พระ-
 อานนทเถระจึงทูลถามบุรพกรรมของ
 จิตตคฤหบดี. ครานั้น พระศาสดา
 เมื่อจะตรัสแก่พระอานนทเถระนั้น จึง
 ตรัสว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อานนท อัย ปทุมุตตรสุส
 ภควโต ปาทุมูเล กตาทินีหาโร
 กปุสตสหัสส์ เทวมนุสเสสุ สัสริตวา
 กสุสปพุทธกาลเอ มิคลุตทุกกุล
 นิพพตโต วุฒิมนุวาย เอกทิวส์
 เทเว วสุสนุเต มิคमारณตถาย
 สตุตี อาทาย อรรถณิ คนตุวา
 มิเค โอลิเกนุโต เอกสุมิ
 ออกตปพุภาเร สีส ปารุปีตวา
 เอกกั ภิกขุ นิสินนุ ทิสวา
 “เอโก อโย สมณธมมึ กโรนุโต
 นิสินโน ภวิสสุติ, ภตตมสุส
 อหาริสุสามิ”ติ เวเคน เคหิ คนตุวา
 เอกสุมิ อุทฐเน หิโยโย อากตมัส
 ปจาเปตวา เอกสุมิ ภตต ปจาเปตวา
 อญเฒะ ปินุทปาตจาริกะ ภิกขุ
 ทิสวา เตสปี ปตุเต อาทาย
 ปญญตตาสเน นิสิตาเปตวา ภิกขุ
 สมปาเทตวา “อโยเย ปริวิสตา”ติ
 อญเฒะ อาณาเปตวา ตัม ภตตัม
 ปิฏเก ปกขิปิตวา อาทาย คจจนุโต
 อนุตรามคเค นานาปุปฺพานิ โอจินิตวา
 ปตตปุฏเฐ กตวา เทรสุส นิสินนุฏจัน

อานนท์ จิตตคฤหบดีนี้ สร้าง
 อภินิหารไว้แทบบาทมูลพระผู้มีพระภาค
 พระนามว่า ปทุมุตระ ท่องเที่ยวไปใน
 เทวดาและมนุษย์แสนกัป กาลสมัย
 พระพุทธเจ้า พระนามว่า กัสสปะ เกิด
 ณ สกุลพรานเนื้อ เจริญวัยแล้ว วันหนึ่ง
 เมื่อฝนกำลังตก ก็หอกเข้าป่าหมาย
 ล่าเนื้อ ตรวจดูฝูงเนื้อ พบภิกษุรูปหนึ่ง
 นั่งคลุมศีรษะ ณ เงื้อมธรรมชาติ
 แห่งหนึ่ง คิดว่า “พระคุณเจ้า นั่ง
 บำเพ็ญสมณธรรมรูปเดียว, เราจักนำ
 อาหารไปถวายแก่ท่าน” รีบกลับเรือน
 สั่งให้คนปิ้งเนื้อที่ได้วันวานบนเตาแห่งหนึ่ง
 ให้หุงข้าวอีกเตาหนึ่ง เห็นภิกษุพวกอื่น
 เทียวบิณฑบาต รับประทานอาหารของภิกษุแม่
 เหล่านั้น นิมนต์ให้นั่งบนอาสนะที่จัดไว้
 ตระเตรียมภิกษา สั่งคนอื่นว่า “จง
 อังคาสพวกพระคุณเจ้า” (ตนเอง)เอาภัต
 นั้นใส่ตระกร้าเดินถือไป ระหว่างทาง
 เลือกเก็บดอกไม้ธูปเทียนเอาไปไม้ห่อ
 ไปถึงที่ที่พระเถระนั่ง พลังกล่าววว่า
 “ท่านผู้เจริญ นิมนต์สงเคราะห์กระผม
 เกิด” รับประทานอาหารจนเต็ม วางบนมือ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คนุตวา “ภนฺเต มยฺหํ สงฺคหํ
 กโรธา”ติ วตฺวา ปตฺตมาทาย
 ภตฺตสฺส ปุเรตฺวา เถรสฺส หตฺถ
 จเปตฺวา เตหิ ปฺุปุเผหิ ปุชฺชํ กตฺวา
 “ภนฺเต ยถา เม อัยํ รสปิณฑปาโต
 ปฺุปุผฺพุชฺชาย สทฺธิ จิตฺตํ โทเสสิ, เอวํ
 นิพฺพตฺตฎฺฐาเน ปณฺณาการสหสฺसानิ
 อาคนุตฺวา มยฺหํ จิตฺตํ โทเสนฺตุ,
 ปณฺจวณฺณกฺกุสมวสฺสํ วสฺสตุ”ติ ปตฺตณฺ
 จเปสิ. โส ยาวชิวํ กุสลํ กตฺวา
 เทวโลเก นิพฺพตฺติ. นิพฺพตฺตฎฺฐาเน
 ชนฺณกฺมตฺเตน โอธินา ทิพฺพปฺุปุผฺวสฺสํ
 วสฺสิ, อิทานิปีสฺส ชาตทิวเส เจว
 อิวฺว จ อาคตสฺส ปฺุปุผฺวสฺสวสฺสนญฺจ
 ปณฺณาการาภินิหารอ จ สดฺตหิ
 รตเนหิ สกฏปุรณญฺจ ตสฺเสว
 กมฺมสฺส นิสฺสนฺโทติ.

สุทฺทมตฺเตรวตฺถุ จุทฺทสมํ.

พระเถระ นำดอกไม้เหล่านั้นมาบูชา
 พรารธนาว่า “ขอบรรณาการพินหนึ่ง
 จงมาทำจิตข้าพเจ้าให้ยินดี ณ สถานที่
 ข้าพเจ้าเกิดแล้ว ดุจปิณฑบาตรสเลิศ
 พร้อมดอกไม้เครื่องบูชา ทำจิตข้าพเจ้า
 ให้ยินดี ฉะนั้น, อนึ่ง ขอฝนดอกไม้
 ๕ สี จงดก”. เขาบำเพ็ญกุศลตลอดชีพ
 บังเกิด ณ เทวโลก. สถานที่ที่เขาเกิด
 ฝนดอกไม้ทิพย์ตกเป็นแนวยาว สูง
 ประมาณเขา ถึงกาลนี้วันที่เขาเกิดและ
 เมื่อเขามาที่นี้ฝนดอกไม้ก็ดี การนำ
 บรรณาการมาก็ดี การที่รัตนะ ๗
 ประการ เต็มเกี่ยวกันก็ดี เป็นผลแห่ง
 กรรมนั้นแล.

เรื่องพระสุธรรมเถระที่ ๑๔.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๑๕. วนวาสีตีสตฤเทรวตฤ

๗๕. อัญญา หิ ลากุปนิสา
อัญญา นิพพานคามินี
เอวเมตํ อภิญญา
ภิกขุ พุทธสฺส สาวโก
สกุการํ นามินนุเทย
วิเวกมนุพฺรุษเย.

๑๕. เรื่องพระวนวาสีตีสตฤ

๗๕. ข้อปฏิบัติอันเข้าไปอาศัยลาภ เป็น
อย่างอื่น ข้อปฏิบัติทำผู้ปฏิบัติให้
บรรลุนิพพานเป็นอีกอย่างหนึ่ง
ภิกษุสาวกพระพุทธเจ้า รู้ความนั้น
อย่างนี้แล้ว ไม่พึงเพลิดเพลिन
สักการะ พึงตามเจริญวิเวก.

๑๕. วนวาสีตีสตฤเทรวตฤ

อัญญา หิ ลาภุปนิสาดิ อิม
 ฌมมเทศนํ สตุถา เขตวเน วิหรนุโต
 วนวาสีตีสตฤเทรว อารพุก กเถสิ.
 เทศนา ราชคเห สมุฏจิตา.

สารีปุตตตฤเทรสสุส กิร ปิตุ
 วงคณตพราหมณสสุส สหายโก
 มหาเสนพราหมणे นาม ราชคเห
 วสติ. สารีปุตตตฤเทโร เอกทิวสํ
 ปิณฑทาย จรนุโต ตสฺมี อนุคมุปาย
 ตสฺส เกหทวารํ อคมาสิ. โส ปน
 ปริกฺขิณวิภาโว ทลิตุโท ชาโต.

โส “มม ปุตโต มยหํ เกหทวारे
 ปิณฑทาย จริตุํ อาคโต ภวิสฺสติ,
 อหญฺจมุหิ ทุกุคโต, มม ปุตโต
 มยหํ ทุกุคตภาวํ น ชานาติ
 มณฺเฒ, นตฺถิ เม โภจิ
 เทยฺยธมฺโม”ติ ตสฺส สมมุขา ภวิตุํ
 อสกุโกนุโต นิสฺสิยิ. เทโรปิ อปรฺปิ
 ทิวสํ อคมาสิ. พราหมणे ตถาว
 นิสฺสิยิ. “กิญฺจิทเว ลภิตฺวา ทสฺสามิ”ติ

๑๕. เรื่องพระวนวาสีตีสตฤเทระ

พระศาสดา ประทับ ณ พระ-
 เขตวัน ทรงปรารภพระตีสตฤเทระ
 ผู้ชอบอยู่ป่า ตรัสพระธรรมเทศานี้ว่า
 ข้อปฏิบัติเข้าไปอาศัยลาภเป็นอย่างอื่น
 เป็นต้น. เทศนาตั้งขึ้น ณ กรุงราชคฤห์.

ทราบว่า สหายของวงศ์ันต-
 พราหมณ์ผู้เป็นบิดาพระสารีบุตรเถระ
 มีชื่อว่า มหาเสนพราหมณ์ อยู่ ณ กรุง
 ราชคฤห์. วันหนึ่ง พระสารีบุตรเถระ
 เทียวไปบิณฑบาตยังประตูเรือนเขาเพื่อ
 อนุเคราะห์ในพราหมณ์นั้น. แต่เขา
 สูญสิ้นสมบัติ กลับเป็นคนยากจน.

เขาคิดว่า “บุตรเรา มาเทียวบิณฑบาต
 ที่ประตูเรือนของเรา, แต่เรายากจน
 บุตรของเราคงจะไม่ว่าเรายากจน เรา
 ไม่มีโทษธรรมอะไร ๆ เลย” ไม่กล้า
 เผลอหน้าพระเถระนั้น หลบแล้ว. ถึง
 วันอื่น พระเถระก็ไปอีก. พราหมณ์
 ก็หลบเหมือนเดิม. เขาคิดว่า “ได้
 อะไร ๆ แล้วจักถวายเป็นบุญ” ก็ไม่ได้.
 ต่อมาวันหนึ่ง เขาได้ข่าวปายาสเต็มภาค

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

จินตเนโต นาลภิ. อถกทิวสํ เอกสมิ
 พุราหุมนวากเก อุตสาฎกน สทฐิ
 ปายาสปาตี ลภิตวา อาทาย เกห
 คนุตวาว เถร์ อนุสุสิริ “อิม
 ปินทปาตี มยา เถรสสุ ทาทุ
 วฏฐิตี”ติ.

เถโรปิ ตังณณเวย ฌานํ
 สมาเป็นชิตวา สมาเป็นติโต วุฏฐาย
 ตํ พุราหุมนํ ทิสวา “พุราหุมน
 เทยธมมํ ลภิตวา มม อากมนํ
 ปจจาสิสตี, มยา ตตถ คนตุ
 วฏฐิตี”ติ สงฆาฎิ ปารุปีตวา
 ปตตํ อาทาย ตสสุ เกหทวาวเร
 จิตเมว อตตานิ ทสเสสิ.

พุราหุมนสุส เถร์ ทิสวาว
 จิตตํ ปสิทิ. อถ นํ อุปสงกมิตวา
 วนทิตวา ปฏิสนถารํ กตวา
 อนโตเคเห นิสิตาเปตวา ปายาสปาตี
 คเหตุวา เถรสสุ ปตเต อากิริ.
 เถโร อุปทุฒิ สมปฏิจจิตวา
 หตถน ปตตํ ปิททิ. อถ นํ
 พุราหุมน “ภนเต เอกปฏิวิสมตโตว
 อยํ ปายาส, ปรโลกสงคหํ เม

พร้อมผ้าสาฎกเนื้อหยาบ ณ โรงสวด
 ของพราหมณ์แห่งหนึ่ง ถือไปเรื่อน
 นึกถึงพระเถระขึ้นได้ว่า “เราควรถวาย
 บิณฑบาตนี้ แด่พระเถระ”.

ขณะนั้นเองทางพระเถระก็เข้าฌาน
 ออกจากสมาบัติแล้ว เห็นพราหมณ์นั้น
 คิดว่า “พราหมณ์ได้ไทยธรรมแล้ว
 หวังให้เรา, เราควรไป ณ ที่นั้น”
 ห่มสังฆาฎิ อัมบาตรแสดงตนยืนใกล้
 ประตูเรื่อนพราหมณ์นั้น.

พอเห็นพระเถระ จิตของพราหมณ์
 ก็เลื่อมใส. ครานั้น เขาเข้าไปหาพระเถระ
 ไหว้แล้ว ทำปฏิสนถาร นิมนต์ให้นั่ง
 ภายในเรื่อน ถือข้าวปายาสเต็มถาด
 เกลี่ยลงบาตรพระเถระ. พระเถระรับเพียง
 กิ่งเดียวเอามือปิดบาตร. ที่นั้น พราหมณ์
 กล่าวกับพระเถระนั้นว่า “ท่านผู้เจริญ
 ข้าวปายาสนี้เป็นเพียงส่วนของคน ๆ เดียว
 เท่านั้น, ท่านโปรดสงเคราะห์กระผม

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กโรธ, มา อิธโลกสงคหฺ
 นิรวเสสเมว ทาดุกาโมมหิ”ติ สพพฺ
 อากิริ. เถโรปี ตตฺถเวว ปรีกฺขชติ.
 อตฺสส ภตฺตกิจฺจปรีโยसानเ ตมฺปิ
 สาฏกํ ทตฺวา วนฺทิตฺวา เอวมาห
 “ภนฺเต อหฺปี ตฺเมหิ ทิฏฺฐธมฺเมว
 ปาปฺณเยยฺน”ติ.

เถโร “เอว โหตุ พฺราหฺมณา”ติ
 ตฺสส อนุโมทนํ กตฺวา อุกฺกจายาสนา
 ปกฺกมนฺโต อนุปุพฺเพน จาริกํ
 จรมาโน เขตวณฺ์ อคมาสิ.
 ทฺกฺคตกาเล ทินฺนทานํ ปน อติวีย
 หาเสตีติ พฺราหฺมณฺเปี ตํ ทานํ
 ทตฺวา ปสนฺนจิตฺโต โสมนสฺสชาโต
 เถเร อธิมตฺตสิเนหมกาสิ. โส
 เถเร สิเนเหเนว กาลํ กตฺวา
 สาวตฺถิยํ เถรสฺส อุกฺกจากฺกุเล
 ปฏิสนฺธิ คณฺหิ. ตํขณฺณเวว
 ปนสฺส มาตา “กฺุจฺฉิยํ เม
 คพฺโภ ปติฏฺฐิตฺโต”ติ ฅตฺวา สามิกสฺส
 อารุเจสิ. โส ตฺสสา คพฺภปริหารํ
 อทาสิ.

ณ ปรโลกเกิด, อย่างสงเคราะห์โลกนี้เลย,
 กระผมต้องการถวายไม่ให้เหลือ” จึง
 เกลี่ยลงจนหมด. ถึงพระเถระก็ฉัน ณ
 ที่นั้นนั่นเอง. ครั้นเสร็จภารกิจ เขาถวาย
 ผ้าสาฎกนั้น ไหว้แล้ว กล่าวอย่างนี้ว่า
 “ท่านผู้เจริญ กระผมพึงบรรลุธรรมที่
 ท่านเห็นเช่นกัน”.

พระเถระอนุโมทนาให้เขาว่า “จง
 สำเร็จสมปรารถนาเถิด พราหมณ์”
 ลุกจากอาสนะหลีกไป ทิ้งจาริกไป
 ตามลำดับ จนถึงพระเชตวันแล้ว. ทาน
 ที่คนถวายคราวตกยาก ย่อมทำให้
 ราบรื่นอย่างยิ่ง ดังนั้นแม้พราหมณ์
 ถวายทานนั้นแล้ว มีจิตเลื่อมใส เกิด
 โสมนัส(ดีใจ) ได้กระทำความรักใคร่
 พระเถระเหลือเกิน. เพราะรักใคร่
 พระเถระ พราหมณ์นั้นตายลง จึงถือ
 ปฏิสนธิ ณ สกฺลอุปัฏฺฐากพระเถระ
 กรุงสาวตฺถิ. ก็ขณะนั้นนั่นเอง มารดา
 เขารู้แล้วบอกกับสามีว่า “ฉันตั้งกรรม”.
 สามีนั้นมอบเครื่องบำรุงกรรมให้นาง.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตสฺสา อจฺจุณฺโหติสฺสโตติอมฺพิลาทิกิ-
 ปรีโภคํ วชฺเชตฺวา สุเขน คพฺภํ
 ปรีหรมานาย เอรูโป โทหโพ
 อูปฺชฺชิตฺติ “อโห วตาคํ สารี-
 ปุตฺตตฺเถรปฺมุขานิ ปณฺจ ภิกฺขุสฺตานิ
 นิมนฺเตตฺวา เกเห นิสฺสิทาเปตฺวา
 อสมฺภินฺนขีรปาयाสํ ทตฺวา สยฺปิ
 กาสายานิ ปรีทิตฺวา สุวณฺณสรกํ
 อาทาย อาสนปรียนฺเต นิสฺสิทิตฺวา
 เอตฺตคานํ ภิกฺขุณฺโณ อจฺจุณฺโฐปาयाสํ
 ปรีภุญฺชเยยฺยนฺ”ติ. ตสฺสา กิร
 กาสายวตฺถปรีทหนฺโทหโพ กุจฺฉิยํ
 ปุตฺตสฺส พุทฺธสาสนเน ปพฺพชฺชชาย
 ปุพฺพนิมิตฺตํ อโหสิ.

อถตสฺสา ฅาตกา “ธมฺมิโก โน
 ธิตาย โทหโพ”ติ สารีปุตฺตตฺเถร^๑
 อาทึ กตฺวา ปณฺจนฺนํ ภิกฺขุสฺตานํ
 อสมฺภินฺนขีรปาयाสํ อทฺสุ. สาปิ
 เอกํ กาสาวํ นิวาเสตฺวา เอกํ
 ปารุปีตฺวา สุวณฺณสรกํ คเหตฺวา
 อาสนปรียนฺเต นิสฺสินฺนา อจฺจุณฺโฐ-

เมื่อนางเว้นการบริโภคของร้อนจัด
 เย็นจัด และเปรี้ยวจัด เป็นต้น บำรุง
 ธรรม์อย่างง่าย ๆ ก็เกิดแพ้อุ้งเห็น
 ปานนั้นว่า “ใจนหนาว เราพึงนิมนต์
 ภิกษุ ๕๐๐ รูป มีพระสารีบุตรเถระ
 เป็นประธานให้นั่งภายในเรือน ถวาย
 ข้าวปายาสผสมน้ำนมล้วน ๆ ตนเอง
 นุ่งห่มผ้ากาสาวะ ถือขันทอง นั่งท้าย
 อาสนะ บริโภคข้าวปายาสเหลือเดน
 พวกภิกษุมีประมาณเท่านั้น”. เขาว่า
 การแพ้อุ้งต้องการนุ่งห่มผ้ากาสาวะ
 ของนางเป็นบุพนิมิตแห่งการบวชในพระ-
 พุทธศาสนา ของบุตรในท้อง.

ที่นั่น พวกญาตินาง คิดว่า “ธิดา
 พวกเราแพ้อุ้งประกอบด้วยธรรม” ได้
 ถวายข้าวปายาสผสมน้ำนมล้วน ๆ แต่
 ภิกษุ ๕๐๐ รูป ตั้งต้นแต่พระสารีบุตร-
 เเถระ. ถึงนางเอง ก็นุ่งผ้ากาสาวะ
 ผืนหนึ่ง ห่มผืนหนึ่ง ถือขันทองไป
 นั่งท้ายอาสนะ บริโภคข้าวปายาส

^๑ น. สัมมตเถร.

ปายาส์ ปรีกฤษิ. โทหโพ เหลือเดน. การแพ้ท้อง สงบแล้ว.
 ปฏิปุปลสมุภิ. ตสฺสา ยาว กาลมงคลที่เขาทำให้นางในระหว่าง ๆ
 คพฺภวฺจฺจนา อนฺตรนฺตรา กตมฺงคฺเลสฺปิ จนถึงสัตว์คลอดออกจากครรภ์ก็ดี กาล-
 ทสฺมาสจฺจเยน ปุตุตฺ วิชาตาย มงคลที่เขาทำให้นางผู้คลอดบุตร หลัง
 กตมฺงคฺเลสฺปิ เถรปมฺขานํ ปณฺจนุํ ผ่านไป ๑๐ เดือนก็ดี พวกญาติได้
 ภิกฺขุสฺตานํ อปฺโปทกมฺธฺปายาสเมว ทวายข้าวมธฺปายาสเช่นแก่ภิกษุ ๕๐๐ รูป
 อทฺสฺ. ปุพฺเพ กิเรส พุราหฺมณกาเล มีพระสารีบุตรเป็นประธานเช่นกัน. เขา
 ทินฺนปายาสสฺส นิสฺสนฺโท.

ชาตมฺงคฺลทิวเส ปน ทารกํ
 ปาโตว นฺหาเปตฺวา มณฺเฑตฺวา
 สิริสยเน สตสฺหสฺสคฺขมฺนิกฺสฺส กมฺพลสฺส
 อฺปฺริ นิปฺชฺชาเปสฺ. โส ตตฺถ
 นิปฺนฺนโกว เถรํ โอลฺเกตฺวา
 “อัย เม ปุพฺพาจฺริโย, มยา
 เอตํ นิสฺสาย อัย สมฺปตฺติ ลทฺธา,
 มยา อิมฺสฺส เอกํ ปฺริจฺจาคํ กาทฺ
 วญฺญตฺ”ติ สิภฺขาปทคฺคณฺตฺถาย
 นียมาโน ตํ กมฺพลํ จุพฺงคฺุเลีย
 เวเจตฺวา อคฺคฺเหสิ. อถสฺส
 “องฺคฺุเลีย กมฺพลโ ลคฺโค”ติ หริตฺ
 อารภิสฺ. โส ปโรทฺ. ณาตกา
 “อเปถ, มา ทารกํ โรทาเปถา”ติ

อนึ่ง วันมงคลคราวเด็กเกิด พวก
 ญาติ อาน้ำให้เด็กเข้าตรู่ ตกแต่งแล้ว
 ให้นอนบนผ้ากัมพลราคาแสนกหาปณะ
 เหนือที่นอนอันเป็นสิริ. ทารกนั้น
 นอนบนผ้านั้น มองดูพระเถระ คิดว่า
 “ท่านรูปนี้ เป็นอาจารย์คนแรกของเรา,
 อาศัยท่าน เราจึงได้สมบัตินี้, เราควร
 บริจาคของให้ท่านสักอย่างหนึ่ง” ถูก
 ญาตินำไปเพื่อรับสิขาบท เอานี้วก้อย
 เกี่ยวยัดผ้ากัมพลนั้นไว้. ที่นั้นพวกญาติ
 ของเด็กนั้น คิดว่า “ผ้ากัมพลคล้อง
 นิ้วมือ” จึงเริ่มนำออก. ทารกนั้น
 ร้องให้จำ. พวกญาติ กล่าววว่า “หลีกไป
 เกิดพวกท่าน อย่าทำให้เด็กร้องให้เลย”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กมลพลเนว สหุธิ อานยีสุ. โส
เถร์ วนุทนกาเล กมฺพลโต องฺคุลี
อปกุกุฑิตฺวา กมฺพลํ เถรสฺส
ปาทุมฺเล ปาเตสฺสุ.

อท ฌาตกา “ทหเรน อชานิตฺวา
กตณฺ”ติ อวตฺวา “ปฺตุเตน โน
ทินนํ ปริจฺจตฺตเมว โหตุ ฆนฺเต”ติ
วตฺวา “ฆนฺเต สตสฺสหฺสฺสคฺขมฺนิเกน
กมฺพลเน ปุชากการกสฺส ตุมฺหากํ
ทาสสฺส สิฏฺขาปทานิ เทธา”ติ
อาหฺสฺ. “โก นามายํ ทารโก”ติ.
“ฆนฺเต อยฺเยน สมานนามโก ติสฺโส
นามเส ภาวิสฺสตี”ติ.

เถโร กิร คิหิกาลे อุปติสฺสमानโว
นาม อโหสิ. มาตาปิสฺส จินฺเตสิ
“น มยา ปฺตุตฺตสฺส อชฺฆาสาโย
ภินฺทิตพฺโพ”ติ. เอวํ ทารกสฺส
นามกรณมฺงคฺลํ กตฺวา ปฺนสฺส
อาหารปริโภกมฺงคฺเลปิ ปฺน ตสฺส
กณฺณวิชฺฌนมฺงคฺเลปิ ปฺน ตสฺส
ทุสฺสกหนมฺงคฺเลปิ จุฬกรณมฺงคฺเลปิ
สาริปฺตุตฺตเถรปฺปมฺขานํ ปณฺจนนํ

นำไปพร้อมผ้านั้นเอง. เวลาให้พระเถระ
ทารกนั้นชักนิ้วออกจากผ้ากัมพล ปล่อย
ผ้ากัมพลให้ตกลงใกล้เท้าพระเถระ.

ครานั้น พวกญาติไม่กล่าวว่า “เด็ก
เล็กไม่รู้ทำแล้ว” กล่าวว่า “ท่านเจ้าข้า
ผ้าอันบุตร ของพวกข้าพเจ้าถวายแล้ว
จงเป็นอันบริจาคแล้วนั้นแล” กล่าว
อีกว่า “ท่านเจ้าข้า พระคุณเจ้า จงให้
สิกขาบทแก่ทาสของท่าน ซึ่งเอาผ้า
กัมพลราคาแสนหนึ่งทำการบูชาเถิด”.
พระเถระ ถามว่า “เด็กนี้ชื่ออะไร”.
พวกญาติ กล่าวว่า “เด็กนี้ชื่อตีสสะ
เหมือนชื่อพระคุณเจ้า ขอรับ”.

ทราบว่า สมัยเป็นคฤหัสถ์ พระเถระ
มีชื่อว่า อุปติสฺสมานพ. ถึงมารดา
เด็กนั้นก็คิดว่า “เราไม่ทำลายอชฺชทาย
ลูก”. พวกญาติครั้งทำมงคลตั้งชื่อเด็ก
อย่างนั้นแล้ว กาลมงคลคราเด็กบริโภค
อาหารก็ดี เด็กเจาะหูก็ดี เด็กนุ่งผ้าก็ดี
เด็กโกนจุกก็ดี ได้ถวายข้าวมธุปายาส-
ขันแด่ภิกษุ ๕๐๐ รูป มีพระสารีบุตร-
เถระเป็นประธาน.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระกัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ภิกษุสถานัน อปโปทกมธฺปายาสเมว
อทฺสฺ.

ทวารโก วุฑฺฒิมนฺวาย สตุต-
วสฺสิกกกาลเ มาตริ อาท “อมฺม
เถรสฺส สนฺตึเก ปพฺพชิสฺสามิ”ติ.
สา “สาธฺ ตาต, ปุพฺเพ วาหิ
‘น มยา ปุตฺตสฺส อชฺฌาสโย
ภินฺทิตพฺโพ’ติ มนํ อกาลสิ, ปพฺพช
ปุตฺตกา”ติ เถริ นินฺนตาเปตฺวา
ตสฺส อาคตสฺส ภิกฺขุ ทตฺวา
“ภนฺเต ตุมฺหากํ ทาโส
‘ปพฺพชิสฺสามิ’ติ วทติ, อิมํ อาทาย
สายนํ วิหารํ อาคมิสฺสามา”ติ เถริ
อฺยโยเชตฺวา สายนฺหสมเย มหตา
สกุการสมฺมาเนน ปุตฺตมาทาย วิหารํ
คนฺตฺวา เถรสฺส นียยาเทสิ.

เถโร เตน สทฺธิ กเถสิ “ติสฺส
ปพฺพชฺชา นาม ทุกฺกรา, อจฺจุณฺเห
อตฺถเ สติ สิตลํ ลภติ, สิตเลน
อตฺถเ สติ อจฺจุณฺหํ ลภติ, ปพฺพชิตา
นาม กิจฺจเนน ชีวนฺติ, ตฺวณฺจ
สฺุเบน จิตฺตํ”ติ. “ภนฺเต อหํ

เด็กเจริญเติบโตขึ้น คราวอายุได้
๗ ขวบ ก็กล่าวกับมารดาว่า “คุณแม่
ฉันจะบวชในสำนักพระเถระ”. นาง
รับว่า “ดีละ ลูกเอ๋ย, เมื่อก่อน แม่ก็
ตั้งใจไว้ว่า ‘เราจะไม่ทำลายอัยยาศัยลูก’
บวชเกิด ลูกเอ๋ย” ให้คนไปนิมนต์
พระเถระมา ถวายภิกษาท่านผู้มาแล้ว
กล่าวว่า “ท่านเจ้าข้า ทาสท่านกล่าวว่า
‘จักบวช’, เย็นวันนี้ พวกดิฉันจะพาทาส
ท่านไปวิหาร” ส่งพระเถระกลับก่อน
เวลาเย็นพาบุตรไปวิหารพร้อมสักการะ
และสัมนานะมากมาย มอบถวาย
พระเถระ.

พระเถระ กล่าวกับเด็กนั้นว่า “ติสสะ
ชื่อว่า การบวชทำได้ยากมาก, เมื่อ
ต้องการของร้อนกลับได้ของเย็น, เมื่อ
ต้องการของเย็น กลับได้ของร้อน,
ฉันเชื่อว่านักบวช เป็นอยู่ลำบาก, อนึ่ง
เธอดำรงอยู่สบายแล้ว”. ติสสะ เรียนว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตุเมหิ วุตตนิยามเน สพพ กาคู
สกุขิสสามิ”ติ.

เถโร “สาธู”ติ วตวา ตสฺส
ปฏิกุลมนสิการวเสน ตจปญจกมฺมฏ-
จานํ อัจจขิตฺวา ตํ ปพฺพาเชสิ.
สกลํ หิ ทฺวตฺตีสาการํ กเถตุ
วฏฺฏติเยว. สพพ กเถตุ อสกุโกนฺเตน
ปน ตจปญจกํ กเถตพฺพเมว. อิทํ
หิ กมฺมฏจานํ สพพพฺพุธานํ
อวิชหิตเมว. เกสาทิสฺสฺสฺสฺส อเอกกโกฏฺฐจาเส
อรหตฺตปตฺตานํ ภิกฺขุณฺปิ ภิกฺขุณฺนํปิ
อุปาสกานํปิ อุปาสิกานํปิ ปริจฺเจโท
นตฺถิ, อพฺยตฺตา ภิกฺขุ ปน
ปพฺพาเชนฺตฺตา อรหตฺตสฺส อุปนฺนิตฺสยํ
นาเสนฺตฺติ, ตสฺมา เถโร กมฺมฏจานํ
อัจจขิตฺวาว ปพฺพาเชตฺวา ทสฺส
สฺสเลสฺสฺสฺส ปตฺติฏฺฐาเปสิ.

มาตาปิตโร ปุตฺตสฺส ปพฺพชิตฺสฺส
สกุการํ กโรนฺตฺตา สตฺตฺตาหํ วิหารเวเยว
พฺพุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกฺขุสํฆสฺส อปฺโปทก-
มฺมรฺูปายาสเมว อทฺสฺส. ภิกฺขุ “นิพฺพุทฺธ
อปฺโปทกมฺมรฺูปายาสํ ปริภุญฺชิตฺตุํ น

“ท่านขอรับ กระผมจักอาจทำตาม
ท่านบอกได้ทุกอย่าง”.

พระเถระ กล่าวว่่า “ดีละ” บอกให้เด็ก
ทำตจปัญจกัมมฏฐานไว้ภายในใจ โดย
เห็นเป็นสิ่งที่ปฏิกุล ให้เด็กนั้นบวชแล้ว.
ความจริง ภิกษุควรบอกอาการ ๓๒
ทั้งหมด. แต่เมื่อไม่อาจบอกได้ทั้งหมด
ก็ควรบอกตจปัญจกัมมฏฐาน. เพราะ
พระพุทธรเจ้าทุก ๆ พระองค์ ไม่ทรงละ
กัมมฏฐานนี้เลย. ภิกษุก็ดี ภิกษุณีก็ดี
อุบาสกก็ดี อุบาสิกาที่ดี ผู้บรรล
อรหัตผลในส่วนแต่ละส่วน บรรดาส่วน
ทั้งหลายมีผมเป็นต้น กำหนดนับไม่ได้เลย,
แต่ภิกษุไม่ฉลาด เมื่อให้กุลบุตรบวช
กลับทำอุปนิสัยพระอรหัตให้ฉิบหาย, เหตุ
ดังนั้นพระเถระบอกกัมมฏฐานเสร็จ ก็
ให้บวช ให้ตั้งอยู่ในศีล ๑๐.

มารดาบิดา เมื่อทำสักการะบุตร
ผู้บวชแล้ว ได้ถวายข้าวมธุปายาส น้ำน้อย
แต่ภิกษุสงฆ์มีพระพุทธรเจ้าเป็นประธาน
ในวิหาร ถึง ๗ วัน. พวกภิกษุ
โพนทะนาว่า “พวกอาตมา ไม่อาจฉัน

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สกุกโกมา”ติ อุชฺฐายีสฺ. ตสฺสาปิ
 มาตาปิตโร สตฺตเม ทิวเส สายํ
 เคหํ อคมฺสฺ. สามณฺโรวุ อฏฺฐเม
 ทิวเส ภิกฺขุหิ สทฺธิ ปิณฺฑทาย
 ปาวิสฺ. สาวตฺถิวาสินุ “สามณฺโรวุ
 กิร อชฺช ปิณฺฑทาย ปวิสฺสฺสตี,
 สกุกการมฺสฺส กวิสฺสามา”ติ ปญฺจหิ
 สาฏฺกสฺเตหิ จุมฺพิตกานี^๑ กตฺวา
 ปญฺจปิณฺฑทปาดสฺตานิ สชฺเชตฺวา
 อาทาย ปฏฺฐิเปถ จตฺวา อทฺสฺ.

ปุณทิวเส วิหารสฺส อุปานํ
 อาคนฺตฺวา อทฺสฺ. เอวํ สามณฺโรวุ
 ทฺวิเหว ทิวเสหิ สาฏฺกสฺสสฺเสน
 สทฺธิ ปิณฺฑทปาดสฺสสฺสํ ลภิตฺวา
 ภิกฺขุสฺสมฺสฺส ปาเปสิ. พุราหฺมณฺกाले
 ทินฺนสฺส ฏฺฐสาฏฺกสฺส กิเรส
 นิสฺสนฺโท. อถสฺส ภิกฺขุ
 “ปิณฺฑทปาดทายกตฺติสฺส”ติ นามํ กวิสฺ.

ปุณทิวสํ สามณฺโรวุ สิตกाले
 วิหารจาริกํ จรณฺโต ภิกฺขุ ตตฺถ

ข้าวมธุปายาสมีน้ำน้อยเป็นประจำได้”.
 วันที่ ๗ ช่วงเย็น มารดาบิดาสามเณร
 แม่นั้น ได้กลับเรือน. ตกวันที่ ๘
 สามเณร จึงเข้าไปบิณฑบาตกับภิกษุ
 ทั้งหลาย. ชาวเมืองสาวัดถึกล่าวว่
 “ทราบว่ วันนี้ สามเณรจักเข้าไป
 บิณฑบาต, พวกเราก็จักทำสักการะ
 สามเณรนั้น” เอาผ้าสาฎก ๕๐๐ ผืน
 มาทำเป็นเทริดจัดแจงบิณฑบาต ๕๐๐ ที่
 ถือยื่นดักทางถวาย.

รุ่งขึ้นเข้ามาสู่ป่าใกล้วิหาร ถวายแล้ว.
 เพียง ๒ วันเท่านั้น สามเณรได้
 บิณฑบาตพ้หนึ่งพร้อมกัผ้าสาฎกอีก
 พ้หนึ่ง อย่างนี้ ให้ถึงแก่ภิกษุสงฆ์แล้ว.
 เขาว่า นั้น เป็นผลแห่งผ้าสาฎกเนื้อหยาบ
 ที่สามเณรถวายครั้งเป็นพราหมณ์.
 ครานั้น พวกภิกษุ ขนานนามสามเณร
 นั้นว่ “สามเณรชื่อบิณฑบาต-
 ทายกตฺติสสะ”.

วันรุ่งขึ้น ในฤดูหนาว สามเณร
 จาริกไปในวิหาร พบพวกภิกษุผิงไฟ

^๑ ฉ. จุมพุกานี.

ตตฤ อคฺคิสาลาทิสฺ วิสิพฺเพนฺเต
 ทิสฺวา อาห “กั ฆนฺเต วิสิพฺเพนฺตา
 นิสฺสิททา”ติ. “สิตํ โน ปิเพติ
 สามเณรา”ติ. “ฆนฺเต สิตกาเล
 นาม กมฺพลํ ปารุปีตุํ วฏฺฏติ,
 โส หิ สิตํ ปฏฺิพาหิตุํ สมตฺโต”ติ.
 “สามเณร ตวํ มหาปุณฺโณเย กมฺพลํ
 ลภเยยาสิ, อมฺหากํ กุโต กมฺพลโ”ติ.
 “เตนหิ ฆนฺเต กมฺพลตฺติกา มยา
 สทฺธิ อากจฺฉนฺตุ”ติ สกฺลวิหารเ
 อาโรจาเปสิ.

อก ภิกฺขุ “สามเณเรน สทฺธิ
 คนฺตฺวา กมฺพลํ อหริสฺสามา”ติ
 สตฺตวสฺสสิกํ สามเณรํ นิสฺสาย
 สหสฺสมตฺตา นิภฺขมิสฺสุ. โส “เอตฺตกานํ
 ภิกฺขุณํ กุโต กมฺพลเ ลภิสฺสามิ”ติ
 จิตฺตํปิ อนุปฺปาเตตฺวา เต อาทาย
 นคราภิมุโข ปายาสิ. สฺกฺทินฺนสฺส
 หิ ทานสฺส เอวฺรุโป อานุกาโว
 โหติ. โส พหิเนคเรเวว ฆรปฏฺิปาฏฺิยา
 จรฺนฺโต ปณฺจ กมฺพลสฺตานิ ลภิตฺวา

ณ เรือนไฟเป็นต้นนั้น จึงเรียนว่า
 “ท่านขอรับ เหตุไรจึงนั่งผิงไฟเล่า”.
 พวกภิกษุกล่าวว่า “สามเณร ความ
 หนาวเบียดเบียนพวกเรา”. สามเณร
 กล่าวว่า “ท่านขอรับ ธรรมดาฤดูหนาว
 พวกท่านควรห่มผ้ากัมพล, เพราะ
 ผ้ากัมพลนั้นสามารถป้องกันหนาวได้”.
 พวกภิกษุกล่าวว่า “สามเณร เธอ
 มีบุญมาก จึงได้ผ้ากัมพล, พวกเรา
 จักได้ผ้ากัมพลแต่ที่ไหน”. สามเณร
 กล่าวว่า “ท่านขอรับ ถ้าเช่นนั้น
 พระคุณเจ้า ที่ต้องการผ้ากัมพล จงมา
 กับกระผมเถิด” ให้บอกทั่วทั้งวิหาร.

ที่นั้น พวกภิกษุคิดว่า “พวกเราไปกับ
 สามเณรนำผ้ากัมพลมา” อาศัยสามเณร
 อายุ ๗ ขวบ ออกไปประมาณพันรูป.
 สามเณรนั้น ไม่ยังมีใจให้เกิดขึ้นว่า
 “เรา จักได้ผ้ากัมพลถวายภิกษุเหล่านี้
 ที่ไหนหนอ” พาพวกภิกษุเหล่านั้น
 เดินมุ่งหน้าเข้าพระนครไป. เป็นความจริง
 ทานที่บุคคลถวายดีแล้ว มีอานุภาพ
 เช่นนี้. สามเณร เทียวไปเรียงลำดับ
 ตามเรือนภายนอกพระนครเท่านั้น ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อนฺโตนครํ ปาวีสี. มนุสฺสา อีโต ผํกัมพล ๕๐๐ ผีนจึงเข้าไปภายใน
จิตฺ จ กมฺพล ออาหารนฺติ. พระนคร. พวกมนุษย์ต่างนำผํกัมพล
มาถวายจากที่นี่และที่นี่.

เอโก ปน ปุริโส อาปน- ส่วนบุรุษคนหนึ่ง เดินไปทาง
ทฺวารเณ คจฺจนฺโต ปณฺจ ประตู่ร้านตลาด เห็นชาวร้านตลาด
กมฺพลสตานิ ปสาเรตฺวา นิสินฺหนํ คนหนึ่งนั่งคลี่ผํกัมพล ๕๐๐ ผีน จึง
เอกํ อาปนิกํ ทิสฺวา อห พูตว่า “ผู้เจริญ สามเณรรูปหนึ่ง กำลัง
“อมฺโก เอโก สามเณโร กมฺพล รวบรวมผํกัมพลมาอยู่, ท่านจงช้อนผํ
สํหฺรณฺโต อากจฺจติ, ตว กมฺพล ของท่านเสียเถิด”. ชาวตลาดถามว่า
ปฏิจฺฉาเทหี”ติ. “กึ ปน โส “สามเณรถือเอาของที่เขาให้ หรือยัง
ทินฺนเก กณฺหาติ อทินฺนเก”ติ. “ไม่ให้”. บุรุษนั้นตอบว่า “ถือเอาของ
“ทินฺนเก กณฺหาตี”ติ. “เอวํ สนฺเต ที่เขาให้แล้ว”. ชาวตลาดกล่าวว่า
สเจ อิจฺฉิสฺสามิ, ทสฺสามิ, โน “เช่นนั้น ถ้าเราต้องการก็จะให้ ถ้า
เจ, น ทสฺสามิ, คจฺจ ตฺวณฺ”ติ ไม่ต้องการ ก็ไม่ให้, ไปเสียเถิดท่าน”
อฺยโยเชสิ. ส่งไปแล้ว.

มจฺฉริโน หิ อนฺธพาลา เอวํ เป็นความจริง พวกคนตระหนี่ ผู้
ปเรสุ ทานํ ททมาเนสุ มจฺฉรายิตฺวา อํธพาล เมื่อชนเหล่าอื่นให้ทาน ก็
อสทิสทานํ ทิสฺวา มจฺฉรายนฺโต ตระหนี่ จึงเกิดในนรก ดุจภาพอำมาตย์
โกสสรณฺโณ กาทโ พว ย นิริเย ของพระเจ้าโกศล เห็นอสทิสทานแล้ว
นิพฺพตฺตีสฺสุ. อาปนิกอ จินฺเตสิ “อํย ตระหนี่ ฉะนั้น. ชาวตลาดคิดว่า “บุรุษนี้
ปุริโส อตฺตโน ฐมฺมตฺตาย อากจฺจมาโน มาอย่างธรรมดาของตนกล่าวกับเราว่า
'ตว กมฺพล ปฏิจฺฉาเทหี'ติ มํ 'จงช้อนผํกัมพลของท่านเสีย', ถึงเรา
อห, อหํปี 'สเจ โส ทินฺนกํ ก็กล่าวตอบไปว่า 'หากสามเณรนั้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กณฺหาติ, อหํ มม สนฺตํ สเจ
 อิจฺฉามิ, ทสฺสามิ โน เจ น
 ทสฺสามิ'ติ ทิฏฺฐกํ ปน อเทฺนตฺสฺส,
 ลชฺชา อปฺปชฺชติ, อตฺตโน สนฺตํ
 ปฏิจฺฉาเทฺนตฺสฺส, โทโส นตฺถิ,
 อิมेषฺ ปณฺจสฺส กมฺพลสฺเตสฺส เทว
 กมฺพลา สตฺสทสฺสคฺขมฺนิกา, อิม
 ปฏิจฺฉาเทตฺถุ วฏฺฏตี'ติ. เทวปี
 กมฺพล เตสํ พนฺธิตฺวา
 เตสํ อนฺตเร ปกฺขิปีตฺวา ปฏิจฺฉาเทสิ.
 สามเณโรปี ภิกฺขุสทสฺเสน สทฺธิ ตํ
 ปเทสํ ปาปฺณิ.

อาปฺณิกสฺส สามเณรํ ทิสฺวา
 ปุตฺตสิเนโห อปฺปชฺชติ. สกฺลสรีรํ
 สิเนเหฺน ปริปฺกฺณฺณํ อโหสิ. โส
 จินฺเตสิ “ติฏฺฐนฺตุ กมฺพลานิ, อิมํ
 ทิสฺวา ททยมํสํปี ทาตุํ ยุตฺตรูปนุ”ติ.
 โส เต เทวปี กมฺพล เตสิทฺวา
 สามเณรสฺส ปาทมฺุเล จเปตฺวา
 วนฺทิตฺวา “ภนฺเต ตยา ทิฏฺฐธมฺมสฺส
 ภาตึ อสฺสนุ”ติ อวจ. โสปีสฺส
 “เอวํ โหตุ”ติ อนฺุโมทนํ อกาสิ.

ถือเอาของที่เขาให้ ถ้าเราต้องการก็จัก
 ให้ของ ๆ เรา, ถ้าเราไม่ต้องการ ก็จัก
 ไม่ให้, เมื่อไม่ให้ของที่สามเณรเห็นแล้ว
 ความละอายใจย่อมเกิดขึ้นเมื่อเราช้อน
 ของ ๆ ตน ไม่มีโทษ, บรรดาผ้ากัมพล
 ๕๐๐ ผืนเหล่านี้ ผ้ากัมพล ๒ ผืน
 ราคาตั้งแสน, ควรที่จะช้อนผ้า ๒ ผืน
 นี้ไว้”. เขาผูกผ้ากัมพลแม่ทั้ง ๒ ผืน
 ให้เป็นชาย ด้วยชาย ใส่ช้อนไว้ระหว่าง
 กองผ้าเหล่านั้น. ฝ่ายสามเณรมาถึง
 ประเทศนั้น พร้อมภิกษุพันรูป.

ชาวตลาด พอเห็นสามเณรก็เกิดความรัก
 ประหนึ่งบุตร. ท้าวสรีระเต็มเปี่ยมด้วย
 ความรัก. เขาคิดว่า “ผ้ากัมพลจงยก
 ไว้ก่อน เราพบสามเณรแล้ว ควรให้
 กระทั่งเนื้อคือหทัย”. เขานำผ้ากัมพลแม่
 ทั้ง ๒ ผืน ออกมาวาง แทบเท้าสามเณร
 ไขว้แล้ว กล่าวว่่า “ท่านเจ้าข้า ผม
 พึ่งมีส่วนธรรมที่ท่านเห็นเกิด”. สามเณร
 กล่าวอนุโมทนาแก่เขาว่า “จงสำเร็จ
 สมปรารถนาเถิด”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สามเณโร อนุโตนคเรปี ปญจ-
กมุพลสตานิ ลภี. เอวํ เอกทิวเสเยว
กมุพลสหสฺสํ ลภิตฺวา ภิกฺขุสหสฺสสฺส
อทาสี. อถสฺส “กมุพลทายกติสฺโส”ติ
นามํ กรีสฺสุ. เอวํ นามกรณทิวเส
ทินฺนํกมุพลโ สตุตฺตวสุสิกกกาล
กมุพลสหสฺสภาวํ ปาปุณฺนิ. พุทฺธสาสนํ
หิ จเปตฺวา นตฺถญญํ จานํ,
ยตฺถ อปฺปํ ทินฺนํ พหุํ โหติ,
พหุํ ทินฺนํ พหุตรํ โหติ, เตนาห
ภควา

“ตถารูโปยํ ภิกฺขเว ภิกฺขุสฺสํเม,
ยถารูเป ภิกฺขุสฺสํเม อปฺปํ ทินฺนํ
พหุํ โหติ. พหุํ ทินฺนํ พหุตรนุ”ติ.

เอวํ สามเณโรปี เอกสฺส กมุพลสฺส
นิสฺสนุแทน สตุตฺตวสุสิโก กมุพลสหสฺสํ
ลภี. ตสฺส เชตวเน วิหรนุตสฺส,
อภิกฺขณํ ฌาติทการกา สนฺติกํ
อาคณฺตฺวา กถาสลฺลาปํ กโรนฺติ.

สามเณร ได้ผ้ากัมพลอีก ๕๐๐ ผืน
ภายในพระนคร. เพียงวันเดียวเท่านั้น
ก็ได้ผ้ากัมพลครบ ๑,๐๐๐ ผืน ถวาย
ภิกษุ ๑,๐๐๐ รูป. ครั้งนั้น พวกภิกษุ
ขนานนามสามเณรนั้นว่า “กัมพล-
ทายกติสสะ”. ผ้ากัมพลที่สามเณรถวาย
วันตั้งชื่อ ถึงความเป็นผ้ากัมพล ๑,๐๐๐
ผืน คราอายุได้ ๗ ขวบ ฉะนี้. จริงอยู่
ของน้อยอันคนให้แล้วในฐานะใดกลับมี
ผลมาก ของมากอันคนให้แล้วในฐานะ
ใดมีผลมากกว่า ฐานะนั้นอื่น เว้นพระ-
พุทธศาสนาย่อมไม่มี,

เหตุ นั้น พระผู้มีพระภาคจึงตรัสว่า
“ภิกษุทั้งหลาย ของน้อยอันคนให้แล้ว
ในภิกษุสงฆ์เช่นใดมีผลมาก ของมาก
อันคนให้แล้วในภิกษุสงฆ์เช่นใด กลับมี
ผลมากกว่า ภิกษุสงฆ์นี้เป็นเช่นนี้”.

ด้วยผลถวายผ้ากัมพลเพียงผืนเดียวแม้
สามเณรอายุ ๗ ขวบ กลับได้ผ้ากัมพล
๑,๐๐๐ ผืน ฉะนี้. เมื่อสามเณรนั้น อยู่
ณ พระเชตวัน พวกเด็กที่เป็นญาติ
ต่างมายังสำนักทำการพูดจาปราศรัย

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

โส จินฺตสิ “มยา อิธ วสนฺเตน
 ชาติทวารเกสุ อากนฺตฺวา กณฺเฑเตสุปี
 อกเถตุํ น สกฺกา เอเตหิ สทฺธิ
 กถาปปญฺเจน อตฺตโน ปติฏฺฐาปิ
 กาคุํ น สกฺกา, ยนฺนุนาหํ สตฺถุ
 สนฺติเก กมฺมฏฺฐานํ อุกฺคเหตฺวา
 อรณฺณํ ปวิเสยฺยหนฺ”ติ.

โส สตฺถารํ อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา
 ยาว อรหตฺตา กมฺมฏฺฐานํ กถาเปตฺวา
 อุปฺชฌายํ วนฺทิตฺวา ปตฺตจิวรมาทาย
 วิหารา นิภฺขมิตฺวา จินฺตสิ
 “สเจ อาสนฺนฏฺฐาเน วสิสฺสามิ,
 ชาติกา มํ ปกฺโกสิสฺสนฺติ”ติ วิสตี-
 โยชนสทมคฺคํ อคมาสิ. อเถเกน
 ความทฺวาเรน กจฺฉนฺโต เอกํ
 มหฺลลกปฺริสํ ทิสฺวา ปุจฺฉิ “กินฺนุ
 โข มหาอุปาสก อิมสฺมี ปเทเส
 วสนฺตานิ อรณฺณิกวิหาโร อตฺถิ”ติ.
 “อตฺถิ ภาณฺเต”ติ. “เตนหิ เม มคฺคํ
 อาจิกฺขา”ติ. มหาอุปาสกสฺส ปน
 ตํ ทิสฺวา ปุตฺตสิเนโห อุตฺปาทิ.
 อถสฺส ตตฺถเวว จิตฺโต อนาจิกฺขิตฺวา

เนื่อง ๆ. ท่านเลยคิดว่า “เราอยู่ที่นี้เมื่อ
 เด็กที่เป็นญาติมาแม่พุดคุย จะไม่พุดก็
 ไม่ได้, ไม่อาจทำแม่ที่ฟังแก้ตนเพราะ
 ความเห็นเข้าด้วยการพุดคุยกับเด็กเหล่านี้,
 ทำเช่นไรหนอ เราเรียนกัมมฏฐานใน
 สำนักพระศาสดาแล้วเข้าไปอยู่ป่า”.

ท่านเข้าเฝ้าพระศาสดา ถวายบังคมแล้ว
 ทูลให้ตรัสบอกกัมมฏฐาน จนถึงพระอรหันต์
 ให้พระอุปัชฌาย์ ถือบาตรและจีวรออก
 จากวิหารไป คิดว่า “ถ้าเราอยู่ใกล้
 พวกญาติต้องร้องเรียกเรา” จึงหลีกไป
 ไกลระยะทาง ๑๒๐ โยชน์. ครานั้น
 สามเณรเดินไปทางประตูหมู่บ้านแห่งหนึ่ง
 พบชายชราคนหนึ่ง จึงถามว่า “อุบาสก
 มีวิหารกลางป่า สำหรับพวกภิกษุผู้อยู่
 ในประเทศนี้บ้างไหม”. ชายชราตอบว่า
 “มี ขอรับ”. สามเณรกล่าวว่า “เช่นนั้น
 ช่วยบอกทางให้อาตมาเถิด”. เพราะเห็น
 สามเณรนั้น มหาอุปาสกก็เกิดความรัก
 ประหนึ่งบุตร. ครั้งนั้น ชายชรา
 ยืนที่นั่นแล ไม่บอกสามเณรนั้น (กลับ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“เอहि ภนฺเต อัจฺฉิขิตฺตสฺส อิติ วตฺวา ตํ คเหตุวาว อคมาสิ.

สามเณโร เตน สหฺธิ คจฺจนฺโต อนฺตรามคฺเค นานาปุพฺผผลปฏิมณฺหิตเด วนฺปุพฺพเทเส ทิสฺวา “อโย อฺปาสก กิ ปเทโส นาม, อโย กิ ปเทโส นามา”ติ ปุจฺฉิ. โสปิสุส เตสํ นามานิ อัจฺฉิขนฺโต อรณฺณิกวิหารํ ปตฺวา “อิทํ ภนฺเต ผาสุกฺกุจฺฉานํ, อิท วสาหิ”ติ วตฺวา “ภนฺเต โก นาม ตฺวณฺ”ติ นามํ ปุจฺฉิตฺวา “อหํ วนฺวาสิตฺติสฺโส นาม อฺปาสกาทิ วุตฺเต “เสว อมฺหากํ คามะ ปิณฺฑทาย จริตฺตํ วฏฺฐตี”ติ วตฺวา นิเวตฺติตฺวา อตฺตโน คามเมว คโต “วณฺวาสิตฺติสฺโส นาม วิหารํ อาคโต, ตสฺส ยาคุกฺกตฺตาทีนิ ปฏฺิยาเทธา”ติ มนฺุสฺसानํ อโรเจสิ.

สามเณโร ปจฺมเมว ติสฺโส นาม หุตฺวา ตโต “ปิณฺฑทปาตทายกตฺติสฺโส, กมฺพลทายกตฺติสฺโส, วณฺวาสิตฺติสฺโส”ติ

กล่าวว่า “มาเถิด ขอรับ ผมจักบอก แก่ท่าน” พาสามเณรนั้นไป.

สามเณรไปกับชายชรา นั้น เห็นภูมิ-ประเทศป่า ที่ประดับด้วยดอกไม้และ ผลไม้หลายชนิดระหว่างทาง จึงถามว่า “ประเทศนี้ ชื่ออะไร อฺปาสก ประเทศ นี้ ชื่ออะไร”. ฝ่ายชายชราเมื่อนั้น ก็ บอกชื่อภูมิประเทศเหล่านั้นให้สามเณร นั้นทราบ ถึงวิหารกลางป่า กล่าวว่า “ท่านขอรับ ที่นี่แสนสบาย, นิมนต์ พักอยู่ที่นี้เถิด” แล้วถามชื่อว่า “ท่าน ชื่ออะไร ขอรับ” เมื่อสามเณรตอบว่า “ชื่อวณฺวาสิตฺติสสะจะ อฺปาสก” จึงบอก ว่า “พรุ่งนี้ ท่านควรไปบิณฑบาต ณ หมู่บ้านพวกกระผม” กลับไปบ้านของตน บอกพวกมนุษย์ว่า “สามเณรชื่อ วณฺวาสิตฺติสสะ มาพักยังวิหาร, พวกท่าน จงจัดแจงข้าวยาสูบ และภัตเป็นต้น ถวาย ท่านเถิด”.

ที่แรกนั้น สามเณรมีชื่อว่า ติสสะ ต่อมาได้ชื่ออีก ๓ ชื่อ เหล่านี้ คือ บิณฑบาตทายกตฺติสสะ, กัมพลทายก-

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อิมานิ ตีนิ นามานิ ลมิตวา ตีสสระ, วนวาสีตีสสระ, อายุเพียง ๗ ปี
 สดุดาวสุสพพภนุตเร จตุตารี นามานิ ได้ชื่อถึง ๔ ชื่อ. เข้าตรู วันรุ่งขึ้น
 ลมิ. โส ปุนทิวเส ปาโตว ตัง สามเณรนั้นเข้าไปบิณฑบาตยังหมู่บ้าน
 คามิ ปิณฑาย ปาวีสิ. มนุสสา นั้น. พวกมนุษย์ถวายภิกษาให้แล้ว.
 ภิกขิ ทตวา วนทีสุ.

สามเณโร “สุชิตา โทถ ทุกขา สามเณรกล่าวว่า “ขอพวกท่านมี
 ปมฺจุจถา”ติ อาน. เอกมนุสฺโสปิ ความสุขพ้นจากทุกข์เกิด”. มนุษย์
 ตสฺส ภิกขิ ทตวา ปุน เกหิ แม้คนหนึ่ง ถวายภิกษาสามเณรนั้นแล้ว
 คนตุํ นาสกฺขิ. สพฺเพ โอลิเกนุตาวิ ก็ไม่อาจกลับเรือนได้อีก. ทุก ๆ คน
 อฏฺฐํสุ. โสปิ อตฺตโน ยาปนมตฺตํ ต่างยื่นแลดู. ฝ่ายสามเณรนั้นก็รับภัต
 คณฺหิ. สกลกามวาสีโน ตสฺส พอเหมาะก็บอ้อภาพ. ชาวบ้านทั้งหมด
 ปาทมฺมุเล อูเรน นิปชฺชิตวา หมอบลงใกล้เท้าสามเณรนั้น กล่าววา
 “ภนฺเต ตุมฺหํสุ อิมํ เตมาสํ อิท “ท่านเจ้าข้า เมื่อท่านพักอยู่ที่นี้ ๓ เดือน
 วสนฺเตสุ, มยํ ตีนิ สรณานิ พวกกระผม จักรับสภาระ ๓ ตั้งอยู่ใน
 คเหตฺวา ปณฺจสีเลสุ ปติฏฺฐาย ศีล ๕ ทำอุโบสถกรรมเดือนหนึ่ง ๘ ครั้ง,
 มาสสุส อฏฺฐ อูโปสถกมฺมานิ ขอท่านให้ปฏิญญาแก่พวกกระผมเพื่ออยู่
 กริสฺสาม, อิท วสนตฺถาย โน ที่นี้”. สามเณรเมื่อนั้น กำหนดอุปการ-
 ปฏิญฺญํ เทถา”ติ. โสปิ อุปการ คุณ จึงให้ปฏิญญาเที่ยวบิณฑบาต ณ
 สลฺลภฺเขตฺวา ปฏิญฺญํ ทตวา นิพทฺธ หมู่บ้านนั้น เป็นประจำ ขณะที่เขา
 ตตฺถเว ปิณฑาย จาริกณฺจรมานอ ใหว้ ๆ ก็กล่าวเพียง ๒ บทว่า “ขอ
 วนฺทิตวณฺทิตกฺขณเว “สุชิตา โทถ, พวกท่านมีความสุข พ้นจากทุกข์เกิด”
 ทุกขา ปมฺจุจถา”ติ ปททฺวยเมว แล้วหลีกไป. สามเณรนั้นปล่อยเวลา
 กเถตฺวา ปกุกมติ. โส ตตฺถ ผ่านไป ๑-๒ เดือน ณ ที่นั้น เมื่อเดือนที่

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปจฺมมาสณฺจ ทุติยมาสณฺจ วิดีนาเมตฺวา
ตติยมาเส กจฺจนฺเต สห ปฏิสมฺภิทาหิ
อรหตฺตํ ปาปฺปณิ.

๓ ผ่านไป ก็บรรลุพระอรหัตพร้อม
ปฏิสัมภิตา.

อกฺกสฺส ปวาเรตฺวา วุฏฺฐวสฺส-
กาเล อฺปชฺฌาโย สตุถารํ
อฺปสงฺกมิตฺวา อาห “ภนฺเต
ติสฺสสามเณรสฺส สนฺติกํ กจฺฉามี”ติ.
“กจฺฉ สารีปฺตฺตา”ติ. โส อตฺตโน
ปริวารเ ปณฺจสเต ภิกฺขุ อาทาย
ปฏกมฺนฺโต “อาวฺโส โมคคฺลฺลาน อหํ
ติสฺสสามเณรสฺส สนฺติกํ กจฺฉามี”ติ
อาห. “อหํปิ อาวฺโส กจฺฉิสฺสามิ”ติ
ปณฺจหิ ภิกฺขุสเตหิ สทฺธิ นิกฺขมิ.
เอเตเนวฺปาเยน “มหากฺสฺสปตฺเตโร
อนฺรุทฺตฺเตโร อฺปาลิตฺเตโร
ปฺนฺนตฺเตโร”ติ สพฺเพ มหาสวกา
ปณฺจหิ ปณฺจหิ ภิกฺขุสเตหิ สทฺธิ
นิกฺขมิสฺสุ. สพฺเพสํปี มหาสวกา
ปริวารา จตฺตาฬิภิกฺขุสฺสสฺสานิ
อหฺสิ. เต วิสตีโยชนสฺตํ มคฺคํ
คณฺตฺวา โคจรคามํ สมฺปตฺเต
สามเณรสฺส นินฺพทฺธฺปฏฺฐาโก อฺปาสโก

ครั้งนั้นพิจารณาออกพรรษาแล้ว
พระอุปัชฌาย์ของสามเณรนั้นเข้าเฝ้า
พระศาสดา กราบทูลว่า “ข้าแต่
พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์จะไปสำนัก
ติสสสามเณร”. พระศาสดา ทรง
อนุญาตว่า “ไปเถิด สารีบุตร”.
พระสารีบุตร เมื่อพาภิกษุบริวารของตน
๕๐๐ รูปออกไป กล่าวว่า “ท่าน
โมคคัลลานะ กระผมจะไปสำนัก
สามเณรติสสะ”. พระโมคคัลลานะ
กล่าวว่า “ท่านผู้มีอายุ แม้กระผมเองก็
จักไป” ออกไปพร้อมภิกษุ ๕๐๐ รูป.
โดยอุบายนั้น พระมหาสาวกทุกรูป คือ
พระมหากัสสปเถระ พระอนรุทเถระ
พระอุบาลีเถระ พระปุนณเถระ ต่าง
ออกไปพร้อมภิกษุองค์ละ ๕๐๐ รูป.
รวมภิกษุบริวารพระมหาสาวกทั้งหมด ๔
หมื่นรูป. อุบาสก ผู้บารุงสามเณร
เป็นประจำ เห็นพวกภิกษุเหล่านั้นซึ่ง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระกัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

คามทวารเวเว ทิสวา ปจจุคนุตวา
วนุที.

อก นั สารีปุตตตเถโร ปุจฉิ
“อตถิ นุ โข อุปาสก อิมสมิ
ปเทเส อรณญิกวิหาโร”ติ. “อตถิ
ภนฺเต”ติ. “สมิกฺขุโก”ติ. “สมิกฺขุโก
ภนฺเต”ติ. “โก นาม ตตถ วสตี”ติ.
“วนวาสีตีสโส ภนฺเต”ติ. “เตนหิ
มคฺคํ โน อาจิกฺขา”ติ. “เก
ตฺตเมห ภนฺเต”ติ. “มยํ สามเณรสฺส
สนฺติกํ อาคตา”ติ. อุปาสกโก เต
โอสเภาตวา ฐมฺมเสนาปตี อาที
กตฺวา สพฺเพปิ มหาสาวเก
สณฺชานิ. โส นินฺนตรํ ปิตฺติยา
มุญฺจสรีโร หุตฺวา “ติฏฺฐถ ตาว
ภนฺเต”ติ เวเคน คามํ ปวิสิตฺวา
“เอเต อยฺยา สารีปุตตตเถโร อาที
กตฺวา อสตีมหาสาวกา อตฺตโน
ปริวารเหสิ สทุธี สามเณรสฺส
สนฺติกํ อาคตา มณฺจปิจปจฺจตฺถรณ-
ทีปเตลาทีนิ คเหตฺวา เวเคน
นิกฺขมถา”ติ อุกฺโขเสสิ. มนุสฺสา
ตาวเทว มณฺจาทีนิ คเหตฺวา เถรานํ

เดินทางถึง ๑๒๐ โยชน์ถึงโคจรคาม ณ
ประตูบ้านนั่นเอง ต้อนรับแล้วไหว้.

ลำดับนั้น พระสารีบุตรเถระ ถาม
อุปาสกนั้นว่า “อุปาสก ณ ภูมิประเทศนี้
มีวิหารกลางป่า หรือเปล้า”. อุปาสก
ตอบว่า “มีขอรับ”. พระเถระถามว่า
“มีภิกษุอยู่ไหม”. อุปาสกตอบว่า “มี
ภิกษุอยู่ ขอรับ”. พระเถระถามว่า
“ใครอยู่ที่นั่น”. อุปาสกตอบว่า “สามเณร
ชื่อวนวาสีตีสสะ ขอรับ”. พระเถระ
กล่าวว่า “เช่นนั้น จงบอกทางให้
พวกอาตมา”. อุปาสกถามว่า “ท่าน
เป็นพวกไหน ขอรับ”. พระเถระ
ตอบว่า “พวกอาตมา มาสำนัก
สามเณร”. อุปาสกพิจารณาดูพวก
ภิกษุเหล่านั้น จำพระมหาสาวกทุกรูป
ได้ เริ่มแต่พระธรรมเสนาบดี. เขามี
สรีระอันปิติถูกต้อง ไม่มีระหว่าง กล่าวว่า
“หยุดพักก่อนเถิดท่านขอรับ” รีบเข้าไป
หมู่บ้าน ป่าวร้องว่า “พระมหาสาวก
๘๐ รูป ผู้เป็นเจ้าเหล่านั้น เริ่มแต่พระ-
สารีบุตรเถระ พร้อมบริวาร พวกนั้นมา
สำนักสามเณร, พวกท่านรีบถือเอาเตียง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ปทานุปทิกกา หุตฺวา เถเรหิ ตัง เครื่องปลาด ประทีบและน้ำมัน
 สทฺธิเยว วิหารํ ปวิสฺสุ. เป็นต้น ออกไปเกิด”. ทันใดนั้น
 พวกมนุษย์ต่างชนตายเป็นต้น ตาม
 รอยเท้าพระเถระไป เข้าไปวิหาร
 พร้อมกับพระเถระทั้งหลาย.

สามเณโร ภิกฺขุสงฺฆํ สณฺชานิตฺวา สามเณรจำหมู่ภิกษุได้ รับบาตรและจีวร
 กติปยานํ มหาเถรานํ ปตฺตจิวฺรานิ พระมหาเถระ ๒-๓ รูป ทำวัตรแล้ว.
 ปฏิกฺคเหตฺวา วตฺตมกาสิ. ตสฺส เมื่อสามเณรนั้น จัดแจงที่พักให้พระเถระ
 เถรานํ าวสณฺฏจานํ สํวิทหนฺตสฺส, เก็บบาตรและจีวรอยู่, ก็มีดพอดิ.
 ปตฺตจิวฺรํ ปฏิสฺสามเณฺตสฺเสว, พระสารีบุตรเถระ กล่าวกับพวกอุบาสก
 สมฺนุชฺคาโร ชาโต. สารีปุตฺตตฺเถโร ว่า “ไปเกิด อุบาสกทั้งหลาย ความมิด
 อุปาสเก อาท “คจฺฉนฺต อุปาสกา, เกิดแก่พวกท่าน”. พวกอุบาสกเรียนว่า
 ตฺมุหํ อณฺชกาโร ชาโต”ติ. “ภนฺเต “ท่านขอรับ วันนี้เป็นวันฟังธรรม พวก
 อชฺช ฐมฺมสฺสวณฺทิวโส, น มยฺ กระผมยังไม่กลับ ขอฟังธรรมก่อน,
 คมิสฺสาม ฐมฺมํ สฺกนฺนิสฺสาม, อิตฺโต ครั้งก่อนแต่กาลนี้ แม้การฟังธรรม
 ปุพฺเพ ฐมฺมสฺสวณฺปิ โน นตฺถิ”ติ. ย่อมไม่มีแก่พวกผม”. พระเถระกล่าวว่า
 “เตนหิ สามเณร ทิปิ ชาเลตฺวา “สามเณร กระนั้น จงตามประทีป
 ฐมฺมสฺสวณฺสฺส กาลํ อุกฺโขเสหิ”ติ. ประกาศเวลาฟังธรรมเกิด”. สามเณร
 โส ตถา อกาสิ. นั้นทำตามนั้น.

อถ นํ เถโร อาท “ติสฺส ตว ครานั้น พระเถระกล่าวกับสามเณรนั้น
 อุปฺภูจกา ‘ฐมฺมํ โสตฺถกามมฺหา’ติ ว่า “ติสสะ พวกอุปัฏฐากเธอกล่าวว่า
 วทหนฺติ, กเถหิ เหนสํ ฐมฺมนุ”ติ. ‘ต้องการฟังธรรม’ เธอ จงแสดงธรรม
 อุปาสกา เอกปฺปหาเรเนว อุกฺจาย ไปรดพวกเขาเกิด”. พวกอุบาสกลุกขึ้น

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“ภนุเต อมุหากัง อโยโย ‘สุชิตา
โหนติ, ทุกุขา ปมฺจุจถา’ติ อิมานิ
จเปตวา อณฺเฏ ฐมฺมกถํ น
ชานาติ, อมุหากัง อณฺเฏฐมฺมกถิกํ
เทธา”ติ วทีสุ. สามเณโร ปน
อรหตุตํ ปตฺวาปิ เนว เตสํ ฐมฺมกถํ
กถเอสิ.

ตทา ปน นํ อุปฺชฺฆาโย
“สามเณร กถํ ปน สุชิตา โหนติ
ทุกุขา ปมฺจุจถุติ, อิมสํ โน
ทฺวินนํ ปทานํ อตถํ กถเอสิ”ติ
อาห. โส “สาธุ ภนุเต”ติ
จิตฺตวีชนี คเหตฺวา ฐมฺมาสนนํ
อภีรฺยุห ปณฺจหิ นิกายเอหิ อตฺถณฺจ
การณณฺจ อากทฺฐิตฺวา ฆนฺวสฺสํ
วสฺสนฺโต จาตุทฺธิปกฺมหาเมโฆ
วีย ฆนฺธธาตฺถายตฺนโพรธิปฺกฺขิยธฺมเม
วิภชฺเชนฺโต อรหตุตฺถกฺกุณฺเณ ฐมฺมกถํ
กถเอวา “ภนุเต เอวํ อรหตุตํ
ปตฺตสฺส สฺขํ โหนติ, อรหตุตฺตปฺตฺโต
ทุกุขา มฺจุจติ เสสชฺนา ชาติ-
ทุกุขาทีหิ เจว นีรยทุกุขาทีหิ จ

พร้อมกันทันทีกล่าวว่า “ท่านผู้เจริญ
พระคุณเจ้าของพวกกระผมยก ๒ บท
เหล่านี้ คือ ‘ขอพวกท่านจงมีความสุข
พ้นจากทุกข์เกิด’ ไม่รู้ธรรมกถาอย่างอื่น
ขอท่านจงให้พระธรรมกถากรูปอื่นแก่
พวกผมเถิด”. อนึ่ง ถึงสามเณรจะบรรลु
พระอรหัตแล้ว ก็ไม่กล่าวธรรมกถาแก่
อุปัฏฐากเหล่านี้เลย.

เวลานั้น พระอุปัชฌาย์จึงกล่าวกับ
สามเณรนั้นว่า “สามเณร คนทั้งหลาย
จะมีความสุข พ้นจากทุกข์ได้อย่างไร,
เธอจงอธิบายเนื้อหาบททั้งสอง แก่พวก
เราเหล่านี้”. สามเณรนั้นรับว่า “ดีละ
ขอรับ” ถือพัดอันวิจิตรขึ้นสู่ธรรมาสัน
ชักผลและเหตุ จากนิกายทั้ง ๕ มา
จำแนกชั้นๆ ธาตุ อายตนะ และ
โพธิปักขิยธรรม ประหนึ่ง มหาเมฆครีเม
ทั้ง ๔ ทวีป ปล่อยให้ฝนลูกเห็บตก กล่าว
ธรรมกถาด้วยยอดคือ พระอรหัต กล่าว
ว่า “ท่านผู้เจริญ คนบรรลุพระอรหัตมี
ความสุขอย่างนี้ คนบรรลุพระอรหัต
พ้นทุกข์ได้ ชนที่เหลือพ้นชาติทุกข์เป็นต้น
และทุกข์ในนรกเป็นต้น ไม่ได้”. พระเถระ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

น ปริมุจฺจนตี”ติ อาห. ‘สาธฺ สามเณร สุกฺกิตฺ เต ปทภาณ, อิทานิ สรภาณํ ภาณาทิ”ติ. โส สรภาณํปี ภาณิ.

อรุณ อุกฺกจฺจนเต, สามเณรสฺ อุกฺกจากมนุสฺสา เทว ภาคา อหฺสฺ. เอกจฺเจ “น วต โน อิตฺ ปุพฺเพ เอรูโป กกฺขโห ทิฏฺฐปุพฺโ, กถฺ หิ นาม เอรูปี ฐมฺมกถฺ ชานนฺโต เอตฺตกํ กาลํ มาตาปีตฺฏจาเน จตฺวา อุกฺกจฺจนฺตานํ มนุสฺसानํ เอกมฺปิ ปทํ น กเถตี”ติ กุชฺฉิสฺ. เอกจฺเจ “ลาภา วต โน, เย มยฺ เอรูปี ภาทฺหนฺตํ คุณฺ วา อคุณฺ วา อชานนฺตาปี อุกฺกจฺหิมฺหา, อิทานิ ปนสฺส สนฺติเก ฐมฺมํ โสตุํ ลภิมฺหา”ติ ตฺสฺสีสฺ.

สมฺมาสมฺพุทฺโธปี ตํทิวสํ ปจฺจฺจฺสมเย โลกํ โวโลเกนฺโต วนฺวาสิตฺติสฺสสฺ อุกฺกจฺจาเก อตฺตโน ฌาณชาลสฺส อนฺโต ปวิฏฺเจ ทิสฺวา “กิณฺนุ โข ภวิสฺสตี”ติ อาวชฺชนฺโต อิมมตฺถํ อุกฺกาเรสิ

กล่าวว่า “ดีละ สามเณร การกล่าว โดยบท เรอกล่าวดีแล้ว, บัดนี้จึงสวด สรภัญญะเถิด”. สามเณรนั้น สวดแม้ สรภัญญะแล้ว.

เมื่อรุ่งอรุณ ญาติโยมที่บารุงสามเณร แดกเป็น ๒ กลุ่ม. บางกลุ่มโกรธว่า “ก่อนเวลานี้ พวกเราไม่เคยเห็นคน หยาบช้ำเช่นนี้, ทำไม สามเณรรู้ ธรรมกถาปานนี้ ไม่กล่าวบทแม้บทหนึ่ง แก่คนทั้งหลายผู้ดำรงอยู่ในฐานะเพียงตั้ง มารดาบิดาอุปัฏฐากอยู่ตลอดกาลมี ประมาณเท่านั้น”. บางกลุ่มยินดีว่า “เป็น ลาภของพวกเรา ผู้แม่ไม่รู้คุณและโทษ บารุงท่านผู้เจริญเห็นปานนี้, บัดนี้ ได้ พังธรรม ณ สำนักผู้เจริญนั้น”.

ใกล้รุ่งวันนั้นเอง แม้พระสัมมา- สัมพุทฺธเจ้า ก็ตรววจดูสัตว์โลก เห็นพวก อุปัฏฐากสามเณรวนฺวาสิตฺติสฺสฯ เข้า ภายใน่ช้าย คือ พระญาณของพระองค์ ทรงใคร่ครวญว่า “จักมีเหตุอะไรหนอ” ทรงใคร่ครวญเนื้อความนี้(อีก)ว่า “พวก

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“วนวาสีตีสสระ อุปฐากา เอกจเจ
 กุฑธา, เอกจเจ ตุฎธา, มยห
 ปุตตสส ตีสสระ ปน สามเณรสส
 กุฑธา นีรยคามิโน ภวิสสนติ,
 คนุตพพเมว ตตถ มยา, มย
 คเต, สพเพปิ เต สามเณเร
 เมตตจิตต์ กตวา ทุกขา
 มุจจิสสนติ”ติ.

เตปิ มนุสสา ภิกขุสมัน นิมนเตตวา
 คามัน คนุตวา มนุทปปี กาเรตวา
 ยาคุกตตาทินิ สมปาเทตวา อาสนานิ
 ปญญาเปตวา สัมมสส อากมนัน
 โอลเณตวา นิสสิทิสฺ. ภิกขุปี
 สรียปฐิขคฺคนัน กตวา ภิกขาจารเวลาย
 คามัน ปวิสนตวา สามเณรํ ปุจจิสฺ
 “กีนฺนุ ตีสสระ อเมหหิ สทฺธิ
 คมิสฺสสิ, อุทาทุ ปจจธา”ติ. “มม
 คมนเวลายเมว คมิสฺสามิ, คจจถ
 ตุมฺเห ฆนฺเต”ติ. ภิกขุ ปตตจิวร-
 มาทาย ปาวิสสิสฺ.

สตถา เขตวนสมิเยว จิวร
 ปารุปีตวา ปตตมาทาย เอกจิตตก-

อุปฐากสามเณรววนวาสีตีสสระ บางกลุ่ม
 ก็โกรธ, บางกลุ่มก็ยินดี, กลุ่มที่โกรธ
 ตีสสระสามเณรบุตรชายเรา ต้องตกรก,
 เราควรไปที่นั่น, เมื่อเราไป คนเหล่านั้น
 แม้ทั้งหมดจักทำเมตตจิตตสามเณร กลับ
 พันทุกขได้”.

ฝ่ายพวกมนุษย์เหล่านั้น นิมนต์ภิกษุสงฆ์
 ไปบ้าน สั่งให้สร้างมณฑป จัดเตรียม
 ยาคูและภัตเป็นต้นไว้ ปูลาดอาสนะนั่ง
 แลดูพระสงฆ์มา. ถึงพวกภิกษุทำการ
 ชำระสรียระแล้ว เมื่อจะเข้าไปหมู่บ้าน
 ในเวลาภิกขาจาร จึงถามสามเณรว่า
 “ตีสสระ เธอไปพร้อมพวกเราหรือไป
 ที่หลัง”. สามเณรตอบว่า “กระผม
 จักไปตามเวลาที่ผมไป, นิมนต์พวกท่าน
 ไปก่อนเถิด ขอรับ”. พวกภิกษุถือบาตร
 และจิวรเข้าไปแล้ว.

พระศาสดา ห่มจิวร ณ พระ-
 เขตวันนั่นเอง อัมบาตรเสด็จไปเพียง

ขณเณว คนุตวา ภิกขุณฺโณ ปุโรโต
จิตเมว อตฺตานิ ทสฺเสสิ.
“สมฺมาสมฺพุทฺโธ อากโต”ติ สกลกามะ
สํขุภิตฺวา เอกโกลาหลํ อโหสิ.
มนุสฺสา อุกคฺคจิตฺตา พุทฺธบุปฺมุขํ
ภิกขุสํฆํ นิสิตาเปตฺวา ยาคุํ ทตฺวา
ขชฺชกํ อทฺสุ. สามเณโร ภตฺเต
อนิฏฺฐิตะเยว อนุโตคามํ ปาวิสิ.
คามวาสินอ นีหริตฺวา ตสฺส สกุกจฺจํ
ภิกขุํ อทฺสุ. โส ยาปนมตฺตํ
คเหตฺวา สตฺถุ สนฺติกํ คนุตฺวา
ปตฺตํ อุปนาเมสิ. สตฺถา “อาหฺร
ติสฺสา”ติ หตฺถํ ปสาเรตฺวา ปตฺตํ
คเหตฺวา “ปสฺส สารีปุตฺต ตว
สามเณรสฺส ปตฺตนุ”ติ เณรสฺส
ทสฺเสสิ. เณโร สตฺถุ หตฺถโต
ปตฺตํ คเหตฺวา สามเณรสฺส ทตฺวา
“คจฺฉ, อตฺตโน ปตฺตญฺจาเน นิสิติตฺวา
ภตฺตกิจฺจํ กโรหิ”ติ อาห.

คามวาสินอ พุทฺธบุปฺมุขํ ภิกขุสํฆํ
ปริวิสิตฺวา สตฺถาริ อนุโมทนํ
ยาจิสฺสุ. สตฺถา อนุโมทนํ กโรนุโต
เอวมาห “ลามภา โว อุปาสกา,

ขณะจิตเดียว ทรงแสดงพระองค์ประทับ
ยืนข้างหน้าหมู่ภิกษุ. ชาวบ้านต่าง
ตื่นตื่นเอืกรกรึกพร้อมกันว่า “พระ-
สมฺมาสมฺพุทฺธเจ้า เสด็จมา”. พวก
มนุษย์ ต่างว่าเรียงนิมนต์ภิกษุสงฆ์ มี
พระพุทฺธเจ้าเป็นประมุขให้หนึ่ง ถวาย
ข้าวยากูก่อน แล้วถวายของควรเคี้ยว.
เมื่อภัตยังไม่ทันเสร็จ สามเณรก็เข้าไป
ภายในบ้าน. พวกชาวบ้าน ต่างนำ
ภิกษาออกไปถวายสามเณรนั้นโดย
เคารพ. สามเณรนั้นรับภิกษาพอเลี้ยง
อัฐภาพ ไปสำนักพระศาสดาน้อมบาตร
เข้าไป. พระศาสดาตรัสว่า “นำมาเถิด
ติสสะ” ทรงเหยียดพระหัตถ์รับบาตร
แสดงแก่พระเถระว่า “สารีบุตร จงดู
บาตรสามเณรของเธอ”. พระเถระรับ
บาตรจากพระหัตถ์พระศาสดา ถวาย
สามเณรแล้วกล่าวว่า “ไปเถิดสามเณร
หนึ่งในที่ถึงแก่ตน จงทำภัตกิจ”.

ชาวบ้านอังกาสภิกษุสงฆ์มีพระ-
พุทฺธเจ้าเป็นประธานแล้ว ทูลขอให้
พระศาสดาอนุโมทนา. พระศาสดา
เมื่อจะทำอนุโมทนา จึงตรัสอย่างนี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เย ตุมฺเห อตฺตโน กุลฺปกํ สามเณรํ
 นิสฺสาย ‘สารีปฺตตํ โมคฺคัลลานํ
 กสฺสปนฺ’ติ อสีติมหาสาวเก ทสฺสนาย
 ลภถ, อหฺปิ ตุมฺหากํ กุลฺปกเมว
 นิสฺสาย อากโต, พุทฺธทสฺสนํปิ โว
 อิมํ นิสฺสาเยว ลทฺธํ, ลามา โว,
 สฺสทฺธํ โว”ติ. มนุสฺสา จินฺตยีสฺสุ
 “อโห อมฺหากํ ลามา, พุทฺธานญฺเจว
 ภิกฺขุสงฺฆสฺส จ อารานสมตฺถํ
 อมฺหากํ อยฺยํ ทสฺสนาย ลปาม,
 เทยฺยธมฺมณฺจสฺส ทาทุํ ลปามา”ติ.
 สามเณรสฺส กุทฺธมนุสฺสา ตฺสฺสีสุ.
 ตฺฏฺจมนุสฺสา ภิกฺโยโส มตฺตตาย
 ปสฺสีทิสฺสุ. อนฺุโมทนาวसानะ จ พหุ
 โสตาปตฺติผลาทินิ ปาปฺุณิสฺสุ. สตฺถา
 อฏฺฐายาสนา ปกฺกามิ.

มนุสฺสา สตฺถาริ อนฺุคนฺุตฺวา
 วนฺทิตฺวา นิวตฺตีสฺสุ. สตฺถา
 สามเณเรน สทฺธิ สมธฺุเรน กจฺฉนฺโต
 “สามเณร อยฺ ปเทโส โก นาม,
 อยฺ ปเทโส โก นามา”ติ ปุพฺเพ

“อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย เป็นลามก
 ของพวกท่าน ที่ได้เห็นอสีติมหาสาวก
 คือ ‘สารีบุตร, โมคคัลลานะ, และ
 กัสสปะ’. เพราะอาศัยสามเณรผู้เข้าถึง
 สกฺลตน, แม้เราอาศัยสามเณรผู้เข้าถึง
 ตระกูลพวกท่านจึงมาแล้ว, อาศัย
 สามเณรนี้ พวกท่านจึงได้เห็นพระพุทฺธ-
 เจ้า, เป็นลามกของพวกท่าน พวกท่าน
 ได้ดีแล้ว”. พวกมนุษย์คิดว่า “น่ายินดี
 เป็นลามกของเราทั้งหลาย พวกเราจะได้
 เห็นพระคุณเจ้าของพวกเราซึ่งสามารถ
 ทำให้พระพุทฺธเจ้าและภิกษุสงฆ์โปรด-
 ปรานได้, ทั้งได้ถวายไทยธรรมพระ-
 คุณเจ้า”. พวกมนุษย์ที่โกรธสามเณร
 กลับยินดี, พวกที่ยินดีแล้ว กลับเสื่อมใส
 ยิ่งขึ้น. เวลาอนฺุโมทนาจบ ชน
 จำนวนมาก บรรลุโสดาปัตติผล เป็นต้น.
 พระศาสดา เสด็จลุกจากอาสนะหลีกไป.

พวกมนุษย์ ตามส่งพระศาสดา ถวาย
 บังคมกลับแล้ว. พระศาสดาเสด็จไป
 ด้วยจรุระเสมอกับสามเณร ตรีสถามถึง
 ประเทศที่อุบาสกเคยแสดงกับสามเณรนั้น
 ครั้งก่อนว่า “คุณสามเณร ประเทศนี้

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างคัมภีร์พระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ตสฺส อุปาสเคน ทสฺสิตปเทเส
 ปุจฺจนฺโต อคมาสิ. สามเณโรปิ
 “ภนฺเต อโย อิตถนฺนาโม อโย
 อิตถนฺนาโม”ติ อาจิกฺขมาโนว อคมาสิ.

สตฺถา ตสฺส วสนฺนุจฺจันํ คนฺตฺวา
 ปพฺพตมตฺถกํ อภิวุทฺติ. ตตฺถ จิตานํ
 ปน มหาสมฺมุทโท ปณฺณายติ.
 สตฺถา สามเณรํ ปุจฺจติ “ติสฺส
 ปพฺพตมตฺถเก จิตฺโต อิตฺโต จิตฺโต จ
 โอลฺโลกตฺวา ก็ ปสฺสสึ”ติ.
 “มหาสมฺมุทฺทํ ภนฺเต”ติ. “ติ สมฺมุทฺทํ
 ทิสฺวา ก็ จินฺเตสึ”ติ. “มม
 ทุกฺขิตกालเ รุทฺถนฺตสฺส, จตฺตุหิ
 มหาสมฺมุทฺเทหิ อติเรกตเรณ อสฺสฺสนา
 ภวิตพฺพนฺ”ติ อิทํ ภนฺเต จินฺเตสึนฺ”ติ.
 “สาธฺว สาธฺว ติสฺส, เอวเมวตํ,
 เอเกกสฺส หิ สตฺตสฺส ทุกฺขิตกालเ
 ปคฺคฺขริตอสนฺนํ จตฺตุหิ มหาสมฺมุทฺเทหิ
 อติเรกตเรวา”ติ. อิทญจ ปน
 วตฺวา สตฺถา อิมํ คาถมาห

ชื่ออะไร, ประเทศนี้ชื่ออะไร” ได้
 เสด็จไป. ถึงสามเณรก็กราบทูลว่า
 “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ประเทศนี้ ชื่อนี้,
 ประเทศนี้ ชื่อนี้” ได้ไปแล้ว.

พระศาสดา เสด็จถึงที่อยู่สามเณรนั้น
 เสด็จขึ้นบนยอดเขา. อนึ่ง มหาสมุท
 ย่อมปรากฏแก่เหล่าชนผู้ยืนอยู่บนยอด
 ภูเขานั้น. พระศาสดาตรัสถามสามเณร
 ว่า “ติสสะ เธอยืนบนยอดภูเขา มองดู
 ไปข้างนี้ ๆ เห็นอะไรบ้าง”. สามเณร
 กราบทูลว่า “เห็นมหาสมุท พระเจ้า-
 ข้า”. พระศาสดาตรัสถามว่า “เห็น
 สมุทรนั้นแล้ว คิดอย่างไร”. สามเณร
 ทูลว่า “ข้าพระองค์คิดอย่างนี้ว่า ‘เมื่อ
 เราร้องให้คราวมีทุกข์, น้ำตากงมากกว่า
 มหาสมุททั้ง ๔ พระเจ้าข้า’. พระ-
 ศาสดาตรัสว่า “ดีละ ดีละ ติสสะ,
 เป็นเช่นนั้นแหละ, เพราะเวลาสัตว์
 แต่ละคนมีความทุกข์ น้ำตาอันไหลออก
 จะมากกว่าน้ำในมหาสมุททั้ง ๔ แท้”.
 ก็แล ครั้นตรัสคำนี้แล้ว จึงตรัสพระ-
 คาถานี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

“จตุสฺส สมฺทุกฺเทศฺ ขลฺ ปฺริตฺตกํ,
ตโต พหุํ อสฺสขลฺ อนฺปฺปกํ
ทุกฺเขน ผุฏฺจสฺส นรฺสฺส โสจโต
กิกการณา สมฺม ตฺวํ ปมฺชฺชสี”ติ.

อก นํ ปฺน ปุจฺฉิ “ตีสฺส
กหํ วสฺสี”ติ. “อิมฺสฺมี ปพฺภาเร
ภนฺเต”ติ. “ตตฺถ ปน วสนฺโต
กิ จินฺเตสี”ติ. “มยา มรฺนฺเตน
อิมฺสฺมี จาเน กตฺสฺส สรฺริณิกฺเขปฺสฺส
ปฺริจฺเฉโท นตฺถิ”ติ จินฺเตสี ภนฺเต”ติ.
“สาธฺุ สาธฺุ ตีสฺส เอวเมว, อิมฺสํ
หิ สตฺตฺตานํ ปจฺวิยํ นิปฺชฺชิตฺวา
อมตฺฏจฺานํ นาม นตฺถิ”ติ วตฺวา

“อุปฺสาพฺพหฺกนํ
สฺหสฺसानิ จตฺทุกฺทส
อสมฺมี ปฺเทเส ททฺฑณานิ
นตฺถิ โลกฺ อนามตํ

“น้ำใหม่หมาสุมุททั้ง ๔ เพียงนิด-
หน่อย, น้ำ คือ น้ำตาของนระ
ผู้อันความทุกข์ถูกต้อง เศร้าโศก
มิใช่น้อย มากกว่าน้ำใหม่หมาสุมุท
ทั้ง ๔ นั้นอีก สหาย เหตุไร เธอ
จึงยังประมาทอยู่”.

ลำดับนั้น พระศาสดาตรัสถาม
สามเณรนั้นอีกว่า “ตีสสะ เธอพำนัก
อยู่ที่ไหน”. สามเณรทูลว่า “พำนักที่
เจ็อมนี้ พระเจ้าข้า”. พระศาสดา
ตรัสถามว่า “เธออยู่ที่นั่นคิดอย่างไร”.
สามเณรทูลว่า “ข้าพระองค์คิดว่า ไม่มี
การกำหนดที่ทิ้งสรณะอันเราผู้ตายทำไว้
ในที่นี้, พระเจ้าข้า”. พระศาสดาตรัสว่า
“ดีละ ดีละ ตีสสะ ถูกอย่างนี้แหละ,
เพราะไม่มีสถานที่ที่สัตว์เหล่านี้ผู้ไม่เคย
นอนตายบนแผ่นดิน” ตรัสอุปสาพห-
กชาดก ในทุกนิบาตนี้ว่า

“พราหมณ์ ชื่อว่า อุปสาพห
๑ หมื่น ๔ พันคน ถูกไฟไหม้ ณ
ประเทศนี้, ไม่มีสถานที่ที่สัตว์
ไม่เคยตายเลยในโลก, ๑ สัจจะ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ยมฺหิ สจฺจณฺจ ฐมฺโม จ,
 อหีสํ สณฺณมฺโม ทมฺ,
 เอตทริยา เสวณฺติ,
 เอตํ โลเก อนามตฺนฺ”ติ

๒ ธรรม ๓ ความไม่เบียดเบียน
 ๔ ความสำรวม ๕ ความฝึกฝน
 มี ณ ที่ใด พระอริยเจ้าทั้งหลาย
 ย่อมเสพที่นั่น สถานที่นั้น ชื่อว่า
 เป็นสถานที่ อันสัตว์ไม่มาตายใน
 โลก”.

อิมํ ทุกฺกนิปาเต อุปสาพฺหกชาตกํ
 กถเส. อิติ ปจฺวียํ สรียฺนิกฺเขปํ
 กตฺวา มรณฺเตสุ, อมตปฺพุเพ ปเทเส
 มรณฺตา นาม นตฺถิ. อานนฺทตฺเถร-
 สทิสํ ปน อมตปฺพุเพ ปเทเส
 ปรีนิพฺพายนฺติ.

เมื่อหมู่สัตว์ทำการทอดทิ้งสรีระนอนตาย
 เหนือแผ่นดิน, พวกสัตว์จะตาย ณ
 ประเทศที่สัตว์ไม่เคยตายไม่มี ฉะนี้. ส่วน
 พระเถระเช่นพระอานนทปรินิพพาน ณ
 ประเทศที่สัตว์ไม่เคยตาย.

อานนฺทตฺเถโร กิร วิสวสฺสสติก-
 กाले อายุสงฺขารํ โอโลเกนฺโต
 ปรีกฺขีณภาวํ ญตฺวา “อโธ สตฺตเม
 ทิวเส ปรีนิพฺพายิสฺสามิ”ติ อารโจะสิ.
 ตํ ปวตฺตี สุตฺวา โรหิณีนทียา
 อุกฺภยตีรวาสิเกสุ มนฺุสฺเสสุ โอริมตีร-
 วาสิกา “มยํ เถรสุส พหุปการํ,
 อมฺหากํ สนฺติเก ปรีนิพฺพายิสฺสตี”ติ
 วทิสฺ. ปรีตีรวาสิกา “มยํ เถรสุส
 พหุปการํ, อมฺหากํ สนฺติเก
 ปรีนิพฺพายิสฺสตี”ติ.

ทราบว่าพระอานนทเถระพิจารณา
 ดูอายุสังขารในเวลามีอายุได้ ๑๒๐ ปี
 ทราบว่าจะสิ้นอายุ จึงบอกว่า “นับแต่
 วันนี้ไปอีก ๗ วัน เราจักปรีนิพพาน”.
 บรรดามนุษย์ผู้อยู่ ๒ ผัง แม่น้ำโรหิณี
 ชนที่อยู่ฝั่งนี้ ทราบข่าวนั้นแล้ว กล่าวว่
 “พวกเรามีอุปการะมากต่อพระเถระ,
 ท่านจักปรีนิพพานสำนักพวกเรา”. ชน
 ที่อยู่ฝั่งโน้น ก็กล่าวว่ “พวกเรา มี
 อุปการะมากต่อพระเถระ พระเถระ จัก
 ปรีนิพพานสำนักพวกเรา”.

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

เถโร เตสํ วจนํ สุตฺวา “อุภยตีร-
 วาสีโนปิ มยฺหํ อุปการกา, อีเม
 นาม อนุปการา’ติ น สกฺกา วตฺตฺ,
 สจาหํ โอริมตีเร ปรีนิพฺพายิสฺสามิ,
 ปรีตีสฺวาสิโน ธาตุคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺคฺ
 สทฺธิ กฺลหํ กริสฺสนฺตฺติ, สเจ
 ปรีตีเร ปรีนิพฺพายิสฺสามิ, โอริมตีร-
 วาสีโน ตฺกา กริสฺสนฺตฺติ กฺลโห
 อุปฺปชฺชมาโนปิ มํ นิสฺสาเยว
 อุปฺปชฺชิสฺสตี วุสฺสมมาโนปิ มํ
 นิสฺสาเยว วุสฺสมิสฺสตี”ติ จินฺตฺเตตฺวา
 “โอริมตีรวาสีโนปิ มยฺหํ อุปการกา,
 ปรีตีสฺวาสิโนปิ มยฺหํ อุปการกา,
 อนุปการกา นตฺถิ, โอริมตีรวาสีโน
 โอริมตีเรเยว สฺนฺนฺนิปตฺนตฺ,
 ปรีตีสฺวาสิโน ปรีตีเรเยวา”ติ อาห.

ตโต สุตฺตเม ทิวเส มชฺชฺเฉ นทียา
 สุตฺตตฺตาลปฺปมาเน อากาเส ปฺลลฺงฺเกน
 นิสฺสึทิตฺวา มหาชนฺสฺส ฐมฺมํ กเถตฺวา
 “มม สรีรํ มชฺชฺเฉ ภิชฺชิตฺวา, เอโก
 ภาโค โอริมตีเร ปตฺตฺ, เอโก
 ภาโค ปรีตีเร ปตฺตฺ”ติ อธิฏฺฐาย
 ยถา นิสฺนฺโนว เตโชธาตฺ สฺมาปชฺชติ.

พระเถระพอฟังคำพวกชนเหล่านั้น คิดว่า
 “พวกชนทั้ง ๒ ฝ่าย ต่างมีอุปการคุณ
 ต่อเรานั้น, ไม่อาจจะพูดว่า ‘คนชื่อ
 เหล่านี้ ไม่มีอุปการคุณ’, ถ้าเราจัก
 ปรีนิพพานฝ่ายนี้, คนฝั่งโน้นกับฝั่งนี้ ก็
 จักทำการทะเลาะเพื่อถือเอาชาติ, ถ้า
 ปรีนิพพานฝั่งโน้น, คนฝั่งนี้ก็จะทำ
 เหมือนกัน ความทะเลาะแม้เมื่อเกิดจัก
 เกิดขึ้น เพราะอาศัยเรานั้นเอง, แม้เมื่อ
 จะสงบลงได้ จักสงบเพราะอาศัยเรา
 เช่นกัน” กล่าวว่่า “พวกฝั่งนี้มีอุปการะ
 แก่เรา พวกอยู่ฝั่งโน้นก็มีอุปการคุณต่อ
 เรา, คนผู้ไม่มีอุปการคุณ ไม่มี,
 พวกฝั่งนี้จงประชุมกันฝั่งนี้, พวกฝั่งโน้น
 จงชุมนุมกันฝั่งโน้น”.

หลังวันนั้นไปอีก ๗ วัน พระเถระนั่ง
 สมาธิกลางอากาศ สูง ๗ ขั้วลำตาล
 ท่ามกลางแม่น้ำกล่าวธรรมแก่มหาชนแล้ว
 อธิษฐานว่า “ขอสรีระของเราแยกกลาง
 ส่วนหนึ่งตกฝั่งนี้ อีกส่วนจงตกฝั่งโน้น”
 นั่งตามเดิมนั่นแหละ เข้าสมาบัติ มี
 เตโชธาตุเป็นอารมณ์. เปลวไฟลุกโผลง

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อคฺคิชาลา อฏฺฐหีสฺสุ. สรีรํ มชฺฌ
ภิชฺชิตฺวา, เอโก ภาโค โอริมตีเร
ปตฺติ, เอโก ภาโค ปตฺติเร ปตฺติ.
มหาชนฺ ปรีเทวี. ปจฺวีอฺทฺริยนสทฺโท
วีย อโรทฺนสทฺโท อโหสิ, สตฺถ
ปรีนิพฺพานเน อโรทฺนสทฺโทโตปี
การุณฺณตโร. มนุสฺสา จตฺตาโร
มาเส โรทฺนตา ปรีเทวนฺตา “สตฺถ
ปตฺตจิวรคาหเก ตีฏฺจนฺเต, สตฺถ
จิตกาโล วีย โน อโหสิ, อิทานิ
โน สตฺถา ปรีนิพฺพุโต”ติ วิปฺปลปฺนฺตา
วิจฺริสฺสุ.

ปฺน สตฺถา สามเณรํ ปุจฺฉิ
“ติสฺส อิมสฺมิ วนสณฺฑเท ทิปิอาทินํ
สทฺเท น ภายสี”ติ. “น ภายมิ
ภควา, อปิจ โข ปน เม
เอเตสํ สทฺทํ สุตฺวา วนรติ นาม
อุปฺปชฺชติ”ติ วตฺวา สฏฺฐิมตฺตาหิ
คาถาหิ วนวณฺณํ นาม กถสิ.
อถ นํ สตฺถา “ติสฺสา”ติ อามนฺเตสิ.
“กึ ภนฺเต”ติ. “มยํ กจฺฉาม, ตฺวํ
คมิสฺสสิ นิวตฺติสฺสสิ”ติ. “มยฺหํ ภนฺเต
อุปฺชฺฌาเย มํ อาทาย กจฺฉนฺเต,

ขึ้น. ร่างกายแตกท่อมกลาง, ส่วนหนึ่ง
ตกฝั่งนี้, อีกส่วนตกฝั่งโน้น. มหาชน
ต่างร่ำไห้. เสียงร่ำไห้เป็นประหนึ่งเสียง
แผ่นดินทรุด น่าสงสารกว่าเสียงร่ำไห้
คราววันพระศาสดาปรินิพพาน. พวก
มนุษย์ต่างร่ำไห้ร่ำไรรออยู่ถึง ๔ เดือน
เที่ยวบ่นเพ้อว่า “เมื่อพระเถระผู้รับบาตร
จิวรพระศาสดามีชีวิตอยู่ ได้มีปรากฏแก่
เราเหมือนกาลที่พระศาสดาทรงพระชนม์
อยู่, บัดนี้ พระศาสดาพวกเราปรินิ-
พพานแล้ว”.

พระศาสดาตรัสถามสามเณรอีกว่า
“ติสสะ เธอไม่กลัวเสียงเสื่อเหล็องเป็นต้น
ณ ราวป่านี้หรือ”. สามเณรกราบทูล
ว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ไม่กลัว
พระเจ้าข้า, อนึ่ง เพราะฟังสรรพ-
สำเนียงเหล่าสัตว์ ชื่อว่า ความยินดีใน
ป่าย่อมเกิดขึ้นแก่ข้าพระองค์” กล่าว
คาถาพรรณนาป่า ๖๐ คาถา. ครั้งนั้น
พระศาสดาตรัสเรียกสามเณรนั้นว่า
“ติสสะ”. สามเณรทูลถามว่า “อะไร
พระเจ้าข้า”. พระศาสดาตรัสว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

กมิสสามิ, นีวตเตนเต นีวตติสสามิ”ติ.
 สตุถา ภิกขุสัสมน สหุธิ ปกุกามิ.
 สามณฺเระสฺส ปน นีวตติตฺตฺตฺตฺต
 อชฺชมาสโย. เถโร ตํ ญตฺวา “ตีสฺส
 สเจ นีวตติตฺตฺตฺตฺต, นีวตฺตฺตฺตฺต
 อาห. โส สตุถารํ ภิกขุสัสมญฺจ
 วนฺทิตฺวา นีวตฺติ. สตุถา เขตฺตวณฺเมว
 อคมาสิ.

ภิกขุณํ ฐมฺมสภายํ กถา
 อุกฺปาทิ “อโห วด ตีสฺสสามณฺเระ
 ทุกฺกรํ กโรติ, ปฏิสนฺธิคณฺโถ
 ปฏฺจายสฺส ญาคกา สตุตฺตฺตฺต มงฺคเลสุ
 ปณฺจณฺนํ ภิกขุสฺตานํ อปฺโปทก-
 มรฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต อทฺตฺต, ปพฺพชิตฺตกาเล
 อนฺโถวิหาเร พุทฺธปฺปมฺขสฺส ภิกขุสัสมสฺส
 สตุตฺต ทิวสานิ อปฺโปทกมรฺตฺตฺตฺต
 อทฺตฺต, ปพฺพชิตฺตฺต อฏฺจเม ทิวเส
 คามํ ปวิสฺนฺโถ ทฺวีเหว. ทิวเสหิ
 สาฏฺกสฺสสฺส สหุธิ ปิณฺฑปาดสฺสสฺส
 ลภิ. ปุเนกทิวสํ กมฺพลสฺสสฺส ลภิ

“พวกเราจะต้องไปละ, เธอจักไปด้วย
 หรือจักกลับ”. สามณฺเระกราบทูลว่า
 “เมื่อพระอุปัชฌาย์ของข้าพระองค์ พา
 ข้าพระองค์ไป, ก็จักไป, ให้กลับ, ก็
 จะกลับ”. พระศาสดาพร้อมภิกษุสงฆ์
 หลีกไปแล้ว. ส่วนอัครยาศย์ของสามณฺเระ
 ใคร่จะกลับอย่างเดียว. พระเถระทราบ
 เหตุนี้จึงกล่าวว่า “ตีสสะ ถ้าเธอใคร่
 จะกลับก็กลับเถิด”. สามณฺเระถวายบังคม
 พระศาสดาและไหว้ภิกษุสงฆ์แล้วกลับไป.
 พระศาสดาเสด็จกลับพระเชตวันดังเดิม.

พวกภิกษุสนทนากันในโรงธรรม
 ว่า “น้าอัครยาศย์หนอ ตีสสะสามณฺเระ
 ทำกรรมที่ทำได้ยาก, ตั้งแต่การถือ
 ปฏิสนฺธิ กาลมงคล ๗ ครั้ง พวกญาติเธอ
 ได้ถวายข้าวมธุปายาส มีน้ำน้อยแก่ภิกษุ
 ๕๐๐ รูป, เวลาบวช ก็นำข้าวมธุปายาส
 มีน้ำน้อยไปถวายภิกษุสงฆ์มีพระพุทธเจ้า
 เป็นประธาน ภายในวิหาร ถึง ๗ วัน,
 ครั้นบวชแล้ว วันที่ ๘ เข้าไปบิณฑบาต
 ยังหมู่บ้าน เพียง ๒ วันเท่านั้น ก็ได้
 บิณฑบาตพื้หนึ่งกับผ้าสาฎกพื้หนึ่ง,
 วันรุ่งขึ้น ได้ผ้ากัมพลอีกพื้หนึ่ง, เวลา

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อิติสฺส อิธ วสนกาเล महालग-
 सकारो उपुपञ्चि, इतानि एवरुपी
 लगसककारं चत्तेत्त्वा อरณ्यं
 प्रविसิต्वा मिसुसกาहारเน यापेदि,
 तुक्करकारिโก वत् सामनेโร”ติ.

สตถา आकनुत्त्वा “गाय नुदुत्
 गिक्खवे ऐत्तरहि गदाय सनुनिสิनुना”ติ
 पुञ्जित्त्वा “อิมาย นามา”ติ วุตเต
 “आम गिक्खवे लग्गูปนิสา नामेसा
 อणฺณา, นิพพานคามินี ปฏิปทา
 อणฺณา, ‘เอวํ लग्गํ लमित्तสามी”ติ
 आरण्ये गतिरुत्तงुคसमाทานवसेन
 लग्गูปปาทं पेक्खनुत्तसฺส गिक्खुโน
 जटुत्तारो अपายा विव्हत्तवारาย
 तिฏ्ठन्नุत्ति, निपพานकामिनिया पन
 ปฏิपทाय उपुपन्नं लगसककारं
 पहाय अरण्यं प्रविसित्त्वा च्छेनुत्तो
 वायมนุत्तो อरहतํ कण्हति”ติ
 अनुसन्थि च्छेत्त्वा च्छम्मं तेเสनुत्तो
 อิมं काถमाह

เธออยู่ที่นี้ ลามสักการะก็เกิดขึ้นมากมาย,
 บัดนี้ เธอทิ้งลามสักการะปานนี้ เข้าป่า
 เลี้ยงชีวิตด้วยอาหารที่เจือกัน, สามเณร
 ทำกรรมที่ทำได้ยากหนอ”.

พระศาสดาเสด็จมาตรัสถามว่า “ภิกษุ
 ทั้งหลาย บัดนี้ พวกเธอหนึ่งสนทนาเรื่อง
 อะไรกัน” เมื่อพวกภิกษุ กราบทูลว่า
 “เรื่องชื่อนี้” จึงตรัสว่า “อย่างนั้น
 ภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติอันเข้าไปอาศัย
 ลามเป็นอย่างอื่น, ข้อปฏิบัติให้บรรลु
 พระนิพพาน ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง,
 อบาย ๔ เปิดประตูตั้งอยู่เพื่อภิกษุผู้รักษา
 ข้อปฏิบัติอันเป็นเหตุให้เกิดลาม ด้วยการ
 สมาทานธุดงค์ มีการอยู่ป่าเป็นต้น
 โดยหวังว่า ‘ปฏิบัติเช่นนี้ เราจักได้ลาม’,
 ส่วนภิกษุละลามสักการะที่เกิดขึ้นเพราะ
 ข้อปฏิบัติ ทำให้บรรลुพระนิพพาน
 เข้าป่าเพียรพยายามยึดเอาพระอรหัต”ได้”
 เมื่อทรงสืบต่ออนุสนธิแสดงธรรม จึง
 ตรัสพระคาถานี้ว่า

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

๗๕. “อณฺเฎา หิ ลากฺุปนฺนึสา,
 อณฺเฎา นึพฺพานคามินึ
 เอวเมตํ อภินฺเฎาย
 ภิกฺขุ พุทฺธสฺส สาวโก
 สกฺกาโร นานินฺนุเทยฺย
 วิเวกมฺนุพฺรุหเย”ติ.

ตตฺถ อณฺเฎา หิ ลากฺุปนฺนึสาคิ
 ลากฺุปนฺนึสา นานเมสา อณฺเฎาเอว,
 อณฺเฎา นึพฺพานคามินึ ปฏิปทา.
 เอกนฺตลากฺุปฺปาทเคน หิ ภิกฺขุณา
 โถกํ อกฺุสลกมฺมํ กาคฺุ วฏฺฐติ.
 กายวฺงฺกาทีนึ กตฺตพฺพานึ โหนฺติ.
 ยสฺมิ หิ กาลเ กายวฺงฺกาทีสุ
 กิณฺจึ กโรติ ตทา ลากฺุ อฺุปฺปชฺชติ,
 ปายาสปาตึยฺ หิ วฺงฺกํ อกฺุตฺวา
 อฺุชฺชกเมว หตฺถํ โอตฺทาเรตฺวา
 อฺุกฺุชฺชปฺนฺตสฺส, หตฺถโถ มกฺุชฺชิตมตฺตโถว
 โหติ, วฺงฺกํ กตฺวา โอตฺทาเรตฺวา
 อฺุกฺุชฺชปฺนฺตสฺส ปน ปายาสปฺนฺทํ
 อฺุทฺธรนฺโตว นิกฺุชฺชมติ, เอว
 กายวฺงฺกาทีนึ กรณฺกกาลเยว
 ลากฺุสกฺกาโร อฺุปฺปชฺชติ, อยฺ

๗๕. “ข้อปฏิบัติอันเข้าไปอาศัยลามก เป็น
 อย่างอื่น ข้อปฏิบัติทำผู้ปฏิบัติให้
 บรรลุพระนิพพาน เป็นอีกอย่าง
 หนึ่ง, ภิกษุสาวกพระพุทธเจ้า
 รู้ความนั้นอย่างนี้แล้ว ไม่พึง
 เพลิดเพลินสักการะ พึงตามเจริญ
 วิเวก”.

บรรดาคำเหล่านั้น คำว่า ข้อ
 ปฏิบัติอันเข้าไปอาศัยลามกเป็นอย่างอื่น
 ความว่า ข้อปฏิบัติอันเข้าไปอาศัยลามกนี้
 เป็นอย่างอื่นแล, ข้อปฏิบัติที่ทำผู้ปฏิบัติ
 ให้บรรลุพระนิพพาน ก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง,
 เป็นความจริง ภิกษุผู้ต้องการให้ลามก
 เกิดขึ้นโดยส่วนเดียว ควรทำอกุศลกรรม
 หนึ่ง, ควรทำการคดกายเป็นต้น.
 ด้วยว่า ในเวลาที่ภิกษุทำการคดกาย
 เป็นต้น การคดบางอย่าง ลามย่อม
 เกิดขึ้น, อนึ่ง เมื่อภิกษุหย่อนมือลง
 ถาดข้าวปายาส ตรงๆ ไม่ทำให้งอ แล้ว
 ยกขึ้น มือเพียงแค่นี้เท่านั้น, เมื่อ
 หย่อนทำให้งอแล้วยกขึ้น มือก็ช้อน
 ก้อนข้าวปายาสออกมาได้, เวลาทำการ
 คดกายเป็นต้น ลามสักการะก็เกิดขึ้น,

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

อธมมิกา ลาภูปนินสา. “อุปธิสมุปทา
 จีวรธารณํ พาทุสจฺจํ ปรีวาโร
 อรณฺณวาโส”ติ เอวรูเปหิ ปน
 การณฺเหหิ อุปฺปนฺโน ลาโภ ธมฺมิโก
 นาม โหติ. นิพฺพานคามินีปฺปฏิปทํ
 ปุเรนฺเตน ปน ภิกฺขุณา กายวฺงฺกาทีนึ
 ปหาตพฺพานิ, อนนฺธเนว อนฺธเน
 วีย อมฺภูเคนเนว มฺภูเคน วีย อพฺธิเรเนว
 พฺธิเรเนว วีย ภวิตฺตํ วฏฺฏติ, อสเจเน
 อมาเยเน ภวิตฺตํ วฏฺฏติ.

เอวเมตฺตติ เอวํ ลาภุปฺปาทนปฺปฏิปทณฺจ
 นิพฺพานคามินีปฺปฏิปทณฺจ เอตํ ฌตฺวา
 สพฺเพสํ สงฺขตาสงฺขตธมฺมานํ
 พุชฺฌนตฺเถน พุทฺธสฺส วจฺนํ สวณฺนเต
 ชาตตฺเถน โอวาทานุสาสินี วา
 สวณตฺเถน สาวโก, ภินฺนภิเลสตฺตา
 ภิกฺขุ อธมฺมิกํ จตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 นาภินฺนุเทยฺย ตเมว ธมฺมิกํ
 นปฺปติโกเสยฺย กายวิเวกาทิกํ วิเวกํ
 อนฺุพฺรุหเย, ตตฺถ กายวิเวโกติ กายสฺส
 เอกีภาโว. จิตฺตวิเวโกติ อฏฺฐ

นี้ คือข้อปฏิบัติอันเข้าไปอาศัยลามกไม่
 ชอบธรรม. ส่วนลามกที่เกิดด้วยเหตุปานนี้
 คือ “การถึงพร้อมด้วยรูปสมบัติ การ
 ครองจีวร ความเป็นผู้สัดับมาก ความมี
 บริวาร การอยู่ป่า” ชื่อว่า ชอบธรรม.
 ภิกษุผู้บำเพ็ญข้อปฏิบัติที่ทำให้บรรลุนิพพาน
 ต้องละการคดกายเป็นต้นเสีย.
 เธอไม่ใช่คนตาบอดก็ควรเป็นประหนึ่ง
 คนตาบอด ไม่ใช่คนใบ้ ก็เป็นประหนึ่ง
 คนใบ้ ไม่ใช่คนหนวก ก็เป็นประหนึ่ง
 คนหนวก จึงจะควร ควรเป็นคนไม่
 ใ้อวด ไม่มีมายา.

คำว่า เนื้อความอย่างนี้ เป็นต้น
 ความว่า ภิกษุชื่อว่าเป็นสาวก เพราะ
 อรรถว่า เกิดในที่สุดการฟังพระดำรัส
 หรือเพราะอรรถว่าฟังโอวาทและอนุสาสนี
 ของท่านผู้ชื่อว่า พุทฺธะ เพราะอรรถว่า
 ตรัสรู้สังฆตธรรมและอสังฆตธรรมทั้งหมด
 ทราบข้อปฏิบัติที่ทำให้เกิดลามกและข้อ
 ปฏิบัติที่ทำให้ผู้ปฏิบัติบรรลุนิพพาน
 เช่นนี้แล้ว ไม่พึงเพลิดเพลिन สักการะ
 คือ ปัจจัย ๔ ซึ่งไม่ชอบธรรม คือ
 ไม่ห้ามสักการะอันชอบธรรมนั้น เจริญ

ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

สมาบัติโย. อุปธิวิเวโกติ นิพพาน.
 เตสุ กายวิเวโก คณสงคณิกัง
 วิโนเทติ, จิตตวิเวโก กิเลสสงคณิกัง
 วิโนเทติ, อุปธิวิเวโก สังขารสงคณิกัง
 วิโนเทติ กายวิเวโก จิตตวิเวกสฺส
 ปัจจโย โหติ, จิตตวิเวโก
 อุปธิวิเวกสฺส ปัจจโย โหติ. วุตตํ
 เหน็ด

กายวิเวโก จ วูปกฏฺฐกายานํ
 เนกขมฺมาภिरตานํ, จิตตวิเวโก จ
 ปริสฺสุทฺธจิตฺตานํ ปรมโเวทานปฺปตฺตานํ,
 อุปธิวิเวโก จ นิรุปฺธินํ ปุคฺคฺกลานํ
 วิสงฺขารคตฺตานนฺติ อิทํ ติวริธํ วิเวกํ
 พุรุเหยฺย ปวทุญฺเญยฺย อุปสมฺมุปฺชช
 วิหเรยฺยยาติ อตฺถโก.

เทสนาวसानเน พหุ โสตา-
 ปตฺติผลาทีนึ ปาปฺภูนีสุตฺติ.

วนวาสีตีสฺสเถรวตฺถุ ปณฺณรสมิ.

พาลวคฺควณฺณนา นิฏฺฐิตา.

กายวิเวกเป็นต้น. บรรดาวิเวกเหล่านั้น
 ความเป็นผู้มีกายโดดเดี่ยว ชื่อว่า
 กายวิเวก. สมาบัติ ๘ ชื่อ จิตวิเวก.
 พระนิพพาน ชื่อว่า อุปธิวิเวก. บรรดา
 วิเวกเหล่านั้น กายวิเวก บรรเทาการ
 คลุกคลีด้วยหมู่, จิตวิเวก บรรเทาการ
 หมักหมมกิเลส, อุปธิวิเวก บรรเทาการ
 เกี่ยวข้องสังขาร, กายวิเวกเป็นปัจจัย
 จิตวิเวก จิตวิเวกเป็นปัจจัยอุปธิวิเวก.
 สมดังที่พระสารีบุตรเถระกล่าวไว้ว่า

สาวกพระพุทธเจ้า ฟังเจริญ คือ
 พอกพูน อธิบายว่า เข้าถึงวิเวก ทั้ง ๓
 นี้ อยู่ คือ กายวิเวก สำหรับท่านที่สงบ
 กายแล้ว ยินดีออกบวช, จิตวิเวกสำหรับ
 ท่านที่มีจิตบริสุทธิ์บรรลุลความผ่องแผ้ว
 อย่างยิ่ง, (และ) อุปธิวิเวกสำหรับบุคคล
 ผู้ปราศจากกิเลส บรรลุพระนิพพาน.

เวลาจบเทศนา ชนจำนวนมาก
 บรรลุโสดาปัตติผลเป็นต้น ดังนี้แล.

เรื่องพระวนวาสีตีสถเถระที่ ๑๕ จบ.

การพรรณนาพาลวรรค จบ.

คุณอคุลย์ จาตุรงคกุล
 สร้างต้นฉบับพระคัมภีร์เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา

ใบแจ้ง

มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ขอเรียนให้ทราบว่า

1. ท่านที่ได้รับพระคัมภีร์ ฉบับ “ภูมิพลโลกิกขุ” แล้วปรากฏว่า พบข้อบกพร่องในเนื้อหาพระคัมภีร์ เป็นต้นว่า

- หน้าหนังสือขาดหายไป
- เลขหน้าหนังสือไม่เรียงตามลำดับ
- ข้อความพิมพ์เลอะเลือน อ่านไม่ชัด

ฯลฯ

โปรดส่งพระคัมภีร์คืนไปยัง มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ

ในบริเวณวัดสระเกศฯ

ถนนจักรพรรดิพงษ์ กรุงเทพฯ ฯ 10100

โทร.0-2223-0316, 0-2221-8001

มูลนิธิ ฯ ยินดีส่งพระคัมภีร์เล่มใหม่ชดเชยให้ท่าน ทางไปรษณีย์ทันที และจะออกค่าใช้จ่ายในการส่งหนังสือคืนให้ท่านด้วย

2. ถ้าหากท่านพบคำผิด กรุณาแจ้งมาด้วย เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป ด้วยความขอบพระคุณอย่างยิ่ง.

Bhumibalo Bhikkhu Foundation
Notice

1. In case of your "Bhumibalo Bhikkhu" CANON contains the following deficiencies :

- Page(s) missing
- Page number(s) not in order
- Printing(s) unclear/unreadable

Please return such defect CANON to
Bhumibalo Bhikkhu Foundation
Wat Srakesa Compound
Chakrabardibong Road
BANGKOK 10100
Tel.0-2223-0316, 0-2221-8001

The Foundation will immediately replace you with a new copy and will also refund you the return postage.

2. If you found any error(s) in your CANON copy, please let us know so that the correction(s) can be done accordingly.

Thank you very much for your kind cooperation.